

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη & Διοίκηση
Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό (Συμβατικές και e-Μορφές):
Πολιτικές και Πρακτικές

**«Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για το νέο
Πρόγραμμα Σπουδών: Η διδασκαλία της Αρχαίας
Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο»**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κώστα Μαρία (Α.Μ. 3032202102014)

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Επιβλέπουσα:	Μέλος:	Μέλος:
κ. Νικολοπούλου Παυλίνα	κ. Φωτόπουλος Νικόλαος	κ. Τσακίρη Δέσποινα
ΕΔΙΠ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Καθηγήτρια

Κόρινθος, 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κ. Νικολοπούλου Παυλίνα, για τις συμβουλές και την αμέριστη υποστήριξή της καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου η οποία με στήριξε με κάθε τρόπο για να μπορέσω να ανταπεξέλθω στις ανάγκες αυτού του εκπονήματος.

*Στην Άννα,
«Τά αγαθά κόποις κτῶνται»*

Copyright © Κώστα Μαρία, 2023

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και μόνο.

Περίληψη

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών αποτελούν τη βάση για τη δημιουργία και το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας και μέσω αυτών προβάλλονται οι αξίες και οι αρχές που πρέπει να διέπουν τόσο τη διαδικασία της μάθησης για να μεταλαμπαδευτούν στον μαθητή και να τον προετοιμάσουν για την ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στην αξιολόγηση του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στη βαθμίδα του Λυκείου. Η αξιολόγηση προέκυψε από την ποιοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε με τη διενέργεια της συνέντευξης σε 10 εκπαιδευτικούς οι οποίοι εργάζονται σε πρότυπα και πειραματικά Λύκεια σε όλη την Ελλάδα. Από την έρευνα προέκυψε ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών συγκεντρώνει αρκετά θετικά χαρακτηριστικά και αποτελείται από γερές βάσεις, ενώ παρουσιάστηκαν και κάποιες αδυναμίες αποσκοπώντας στη βελτίωση του προγράμματος σπουδών. Λαμβάνοντας υπόψιν τα ανωτέρω κρίνεται αναγκαίος η βελτίωση των αδύνατων σημείων προκειμένου το νέο πρόγραμμα σπουδών να επιτύχει τους σκοπούς του στο έπακρο.

Λέξεις-κλειδιά:

Αρχαία Ελληνικά, Λύκειο, αξιολόγηση, πρόγραμμα σπουδών, Πρότυπα και Πειραματικά Λύκεια

Abstract

The detailed curricula are the basis for the creation and design of the educational process and through them the values and principles that must govern both the learning process to be transmitted to the student and to prepare him for his integration into society are projected. The present study aims to evaluate the new curriculum for the Ancient Greek Language and Literature course at High School. The evaluation resulted from the qualitative research carried out by interviewing 10 teachers who work in Experimental and Pilot High Schools throughout Greece. From the research it emerged that the new curriculum gathers several positive features and consists of solid foundations, while some weaknesses were also presented with the aim of improving the curriculum. Taking into account the above, it is deemed necessary to improve the weak points in order for the new curriculum to achieve its goals to the fullest.

Keywords:

Ancient Greek, High School, evaluation, curriculum, Experimental and Pilot High Schools

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	2
Περίληψη	3
Abstract	4
Περιεχόμενα	5
Εισαγωγή	7

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1^ο – Προγράμματα Σπουδών

1.1. Προσπάθεια Ορισμού του Προγράμματος Σπουδών	12
1.2. Διάκριση μεταξύ των εννοιών «επιδιωκόμενο Π.Σ.» (intended curriculum), «προσλαμβανόμενο ή αντιληπτό Π.Σ.» (perceived curriculum), «υλοποιούμενο Π.Σ.» (enacted curriculum)	13
1.3. Ιστορική αναδρομή εξέλιξης του Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας	14
1.4. Βασική φιλοσοφία και αρχές κατασκευής του νέου Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας	18

Κεφάλαιο 2^ο – Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

2.1. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο Λύκειο	21
2.2. Η σκοποθεσία του μαθήματος	24
2.2.1 Κριτικός Γραμματισμός	24
2.2.2 Ψηφιακός Γραμματισμός	25
2.2.3 Μεταγνωστικές Δεξιότητες	26
2.3. Οι ΤΠΕ στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών	27

B. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 3^ο – Η μεθοδολογία της έρευνας

3.1. Διατύπωση του υπο – διερεύνηση θέματος	30
3.2. Σκοπός της έρευνας	31
3.3. Διεξαγωγή της έρευνας	32
3.3.1 Έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας	33
3.4. Μεθοδολογικό Πλαίσιο	35
3.4.1 Ερευνητικά ερωτήματα	36

3.4.2	Πρωτόκολλο συνέντευξης	39
3.5.	Αποτίμηση της διαδικασίας διεξαγωγής της συνέντευξης	43
3.6.	Περιγραφή Δείγματος	43
	Κεφάλαιο 4^ο – Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας	45
4.1.	Εισαγωγή	45
4.2.	Δημογραφικά στοιχεία του δείγματος	45
4.3.	Τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές του και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς	53
4.4.	Οι λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.	59
4.5.	Τα λειτουργικά πλεονεκτήματα που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.	62
4.6.	Δυσκολίες από την εφαρμογή του νέου Π.Σ.	67
4.6.1	Προτάσεις βελτίωσης του νέου Π.Σ.	72
	Κεφάλαιο 5^ο – Συμπεράσματα και Προτάσεις	74
5.1.	Συμπεράσματα	74
5.1.1	Τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές του και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς	74
5.1.2	Οι λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.	76
5.1.3	Τα λειτουργικά πλεονεκτήματα που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.	78
5.1.4	Δυσκολίες από την εφαρμογή του νέου Π.Σ. και προτάσεις βελτίωσης του	80
5.2.	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	82
	Βιβλιογραφικές Αναφορές	83
	Παράρτημα	87
	Πίνακας 1. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα στο Λύκειο	21
	Πίνακας 2. Δημογραφικά Στοιχεία Δείγματος	51
	Πίνακας 3. Κατανομή Ερωτώμενων Ανά Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης	52

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εκσυγχρονισμός ενός εκπαιδευτικού συστήματος με τις αλλαγές που παρατηρούνται στην χώρα εφαρμογής του, είτε αυτές λαμβάνουν χώρα σε κοινωνικό, τεχνολογικό, οικονομικό, πολιτικό επίπεδο, είτε σε κάποιον άλλον τομέα αναφοράς, κρίνεται αναγκαίος, με αποτέλεσμα να οδηγείται στην τακτική αναμόρφωσή του ώστε να εναρμονίζεται με αυτές τις αλλαγές. Κάποιες φορές αυτή η αναθεώρηση λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο ευρύτερων μεταρρυθμίσεων στον τομέα του εκπαιδευτικού συστήματος και αναφέρεται ως διαρθρωτική μεταρρύθμιση, ενώ άλλες φορές οι αλλαγές αυτές είναι πιο εστιασμένες και αφορούν συγκεκριμένες αναφορές, δομικές ή λειτουργικές και χαρακτηρίζονται ως εσωτερικές ή εξωτερικές αλλαγές.

Στη σύγχρονη κοινωνία, οι μεταρρυθμίσεις και ο συντονισμός αυτός επηρεάζεται από τον ανταγωνισμό που επικρατεί ανάμεσα στις διάφορες χώρες. Συγκεκριμένα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) έχει δημιουργηθεί μία εκπαιδευτική τακτική, η οποία τείνει να ορίσει με έμμεσο ή άμεσο τρόπο πιο αποδοτικά εκπαιδευτικά συστήματα στα κράτη μέλη της, με απώτερο στόχο η δημιουργία μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

Ο προαναφερθείς εκσυγχρονισμός έχει εστιάσει στην αξιολόγηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων ή Προγραμμάτων Σπουδών των σχολείων, καθώς και των μέσων επίτευξης της διδασκαλίας, της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και άλλων παραγόντων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και άπτονται στην ευχέρεια μεταρρυθμίσεων και βελτίωσης αυτών.

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιδιώκει να εστιάσει στην αξιολόγηση του νέου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στις τάξεις του Λυκείου. Οι τρεις τελευταίες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απαρτίζουν το Λύκειο και δεν εντάσσονται στην υποχρεωτική εκπαίδευση, σε αντίθεση με το Γυμνάσιο, το οποίο προηγείται του Λυκείου, ανήκει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και αποτελεί μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα. Μέσω της αναλυτικής παρουσίασης και αξιολόγησης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών επιδιώκεται η ανάδειξη του σύγχρονου κοινωνικού και τεχνολογικού πρίσματος τους, η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και η πρόθεση των εν λόγω προγραμμάτων για τη συμβολή τους στο κοινωνικό γίνεσθαι.

Αναμφίβολα, το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών αποτελεί ένα αμιγώς γλωσσικό μάθημα, συνεπώς οι γλωσσικές αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο επηρεάζουν τη στοχοθεσία και την όσο το δυνατόν εναργέστερη επεξεργασία του μαθήματος και του περιεχομένου του. Τα αρχαία ελληνικά κείμενα αντικατοπτρίζουν το γλωσσικό αποτύπωμα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, ενός πολιτισμού ανθρωποκεντρικού. Όταν ο μαθητής στραφεί στην επαφή, την επεξεργασία, τη θεώρηση και την κριτική ανάγνωση αυτών των κειμένων, κρίνεται αδήριτη ανάγκη η διαμόρφωση ενός υπόβαθρου το οποίο θα πλαισιώνει τη διδασκαλία του και θα επιτυγχάνει τη στοχοθεσία του. Έτσι μέσω της μελέτης όλων των αξιών, των επιτευγμάτων και των ιδεών που πρέσβευαν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό οι μαθητές ωθούνται σε μια συγκριτική θεώρηση του παρόντος. Ένας από τους στόχους του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού ήταν και η προσωπική ανάγνωση όλων των αξιών, των θέσεων και των ιδεών σε ένα πλαίσιο αναστοχασμού και κριτικής αναθεώρησης του πολιτιστικού μας αποτυπώματος.

Σε πρώτο στάδιο, θα πραγματοποιηθεί μία αναφορά στη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών προκειμένου να διαλευκανθεί ή να καταστεί όσο το δυνατόν σαφέστερη αυτή, καθώς επίσης και στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας ώστε να προβληθούν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τη φιλοσοφία και τη διάταξη του μαθήματος. Σε δεύτερο στάδιο, θα εκπονηθεί μία έρευνα σχετικά με την σφυγμομέτρηση, την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση, όπως αυτή προέκυψε από την εφαρμογή των Αναλυτικών Προγραμμάτων από τους εκπαιδευτικούς, και η εξαγωγή συμπερασμάτων από την διενεργηθείσα έρευνα.

Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1^ο

Προγράμματα Σπουδών

Ο όρος «πρόγραμμα σπουδών» περιλαμβάνει ένα σύνολο διαδικασιών, οι οποίες θα πρέπει να διεκπεραιωθούν προκειμένου να δημιουργηθεί αυτό, να αποκτήσει δομή και σώμα και, εν τέλει, να επιτύχει το σκοπό για τον οποίο έχει συσταθεί. Δεδομένης της άποψης ότι το σχολείο αποτελεί μια μικρογραφία της κοινωνίας και του βασικού στόχου του ότι συμβάλλει στην ομαλή ένταξη του νέου στην κοινωνία, αντίστοιχα και το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις ευρύτερες αλλαγές σε κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, τεχνολογικό επίπεδο και να συμβαδίζει με τις προαναφερθείσες αλλαγές ώστε να μπορεί και το εκπαιδευτικό σύστημα κατ' επέκταση να ανταποκρίνεται σε αυτές.

Το πρόγραμμα σπουδών σχετίζεται με τη ρύθμιση των σχολικών λειτουργιών, τον προσδιορισμό του τρόπου διδασκαλίας και τη συγκεκριμενοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων οι οποίες επρόκειτο να αποκτηθούν από τους μαθητές. Το πρόγραμμα σπουδών καθώς επίσης και το προσωπικό της εκπαίδευσης αποτελούν τις βασικότερες παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι το πρώτο αποτελεί ένα σχέδιο οργάνωσης και υλοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ σε αυτό εντοπίζονται διάφοροι τύποι προγραμμάτων οι οποίοι διαμορφώνονται ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η δημιουργία του εκάστοτε προγράμματος.

Τα δομικά στοιχεία ενός προγράμματος σπουδών αποτελούνται από το στόχο, το περιεχόμενο, τη διάταξη του περιεχομένου, το βηματισμό και τη μεθοδολογία. Ο στόχος του προγράμματος σπουδών αποτελεί και τη βάση του προγράμματος, διότι αποσαφηνίζει τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει να κατακτήσει το συντασσόμενο πρόγραμμα σπουδών. Αυτό που επιδιώκεται κατά κύριο λόγο είναι τα γνωστικά αποτελέσματα, οι στόχοι σε επίπεδο δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ενώ αρκετά συχνά οι στόχοι είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι πηγές από τις οποίες αντλούνται τα στοιχεία προσδιορισμού του στόχου είναι η επιστημική, η οποία καθορίζει τις εξέχουσες γνώσεις τις οποίες πρέπει να αποκτήσει κάποιος, η περιρρέουσα κοινωνική ιδεολογία και αντίληψη ώστε το πρόγραμμα σπουδών να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές ανάγκες και να προετοιμάζει το άτομο για την ομαλή ένταξή του στην κοινωνία, στοιχείο το οποίο μεταβάλλεται στο πέρασμα του χρόνου καθώς μεταβάλλονται και οι ανάγκες της κοινωνίας, λ.χ. παλιότερα η κοινωνία

επεδίωκε τη δημιουργία του αισθήματος του «άνηκειν», ενός πολίτη δηλαδή που θα αποτελεί υπόδειγμα καλού πατριώτη, ενώ στις μέρες μας η κοινωνία είναι πλέον ατομικιστική και επιδιώκει τη δημιουργία πολιτών οι οποίοι θα προσαρμόζονται σε διάφορες κοινωνίες. Μία άλλη πηγή που επηρεάζει τα στοιχεία από τα οποία θα αποτελείται ένα πρόγραμμα σπουδών είναι η οικονομία και οι ανάγκες της, δεδομένου του γεγονότος ότι βρισκόμαστε στη Δ' Βιομηχανική Επανάσταση και οι ανάγκες για τον εργαζόμενο είναι διαφορετικές στο πέρασμα του χρόνου. Παρατηρείται εντόνως το γεγονός ότι το άτομο πια αλλάζει συχνά επάγγελμα και τομέα εργασίας, επομένως επιδιώκεται η δημιουργία ενός ανθρώπου ο οποίος θα είναι ευμετάβλητος και προσαρμόσιμος. Ωστόσο, τα σύγχρονα προγράμματα σπουδών είναι αρκετά ακαδημαϊκά, καθώς υπερτερεί η επιστημική πηγή.

Εν συνεχεία, ορίζεται το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών το οποίο καθορίζεται από τους στόχους, μιας και αποτελεί τα στοιχεία τα οποία θα διδαχθούν οι μαθητές και κατ' επέκταση αποτελεί τα στοιχεία εκείνα με τα οποία ο εκπαιδευτικός θα προσπαθήσει να κατακτήσει τους στόχους του προγράμματος σπουδών. Η διάταξη του προγράμματος σπουδών εξαρτάται από το προαπαιτούμενο, αυτό δηλαδή που υφίσταται ως ήδη κατακτημένη γνώση, ο βαθμός δυσκολίας και πολυπλοκότητας και η λογική διάρθρωση του αντικειμένου. Επιπροσθέτως, ένα χαρακτηριστικό που ορίζεται στο πρόγραμμα σπουδών είναι ο βηματισμός, δηλαδή η χρονική διάρθρωση και ο καταμερισμός του χρόνου ανά ενότητα με βάση την εμπειρία των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν τη σύνταξη του εκάστοτε προγράμματος σπουδών. Ο βηματισμός συμβάλλει στην ορθή οργάνωση του χρόνου προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και να η ολοκλήρωση του περιεχόμενου κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Στο πρόγραμμα σπουδών αναφέρεται και η μεθοδολογία, ο τρόπος υλοποίησής του, η οποία περιλαμβάνει τη διδακτική φιλοσοφία και την πρόταση υλοποίησης του προγράμματος σπουδών προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να ενεργήσουν με τέτοιο τρόπο στην εκπαιδευτική διαδικασία για να ανταποκριθούν στις επιταγές του προγράμματος σπουδών. Τέλος, υπάρχει η αξιολόγηση, η οποία περιλαμβάνει διαδικασίες και τρόπους οι οποίοι φανερώνουν αν έχουν επιτευχθεί τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

1.1 Προσπάθεια Ορισμού του Προγράμματος Σπουδών

Λαμβάνοντας υπόψιν τη βαρύτητα του ρόλου του προγράμματος σπουδών και των διαφορετικών ειδών που έχουν ανακύψει στην προσπάθεια προσδιορισμού και οργάνωσής του κρίνεται δυσχερής ο ακριβής ορισμός του. Στο πλαίσιο αυτό έχουν προκύψει δύο όροι διαφοροποιημένοι μεταξύ τους, το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και το Πρόγραμμα Σπουδών. Σύμφωνα με το Φλουρή (2006), οι όροι Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) και Πρόγραμμα Σπουδών (Π.Σ.) δεν εμφανίζουν συσχέτιση μεταξύ τους, ενώ η διαφοροποίησή τους, όσον αφορά το εννοιολογικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, σχετίζεται με τη φιλοσοφία, την κοινωνική και πολιτική διάσταση, τις πεποιθήσεις για το καθήκον του σχολείου, την εκπαίδευση και τη μάθηση καθώς επίσης και με άλλα ζητήματα. Η παραδοσιακή προσέγγιση του αναλυτικού προγράμματος το συσχέτιζε με τον κατάλογο της διδακτέας ύλης, ωστόσο στο πέρασμα του χρόνου προστέθηκαν και άλλοι τύποι όπως το λειτουργικό Π.Σ., το υποστηρικτικό Π.Σ., το «διδασκόμενο» Π.Σ. και το «εξεταζόμενο» Π.Σ. κ.ά. (Glatthorn, 1987).

Δεδομένου του γεγονότος ότι έχουν προκύψει αρκετοί τύποι Π.Σ., οι οποίοι οδηγούν σε μια πιο διαφορετική προσέγγιση, καθίσταται δυσχερής η διατύπωση ενός ορισμού, ο οποίος να είναι αποδεκτός από την πλειοψηφία. Επίσης, η ύπαρξη πολλών ειδών προγραμμάτων σπουδών και οι ποικίλοι παράγοντες οι οποίοι λαμβάνονται υπόψιν για την κατασκευή ενός προγράμματος σπουδών καθιστούν απαιτητική τη διαδικασία του ορισμού. Ωστόσο, με μία πρώτη προσέγγιση, ως πρόγραμμα σπουδών μπορεί να οριστεί ο καθορισμός από τους ιθύνοντες της εκπαίδευσης, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, των διδασκόμενων γνώσεων και των δεξιοτήτων οι οποίες θα καλλιεργηθούν στους μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης σε ορισμένο σχολικό και χρονικό πλαίσιο. Επίσης, το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει την ταξινόμηση των προαναφερθέντων σε κατηγορίες ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο, το οποίο ενδεχομένως να περιλαμβάνει διαθεματικούς άξονες, όπως το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.). Επιπροσθέτως, ένα πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει γενικούς και ειδικούς διδακτικούς σκοπούς του εκάστοτε γνωστικού αντικείμενου σύμφωνα με τη σχολική τάξη και την εκπαιδευτική βαθμίδα, προτεινόμενες ενέργειες κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, αλλά και στοιχεία που σχετίζονται με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων του προγράμματος. (Φλουρή, 2006).

Περί τα τέλη του 16^{ου} αιώνα παρουσιάστηκε ο όρος «Curriculum», ο οποίος κατά τον Hamilton χρησιμοποιήθηκε από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της εποχής τα οποία υποστήριζαν ότι η καλύτερη οργάνωση των σπουδών θα αποτελούσε προσοδοφόρο έδαφος για να επέλθουν τόσο αναβαθμισμένες μαθησιακές επιδόσεις όσο και πιο αποτελεσματική διευθέτηση των πόρων.

Αιώνες αργότερα, εμφανίζεται στη βιβλιογραφία κατά το 1902 ο εν λόγω όρος από τον Dewey, ενώ λίγο αργότερα παρουσιάζεται από τον Bobbit (1971) τον μελετητή των αναλυτικών προγραμμάτων. Έκτοτε έχουν παραδοθεί στη βιβλιογραφία διάφοροι όροι, διάφορες προσεγγίσεις και θεωρίες, οι οποίες αρκετά συχνά συγκρούονται.

Προσεγγίζοντας ετυμολογικά τον όρο «Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών» (ΑΠ.Σ.) η ρίζα του προέρχεται από το λατινικό «Curriculum» (<ρ. curro (=τρέχω). Κατά τον Φλουρή (1995), το curriculum αποτελεί μια σφαιρική πρόταση για τη διδασκαλία η οποία παρά την προσέγγιση της διδαχθείσας ύλης σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα προσδιορίζει και τους στόχους οι οποίοι οφείλουν να επιτευχθούν με τη συμβολή της διδασκαλίας. Σύμφωνα με το Χατζηγεωργίου (2004), ο όρος «Curriculum» συσχετίζεται με τη λέξη «course» η οποία ενέχει την ερμηνεία της «πορεία» και επιδιώκει να προβάλει ένα πρόγραμμα σπουδών υπό το πρίσμα του «κύκλου μελέτης».

1.2 Διάκριση μεταξύ των εννοιών «επιδιωκόμενο Π.Σ.» (intended curriculum), «προσλαμβανόμενο ή αντιληπτό Π.Σ.» (perceived curriculum), «υλοποιούμενο Π.Σ.» (enacted curriculum)

Οι τύποι των προγραμμάτων σπουδών, των οποίων θα επιδιωχθεί η διασάφησή τους, είναι το «επιδιωκόμενο Π.Σ.» (intended curriculum), το «προσλαμβανόμενο ή αντιληπτό Π.Σ.» (perceived curriculum) και το «υλοποιούμενο Π.Σ.» (enacted curriculum). Αναμφίβολα, υφίστανται και άλλα είδη Π.Σ., τα οποία ενδεχομένως να παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά με τα ανωτέρω ή να προσδιορίζουν κάποια άλλες πτυχές ή χαρακτηριστικά των Π.Σ.

Αρχικά, το «επιδιωκόμενο Π.Σ.», όπως αναφέρει ο McKnight (1979) στον Valvedere (2003), εστιάζει στους στόχους τους οποίους θέτει η πολιτεία και σχετίζεται με το αντικείμενο που πρέπει να παράσχει στους μαθητές. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει έγγραφη μορφή (εγκύκλιοι, νόμοι, οδηγίες εφαρμογής) και περιλαμβάνει κυρίως το περιεχόμενο των μαθημάτων, τους στόχους και τους

σκοπούς αυτών, εναλλακτικούς διδακτικούς προσανατολισμούς και ενδεδειγμένους τρόπους αξιολόγησης. Επιπροσθέτως, ο Eisner (1990) υποστηρίζει ότι επιδιωκόμενο πρόγραμμα σπουδών αποτελεί το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα στο οποίο αναφέρονται οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία. Ωστόσο, η ετυμολογία του όρου προέρχεται από το ρήμα επιδιώκομαι, το οποίο αναφέρεται κατά κύριο λόγο στην τάση επίτευξης ή πραγματοποίησης ενός στόχου.

Εν συνεχεία, το «προσλαμβανόμενο ή αντιληπτό Π.Σ.» σχετίζεται με εκείνες τις οδηγίες και τα στοιχεία τα οποία υποπίπτουν στην αντίληψη των εκπαιδευτικών ότι πρέπει να εφαρμόσουν, όπως αναφέρει ο John Goodlad το 1979 (Χατζηγεωργίου, 2004). Αυτή έννοια και η πτυχή των προγραμμάτων σπουδών προκύπτει από την άποψη ότι οι εκπαιδευτικοί επεξεργάζονται και αναλύουν τα προγράμματα σπουδών προκειμένου να τα θέσουν σε εφαρμογή. Πιθανότατα, αυτό το είδος Π.Σ. να διαφοροποιείται και να παρουσιάζει αρκετά υποκειμενικά χαρακτηριστικά καθώς επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις αντιλήψεις, τις πεποιθήσεις και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις του εκάστοτε εκπαιδευτικού.

Τέλος, το «υλοποιούμενο Π.Σ.» ορίζεται από μερικούς ως το θεσπισμένο πρόγραμμα το οποίο περιλαμβάνει διδακτικές πρακτικές τις οποίες βιώνουν οι μαθητές μέσα στην τάξη. Αυτό το Π.Σ. περιλαμβάνει τις περισσότερες φορές το αποτέλεσμα όλων των επεξεργασιών και βελτιώσεων μιας και αποτελεί το οριστικό πλάνο το οποίο εν τέλει τίθεται σε εφαρμογή στο εκπαιδευτικό σύστημα.

1.3 Ιστορική αναδρομή εξέλιξης του Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας

Το ζήτημα της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο έχει αποτελέσει θέμα συζήτησης αλλά και διχασμού τόσο στην εκπαιδευτική κοινότητα όσο και στην ελληνική κοινωνία ευρύτερα. Το κυριότερο θέμα, το οποίο κέντρισε το ενδιαφέρον, είναι αν η Αρχαία Ελληνική θα πρέπει να διδάσκεται από μεταφρασμένα ή από πρωτότυπα κείμενα (Βαρμάζης, 1992). Επίσης, το ζήτημα της βαθμίδας, στην οποία θα πρέπει να διδάσκονται απασχόλησε εντόνως τους ιθύνοντες, τους εκπαιδευτικούς και όχι μόνο. Μέρος της εκπαιδευτικής κοινότητας διατεινόταν ότι τα Αρχαία Ελληνικά από πρωτότυπο κείμενο πρέπει να διδάσκονται και στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, δηλαδή η διδασκαλία τους να είναι εξαετής, ενώ ένα άλλο μέρος της υποστήριζε πως αυτά θα πρέπει να περιοριστούν στο Λύκειο, να είναι

τριετούς διάρκειας και να ξεκινούν από την Α' Λυκείου. Συνεπώς, δημιουργήθηκε η ανάγκη αλλαγής, εξέλιξης και εναρμόνισης του μαθήματος στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές απαιτήσεις.

Ο σχεδιασμός των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (ΑΠ.Σ.) εκπονείται από την εκάστοτε εκλεγείσα κυβέρνηση, ενώ τα μαθήματα που επιλέγονται και οι διδακτικές ώρες οι οποίες καθορίζονται για κάθε μάθημα σχετίζονται με τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής (Ματσαγούρας, 1995). Ορόσημο στη θέση των Αρχαίων Ελληνικών αποτέλεσε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976-1977 η οποία επέφερε ρηξικέλευθες αλλαγές στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τότε η δημοτική άρχισε να αποτελεί την επίσημη γλώσσα διδασκαλίας, δηλαδή όλα τα σχολικά εγχειρίδια ήταν γραμμένα στην δημοτική, ενώ σχετικά με τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών, εκείνα διδάσκονταν με κείμενα από μετάφραση στο Γυμνάσιο, ενώ στο Λύκειο με κείμενα από πρωτότυπο (Τάνης, 1996). Εντούτοις, αρκετοί ήταν εκείνοι, οι οποίοι στην περίοδο της μεταδιδακτορικής Ελλάδας υποστήριζαν εντόνως ότι τα Αρχαία Ελληνικά θα έπρεπε να διδάσκονται μέσω πρωτότυπων κειμένων και στο Γυμνάσιο (Κουτσελίνη, 2006) με βασικότερο επιχείρημα την άποψη ότι η διδασκαλία τους θα συνέβαλε στη διάνθιση του λεξιλογίου και θα περιοριζόταν η δυσκολία στη χρήση τόσο του προφορικού όσο και του γραπτού λόγου (Tomlinson, 2004). Απ' την άλλη πλευρά, μια μερίδα εκπαιδευτικών υποστηρίζει πως θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη διδασκαλία των Νέων Ελληνικών αντί στη διδασκαλία μιας «νεκρής» γλώσσας, μιας και η κατάκτηση σε ικανοποιητικό βαθμό της μητρικής τους γλώσσας θα πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα του εκπαιδευτικού συστήματος και εν συνεχεία η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από πρωτότυπο.

Το ΑΠ.Σ. του 1985, το οποίο βρισκόταν σε ισχύ μέχρι τα μισά της δεκαετίας του 1990, στοχοθετούσε τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας κατά κύριο λόγο σε γλωσσικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, στην Α' Λυκείου διδασκόταν 6 ώρες την εβδομάδα κατά τη διάρκεια των οποίων οι μαθητές μέσω αρχαίων κειμένων εξοικειώνονταν με τη γραμματική, το συντακτικό και το λεξιλόγιο (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1985, σελ. 2631). Στην επόμενη τάξη, Β' Λυκείου, έχουν παραχωρηθεί στο μάθημα 5 ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα και επεξεργάζονται τέσσερα έργα, *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, *Λόγος υπέρ αδυνάτου* του Λυσία, *Ιστορία* του Θουκυδίδη και *Πρωταγόρας* του Πλάτωνα (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1985, σελ. 2642-2643), ενώ στη Γ' Λυκείου αποτελεί μάθημα της τρίτης δέσμης και διδάσκεται 8 ώρες. Σε αυτές τις διδακτικές ώρες, οι 5 κατανέμονται στη διδασκαλία κειμένων όπως *Περικλέους*

Επιτάφιος του Θουκυδίδη, *Οιδίπους Τύραννος* του Σοφοκλή και, τέλος, *Ανθολόγιο Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων* και οι υπόλοιπες 3 ώρες στρέφονται στη μελέτη της Θεματογραφίας (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1985, σελ. 2658-2659).

Εν συνεχεία, το 1996-1997, η διδασκαλία στην Α' Λυκείου εξακολουθεί να κατέχει 6 ώρες, στις οποίες οι 3 ώρες αφιερώνονταν στη διδασκαλία κειμένων των εξής έργων, *Ελληνικά* του Ξενοφώντα, *Αλεξάνδρου Ανάβασιν* του Αρριανού και *Λόγος υπέρ του αδυνάτου* του Λυσία, 2 ώρες στη διδασκαλία κειμένων του Λυσία, του Ισοκράτη, του Δημοσθένη και της λυρικής ποίησης από μετάφραση και 1 ώρα για τη γραμματική και το συντακτικό, ενώ καταργείται η διδασκαλία του *Λόγου υπέρ του αδυνάτου* του Λυσία από τη Β' Λυκείου (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1996, σελ. 333-334). Λαμβάνοντας υπόψιν τα ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στο Λύκειο περιοριζόταν στη μελέτη κειμένων της κλασικής περιόδου, όπως του Σοφοκλή, του Ξενοφώντα, του Θουκυδίδη, του Πλάτωνα και του Λυσία, καθώς επίσης και της ρωμαϊκής εποχής, καθώς περιελάμβανε κείμενα του Αρριανού.

Το αναλυτικό πρόγραμμα του 1999 προέβλεπε μια πιο ανθρωπιστική πτυχή του μαθήματος. Στην Α' Λυκείου τα Αρχαία Ελληνικά διδάσκονταν από πρωτότυπο κείμενο της ιστοριογραφίας 3 ώρες την εβδομάδα, στις οποίες οι μαθητές έρχονταν σε επαφή με τα *Ελληνικά* του Ξενοφώντα και τα *Κερκυραϊκά* του Θουκυδίδη, ενώ 1 ώρα επικεντρωνόταν στη γραμματική και το συντακτικό (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1999β, σελ. 4602). Η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία της Β' Λυκείου διαχωριζόταν σε μάθημα γενικής παιδείας και σε μάθημα θεωρητικής κατεύθυνσης. Στο μάθημα της γενικής παιδείας διδασκόταν η *Αντιγόνη* ή ο *Φιλοκτήτης* του Σοφοκλή σε πρωτότυπο κείμενο (2 ώρες την εβδομάδα), ενώ το μεταφρασμένο κείμενο περιελάμβανε τη διδασκαλία μιας τραγωδίας, *Αίας* ή *Οιδίπους τύραννος*, ενώ στη θεωρητική κατεύθυνση η διδασκαλία των ρητορικών κειμένων καταλάμβανε δύο ώρες εβδομαδιαίως από το Σεπτέμβριο μέχρι το Φεβρουάριο. Μετά από αυτό το χρονικό διάστημα δινόταν η δυνατότητα επιλογής του έργου που θα επεξεργάζονταν οι μαθητές με τον εκπαιδευτικό (*Κατά Φίλωνος δοκιμασίας* ή *Υπέρ Μαντιθέου* του Λυσία, *Περί Ροδίων Ελευθερίας* ή *Υπέρ Μεγαλοπολιτών* του Δημοσθένη, *Περί Ειρήνης* ή *Αεροπαγητικός* του Ισοκράτη), ενώ από το 2002 καταργήθηκε η δυνατότητα επιλογής και οι μαθητές διδάσκονταν μερικά αποσπάσματα από πρωτότυπο και μερικά από μετάφραση μόνο των παρακάτω έργων, *Υπέρ Μαντιθέου*, *Περί της Ροδίων Ελευθερίας* και *Περί Ειρήνης*, ωστόσο, από το Μάρτιο μέχρι το Μάιο διδάσκονταν το *Ανθολόγιο* επικής και λυρικής ποίησης (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2002, σελ. 1338). Στη Γ' Λυκείου ως μάθημα θεωρητικής κατεύθυνσης

περιλαμβάνει τη διδασκαλία του *Επιταφίου* του Θουκυδίδη, καθώς επίσης και αποσπάσματα από τα έργα του Πλάτωνα, *Πρωταγόρας* και *Πολιτεία*, και τα έργα του Αριστοτέλη, *Ηθικά Νικομάχεια* και *Πολιτικά* (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1999β, σελ. 4602). Επιπλέον, λόγω της ένταξης του μαθήματος αυτού στη θεωρητική κατεύθυνση η Β' και η Γ' Λυκείου στρέφονται και στη μεταφραστική, γλωσσική, λεξιλογική, γραμματική και συντακτική εξάσκηση των μαθητών πάνω σε άγνωστα κείμενα της αττικής διαλέκτου, τα οποία επιλέγονται κατά την κρίση του διδάσκοντα σύμφωνα και με το επίπεδο των μαθητών (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1999β, σελ. 4601). Συνεπώς, το αναλυτικό πρόγραμμα της συγκεκριμένης περιόδου επικεντρώνεται στη διδασκαλία κειμένων από την κλασική εποχή, ενώ με την ένταξη του ανθολογίου λυρικής και επικής ποίησης στη Β' Λυκείου δινόταν η δυνατότητα στους μαθητές να ανακαλύψουν και κείμενα αρχαϊκής εποχής.

Το 2002 εκδόθηκε ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα με ελάχιστες διαφοροποιήσεις από το προαναφερθέν. Το 2004 αυξήθηκε κατά δύο ώρες η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στην Α' Λυκείου (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2005α).

Το 2005 οι μαθητές που φοιτούν στην Α' Λυκείου συναντούν την «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία» σε 6 διδακτικές ώρες, στις οποίες διδάσκονται κείμενα του Ξενοφώντα και του Θουκυδίδη (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2005β, σελ. 2). Στη Β' Λυκείου υπάρχει ο διαχωρισμός του μαθήματος σε γενικής παιδείας και θεωρητικής κατεύθυνσης. Στην περίπτωση της γενικής παιδείας το μάθημα διδάσκεται 2 ώρες σε εβδομαδιαία βάση, ενώ στην περίπτωση της θεωρητικής κατεύθυνσης οι μαθητές διδάσκονται 2 ώρες «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα» και 4 ώρες «Αρχαία Ελληνικά Κείμενα». Τέλος, στη Γ' Λυκείου διδάσκεται ο *Επιτάφιος* του Θουκυδίδη ως μάθημα γενικής παιδείας, μερικά αποσπάσματα του οποίου βρίσκονται σε πρωτότυπη μορφή και μερικά άλλα σε μετάφραση (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2005α, σελ. 13083), ενώ στη θεωρητική κατεύθυνση τα Αρχαία Ελληνικά από πρωτότυπο διδάσκονται 4 ώρες στο α' τετράμηνο και 3 ώρες στο β' τετράμηνο, ενώ η θεματογραφία καταλαμβάνει 1 ώρα του εβδομαδιαίου προγράμματος στο α' τετράμηνο και 2 ώρες στο β' τετράμηνο (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2002, σελ. 1335· ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2005α, σελ. 13083). Στο εν λόγω πρόγραμμα σπουδών καταργήθηκε ο *Επιτάφιος*, ως εκ τούτου διδάσκονταν περισσότερα κείμενα του Πλάτωνα (*Πρωταγόρας* και *Πολιτεία*) και του Αριστοτέλη (*Ηθικά Νικομάχεια* και *Πολιτικά*).

Με το Πρόγραμμα Σπουδών του 2011 παρατηρείται μία αλλαγή στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία της Α' Λυκείου, μιας και παραχωρούνται 5 ώρες

την εβδομάδα από τις οποίες οι 3 σχετίζονται με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας (Ξενοφώντας/Θουκυδίδης) και οι 2 ώρες με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (Εγχειρίδιο Γλωσσικής Διδασκαλίας) (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2011β, σελ. 21008).

Τέλος, το 2014 στη Β' Λυκείου το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας & Γραμματείας για τον Προσανατολισμό των Ανθρωπιστικών Σπουδών όριζε 1 ώρα την εβδομάδα στη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας με το έργο *Υπέρ Μαντιθέου* του Λυσία με προσέγγιση αυστηρά ερμηνευτική, ενώ η γραμματική και συντακτική επεξεργασία απουσίαζε. Απ' την άλλη πλευρά, η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (θεματογραφία) κατελάμβανε 2 ώρες στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2014, σελ. 19635-19636).

1.4 Βασική φιλοσοφία και αρχές κατασκευής του νέου Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας

Το πρόγραμμα σπουδών οφείλει να αντικατοπτρίζει και να αναδεικνύει τις αλλαγές οι οποίες υφίστανται στα επιστημονικά πεδία τα οποία ασχολούνται και φωτίζουν τον τομέα της εκπαίδευσης, τις κοινωνικές αλλαγές αλλά και τις ταχύτερες εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας. Τηρουμένων των αναλογιών κρίνεται αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός του εκάστοτε προγράμματος σπουδών το οποίο αφενός θα διατηρεί τα θετικά χαρακτηριστικά τα οποία αναδείχθηκαν σε προηγούμενα προγράμματα και αφετέρου θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες όπως αυτές αναδεικνύονται από τους μαθητές και τις μαθήτριες, την κοινωνική πραγματικότητα, τα νέα επιστημονικά δεδομένα σχετιζόμενα με τη διδασκαλία, τη μάθηση, τα γνωστικά αντικείμενα και τις πρακτικές τους προκειμένου να προωθήσουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων οι οποίες κρίνονται απαραίτητες για τους πολίτες του 21^{ου} αιώνα. Μέσω της αναπροσαρμογής των Προγραμμάτων Σπουδών (Π.Σ.) επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός της σχολικής εκπαίδευσης με βάση τις επιστημονικές εξελίξεις και τις ανερχόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας για τον πολίτη του μέλλοντος. Με γνώμονα τα μαθησιακά αποτελέσματα καθορίζονται και διαμορφώνονται όλες οι υπόλοιπες παράμετροι τις οποίες ορίζει ένα πρόγραμμα σπουδών, όπως το γνωστικό αντικείμενο, οι διδάσκοντες και η εκπαιδευτική διαδικασία.

Το νέο πρόγραμμα σπουδών επιδιώκει να θέσει τις βάσεις για μια ποιοτική εκπαίδευση, η οποία θα θέτει στο επίκεντρό της τον μαθητή απαλλαγμένο από

διακρίσεις και εξαιρέσεις. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο θα διαμορφώσει ένα σχολείο ανοικτό προς την κοινωνία, τις επιστημονικές εξελίξεις και θα στοχεύει στη μεθοδική και αποτελεσματική εργασία. Συγκεκριμένα, το νέο πρόγραμμα σπουδών προωθεί την μαθητοκεντρική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, την ανάδειξη διαχρονικών αξιών, ώστε να το μαθητικό κοινό να βιώσει με αυθεντικό τρόπο την παιδική και εφηβική ηλικία. Συγκεκριμένα, το νέο Π.Σ. επιδιώκει οι μαθητές να αποκτήσουν και να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και σκέψη προκειμένου να καταστούν κριτικά σκεπτόμενοι πολίτες, να καλλιεργήσουν δεξιότητες οι οποίες θα τους βοηθούν να παράγουν νέα γνώση, να λαμβάνουν αποφάσεις στηριζόμενοι σε επιστημονικά δεδομένα και να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση και ανθεκτικότητα, ώστε να δύνανται να επικοινωνούν με άλλους ανθρώπους.

Στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας το νέο πρόγραμμα σπουδών αποσκοπεί στη διαλεκτική επαφή των μαθητών με τα αρχαία κείμενα μέσα από μία πολύπλευρη διαδικασία η οποία περιλαμβάνει γνωστική, βιωματική και αισθητική προσέγγιση του περιεχομένου του μαθήματος. Η επαφή με τα αρχαία ελληνικά κείμενα αποτελεί σημαντικό μορφωτικό εφόδιο για το σύγχρονο πολίτη του 21^{ου} αιώνα και αναδεικνύει την οργανική συνέχεια μεταξύ της αρχαίας ελληνικής και της νέας ελληνικής γλώσσας.

Η ολιστική προσέγγιση του περιεχομένου του μαθήματος δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διαμορφώσουν και να καλλιεργήσουν μια ευρύτερη αντίληψη για το γνωστικό αντικείμενο και μέσα από αυτή να αναπτύξουν κάποιες ικανότητες, δεξιότητες και να υιοθετήσουν αξίες οι οποίες θα τους συνοδεύουν σε όλη τους τη ζωή επηρεάζοντας την κοσμοθεωρία τους και τη στάση του απέναντι στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Μέσα από τη διδασκαλία του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών επιδιώκεται η ανάπτυξη μιας ουσιαστικότερης επαφής με τον αρχαίο ελληνικό λόγο μέσα από την αλληλεπίδραση με αντιπροσωπευτικά κειμενικά και γραμματειακά είδη, η καλλιέργεια της αγάπης και του ενδιαφέροντος για τον αρχαίο ελληνικό λόγο και η ανάπτυξη ευρύτερων νοητικών δεξιοτήτων όπως η κριτική ικανότητα, η αφαιρετική σκέψη, η δημιουργικότητα και η ορθολογική αμφισβήτηση. Επίσης, προωθείται η ενθάρρυνση της μαθητικής πρωτοβουλίας μέσα από την αποτελεσματική διαχείριση της γνώσης με τη συμβολή των κατάλληλων γνωστικών στρατηγικών, η ανάπτυξη

μεταγνωστικών δεξιοτήτων, ώστε οι μαθητές να έχουν την ικανότητα να επιλέγουν τις κατάλληλες διαδικασίες για να οδηγηθούν στη γνώση. Επίσης η καλλιέργεια συναισθηματικών δεξιοτήτων όπως η ενσυναίσθηση, η έκφραση και η διαχείριση συναισθημάτων, η αρμονική εξισορρόπηση της λογικής και του πάθους, εντάσσεται στη στοχοθεσία του νέου προγράμματος σπουδών, ενώ ένας τελευταίος στόχος για την πολύπλευρη και όσο το δυνατόν εναργέστερη κατάκτηση του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών είναι η βιωματική πορεία προς τη γνώση με την ανάπτυξη ψυχοκινητικών δεξιοτήτων, οι οποίες μπορούν να καλλιεργηθούν μέσα από θεατρικές τεχνικές, παιχνίδια ρόλων, ρητορικές αντιλογίες, οπτική και ακουστική αντίληψη.

Επομένως, καθίσταται αντιληπτό ότι με το νέο πρόγραμμα σπουδών επιδιώκεται μια αναβάθμιση όχι μόνο των γνώσεων και των δεξιοτήτων του μαθητή και κατ' επέκταση του αυριανού πολίτη, αλλά και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας η οποία θα συγκροτεί έναν πολίτη ο οποίος δεν θα περιορίζεται στα σύνορα της χώρας του αλλά θα μπορεί να αλληλεπιδράσει και να εξελιχθεί σε διάφορα και άγνωστα πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Κεφάλαιο 2^ο

Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

2.1 Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο Λύκειο

Στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Σπουδών του Λυκείου το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας διδάσκεται πέντε (5) διδακτικές ώρες στην Α' Λυκείου και δύο (2) διδακτικές ώρες στη Γενική τάξη της Β' Λυκείου. Στην ομάδα προσανατολισμού των ανθρωπιστικών σπουδών της Β' Λυκείου διδάσκεται τρεις (3) διδακτικές ώρες και στην ομάδα προσανατολισμού της Γ' Λυκείου διδάσκεται έξι (6) ώρες συνολικά.

Μάθημα	Διδακτικές Ώρες			
	Α' Λυκείου	Β' Λυκείου		Γ' Λυκείου
		Γενική Τάξη	Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών	Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	5	2	3	6

Πίνακας 1. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα στο Λύκειο

Α' Λυκείου

Στην τάξη της Α' Λυκείου οι μαθητές αφιερώνουν πέντε (5) διδακτικές ώρες σε εβδομαδιαία βάση από το ωρολόγιο πρόγραμμά τους για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας το οποίο δομείται στους εξής άξονες:

- «*Ελληνικά*», Ξενοφών
- «*Κατά Έρατοσθένους*», Λυσίας
- *Στοχευμένη γλωσσική διδασκαλία μέσω ανθολογημένων κειμένων*

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Α' Λυκείου

Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας οι μαθητές της Α' Λυκείου θα είναι σε θέση:

- ❖ Να διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κειμένων και των συγγραφέων αυτών.
- ❖ Να επισημαίνουν τα στοιχεία εκείνα που θα τους οδηγήσουν στην ερμηνεία κινήτρων, στάσεων, συμπεριφορών αλλά και στρατηγικών πειθούς.
- ❖ Να αναλύουν νοηματικά τα αρχαία ελληνικά κείμενα και να τα συσχετίζουν τόσο με αρχαία όσο και με νέα ελληνικά κείμενα
- ❖ Να αξιοποιούν το γλωσσικό τους ένστικτο στη νοηματοδότηση λέξεων και φράσεων της αρχαίας ελληνικής.
- ❖ Να παράγουν τη προσωπική τους νεοελληνική απόδοση του κειμένου και να τις αντιπαραβάλλουν με άλλες
- ❖ Να αναλύουν δεδομένα της αρχαίας ελληνικής ιστοριογραφίας και ρητορικής τα οποία παραπέμπουν σε άλλα γνωστικά πεδία.

B' Λυκείου (Γενική Τάξη)

Στη Β' Λυκείου αφιερώνονται δύο (2) διδακτικές ώρες την εβδομάδα και το περιεχόμενο οργανώνεται στα εξής μέρη:

- «Περικλέους Ἐπιτάφιος», Θουκυδίδης
- «Ἀντιγόνη», Σοφοκλής

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Β' Λυκείου (Γενική Τάξη)

Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας οι μαθητές της Β' Λυκείου θα είναι σε θέση:

- ❖ Να αναγνωρίζουν τα παραπάνω κείμενα ως επιτελεστικά κείμενα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και να αναγνωρίζουν το χωροχρόνο παραγωγής του λόγου
- ❖ Να εντοπίζουν πληροφορίες των κειμένων σχετικά με το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο δημιουργίας αυτών
- ❖ Να αντιπαραβάλλουν στοιχεία και πληροφορίες με τη βοήθεια παράλληλων κειμένων

- ❖ Ναι διευρύνουν τη σημασία των λέξεων και να εντοπίζουν σημασιολογικούς συσχετισμούς ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική γλώσσα
- ❖ Να παράγουν τη δική τους νεοελληνική απόδοση και να συνδέουν τα μελετώμενα κείμενα σχετικά με τις παρεχόμενες γνώσεις

Β' Λυκείου (Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών)

Στη Β' Λυκείου αφιερώνονται τρεις (3) διδακτικές ώρες την εβδομάδα και το περιεχόμενο οργανώνεται στα εξής μέρη:

- *«Ίστορίαι», Θουκυδίδης*
- *«Υπέρ τῆς Ῥοδίων Ἐλευθερίας», Δημοσθένης*
- *Στοχευμένη γλωσσική διδασκαλία μέσω ανθολογημένων κειμένων (Αδίδακτο κείμενο)*

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Β' Λυκείου (Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών)

Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας οι μαθητές της Β' Λυκείου στην ομάδα προσανατολισμού θα είναι σε θέση:

- ❖ Να συνδυάζουν ορθά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κειμένων και να συσχετίζουν πληροφορίες για τη ζωή των συγγραφέων
- ❖ Να αιτιολογούν τη συνοχή και τη συνεκτικότητα των κειμένων και να αντιπαραβάλλουν πληροφορίες σχετικές με το λόγο των δύο συγγραφέων
- ❖ Να αξιολογούν την ετυμολογική και σημασιολογική αναζήτηση και να εφαρμόζουν λειτουργικά τους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες
- ❖ Να αποδίδουν το νόημα του αρχαίου κειμένου και να εκφράζουν γραπτά και προφορικά τον αντίλογο τους με την παράθεση επιχειρημάτων

Γ' Λυκείου (Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών)

Στη Γ' Λυκείου αφιερώνονται έξι (6) διδακτικές ώρες την εβδομάδα και το περιεχόμενο οργανώνεται στα εξής μέρη:

- *«Ἀπολογία Σωκράτους», «Πολιτεία – Ο Μύθος του Σπηλαίου», Πλάτων*
- *«Ἠθικά Νικομάχεια», «Πολιτικά», Αριστοτέλης*
- *Στοχευμένη γλωσσική διδασκαλία μέσω ανθολογημένων κειμένων (Αδίδακτο κείμενο)*

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ' Λυκείου (Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών)

Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας οι μαθητές της Γ' Λυκείου στην ομάδα προσανατολισμού θα είναι σε θέση:

- ❖ Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του φιλοσοφικού λόγου και τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητα του εκάστοτε κειμένου.
- ❖ Να εμβαθύνουν στην κατανόηση του κειμένου με τη βοήθεια των παράλληλων κειμένων
- ❖ Να διακρίνουν τα υφολογικά στοιχεία αναφορικά με την ιδιαιτερότητα του φιλοσοφικού κειμένου
- ❖ Να αναζητούν δεδομένα του αρχαίου ελληνικού κειμένου τα οποία παραπέμπουν σε άλλα γνωστικά πεδία

2.2 Η σκοποθεσία του μαθήματος

Κεντρικός σκοπός του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας είναι η διαλεκτική επαφή του μαθητικού κοινού με τα αρχαία ελληνικά κείμενα ως έργα γλωσσικού, αισθητικού και πολιτισμικού χαρακτήρα. Μέσα από τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών επιδιώκεται οι μαθητές να αναπτύξουν το ενδιαφέρον και την αγάπη τους για τον αρχαίο ελληνικό λόγο, τις νοητικές δεξιότητες και τις συναισθηματικές δεξιότητες και να εφαρμόσουν στρατηγικές απαραίτητες για την προσοδοφόρα διαχείριση της γνώσης.

Συγκεκριμένα, επιδιώκεται μέσα από το μάθημα των αρχαίων ελληνικών οι μαθητές να καλλιεργήσουν τις παρακάτω δεξιότητες.

2.2.1 Κριτικός Γραμματισμός

Ο κριτικός γραμματισμός διακρίνεται σε δύο βασικές κατευθύνσεις. Η μία κατεύθυνση ορίζει τον κριτικό γραμματισμό ως τις δεξιότητες κατανόησης ενός κειμένου με γνώμονα την αντικειμενική ανάλυση, ενώ η δεύτερη κατεύθυνση περιγράφει τον κριτικό γραμματισμό ως μία στάση η οποία επικεντρώνεται σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Ωστόσο, ο κριτικός γραμματισμός δεν σχετίζεται απόλυτα με την κατανόηση και νοηματική επεξεργασία των κειμένων. Είναι σαφές ότι αυτή η μορφή γραμματισμού δεν αρκείται μόνο στη διανοητική εξάσκηση κατά

την ανάγνωση, αλλά οδηγείται στην ανάπτυξη και καλλιέργεια ηθικών αξιών για την κοινωνική αλλαγή (Cervetti, Pardales, & Damico, 2001).

Αυτή η μορφή γραμματισμού υποστηρίζει την άποψη ότι πίσω από κάθε κείμενο υποφώσκουν ιδεολογικές προσεγγίσεις, οι οποίες είτε συμβαδίζουν είτε εναντιώνονται στο κοινωνικό γίνεσθαι. Ωστόσο, με τον κριτικό γραμματισμό καλλιεργούνται τρόποι επεξεργασίας των κειμένων για την ανάδειξη αυτών των στάσεων και των απόψεων (Φτερνιάτη, 2010). Ο κριτικός γραμματισμός τοποθετείται σε διάφορα μαθησιακά και πολιτισμικά πλαίσια. Αυτός ο γραμματισμός αφορά τη διαδικασία συσχέτισης των σχέσεων εξουσίας, που επιτυγχάνονται με τη γραφή και την ανάγνωση. Αυτή η μέθοδος μάθησης ενθαρρύνει τους μαθητές να ενστερνιστούν, να απορρίψουν ή να επαναπροσδιορίσουν ιδεολογίες οι οποίες εμφανίζονται σε κείμενα (Pennycook, 2011).

Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών ως κριτικός γραμματισμός ορίζεται η ικανότητα του μαθητή να εξηγεί και να ερμηνεύει τις αξίες και τις ιδέες ενός κειμένου προσεγγίζοντας το κείμενο ολιστικά και συσχετίζοντας αυτές τις αξίες με τις αξίες της σύγχρονης εποχής. Επίσης με τη κατάκτηση του κριτικού γραμματισμού ο μαθητής θα έχει την ικανότητα να αποτιμά το αρχαίο ελληνικό κείμενο τόσο στη συγχρονία του όσο και στη διαχρονία μέσα από διευρυμένες οπτικές γωνίες.

2.2.2 Ψηφιακός Γραμματισμός

Σύμφωνα με τους Kern (2000) και McKay και Hornberger (1996) για τον πιο σαφή προσδιορισμό της έννοιας του ψηφιακού γραμματισμού είναι απαραίτητος ο συσχετισμός του με τους εξής δύο παράγοντες. Ο ένας παράγοντας είναι οι εξελίξεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας και η επίδραση αυτών στην διαδικασία της επικοινωνίας και ο δεύτερος παράγοντας είναι η δημιουργία και η οριοθέτηση του γραμματισμού τόσο σε εκπαιδευτικό όσο και σε επιστημονικό πλαίσιο.

Στην εποχή μας παρατηρείται ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη τόσο στη διάδοση της πληροφορίας όσο και της επικοινωνίας, στοιχείο που επιφέρει αλλαγές όχι μόνο στη διαδικασία ανάγνωσης και κατανόησης κειμένων αλλά και στην παραγωγή κειμενικού λόγου. Αυτές οι αλλαγές δεν σχετίζονται μόνο με την αντικατάσταση των μέσων διεκπεραίωσης της επικοινωνίας – από το χαρτί στην οθόνη του υπολογιστή – αλλά επιφέρουν μία σειρά ευρύτερων αλλαγών στους τρόπους επίτευξης των επικοινωνιακών αλληλεπιδράσεων.

Με τις προαναφερθείσες τεχνολογικές εξελίξεις προσφέρθηκαν πολλές δυνατότητες για την εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή, δεδομένου ότι δεν επαρκούν οι βασικές γνώσεις του υπολογιστή. Μιλώντας, λοιπόν, για ψηφιακό γραμματισμό (“digital literacy”), σύμφωνα με τους Bawden και Robinson, γίνεται λόγος για τις ψηφιακές ικανότητες οι οποίες επεκτείνονται και στον τρόπο με τον οποίο ο χρήστης χρησιμοποιεί και ελέγχει τις ψηφιακές πηγές (Τζιφόπουλος, 2010).

Στο νέο πρόγραμμα σπουδών ως ψηφιακός γραμματισμός ορίζεται ως η ικανότητα των μαθητών να εφαρμόζουν τα ψηφιακά μέσα με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη διαχείριση της γνώσης αλλά και της παραγωγής κειμένων σε ψηφιακή μορφή.

2.2.3 Μεταγνωστικές Δεξιότητες

Ως μεταγνωστικές δεξιότητες θεωρούνται όλες εκείνες οι επιτηδευμένες διαδικασίες ή τεχνικές για τη ρύθμιση της απόκτησης και της επεξεργασίας της γνώσης αλλά και γενικότερα της συμπεριφοράς. Οι μεταγνωστικές δεξιότητες έχουν διαδικαστικό χαρακτήρα, δηλαδή σχετίζονται με τον τρόπο εκτέλεσης μιας ενέργειας, ενός έργου. Ο Flavell (1979, στο Francom, 2010) υποστηρίζει ότι η μεταγνώση ορίζεται ως η γνώση και η νόηση των μαθητών αναφορικά με τα γνωστικά φαινόμενα, ενώ η υιοθέτηση των κατάλληλων μεταγνωστικών στρατηγικών μπορεί να οδηγήσει στην όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική μάθηση (Francom, 2010).

Στο πέρασμα του χρόνου γίνεται μια διασαφήνιση ανάμεσα στους όρους γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες. Οι γνωστικές δεξιότητες αφορούν τον τρόπο διαχείρισης των προσλαμβανόμενων πληροφοριών από το άτομο, ενώ οι μεταγνωστικές δεξιότητες σχετίζονται με την αντίληψη του τρόπου διεκπεραίωσης ενός έργου (Schraw, 2002).

Στο νέο πρόγραμμα σπουδών αναφερόμενοι στις μεταγνωστικές δεξιότητες γίνεται αναφορά στους τρόπους με τους οποίους πραγματοποιείται η προσέγγιση των κειμένων μέσα από συγκεκριμένες αναστοχαστικές διαδικασίες καθώς επίσης και η επιλογή των κατάλληλων στρατηγικών προκειμένου να διευρύνουν τις αναγνωστικές τους δυνατότητες.

2.3 Οι ΤΠΕ στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών

Σε μία διαρκώς εξελισσόμενη κοινωνία όπου η χρήση της τεχνολογίας εισβάλλει σε όλους τους τομείς της καθημερινής αλλά και επιστημονικής πραγματικότητας δεν θα μπορούσαν οι νέες τεχνολογίες να μην επηρεάσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και συγκεκριμένα τον τρόπο εκπαιδευτικής προσέγγισης των θεωρητικών μαθημάτων, όπως αυτό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (ΑΕΓΓ). Αυτή η ανερχόμενη τάση σε συνδυασμό με το μαθητοκεντρικό μοντέλο μάθησης, το οποίο εδραιώνεται ακόμη περισσότερο στο νέο πρόγραμμα σπουδών, επιδιώκει να δημιουργήσει τη γεφύρωση του παρελθόντος με το παρόν, τη συσχέτιση ιδεών, αξιών και πεποιθήσεων του παρελθόντος με τη σύγχρονη ζωή, αλλά και την επίτευξη μιας πιο ενδιαφέρουσας προσέγγισης του μαθήματος.

Με την αξιοποίηση των ψηφιακών πηγών καθώς και ενός ευρέος φάσματος πληροφοριών και δραστηριοτήτων επιτυγχάνεται η ανανέωση ενός «παραδοσιακού» μαθήματος, σύμφωνα με τα προτάγματα νέων θεωριών μάθησης και διδακτικής πρακτικής. Το νέο πρόγραμμα σπουδών των αρχαίων ελληνικών προωθεί τη διαθεματικότητα και τη σύνδεση του μαθήματος με αρκετά και διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, τα οποία μπορούν να «αλληλεπιδράσουν» μεταξύ τους οδηγώντας τον μαθητή στην ανακάλυψη της γνώσης και ενός ευρύτερου πλαισίου αναφοράς. Με τη συμβολή των πολυτροπικών κειμένων προσφέρεται η δυνατότητα στο νέο να εκφράζει τις ιδέες και τα συναισθήματά του με νέους τρόπους οι οποίοι διαφέρουν με τους υφιστάμενους, ενώ η χρήση των ΤΠΕ προωθεί επίσης την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση του μαθήματος, καθώς οι μαθητές δύνανται να αναζητούν τη γνώση και να εργάζονται ομαδικά με τους συμμαθητές τους καλλιεργώντας τη διαλλακτικότητα και τη συνεργασία.

Απ' την μία πλευρά ο κριτικός γραμματισμός απομυθοποιεί και αμφισβητεί τη χρήση του υπολογιστή ως μέσου πρακτικού εγγραμματισμού (Κουτσογιάννης, 2007) και απ' την άλλη πλευρά προωθείται η καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού, ώστε να προετοιμαστούν οι νέοι για την ομαλή ένταξή τους ως αυριανοί πολίτες στη σύγχρονη πραγματικότητα. Επιπροσθέτως, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών πραγματοποιείται η υπέρβαση της σχολικής αίθουσας, διότι με την δημιουργία εργασιών σε ψηφιακή μορφή, αυτές διαμοιράζονται στο διαδίκτυο και μαζί με αυτές διαμοιράζεται και η γνώση, καθιστώντας τις νέες τεχνολογίες ένα άκρως χρήσιμο εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Γι' αυτόν το λόγο, έχουν δημιουργεί πολλά

διαδικτυακά λογισμικά τα οποία υποστηρίζουν την υιοθέτηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Μέσα από τις κατάλληλες επιλογές του εκπαιδευτικού για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να προσαρμοστεί η διδασκαλία στις ανάγκες της κάθε τάξης, όπως τα ενδιαφέροντα των μαθητών, η συμπερίληψη και γενικότερα οι ιδιαίτερες ανάγκες του μαθητικού κοινού. Δεδομένης της αλληλεπίδρασης του σχολικού περιβάλλοντος με το κοινωνικό η εδραίωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει στην καλλιέργεια της άποψης ότι η χρήση των νέων τεχνολογιών δεν σχετίζεται μόνο με μορφές ψυχαγωγίας, αλλά και αναζήτησης και διαμοιρασμού της γνώσης.

B. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Διατύπωση του υπο – διερεύνηση θέματος

Με τη θέσμιση του νέου προγράμματος σπουδών κρίνεται αναγκαία η διενέργεια ενός ερευνητικού σχεδίου προκειμένου να σφυγμομετρηθεί η αποτελεσματικότητα και η επάρκεια αυτού στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις και τις ανάγκες του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψιν το προαναφερθέν ζήτημα συστάθηκε ένα πλαίσιο έρευνας προκειμένου να διερευνηθούν και να καταγραφούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο πρόγραμμα σπουδών όπως αυτές προέκυψαν από την μελέτη και την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών στα σχολεία τοποθέτησής τους. Η διερεύνηση αυτή προωθεί και συμβάλει στην απαραίτητη αλληλεπίδραση ανάμεσα στον κόσμο της παιδαγωγικής πράξης και στις σύγχρονες παιδαγωγικές και διδακτικές θεωρίες.

Το θέμα το οποίο τίθεται υπό διερεύνηση στην παρούσα εργασία σχετίζεται με την αξιολόγηση του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στην εκπαιδευτική βαθμίδα του Λυκείου σύμφωνα με τις απόψεις μιας ομάδας εκπαιδευτικών οι οποίοι το εφάρμοσαν σε πιλοτικό επίπεδο στις σχολικές τους μονάδες, τα πρότυπα και πειραματικά σχολεία σε όλη την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, η ακριβής διατύπωση του θέματος της έρευνας τοποθετείται ως εξής: «Αξιολόγηση του νέου Προγράμματος Σπουδών: Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο»

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας αποτελεί ένα ιδιαίτερο μάθημα στην ελληνική εκπαίδευση το οποίο προσφέρει γνώσεις για τις ρίζες του ελληνισμού και την εξέλιξη του αποτελώντας, αναμφίβολα, τη σφραγίδα του ελληνικού πολιτισμού στην εκπαιδευτική διαδικασία. Γι' αυτόν το λόγο, η άρτια, ολοκληρωμένη και εποικοδομητική διδασκαλία κρίνεται αναγκαία προκειμένου οι μαθητές να αποκομίσουν τα στοιχεία του εν λόγω μαθήματος και να επιτευχθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα τόσο για την επίτευξη του εκπαιδευτικού στόχου όσο και για τη συμβολή του μαθήματος στη διαπαιδαγώγηση, αγωγή και καλλιέργεια των παιδιών.

Οι ανωτέρω σκέψεις και προβληματισμοί οδήγησαν στην διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας προκειμένου να προσεγγίσουμε τα ζητήματα που ανακύπτουν από την

εφαρμογή των νέων προγραμμάτων, να εξαγάγουμε τα απαραίτητα συμπεράσματα και να προτείνουμε δράσεις που θα οδηγήσουν στο να σφυρηλατηθεί η διδασκαλία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών και να δημιουργηθεί ένα «εύφορο» κλίμα κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

3.2 Σκοπός της έρευνας

Η διενεργηθείσα έρευνα έλαβε χώρα στο πλαίσιο αξιολόγησης και ενδοσκόπησης του νέου προγράμματος σπουδών της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας για το Λύκειο προκειμένου να υπάρξει μια ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι το εφάρμοσαν πιλοτικά στα πρότυπα και πειραματικά σχολεία στα οποία διδάσκουν σχετικά με τις ενέργειες που αναδείχθηκαν, τα προβλήματα τα οποία προέκυψαν κατά την πιλοτική εφαρμογή και τη γενικότερη εντύπωση η οποία διαμορφώθηκε από την αλληλεπίδρασή τους με το νέο πρόγραμμα.

Η εμβάθυνση στο θέμα της έρευνας πραγματοποιήθηκε σταδιακά μέσω μια παραγωγικής πορείας η οποία κυμάνθηκε από γενικότερες και ευρέως θέματος ερωτήσεις, πάντα εναρμονισμένες με το ορισθέν θέμα, και εν συνεχεία οι ερωτήσεις ήταν πιο συγκεκριμένες σχετικά με τα επιμέρους στοιχεία που απαρτίζουν το νέο πρόγραμμα σπουδών και αποτελούν ειδικότερες πτυχές αυτού. Διερευνήθηκαν τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο το οποίο συμπεριλήφθηκε στο νέο πρόγραμμα σπουδών, η διάδραση και η εξελικτική τάση η οποία παρουσιάζεται ανάμεσα στις τάξεις του Λυκείου, ο χρόνος ο οποίος αφιερώνεται στη διδασκαλία του εν λόγω μαθήματος και αντίστοιχα των επιμέρους ενότητων αυτού, ενώ ζητήθηκαν και αλλαγές στις επιμέρους ενότητες για την αποδοτικότερη εφαρμογή του προγράμματος. Επίσης τέθηκαν ερωτήματα σχετικά με την ανταπόκριση του νέου προγράμματος σπουδών στις κοινωνικές επιταγές και προκλήσεις όπως αυτές διαμορφώνονται και τροποποιούνται ανάλογα με τη σύσταση της κοινωνίας. Ένα άλλο ζήτημα που μελετήθηκε αφορούσε την επιμόρφωση και την αποτελεσματικότητα αυτής προκειμένου να καταστούν εύληπτα τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Τέλος, έγινε αναφορά σε στοιχεία σχετιζόμενα με την εφαρμοσιμότητα όπως αυτή προέκυψε από την αλληλεπίδραση με άλλους εκπαιδευτικούς, τις ενδεχόμενες δυσκολίες οι οποίες πιθανόν να ανακύψουν, ενώ ζητήθηκαν από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς και προτάσεις βελτίωσης αυτού όπως αυτές δημιουργήθηκαν από την εφαρμογή σε πιλοτικό επίπεδο.

Με αυτόν τον τρόπο επιδιώχθηκε η όσο το δυνατόν πιο ακριβής προσέγγιση του θέματος και των απόψεων των ερωτηθέντων προκειμένου να εξαχθούν τα αντίστοιχα συμπεράσματα μέσα από την εν λόγω έρευνα. Ο αντικατοπτρισμός της πραγματικότητας και η αποτύπωση της ισχύουσας κατάστασης στα σχολεία πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών αποτέλεσε πυξίδα, ώστε να προσανατολιστούμε στην αντικειμενική τοποθέτηση και την αποτελεσματική διαχείριση των αλλαγών που τίθενται επί τάπητος με το νέο πρόγραμμα σπουδών και πώς το τελευταίο θα συμβάλλει σε μια αποτελεσματικότερη εκπαιδευτική διαδικασία με απτά μαθησιακά αποτελέσματα τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στην κοινωνία κατ' επέκταση. Τέλος, δεν θα μπορούσε να μην διερευνηθούν και να μην αναζητηθούν τυχόν αλλαγές, όπως αυτές ανέκυψαν από την πιλοτική εφαρμογή και θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση και τελειοποίηση του προγράμματος σπουδών.

3.3 Διεξαγωγή της έρευνας

Η εν λόγω εργασία διεξήχθη καθ' όλη τη διάρκεια του μηνός Νοεμβρίου 2022. Πριν την έναρξη των προγραμματισμένων συνεντεύξεων διενεργήθηκε και μία πιλοτική συνέντευξη προκειμένου να δοκιμαστεί ο οδηγός της συνέντευξης και για να προετοιμαστεί εναργέστερα η ερευνήτρια στις ερωτήσεις και τις απαιτήσεις τους (Ισαρη & Πουρκός, 2015· Bell, 1997). Η πιλοτική συνέντευξη δεν συμπεριλήφθηκε στην έρευνα. Πραγματοποιήθηκαν 10 συνεντεύξεις, οι οποίες στο σύνολο τους διενεργήθηκαν εξ αποστάσεως δεδομένου του γεγονότος ότι το δείγμα ήταν κατανεμημένο σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και δεν καθίστατο δυνατή η δια ζώσης διεξαγωγή της συνέντευξης. Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν απογευματινές ώρες ή Σαββατοκύριακα, σε ημέρες και ώρες που υπέδειξαν οι συνεντευξιαζόμενοι ούτως ώστε να αφιερώσουν τον απαιτούμενο χρόνο για την πιο αποτελεσματική διεξαγωγή της συνέντευξης. Η κάθε συνέντευξη διήρκησε περίπου 30 – 40 λεπτά ανάλογα με τη ροή της καθεμιάς, ενώ υπήρχαν και περιπτώσεις όπου διήρκησαν περισσότερο ένεκα των εκτενών παραδειγμάτων τα οποία παρατίθεντο από τους συνεντευξιαζόμενους. Οι ερωτήσεις θεωρήθηκαν εύληπτες και ενδιαφέρουσες καθώς η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων είχε ένα προσωπικό βίωμα σχετικό με το διατυπωθέν ερώτημα να παραθέσει.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης επιδιώχθηκε να διατηρηθεί ένα χαλαρό και ευδιάθετο κλίμα προκειμένου οι συνεντευξιαζόμενοι να προβούν σε βαθύτερες εκμυστηρεύσεις, να αποφευχθεί η φλυαρία και να καταφέρουν οι συνεντευξιαζόμενοι να διατυπώσουν ανεμπόδιστα όλες τις απόψεις τους (Creswell, 2011). Ωστόσο, ανέκυψαν ελάχιστες δυσκολίες σύνδεσης οι οποίες διευθετήθηκαν και μπόρεσαν οι συνεντεύξεις να διεξαχθούν με άνεση προκειμένου να ακούγονται καθαρά τα ερωτήματα αλλά και οι απαντήσεις αυτών.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων η ερευνήτρια κατέγραψε τις απαντήσεις μέσω του προγράμματος της ηχογράφησης, το οποίο είναι διαθέσιμο στο λογισμικό του υπολογιστή, όπου και καταγραφόταν η εκάστοτε συνομιλία με τους συνεντευξιαζόμενους (Creswell, 2011, σελ. 240). Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν ενήμεροι εκ των προτέρων και είχαν συναινέσει για την καταγραφή της συνέντευξης. Όλες οι συνεντεύξεις, λοιπόν, είναι μαγνητοφωνημένες με τη σύμφωνη γνώμη τους.

3.3.1 Έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας

Στο πλαίσιο διεξαγωγής μιας αποτελεσματικής και συνεπούς έρευνας κρίνεται αναγκαία η διασφάλιση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητάς της. Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά την ποιοτική έρευνα τίθεται το ζήτημα της διασφάλισης της απαραίτητης αντικειμενικότητας δεδομένου του γεγονότος ότι το περιεχόμενο των συνεντεύξεων δε βασίζεται σε δομημένο πλαίσιο αλλά σε ένα πιο αφηρημένο (Bryman, 2017). Σε αυτήν την περίπτωση η εγκυρότητα έχει άμεση σχέση με την ακρίβεια αυτού του ποιοτικού σχεδιασμού. Εγκυρότητα, λοιπόν, θα μπορούσε να σημαίνει πως με τη χρήση ενός εργαλείου λαμβάνονται απαντήσεις οι οποίες δύνανται να συμβάλλουν στην εξαγωγή πραγματικών και αληθινών συμπερασμάτων (Creswell, 2011· Robson, 2010).

Στην εν λόγω έρευνα, η εγκυρότητα επιδιώχθηκε μέσω της ενιαίας λογικής και της συνοχής της έρευνας σε ό,τι αφορά στο σκοπό, τα ερευνητικά ερωτήματα και το περιεχόμενο των ερωτήσεων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις συνεντεύξεις. Η επιλεγείσα ποιοτική μέθοδος επιτυγχάνει το σκοπό της έρευνας ο οποίος είναι η κατανόηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διδασκαλία της Αρχαίας

Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο όπως αυτή ορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών. Αναμφίβολα, οι ερωτήσεις σχετίζονται με όσα μελετά η έρευνα. Επιπροσθέτως, οι ερωτώμενοι έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν τις υποκειμενικές τους εμπειρίες πεποιθήσεις και αντιλήψεις μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης. (Μαντζούκας, 2007). Εν αντιθέσει, μια έρευνα ενδεχομένως να αποβεί μη έγκυρη στην περίπτωση που παρουσιαστεί μεροληψία και λάθος ερμηνεία των δεδομένων από την πλευρά του ερευνητή (Maxwell, 1992), ενώ για να αποφευχθεί αυτό το πρόβλημα πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης (Creswell, 2011) με την έγκριση των συνεντευξιαζόμενων. Στη συνέχεια ακολούθησε η εξαγωγή των συμπερασμάτων και η ερμηνεία αυτών σύμφωνα με όσα προέκυψαν από τα ευρήματα της έρευνας. Τέλος, ο συσχετισμός των ευρημάτων με τις θεωρητικές αναφορές στις οποίες θεμελιώθηκε η έρευνα εξασφάλισε τη συνοχή μεταξύ του ερευνητικού μέρους και του αντικείμενου της έρευνας.

Όσον αφορά την αξιοπιστία μιας έρευνας, αυτή επαφίεται στη συσχέτιση του περιεχομένου του εργαλείου της έρευνας με το ίδιο το αντικείμενο της έρευνας. Οι παράγοντες οι οποίοι πλήττουν την αξιοπιστία της έρευνας είναι η εξουθένωση των συνεντευξιαζόμενων λόγω της εκτενούς διάρκειας της συνέντευξης, η πολυσημία των ερωτημάτων και οι μη τυποποιημένες διαδικασίες. Για την αποφυγή αυτής της εξέλιξης οι ερωτήσεις διατυπώθηκαν με ενάργεια, σαφήνεια και ομοιότροπα σε όλους τους συνεντευξιαζόμενους. Για το λόγο αυτό ακολουθήθηκε μια συγκεκριμένη διαδικασία στη διεξαγωγή της συνέντευξης, οι ερωτώμενοι διαβεβαιώθηκαν για την τήρηση της εμπιστευτικότητας και της ανωνυμίας τους, ενημερώθηκαν επαρκώς για το σκοπό της έρευνας, την εθελοντική τους συμμετοχή, ενώ κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των συνεντεύξεων οι ερωτήσεις τέθηκαν με σαφή και παρόμοιο τρόπο προς όλους τους συνεντευξιαζόμενους. Τέλος, πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα η οποία δεν συμπεριλήφθηκε στην παρούσα εργασία και από την οποία δεν ανέκυψαν προβλήματα, ενώ στους συνεντευξιαζόμενους είναι διαθέσιμα τα στοιχεία επικοινωνίας της ερευνήτριας προκειμένου να ενημερωθούν για τα ευρήματα της έρευνας.

3.4 Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της ποιοτικής έρευνας, διότι με αυτήν την μορφή έρευνας προσφέρεται η δυνατότητα στον ερευνητή να αναζητήσει περαιτέρω πληροφορίες, να εμβαθύνει στο θέμα και αντίστοιχα επιτρέπει στον ερωτώμενο να τοποθετηθεί ελεύθερα στο θέμα και να εκφράσει ανεμπόδιστα τις απόψεις του σχετικά με το θέμα.

Λαμβάνοντας υπόψιν το βαθμό δόμησης του πλαισίου της συνέντευξης διακρίνονται τρία είδη συνέντευξης, η ημιδομημένη, η πλήρως δομημένη και, τέλος, η δομημένη συνέντευξη. Η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελείται από ως έναν αριθμό προκαθορισμένες ερωτήσεις και επιλέγεται κατά κύριο λόγο από νέους ερευνητές ως μία βάση για τα θέματα τα οποία επιλέγουν να καλύψουν. Εν συνεχεία, η πλήρως δομημένη συνέντευξη δεν είναι άκρως προτιμητέα, διότι οι ερωτήσεις της είναι αυστηρά προκαθορισμένες και δεν παρέχει τη δυνατότητα εις βάθος ανάλυσης νέων θεμάτων. Τέλος, η μη δομημένη συνέντευξη δεν περιλαμβάνει καθορισμένες ερωτήσεις και οι ερωτώμενοι δύνανται να αναπτύξουν ελεύθερα τις απόψεις τους εντός ενός ευρύτερου θεματικού πλαισίου. Η συγκεκριμένη μορφή συνέντευξης ενδέχεται να οδηγήσει στην παρέκκλιση από το ζητούμενο θέμα συζήτησης και τον αποπροσανατολισμό του συνεντευξιαζόμενου. Το προαναφερθέν αποτελεί μία περίπτωση την οποία θα θέλαμε να αποφύγουμε στη διεξαγωγή της συνέντευξης.

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η μορφή της ημιδομημένης συνέντευξης, προκειμένου οι συνεντευξιαζόμενοι να μπορέσουν να αναπτύξουν τις θέσεις και τις πεποιθήσεις του χωρίς περιορισμούς ούτως ώστε να προβούμε στη συλλογή των απαιτούμενων δεδομένων για το σκοπό της εργασίας.

Έτσι, πραγματοποιήθηκαν δέκα (10) συνεντεύξεις κατά την περίοδο του Νοεμβρίου με καθηγητές από διάφορα μέρη της Ελλάδας, οι οποίοι διδάσκουν σε πρότυπα και πειραματικά σχολεία και έχουν επιμορφωθεί και εφαρμόσει το νέο πρόγραμμα σπουδών σε πιλοτικό στάδιο. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω διαδικτυακών πλατφορμών, κυρίως μέσω Skype και Webex και διήρκησαν περίπου σαράντα (40) λεπτά χωρίς να προκύψουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά τη διάρκεια διεξαγωγής αυτών. Όλες οι συνεντεύξεις καταγράφηκαν, απομαγνητοφωνήθηκαν και παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας.

3.4.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν για την εναργέστερη απόδοση του συλλεχθέντος δείγματος ορίζονται ως εξής:

- 1. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές του και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;**
- 2. Ποιες λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.;**
- 3. Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.;**
- 4. Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή του με στόχο την επιτυχή εφαρμογή του στην πράξη;**

Με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα επιδιώκεται η παρουσίαση και προβολή των βασικών στοιχείων του νέου προγράμματος σπουδών όπως αυτά διατυπώθηκαν από τους κατασκευαστές τους, καθώς επίσης και του τρόπου με τον οποίο κατέστησαν αντιληπτά αυτά τα στοιχεία στους εκπαιδευτικούς. Μέσα από αυτό το ερώτημα θα τεθεί η βάση για την επίτευξη της προσέγγισης του νέου προγράμματος σπουδών από την πλευρά της ερευνήτριας όπως γίνεται αντιληπτό από τους ερωτώμενους. Τέλος, καθίσταται αναγκαίο να προβληθούν τα βασικά στοιχεία αυτού διότι αποτελούν την ταυτότητα του και το γνώρισμα το οποίο διαφοροποιεί το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο.

Εν συνεχεία, με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα θα πραγματοποιηθεί εστίαση στις λειτουργικές αδυναμίες τις οποίες εντόπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τις εξέφρασαν μέσω των ερωτήσεων προκειμένου να συμβάλλουν στη βελτίωσή του και την βέλτιστη ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του.

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα προβάλλονται τα λειτουργικά πλεονεκτήματα τα οποία αναδύθηκαν στην πιλοτική εφαρμογή και συνέβαλαν στην ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο τόσο στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών όσο και στην ανταπόκριση των μαθητών, ενώ

ταυτόχρονα ανάδειξαν ένα στοιχείο αλλαγής και εκσυγχρονισμού του σύγχρονου σχολείου.

Τέλος, στο τέταρτο ερευνητικό ερώτημα γίνεται αναφορά στις δυσκολίες τις οποίες πιθανότατα να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών αλλά και στις προτάσεις βελτίωσής του ούτως ώστε να εφαρμοστεί επιτυχώς στην πράξη.

Τα ανωτέρω ερευνητικά ερωτήματα συνοψίστηκαν στους εξής ερευνητικούς άξονες για τη διεξαγωγή της συνέντευξης:

- 1. Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών**
- 2. Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών**
- 3. Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις**

Οι τρεις ερευνητικοί άξονες που δημιουργήθηκαν ακολούθησαν την παραγωγική πορεία σκέψης και λόγου ούτως ώστε να εκμαιευθούν μεθοδικά και σταδιακά οι απόψεις των συνεντευξιαζόμενων σχετικά με το θέμα της συνέντευξης.

Πριν την έναρξη της συνέντευξης και της παράθεσης των ερωτήσεων πραγματοποιήθηκαν ερωτήσεις οι οποίες σχετίζονταν με τα στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου, όπως το φύλο, η ειδικότητα, οι σπουδές, τα χρόνια υπηρεσίας, τα χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών, ο χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος και ο τρόπος με τον οποίο οργανώνουν το καθημερινό μάθημα και σε στοιχεία ή/και υλικά στηρίζονται για την διεκπεραίωση αυτού.

Στον πρώτο ερευνητικό άξονα συμπεριλήφθηκαν ερωτήσεις γενικού περιεχομένου αναφορικά με το νέο πρόγραμμα σπουδών. Αρχικά, ζητήθηκε η γενική γνώμη του συνεντευξιαζόμενου για το νέο πρόγραμμα σπουδών ως μια πρώτη τοποθέτησή του γι' αυτό. Στη συνέχεια, έγινε αναφορά στα στοιχεία στα οποία διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα από το υφιστάμενο και ποια στοιχεία καθορίζουν το μάθημα μέσα από το νέο πρόγραμμα, ενώ πραγματοποιήθηκε μία προσέγγιση σχετικά με το χαρακτήρα του νέου προγράμματος σπουδών. Ακολούθως, έγινε λόγος για τις νέες τεχνολογίες όπως αυτές ενσωματώνονται στο νέο πρόγραμμα, την προσαρμοστικότητα αυτού στις ιδιαίτερες ανάγκες του εκάστοτε μαθητικού κοινού, τα ειδικά χαρακτηριστικά τα

οποία σκιαγραφούν το πρόγραμμα και, τέλος, η συμβολή αυτού στην εύρυθμη και πιο αποδοτική οργάνωση του μαθήματος.

Στο δεύτερο ερευνητικό άξονα πραγματοποιήθηκε μια πιο συγκεκριμένη προσέγγιση του θέματος προκειμένου να διερευνηθούν τα επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών. Οι ερωτήσεις αυτές σχετίζονταν με τη σαφήνεια της διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και την αρωγή τους στην οργάνωση της διδασκαλίας, το περιεχόμενο και την αξιολόγησή του, ενώ έγινε αναφορά και στην εξελισιμότητά του από τάξη σε τάξη. Λαμβάνοντας υπόψιν το κοινωνικό χαρακτήρα του σχολείου το πρόγραμμα σπουδών οφείλει να ανταποκρίνεται και στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες και επιταγές και να θέτει στο επίκεντρο της διδασκαλίας το μαθητή, ζήτημα το οποίο τέθηκε προς συζήτηση δεδομένου του μαθητοκεντρικού χαρακτήρα ο οποίος διακρίνει το νέο πρόγραμμα σπουδών. Ένα μείζον ζήτημα για την εκπαιδευτική κοινότητα αποτελεί και ο διατιθέμενος χρόνος για την ανάλυση και την κάλυψη του περιεχομένου, ενώ ζητήθηκε από τους συνεντευξιζόμενους η πρόταση ενδεχόμενων αλλαγών προς βελτίωση αυτού.

Στον τρίτο ερευνητικό άξονα τέθηκαν προς συζήτηση θέματα εφαρμοσιμότητας και προτάσεις βελτίωσης του νέου προγράμματος σπουδών. Σε αυτόν τον άξονα διερευνήθηκε εν γένει η στάση των εκπαιδευτικών ίδιας ειδικότητας με το συνεντευξιζόμενο αναφορικά με το νέο πρόγραμμα σπουδών και την αλληλεπίδραση που είχαν με αυτό. Επιπροσθέτως, έγινε αναφορά στα θετικά στοιχεία και τις δυσκολίες οι οποίες προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος σπουδών, στις προτάσεις τις οποίες θα έθεταν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί για ενδεχόμενη βελτίωση αυτού, ενώ επιδιώχθηκε και η ανατροφοδότηση σχετικά με το θέμα της επιμόρφωσης και της αποτελεσματικότητάς της όπως αυτή διενεργήθηκε πριν την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών στα πρότυπα και πειραματικά σχολεία στα οποία διδάσκουν οι συνεντευξιζόμενοι.

3.4.2 Πρωτόκολλο συνέντευξης

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευζιαζόμενου

- Φύλο:
- Ειδικότητα:
- Σπουδές:
- Χρόνια Υπηρεσίας:
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος:
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος:
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα; Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιολογία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (Αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιολογία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ. και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)
4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει **οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ**; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)
6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι **αρκετά ανοικτό** ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, **προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες** και **συμπεριληπτικό** ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του Π.Σ. ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).
7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:
1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
 2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων)
 3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας
- Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα)
10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)
11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;
12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)
13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)
15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «*Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής*». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. πράγματι διαπνέεται από **αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση**; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);
16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;
18. Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

20. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

3.5 Αποτίμηση της διαδικασίας διεξαγωγής της συνέντευξης

Η συγκέντρωση και η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων οι οποίες διενεργήθηκαν μέσω πλατφορμών συνδιασκέψεων (βλ. Skype, WebEx) με τη συγκατάθεση των συνεντευξιαζόμενων μέσα σε ένα κλίμα θετικό με διάθεση συνεργασίας και αλληλεπίδρασης. Οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις που τους τέθηκαν με θέληση να μοιραστούν τις απόψεις, τις πεποιθήσεις, τις δυσκολίες, τα θετικά χαρακτηριστικά αλλά, κυρίως, την πραγματική κατάσταση όπως αυτή αποτιμήθηκε μέσα από την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών όχι μόνο στις αίθουσες διδασκαλίας αλλά και από την ευρύτερη αλληλεπίδραση με τους μαθητές όχι μόνο κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

3.6 Περιγραφή Δείγματος

Το ληφθέν δείγμα το οποίο συμμετείχε στη διεξαγωγή των συνεντεύξεων αποτελείτο από δέκα (10) εκπαιδευτικούς οι οποίοι διδάσκουν σε πρότυπα και πειραματικά σχολεία σε όλη την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, από αυτά τα δέκα άτομα, οι εννιά (9) ήταν γυναίκες και ο ένας (1) ήταν άντρας. Αυτή η δυσαναλογία ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες εκπαιδευτικούς δεν εγείρει προβληματισμό για τη διεξαγωγή της έρευνας αν αναλογιστούμε το γυναικοκρατούμενο στοιχείο του συγκεκριμένου κλάδου. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έχουν πραγματοποιήσει περαιτέρω σπουδές πέραν του βασικού τίτλου σπουδών τόσο σε μεταπτυχιακό όσο και σε διδακτορικό επίπεδο και έχουν παρακολουθήσει αρκετές επιμορφώσεις και σεμινάρια σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία και την εκπαίδευση εν γένει.

Αναφορικά με τα μέρη της Ελλάδας όπου τοποθετούνται τα σχολεία είναι πέντε (5) στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Αττικής (Αθήνα), τρία (3) στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας (Κιλκίς), ένα (1) στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Θεσσαλίας (Λάρισα) και ένα (1) στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας (Πάτρα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

4.1 Εισαγωγή

Μέσα από τη διαδρομή που χαράσσει μια ποιοτική έρευνα το πιο ενδιαφέρον στοιχείο το οποίο αποτελεί και το εφελτήριο για τη διεξαγωγή της έρευνας είναι η μελέτη και η ανάλυση των ευρημάτων όπως αυτά προέκυψαν από τη διαδικασία της συνέντευξης με απώτερο στόχο η έρευνα να οδηγήσει σε αξιόπιστα συμπεράσματα (Creswell, 2011). Για αυτόν το λόγο η ερευνήτρια της εν λόγω εργασίας αναλαμβάνει την ευθύνη να φέρει στο φως και να καταγράψει τις αντιλήψεις οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με το υπό εξέταση θέμα, εξυπηρετώντας το σκοπό της έρευνας.

Συγκεκριμένα, σε αυτό το κεφάλαιο πρόκειται να προβληθούν τα δημογραφικά στοιχεία των δέκα φιλολόγων οι οποίοι έλαβαν μέρος στην έρευνα ώστε να παρουσιαστεί το προφίλ τους. Εν συνεχεία, θα προβληθούν τα ευρήματα όπως αυτά προέκυψαν μέσα από το ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης και συγκαταλέγονται σε τρεις ερευνητικούς άξονες.

4.2 Δημογραφικά στοιχεία του δείγματος

Στο πρώτο μέρος της συνέντευξης έγινε αναφορά στα στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου τα οποία σχετίζονται με τα δημογραφικά και τα υπηρεσιακά στοιχεία των εκπαιδευτικών (φύλο, ειδικότητα, σπουδές, χρόνια υπηρεσίας, χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών, χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος), ενώ οι ερωτώμενοι τοποθετήθηκαν και σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης του καθημερινού μαθήματος, όπως επίσης και στα στοιχεία ή υλικά στα οποία στηρίζονται οι εκπαιδευτικοί για την διεκπεραίωσή του.

Πιο αναλυτικά το προφίλ των δέκα συνεντευξιαζόμενων οι οποίοι συνέβαλαν στη διεξαγωγή της έρευνας παρουσιάζεται παρακάτω:

Σ1: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 17 χρόνια υπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών, το οποίο εδράζεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης της Αττικής, υπηρετεί τα τελευταία 3 χρόνια. Έχει αποφοιτήσει από το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Τμήμα Νεοελληνικής Φιλολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου. Το νέο πρόγραμμα σπουδών εφαρμόζεται πιλοτικά στο εν λόγω σχολείο τα τελευταία 2 χρόνια. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι εξαρτάται από το μάθημα και το ακροατήριο. Ειδικότερα, στο συγκεκριμένο σχολείο, επειδή οι μαθητές προέρχονται επίσης από πρότυπο σχολείο, το επίπεδο είναι αναβαθμισμένο. Εν συνεχεία, η συγκεκριμένη καθηγήτρια προετοιμάζει το υλικό το οποίο παρέχεται στα παιδιά κυρίως μέσω της e-τάξης και αφορά όλα τα ετυμολογικά, γραμματικά, συντακτικά και νοηματικά θέματα τα οποία σχετίζονται με το αρχαίο κείμενο, ενώ στο υλικό εμπεριέχεται και σχετικό ασκησιολόγιο. Τέλος, ο τρόπος διεξαγωγής του μαθήματος πραγματοποιείται κυρίως με τον κατευθυνόμενο διάλογο χρησιμοποιώντας την μαιευτική μέθοδο προκειμένου οι ίδιοι οι μαθητές να οδηγηθούν στη γνώση και κατάκτηση του αντικειμένου.

Σ2: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 20 χρόνια υπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί τα τελευταία 10 χρόνια, το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας και εφαρμόζει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για δεύτερη χρονιά. Έχει πραγματοποιήσει προπτυχιακές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στα Αρχαία Ελληνικά στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι σίγουρα προηγείται προετοιμασία παρά το γεγονός ότι διδάσκει πολλά χρόνια το συγκεκριμένο αντικείμενο αλλά κάθε φορά το συμμορφώνει με το επίπεδο των μαθητών. Επίσης, ανέφερε ότι δεν υπάρχει δυνατότητα χρήσης υπολογιστή ή προτζέκτορα σε καθημερινή βάση, ωστόσο επιδιώκει, όταν ολοκληρώνεται μία ενότητα, να χρησιμοποιούν το εργαστήριο της πληροφορικής. Κάθε φορά τα παιδιά εργάζονται σε ένα φύλλο εργασίας, το οποίο συμπληρώνεται στην τάξη και σε αυτό υπάρχουν και κάποιες εργασίες τις οποίες τις αναθέτει για το σπίτι, ενώ στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών της Α' Λυκείου χρησιμοποιεί και χάρτη όπου χρειάζεται.

Σ3: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 20 χρόνια υπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί τα τελευταία 13 χρόνια. Η συνεντευξιαζόμενη έχει πραγματοποιήσει προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το σχολείο εδράζεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας και εφαρμόζει για πρώτη χρονιά το νέο πρόγραμμα σπουδών. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι λαμβάνει υπόψιν τις δυνατότητες των μαθητών και επιδιώκει στην Α' Λυκείου να κάνει μια επανάληψη προκειμένου να ανακληθούν κεκτημένες γνώσεις από το Γυμνάσιο και στη συνέχεια χτίζουν πάνω σε μία γνωστική βάση από κοινού όσον αφορά τα γραμματικά φαινόμενα, ενώ στο συντακτικό κάνει μια αναφορά σε αυτά που θεωρούνται ήδη διδαγμένα από το Γυμνάσιο και πάντα επιδιώκει να αναφερθούν όσο το δυνατόν περισσότερα φαινόμενα μέσα στην τάξη ώστε να γνωρίζει πως οι μαθητές έχουν έρθει σε επαφή με αυτά και ύστερα προχωρά στη νέα γνώση. Σχετικά με το κείμενο εργάζονται σιγά – σιγά σταδιακά μέσα από μια προσπάθεια κτήσης των νοημάτων με λέξεις – κλειδιά και εννοιολογικούς χάρτες, ενώ προωθείται και η προφορική συμμετοχή των μαθητών οι οποίοι καταθέτουν εμπειρίες και βιώματά τους.

Σ4: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 30 χρόνια υπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 2 χρόνια. Η συγκεκριμένη εκπαιδευτικός έχει πραγματοποιήσει προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το σχολείο εδράζεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας και εφαρμόζει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για δεύτερη χρονιά. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι το βασικό στοιχείο είναι η ύλη. Ο προγραμματισμός της ύλης πραγματοποιείται στην αρχή κάθε χρονιάς μεταξύ των συναδέλφων. Χρησιμοποιεί τα σχολικά εγχειρίδια και όλα όσα σχετίζονται με το μάθημα των αρχαίων. Επίσης, λαμβάνει υπόψιν της την πορεία της τάξης και την ανταπόκριση των μαθητών, ενώ κάποιες φορές επιλέγει να σταθεί περισσότερο σε κάποια ενότητα αν αντιληφθεί ότι αυτή δεν κατέστη επαρκώς αντιληπτή από τους μαθητές. Όσον αφορά το κομμάτι των ψηφιακών εργαλείων γίνεται χρήση όσων προσφέρονται για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών, όπως τα

ψηφιακά βοηθήματα των αρχαίων ελληνικών, η πύλη για την ελληνική γλώσσα στην οποία βρίσκουν μεταφράσεις κειμένων, τα ανηρημένα λεξικά και κάποια στιγμή πραγματοποιεί και εκπαιδευτικά σενάρια όπως αυτά προβλέπονται από το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Σ5: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 19 χρόνια υπηρεσία, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 2 χρόνια. Έχει σπουδάσει στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θράκης, την περίοδο διεξαγωγής της συνέντευξης πραγματοποιούσε μεταπτυχιακές σπουδές στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ παλιότερα είχε πραγματοποιήσει σπουδές σχετικά με τη Συντήρηση Έργων Τέχνης στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια. Το σχολείο στο οποίο υπηρετεί εδράζεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Θεσσαλίας. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι παρά το γεγονός ότι διδάσκει αρκετά χρόνο το συγκεκριμένο μάθημα πραγματοποιεί κάθε χρόνο αλλαγές ανάλογα με το έμπυχο υλικό που υπάρχει στο τμήμα, ενώ η επιλεγείσα εκπαιδευτική μέθοδος είναι πιο παραδοσιακή, δηλαδή κάνει επανάληψη των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων του Γυμνασίου, καθώς παρατηρούνται αρκετές ελλείψεις, δίνεται έμφαση επίσης στη μετάφραση, τα ερμηνευτικά και λεξιλογικά σχόλια. Κάποιες φορές χρησιμοποιεί φύλλα εργασίας ιδίως σε κεφάλαια τα οποία δυσκολεύουν τους μαθητές.

Σ6: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 33 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 11 χρόνια. Έχει σπουδάσει στο Τμήμα Φιλολογίας του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία και διδακτορικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου. Το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Αττικής και εφαρμόζει σε πιλοτική βάση το νέο πρόγραμμα σπουδών για 2 χρόνια. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι παραθέτει μια φωτοτυπία με τη μετάφραση την οποία διαβάζει είτε ανά περίοδο λόγου είτε μεγαλύτερο κομμάτι ανάλογα με το περιεχόμενο και επιμένει στη νοηματική απόδοση και ερμηνεία. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα γλωσσικά, γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα κάθε περιόδου ή ημιπεριόδου. Βασικό εργαλείο της είναι η αφόρμηση την οποία θέτει στην αρχή κάθε ενότητας

προκειμένου να ενεργοποιηθούν οι μαθητές και να συμμετάσχουν στο μάθημα, να διατυπώσουν τις απορίες τους και πάντα καταλήγει στη γραμματική και συντακτική αναφορά.

Σ7: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 10 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 3 χρόνια. Έχει σπουδάσει στα Τμήματα Φιλολογίας, Δημοτικής Εκπαίδευσης και Ψυχολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και έχει πραγματοποιήσει εννέα (9) προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών. Το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας και εφαρμόζει πιλοτικά για δεύτερη χρονιά το νέο πρόγραμμα σπουδών. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι το υλικό της είναι οργανωμένο σε αρχεία PowerPoint και Word, ενώ υποστήριξε πως ο πίνακας δεν μπορεί να αποδεσμευτεί από τη μαθησιακή διδασκαλία. Αξιολογεί επίσης την ηλεκτρονική τάξη στην οποία έχει αναρτημένα όλα τα έγγραφα. Χρησιμοποιεί όλες τις παρεχόμενες καινοτομίες προκειμένου να καταστεί το μάθημα πιο εύληπτο και ενδιαφέρον αλλά δεν παρακάμπτει και τις παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας. Το μάθημα οργανώνεται κυρίως με φωτοτυπίες, αρχαία PowerPoint και Word και με τη συνδρομή του πίνακα. Γενικότερα προσπαθεί να εφαρμόζει όσα ανακαλύπτει μέσω της δια βίου μάθησης στην εκπαιδευτική της διαδικασία.

Σ8: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 17 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 11 χρόνια. Έχει σπουδάσει στο Τμήμα Φιλολογίας του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Κλασικής Φιλολογίας στα Αρχαία και τα Λατινικά. Το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Αττικής και εφαρμόζει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για δεύτερη χρονιά. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι προσπαθεί να επικαιροποιεί πάντα το υλικό της αν και διδάσκει πολλά χρόνια το ίδιο αντικείμενο, λαμβάνει υπόψιν της το εκάστοτε τμήμα και τις ανάγκες του, ενώ επιδιώκει τη σύνδεση του αρχαίου κειμένου με σύγχρονα ζητήματα για να κινητροδοτήσει τους μαθητές προκειμένου οι τελευταίοι να αποκτήσουν πιο ενεργό ρόλο στο μάθημα.

Σ9: Πρόκειται για γυναίκα φιλόλογο με 18 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 10 χρόνια. Έχει σπουδάσει στο Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με κατεύθυνση τη Γλωσσολογία και έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στη Θεωρητική Γλωσσολογία. Το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Αττικής και εφαρμόζει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για δεύτερη χρονιά. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος η ίδια ανέφερε ότι δεν μπορεί να αποκλίνει από την ύλη η οποία ορίζεται από το Υπουργείο απλώς αρκετά χρόνια δεν χρησιμοποιεί το βιβλίο και δίνει το κείμενο σε φωτοτυπία με παράλληλη μετάφραση δίπλα, η οποία είναι κατά λέξη χωρίς να αλλοιώνεται η σειρά των όρων του βιβλίου ούτως ώστε να διευκολύνεται η μετάφραση. Επίσης στην περίπτωση ενός γραμματικού ή συντακτικού φαινομένου χρησιμοποιεί υπολογιστή και δουλεύει με το δικό της υλικό.

Σ10: Πρόκειται για άνδρα φιλόλογο με 17 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών υπηρετεί 2 χρόνια. Έχει σπουδάσει στο Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στην Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης. Το σχολείο εντάσσεται στην περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης Αττικής και εφαρμόζει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για δεύτερη χρονιά. Όσον αφορά την προετοιμασία και την οργάνωση του μαθήματος ο ίδιος ανέφερε ότι λαμβάνει υπόψιν του το ΦΕΚ το οποίο προβλέπει τη διδακτέα ύλη, χρησιμοποιεί την Τράπεζα Θεμάτων και τις οδηγίες του ΙΕΠ, ενώ σε κάθε μάθημα έχει ένα πλάνο μαθήματος από το οποίο προσπαθεί όσο είναι δυνατόν να μην αποκλίνει.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω προφίλ των ερωτηθέντων διαπιστώνονται τα εξής:

Όσον αφορά το φύλο όλοι οι ερωτώμενοι είναι γυναίκες πλην ενός, ο οποίος είναι άνδρας. Η συγκεκριμένη αναλογία στο δείγμα δεν εγείρει ανησυχία για την εγκυρότητα της έρευνας αν ληφθεί υπόψιν ο γυναικοκρατούμενος χαρακτήρας της ειδικότητας.

Στον τομέα των σπουδών οι τέσσερις εξ αυτών έχουν πραγματοποιήσει προπτυχιακές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές, άλλοι τέσσερις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές και, τέλος, μόνο έχουν ολοκληρώσει μόνο το προπτυχιακό στάδιο των σπουδών, γεγονός που αναδεικνύει την τάση συνεχούς κατάρτισης και εξειδίκευσης στον κλάδο.

Αναφορικά με τα χρόνια υπηρεσίας οι περισσότεροι ερωτώμενοι υπηρετούν περίπου είκοσι (20) χρόνια στην εκπαίδευση, ένας ερωτώμενος έχει δέκα (10) χρόνια υπηρεσίας και δύο έχουν τριάντα και πλέον (30) χρόνια υπηρεσία, στοιχεία που αναδεικνύουν τη διδακτική εμπειρία του δείγματος και την τριβή αυτού στην εκπαιδευτική διαδικασία στο πέρασμα του χρόνου.

Τέλος, στα χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών οι μισοί ερωτώμενοι υπηρετούν περίπου 2-3 χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο, ενώ οι υπόλοιποι έχουν περίπου 10 χρόνια υπηρεσίας στο εν λόγω σχολείο. Αφενός, στα λίγα χρόνια υπηρεσίας η ανάληψη του συγκεκριμένου σχολείου έγινε περίπου την ίδιο περίοδο με την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών, αφετέρου στην πολυετή υπηρεσία στο συγκεκριμένο σχολείο οι ερωτώμενοι έχουν εγκλιματιστεί με τη σχολική μονάδα και τους συναδέλφους και λειτουργούν ενδεχομένως με μεγαλύτερη ευχέρεια.

A/A	Φύλο	Σπουδές	Χρόνια Υπηρεσίας	Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής	Χρόνος Πιλοτικής Εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών
Σ1	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές Διδακτορικές	17	3	2
Σ2	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές Διδακτορικές	20	10	2
Σ3	Γυναίκα	Προπτυχιακές	20	13	1
Σ4	Γυναίκα	Προπτυχιακές	30	2	2

A/A	Φύλο	Σπουδές	Χρόνια Υπηρεσίας	Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής	Χρόνος Πιλοτικής Εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών
Σ5	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές	19	2	2
Σ6	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές Διδακτορικές	33	11	2
Σ7	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές	10	3	2
Σ8	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές	17	11	2
Σ9	Γυναίκα	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές	18	10	2
Σ10	Άνδρας	Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές	17	2	2

Πίνακας 2. Δημογραφικά Στοιχεία Δείγματος

Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο
Αττικής	4 (Σ1, Σ6, Σ8, Σ9)	1 (Σ10)	5
Δυτικής Ελλάδας	1 (Σ2)	-	1
Κεντρικής Μακεδονίας	3 (Σ3, Σ4, Σ7)	-	3
Θεσσαλίας	1 (Σ5)	-	1
	9	1	10

Πίνακας 3. Κατανομή Ερωτώμενων Ανά Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης

4.3 Τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς

Ερώτηση 1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)

Αναφορικά με τη γενική εκτίμηση των ερωτώμενων για το νέο Π.Σ. ύστερα από την πρώτη τους επαφή με αυτό υπήρξε μια θετική αποτίμηση, καθώς η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστήριξε πως βρίσκεται σε σωστή κατεύθυνση, ότι πραγματοποιείται μια προσπάθεια αλλαγής και ανανέωσης της εκπαιδευτικής προσέγγισης, ενώ κρίθηκαν και αναγκαίες αυτές οι αλλαγές που επιχειρεί το νέο πρόγραμμα σπουδών να εντάξει στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ταυτοχρόνως, όμως, εκφράστηκαν ανησυχίες για την εφαρμογή αυτού του σχεδίου στην πράξη και κατά πόσο θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις συνθήκες της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Σ8: «...θα πρέπει να το δούμε στην πράξη...»). Επιπλέον, δεδομένης της ήδη παρεχόμενης αυτενέργειας των εκπαιδευτικών, οι οποίοι υπηρετούν σε πρότυπα σχολεία, κάποιои ανέφεραν πως είχαν αποπειραθεί να εργαστούν με παρόμοιο τρόπο ή να εντάξουν εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική τους διαδικασία, προσεγγίσεις τις οποίες παρατήρησαν ότι θεσπίζονται και θεσμοθετούνται και στο νέο Π.Σ., γεγονός που τους όπλισε με δύναμη και χαρά για το έργο που προσφέρουν στον τομέα της εκπαίδευσης.

Ερώτηση 2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

Στα στοιχεία τα οποία διαφοροποιούν το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο η πλειονότητα ανέφερε τη αυτενέργεια των μαθητών τόσο στην εκπαιδευτική διαδικασία εν γένει και τη μαθητοκεντρική προσέγγισή της, όσο και συγκεκριμένα στην ελευθερία που παρέχεται στο μαθητή να δημιουργήσει ο ίδιος τη μετάφραση του αρχαίου κειμένου, το οποίο αποτελεί μια ενέργεια η οποία θα φέρει πιο κοντά το μαθητή στην αρχαία ελληνική γλώσσα, στα χαρακτηριστικά της και στην αντίληψη και αλληλεπίδραση του ίδιου με το αρχαίο κείμενο και όχι στην επιδερμική ενασχόλησή του με την έτοιμη μετάφραση η οποία προσφερόταν από τους εκπαιδευτικούς προηγουμένως. Οι αλλαγές στο περιεχόμενο, η διαθεματικότητα και

η διακειμενικότητα ήταν χαρακτηριστικά τα οποία κινητροδότησαν το ενδιαφέρον των ερωτώμενων καθώς προσέφεραν μία μορφή ελευθερίας στην εργασία πάνω στο αρχαίο κείμενο, καθώς μπορούσαν να έχουν ως αφορμή ακόμη και ένα κείμενο στα νέα ελληνικά το οποίο θα τους βοηθούσε ώστε να εγκλιματιστούν νοηματικά με το αρχαίο κείμενο (Σ10: « ... έχει ορισμένα στοιχεία νεωτεριστικά και λίγο καλύτερα ανανεώνεται το πρόγραμμά σπουδών στην πρώτη και την Δευτέρα Λυκείου δραστικά με την εισαγωγή καινούργιων θεμάτων»).

Ερώτηση 3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (Αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ. και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

Επιπλέον, στα στοιχεία που εντόπισαν οι ερωτώμενοι τα οποία σκιαγραφούν τη φυσιογνωμία του μαθήματος τόνισαν ιδιαίτερος την ένταξη των νέων τεχνολογιών, ένα στοιχείο το οποίο επικροτήθηκε αλλά εκφράστηκαν και κάποιες ανησυχίες οι οποίες θα παρατεθούν στη συνέχεια. Επίσης τόνισαν τη διακειμενικότητα και την ολιστική προσέγγιση του μαθήματος, η οποία τους προσφέρει μια πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη προσέγγιση του περιεχομένου του μαθήματος, το οποίο κατ' επέκταση συμβάλλει στην καλλιέργεια και την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και σκέψης των μαθητών, διότι ενεργοποιεί το ρόλο του μαθητή, τον θέτει στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τον ωθεί στην αναζήτηση της γνώσης, γεγονός που αποτελεί μια βιωματική διαδικασία η οποία είναι πιο αποδοτική στη μεταλαμπάδευση και την κατάκτηση της γνώσης σε αντίθεση με την παθητική παρακολούθηση του μαθήματος και την επιφανειακή επαφή των μαθητών με αυτή.

Ερώτηση 4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

Σε αυτήν την ερώτηση γίνεται λόγος για το χαρακτήρα του νέου Π.Σ. και συγκεκριμένα για τον ακαδημαϊκό του χαρακτήρα, δηλαδή αν προσφέρει γερές βάσεις ώστε να ακολουθήσουν εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές, ή για το λειτουργικό εγγραμματισμό του μελλοντικού πολίτη, δηλαδή αν προετοιμάζει τους μαθητές ώστε οι κεκτημένες γνώσεις τους να αξιοποιηθούν στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι πολίτες. Σε αυτό το σημείο η πλειοψηφία υποστήριξε τη δεύτερη θέση (Θέση Β), δηλαδή το λειτουργικό εγγραμματισμό, υποστηρίζοντας ότι το νέο Π.Σ. προσφέρει τις λεγόμενες μεταγνωστικές δεξιότητες, ώστε να δημιουργηθούν γερές βάσεις για τον πολίτη του αύριο και όχι μόνο στείρες γνωστικές βάσεις στη γραμματική και το συντακτικό (Σ5: «...θα έπρεπε σε όλα τα πρόγραμμα σπουδών να προετοιμάζουν τους μαθητές ώστε να μπορούν να χτίζουμε γερές βάσεις για το μέλλον τους να μάθουν να λύνουν διάφορα προβλήματα να βλέπουν με διαφορετική οπτική την καθημερινότητά τους...»), καθώς επίσης και ότι προωθεί αρχές, αξίες και ιδανικά τα οποία θα μπορέσουν να θωρακίσουν το χαρακτήρα του μελλοντικού πολίτη ώστε να ανταπεξέλθει στην νέα κοινωνική πραγματικότητα. Απ' την άλλη πλευρά, ένα μικρό μέρος του δείγματος υποστήριξε την πρώτη θέση (Θέση Α), καθώς ανέφεραν μόνο την διαδικασία επεξεργασίας του αρχαίου κειμένου, τα στοιχεία της ύλης που αναφέρονται στη γραμματική και το συντακτικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, αλλά και τις λεξιλογικές αναφορές σε αυτό και εστίασαν στο γνωστικό πλαίσιο του αντικειμένου, μία πτυχή που σχετίζεται με την ύλη του μαθήματος και όχι με την ευρύτερη στοχοθεσία και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την αλληλόδραση με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Ερώτηση 5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

Στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της ένταξης αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία όλοι οι ερωτώμενοι υποστήριξαν θερμά την ενσωμάτωσή τους στο νέο Π.Σ., την αναγκαιότητα ύπαρξης του τεχνολογικού στοιχείου στη σύγχρονη εκπαιδευτική δράση και τις δυνατότητες που προσφέρει στην διαδικασία της μάθησης και της αλληλεπίδρασης με το αντικείμενο. Ωστόσο, ανέκυψαν κάποιοι προβληματισμοί από πλευράς τους σχετικά με την πρακτική εφαρμογή τους και κατά πόσο θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στην πίεση της καθημερινότητας, του διδακτικού χρόνου και της ολοκλήρωσης της ύλης, ενώ διέγειρε τον προβληματισμό τους και η έλλειψη κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού σε πολλές εκπαιδευτικές

μονάδες, οι οποίες πιθανότατα δεν θα ανταπεξέλθουν στις τεχνολογικές προκλήσεις της νέας εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Επιπροσθέτως, έγινε αναφορά στον άκρως θεωρητικό χαρακτήρα του μαθήματος, γεγονός που προβλημάτισε κάποιους ερωτώμενους αναφέροντας πως είναι περιορισμένες οι δυνατότητες που προσφέρει το μάθημα των αρχαίων ελληνικών για την ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Lister (2007) η πλειοψηφία των λογίων που ασχολούνται με τις κλασικές σπουδές υποστηρίζει ότι η χρήση των νέων τεχνολογιών δύνανται μόνο να διευκολύνει την εκπαιδευτική διαδικασία, όπως η ανάλυση ή η ανεύρεση κειμένων, οι διαδραστικές δραστηριότητες σε καθημερινή βάση, ενώ ακόμη βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να αναβαθμίσουν το επίπεδο της δουλειάς τους αλλά και τους μαθητές να αντιληφθούν σε μεγαλύτερο βαθμό το μάθημα.

Ερώτηση 6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ. ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

Ακόμη, οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. υποστήριξαν ότι αυτό είναι αρκετά ανοικτό προωθώντας την αυτενέργεια των εκπαιδευτικών ώστε αυτός να προσαρμόζεται αλλά και να προσαρμόζει το περιεχόμενο του μαθήματος ανάλογα με το μαθητικό κοινό, τις ιδιαίτερες ανάγκες του, τις διαφορετικές ικανότητες του, ενώ παράλληλα επιδιώκεται και η συμπερίληψη προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτό και οι μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Πράγματι, οι ερωτώμενοι υποστήριξαν πως στις αναφορές, που παρουσιάζονται στο νέο Π.Σ., το τελευταίο είναι αρκετά ανοικτό και επιδιώκει την ύπαρξη αυτενέργειας από την πλευρά του εκπαιδευτικού ώστε αυτός να διαμορφώσει το περιεχόμενο του μαθήματος με τέτοιο τρόπο που να καλύπτει και να γεφυρώνει τις ιδιαίτερες ανάγκες και τις διαφορετικές ικανότητες του μαθητικού κοινού. Στην πιλοτική εφαρμογή, όμως, κανένας ερωτώμενος δεν είχε τύχει να έρθει αντιμέτωπος με μία τέτοια περίπτωση, καθώς το μαθητικό κοινό των πρότυπων σχολείων δεν εντοπίζεται σε

αυτήν την κατηγορία. Γι' αυτό το λόγο, εκφράστηκαν αδυναμίες και ενδοιασμοί σχετικά με την εφαρμογή αυτού στην πράξη και κατά πόσο θα μπορούσαν μαθητές με διαφορετικές ικανότητες ή μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα να ανταποκριθούν στις ανάγκες του. Αναφέρθηκε, επιπλέον, η πίεση που υφίσταται ο εκπαιδευτικός λόγω της ύλης του μαθήματος και της τράπεζας θεμάτων, στοιχείο που περιορίζει την αυτενέργεια του εκπαιδευτικού, μιας και ο τελευταίος εξωθείται σε μεθόδους οι οποίες θα τον βοηθήσουν να επιτύχει τις προαναφερθείσες υποχρεώσεις.

Ερώτηση 7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

- 1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό**
- 2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων)**
- 3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας**

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

Με την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών το μάθημα αποκτά τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά, από δασκαλοκεντρικό γίνεται μαθητοκεντρικό, χρησιμοποιούνται και αξιοποιούνται συστηματικά οι νέες τεχνολογίες μέσω των διαδικτυακών εργαλείων και των ηλεκτρονικών πηγών δεδομένων και επιδιώκει την ισοδυναμία της αρχαιογλωσσίας και της αρχαιογνωσίας. Το πρώτο χαρακτηριστικό, που αναφέρεται στη μεταστροφή του μαθήματος από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό, όντως είναι εμφανές στο νέο Π.Σ., καθώς οι ερωτώμενοι υποστήριζαν πως προωθεί την αυτενέργεια και τη ενεργοποίηση του μαθητή και πως επαφίεται στην ευχέρεια του εκπαιδευτικού να χειριστεί το μάθημα με τέτοιο τρόπο ώστε να θέσει στο επίκεντρο του μαθήματος τον μαθητή. Σχετικά με τις νέες τεχνολογίες εκφράστηκαν επιδοκμαστικά σχόλια αλλά όπως προαναφέρθηκε υπήρξαν και ανησυχίες στο κομμάτι της πρακτικής εφαρμογής. Τέλος, η ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας ήταν ένα χαρακτηριστικό το οποίο επικροτήθηκε από τους ερωτώμενους υποστηρίζοντας πως με αυτόν τον τρόπο μπορεί να υπάρξει η σύνδεση ανάμεσα στα αρχαία και τα νέα ελληνικά προκειμένου τα πρώτα να καταστούν πιο σαφή και εύληπτα από τους μαθητές, ενώ θα δώσει και μια νέα πνοή στο μάθημα το οποίο είχε μια αυστηρή και μονόπλευρη σύνδεση με την αρχαιογνωσία. Εντούτοις, η σύνδεση με την αρχαιογλωσσία θα μπορέσει να

βοηθήσει τον μαθητή να αντιληφθεί αυτή τη σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στην αρχαία ελληνική και τη νέα ελληνική γλώσσα αναλογιζόμενοι τη διαπίστωση ότι η αρχαία ελληνική γλώσσα αποτελεί τη ρίζα του πολιτισμού μας, την πρωταρχική μορφή της γλώσσας μας.

Ερώτηση 8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

Στα βασικά στοιχεία του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος υπήρξε και η συμβολή του νέου Π.Σ. στην αποτελεσματικότερη οργάνωση της διδασκαλίας του εκάστοτε ερωτώμενου και ο τρόπος με τον οποίο θα επιδιώξουν οι εκπαιδευτικοί να την αξιοποιήσουν. Οι απαντήσεις στην πλειοψηφία τους υποστήριξαν πως το νέο Π.Σ. είναι αρκετά βοηθητικό και προσφέρει πολλές νέες επιλογές στον εκπαιδευτικό, καθώς δέχθηκαν αφορμή για πολλές δραστηριότητες. Τα εκπαιδευτικά σενάρια ήταν αρκετά βοηθητικά και σε συνδυασμό με τα παράλληλα κείμενα και τη διαθεματικότητα προέκυψε η ανανέωση του μαθήματος (Σ1: «...ειδικά η σκέψη με τα παράλληλα κείμενα και τη διαθεματικότητα νομίζω ότι μας ανανεώνει το μάθημα...»). Υπήρξαν και απαντήσεις λιγότερο ένθερμες οι οποίες ανέφεραν ότι θα υπάρξει δυσκολία εφαρμογής του νέου Π.Σ. λόγω της Τράπεζας Θεμάτων και πως το μόνο που μπορεί να βοηθήσει στην ολοκληρωμένη οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος είναι η προσωπική εμπειρία, η αναζήτηση και η αυτοβελτίωση (Σ7: «...θα με βοηθήσει η προϋπάρχουσα εμπειρία μου [...] διάθεση για αυτοβελτίωση διαρκής εξέλιξη...»). Αυτή η αναφορά εγείρει προβληματισμούς, διότι αφενός η αναζήτηση και η διάθεση για αυτοβελτίωση οφείλει να προωθεί τον εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής μεθόδου και της εκπαιδευτικής διαδικασίας και αφετέρου η εμπειρία δεν μπορεί να προκύψει αυτόνομα αλλά αποτελεί απόρροια της διαρκούς τριβής και αλληλεπίδρασης με το εργαλείο που διαμορφώνει την εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Σε αυτό αναφέρονται λεπτομερώς όλοι οι στόχοι, οι επιδιώξεις, οι βλέψεις, τα μέσα και όλα όσα υποχρεούται να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός προκειμένου το έργο του να ανταποκρίνεται όχι μόνο στις εκπαιδευτικές προκλήσεις αλλά και στις κοινωνικές προκλήσεις γενικότερα. Επίσης, η εκπαίδευση, η εκπαιδευτική διαδικασία και γενικότερα η στάση του εκπαιδευτικού αποτελεί μια άγρυπνη στάση. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να βρίσκονται διαρκώς σε εγρήγορση, να εκσυγχρονίζουν το υλικό τους, τη σκέψη τους, να προσπαθούν η διδασκαλία του να αντικατοπτρίζει μέσα από το μάθημα την κοινωνική

πραγματικότητα αναλογιζόμενοι ότι η εκπαίδευση και η αγωγή του νέου συμβάλλει στην ομαλή ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Επομένως, ο εκπαιδευτικός δεν είναι μόνος, περιβάλλεται από αξίες, πεποιθήσεις, ιδανικά, στοιχεία τα οποία μεταλαμπαδεύει στον νέο μέσα από το μάθημα ή οδηγεί τον νέο στην κατάκτηση αυτών. Λαμβάνοντας υπόψιν αυτή την άποψη το πρόγραμμα σπουδών βοηθά και αποτελεί αρωγό για τον εκπαιδευτικό προκειμένου να οργανωθεί άρτια η εκπαιδευτική διαδικασία για να καταλήξει στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία εξίσου πρεσβεύει το πρόγραμμα σπουδών.

Συνοψίζοντας, καθίσταται αντιληπτό ότι η πλειονότητα των ερωτώμενων θεωρεί το νέο Π.Σ. ως ένα μέσο ανανέωσης και αναβάθμισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα και προτίθεται να υιοθετήσει τις προτάσεις του στην πράξη. Σε αρκετά σημεία εκφράστηκαν ενδοιασμοί αναφορικά με την αποτελεσματικότητά του στην πράξη, μιας και μέχρι στιγμής βρίσκεται σε πιλοτική εφαρμογή, ενώ με τις προτάσεις των συνεντευξιζόμενων πιθανότατα να προκύψουν αλλαγές, διαφοροποιήσεις και βελτιώσεις. Επομένως, το δείγμα στο οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα είναι πρόθυμο να ακολουθήσει τις οδηγίες που προτάσει το νέο Π.Σ. προκειμένου να αναβαθμιστεί όχι μόνο το εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και για να υιοθετηθεί μια ευνοϊκότερη στάση απέναντι στην εκπαίδευση και τα οφέλη της.

4.4 Οι λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.

Μέσα από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ενδεχομένως να εντοπίστηκαν κάποιες λειτουργικές αδυναμίες οι οποίες αν επισημανθούν και διορθωθούν θα υπάρξει ένα βελτιωμένο Π.Σ. το οποίο θα αναγνωρίζει τις αδυναμίες και θα προσαρμόζεται στην εκπαιδευτική πραγματικότητα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του και οι επιδιώξεις του. Αυτές οι λειτουργικές αδυναμίες σχετίζονται με το περιεχόμενο που συμπεριλαμβάνεται στο νέο πρόγραμμα σπουδών και πόσο ανταποκρίνεται στην ηλικία των μαθητών, τις προγενέστερες γνώσεις αυτών και την επιστημονική εγκυρότητα του περιεχομένου. Ακόμη, η αντιστοιχία του περιεχομένου με το διατιθέμενο χρόνο για τη διδασκαλία του μαθήματος αποτέλεσε ένα ζήτημα που προβλημάτισε την πλειοψηφία του δείγματος, ενώ παρουσιάστηκαν και προτάσεις ή ενδεχόμενες αλλαγές οι οποίες θα συμβάλλουν στην επάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου.

Ερώτηση 10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

Στον τομέα του περιεχομένου που συμπεριλαμβάνεται στο νέο πρόγραμμα σπουδών υποστήριξαν πως οι αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν ανανεώνουν τη φύση του μαθήματος και ήταν ωφέλιμες ώστε να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Ένα μέρος του δείγματος ανέφερε πως το περιεχόμενο του μαθήματος είναι αρκετά απαιτητικό για το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών δεδομένων των αδυναμιών που υπάρχουν κατά τη μετάβαση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, ενώ η μεγάλη έκταση της ύλης σε σχέση με τον υπάρχοντα χρόνο δυσχεραίνουν το έργο των εκπαιδευτικών προκειμένου να δημιουργήσουν μια βάση κατάλληλη για να αναπτυχθεί και να καλλιεργηθεί το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών. Σε αρκετές περιπτώσεις εκφράστηκε εντόνως η ανησυχία σχετικά με την έκταση της ύλης και τις προγενέστερες γνώσεις του μαθητικού κοινού, ωστόσο θεωρήθηκε κατάλληλη για την ηλικιακή τάξη των μαθητών στους οποίους απευθύνεται. Δεν τέθηκαν ζητήματα επιστημονικής εγκυρότητας, διότι οι ερωτώμενοι δεν εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου τουναντίον θεώρησαν αρκετά ενδιαφέρον το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων και των τριών τάξεων με ελάχιστες εξαιρέσεις που θα αναφερθούν στη συνέχεια. Επομένως, το περιεχόμενο είναι κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών, ενδεχομένως, όμως, να απαιτείται πιο ολοκληρωμένη προετοιμασία αυτών στο Γυμνάσιο, ώστε να μην ανακύπτουν δυσκολίες στην αλληλεπίδραση με τα κείμενα και τις απαιτήσεις στο Λύκειο, καθώς επίσης και να πραγματοποιηθεί ένας επαναπροσδιορισμός του διατιθέμενου χρόνου, του περιεχομένου και της κατανομής του στον άξονα του χρόνου.

Ερώτηση 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

Το μείζον ζήτημα το οποίο προβλήθηκε, θορύβησε, ανησύχησε και δυσαρέστησε τους ερωτώμενους ήταν ο συσχετισμός του χρόνου με το περιεχόμενο του νέου Π.Σ.. Σε αυτήν την ερώτηση οι ερωτώμενοι υποστήριξαν πως η υπάρχουσα διάταξη αποτελεί το «αγκάθι» του νέου Π.Σ., καθώς υπάρχει έντονη αναντιστοιχία χρόνου και

περιεχομένου, παρά το γεγονός πως σε γενικότερη βάση το νέο Π.Σ. είναι αρκετά φιλόδοξο. Όλοι οι ερωτώμενοι έθιξαν το ζήτημα του χρόνου και το γεγονός πως δεν μπορούν να ανταποκριθούν στη διεκπεραίωση της ύλης καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, ακόμα και σε περιπτώσεις που δεν έχουν χάσει μάθημα λόγω άλλων σχολικών υποχρεώσεων. Υπήρξαν περιπτώσεις εκπαιδευτικών οι οποίοι προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να βρουν χρόνο προκειμένου να ολοκληρώσουν τις ενότητες πάση θυσία μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς. Επίσης, αποβλέποντας στις εξετάσεις και εστιάζοντας στην επιτυχία σε αυτές τα περιθώρια χρόνου στενεύουν μη δίνοντας την ευχέρεια στους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν και να αναλύσουν τις ενότητες όπως ορίζει το νέο Π.Σ.. Σε αυτό το ζήτημα οι ερωτώμενοι πρότειναν στο μεγαλύτερο μέρος τους να περιοριστεί η διδακτέα και εξεταστέα ύλη, να υπάρξει περισσότερος διδακτικός χρόνος το οποίο το θεώρησαν και οι ίδιοι ανέφικτο ή να μειωθεί η ύλη μέσω της συνοπτικής απόδοσης κάποιων αποσπασμάτων προκειμένου οι μαθητές να έχουν μια πιο σφαιρική εικόνα του έργου και όχι επιδερμική και φευγαλέα.

Ερώτηση 14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

Εν συνεχεία έγινε λόγος για πιθανές αλλαγές που θα επεδίωκαν οι ίδιοι οι ερωτώμενοι είτε στη διάταξη είτε προθέτοντας ή αφαιρώντας επιμέρους ενότητες, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στη δαιδαλώδη ύλη και τον περιορισμένο διατιθέμενο χρόνο, όπου δύο ερωτώμενοι δεν τοποθετήθηκαν διότι δεν είχε ξεκάθαρη εικόνα του περιεχόμενου τη στιγμή της διεξαγωγής της συνέντευξης. Οι περισσότεροι δεν επέλεξαν την αφαίρεση ενοτήτων, αλλά την καλύτερη διαχείριση αυτών, όπως να προστεθούν ώρες ώστε να αναδειχθεί το μάθημα των αρχαίων και να έχει την ευχέρεια ο εκπαιδευτικός να ενεργοποιεί το μαθητικό κοινό μέσω εκπαιδευτικών σεναρίων. Επίσης αναφέρθηκε η πρόταση να υπάρχει ένα έργο με το οποίο θα έρχονται σε επαφή οι μαθητές στην πλήρη έκταση και όχι με πολλά αποσπασματικά ή να ενταχθούν στο περιεχόμενο είδη αρχαίου κειμένου τα οποία ο μαθητής δεν έχει συναντήσει καθόλου καθ' όλη τη διάρκεια της μαθητικής του πορείας και πιθανότατα να τα αγνοεί, όπως είναι το αρχαίο ελληνικό μυθιστόρημα. Στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών στη Β' Λυκείου έγινε συγκεκριμένη αναφορά, διότι ο «*Επιτάφιος*» αποτελεί ένα δύσκολο και πυκνό σε νοήματα κείμενο που δυσκολεύει αρκετά τους μαθητές. Στο εν λόγω μάθημα δύο ερωτώμενοι υποστήριξαν ότι είναι άτοπο να

υπάρχει ένα τόσο δύσκολο κείμενο το οποίο δεν μπορούν οι μαθητές να επεξεργαστούν, προσεγγίσουν και ερμηνεύσουν, δηλαδή να εργάζονται σκληρά χωρίς αντίκρισμα και ότι θα πρέπει να υπάρξουν πιο δημιουργικές προσεγγίσεις του κειμένου και του νοήματος κυρίως μέσα από δραστηριότητες. Τέλος, ένας ερωτώμενος υποστήριξε την ύπαρξη ρηξικέλευθων αλλαγών προκειμένου να μείνουν τα απαραίτητα κείμενα, τα κείμενα που θα επιλεγούν για να απαρτίσουν την ύλη του μαθήματος, και παράλληλα να υπάρξει περισσότερος χρόνος για την ανάδειξη αυτών.

Συνοψίζοντας, δεν ανακύπτουν ιδιαίτερες αδυναμίες από το νέο Π.Σ., ωστόσο αυτές που αναφέρθηκαν εκφράστηκαν σε έντονο βαθμό από την πλειοψηφία των ερωτώμενων και προβληματίσαν τόσο τους ίδιους όσο και τους συναδέλφους με τους οποίους συναναστρέφονται και αλληλεπιδρούν εντός σχολικού περιβάλλοντος. Επομένως, το περιεχόμενο όπως αρθρώνεται και στις τρεις τάξεις του Λυκείου και ο χρόνος που διατίθεται για την ανάδειξη και διεκπεραίωση του συγκεκριμένου περιεχόμενου είναι στοιχεία που δέχθηκαν αρνητική ανατροφοδότηση ύστερα από το πρώτο στάδιο της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος σπουδών.

4.5 Τα λειτουργικά πλεονεκτήματα που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.

Αναμφίβολα δεν θα μπορούσαν παρά να υπάρξουν και λειτουργικά πλεονέκτημα τα οποία εντόπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής και αποτέλεσαν τον αρωγό για μια πιο εποικοδομητική προετοιμασία της εκπαιδευτικής διαδικασίας και σκιαγραφήθηκαν ευχάριστα από τους ερωτώμενους. Αυτά τα πλεονεκτήματα είναι η σαφής διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, διότι αποτελεί και το βασικότερο χαρακτηριστικό για την επιτυχή έκβαση του νέου προγράμματος σπουδών. Μέσω της σαφούς διατύπωσής τους γίνονται εύληπτα και κατανοητά από τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έχοντας τα κατακτήσει νοηματικά μπορούν να προετοιμάσουν με τέτοιο τρόπο το περιεχόμενο και τις δράσεις του μαθήματος ώστε να επιτευχθούν και να κατακτηθούν από το μαθητικό κοινό. Επίσης, ως πλεονέκτημα θεωρήθηκε η διαθεματικότητα, δηλαδή η διάρθρωση του περιεχομένου του μαθήματος σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη και έχουν μία ροή, μια εξέλιξη, μία συνέχεια. Με αυτήν την προοπτική το ενδιαφέρον του μαθητή ενεργοποιείται και καλλιεργείται ως οντότητα, διαδικασία η οποία ολοκληρώνεται στη Γ' Λυκείου που αποτελεί την τελευταία τάξη και μετά επέρχεται η ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Επίσης,

αναλογιζόμενοι τον κοινωνικό ρόλο του σχολείου και την ανάγκη του να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες το νέο Π.Σ. όφειλε να εντάξει και να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών σχετικά με τις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες, όπως η πολυπολιτισμικότητα, η παγκοσμιοποίηση, η συμπερίληψη και άλλες συνθήκες που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνία αλλά απαντώνται και στα αρχαία ελληνικά κείμενα. Σε συνέχεια αυτής της αντίληψης παρουσιάζεται η μαθητοκεντρική λογική του νέου προγράμματος σπουδών η οποία υποστηρίζει ότι μέσω αυτών προωθείται η αυτενέργεια όλων των μαθητών ανεξαιρέτως, η καλλιέργεια της ομαδοσυνεργατικής δράσης, η βιωματική και επικοινωνιακή προσέγγιση και η συνεργασία στην επίλυση ενός προβλήματος και κατά πόσο αυτή η λογική θεωρείται κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος.

Ερώτηση 9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα)

Αναφορικά με τη σαφήνεια των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων όλοι οι ερωτώμενοι υποστήριξαν ότι αυτά είναι πολύ σαφή και εύστοχα στη διατύπωσή τους, δεν υπάρχουν ασάφειες και βοηθούν τον εκπαιδευτικό στην οργάνωση του μαθήματος και τη στοχοθεσία. Συγκεκριμένα, μια εκπαιδευτικός ανέφερε πως πριν την εισαγωγή σε κάθε κεφάλαιο συμβουλευεται το Π.Σ. ώστε να ενημερωθεί για τη στοχοθεσία. Ωστόσο, ελάχιστοι εξέφρασαν ενδοιασμούς και ανησυχίες, καθώς υπάρχουν ορολογίες με τις οποίες κάποιοι εκπαιδευτικοί να μην εξοικειωμένοι, ενώ μία εκπαιδευτικός ανέφερε πως θα επιθυμούσε να υπήρχε μια πιο εξειδικευμένη αναφορά σε κάποια σημεία (Σ9: «...θα μπορούσαν να είναι και λίγο περισσότερα πιο εξειδικευμένα...»). Γενικότερα, δεν υπήρξαν ευρύτερες ανησυχίες και αμφιβολίες σχετικά με τη διατύπωση, ενώ επικροτήθηκε και το εκπόνημα της ομάδας δράσης για την δημιουργία του συγκεκριμένου Π.Σ., καθώς όλοι οι ερωτώμενοι θεωρούν πως δεν υπάρχει κάποιο κόλλημα στην εκπαιδευτική διαδικασία και προετοιμασία λόγω της διατύπωσής τους, ενώ θεωρούν πως είναι και ένα αρκετά φιλόδοξο Π.Σ..

Ερώτηση 11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

Η διαθεματικότητα και η τάση που παρουσιάζει το νέο Π.Σ. να ασχολείται με θεματικά πεδία τα οποία παρουσιάζουν μια εξελικτική πορεία από τάξη σε τάξη θεωρήθηκε από τους ερωτώμενους άκρως ενδιαφέρουσα κατά κοινή ομολογία αυτών. Αυτή η καινοτομία του νέου Π.Σ. χαρακτηρίστηκε ως εύστοχη, βοηθητική όχι μόνο για τον εκπαιδευτικό αλλά και για το έμπυχο δυναμικό με το οποίο συνεργάζεται και πραγματοποιεί όσα πραγματεύεται το νέο Π.Σ.. Αυτή η συνοχή είναι χρήσιμη για τα παιδιά, καθώς αυτά εξελίσσονται μαζί της και καταλήγουν στη Γ' Λυκείου να επεξεργαστούν με την κατάλληλη ωριμότητα τα κείμενα του φιλοσοφικού λόγου και να κατανοήσουν τις δύσκολες έννοιες που πραγματεύεται. Εντούτοις, στο ίδιο ζήτημα εκφράστηκε ένας ενδοιασμός για την εμβάθυνση που πραγματοποιείται στη Γ' Λυκείου, γεγονός που ενδεχομένως να κουράσει και να εξουθενώσει πνευματικά το μαθητικό κοινό.

Ερώτηση 12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

Η ανταπόκριση του νέου Π.Σ. στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες αποτελεί ένα καίριο χαρακτηριστικό το οποίο θα πρέπει να διέπει όλα τα Π.Σ. ανεξαιρέτως μαθήματος και κατεύθυνσης. Έχοντας ως αφορμή την τάση που παρουσιάζει το νέο Π.Σ. να προετοιμάζει κατάλληλα το νέο ώστε να αξιοποιήσει τις αποκτηθείσες γνώσεις στην καθημερινή ζωή ως αυριανός πολίτης, η οποία αναφέρεται στα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος σπουδών, οι ερωτώμενοι υποστήριξαν ότι το χαρακτηριστικό αυτό εντοπίζεται σε μεγάλο βαθμό, καθώς δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια του νέου, της προσωπικότητάς του, της διαμόρφωσής του ως αυριανός πολίτης. Επίσης, η διακειμενικότητα και οι συζητήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του μαθήματος βοηθούν και συμβάλλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου, καθώς δεν πρέπει να εθελουφλούμε και να εστιάζουμε μόνο στο γνωστικό επίπεδο, διότι είναι εξίσου σημαντικό και το κοινωνικό επίπεδο των μαθητών. Δύο ερωτώμενοι υποστήριξαν πως επαφίεται στην ευχέρεια και την κρίση του εκπαιδευτικού να αναδείξει και να προωθήσει αυτά τα

ζητήματα, ενώ η χρήση ψηφιακών μέσων θα μπορούσε να κινητοποιήσει περισσότερο και να καταστήσει πιο διαδραστική αυτή τη διαδικασία. Έτσι, οι μαθητές μέσω του μαθήματος θα έρχονται σε επαφή όχι μόνο με το γνωστικό αντικείμενο που καλύπτει η κάθε ενότητα, αλλά θα ανατρέχουν και θα αναζητούν τα βαθύτερα νοήματα και σκέψεις και μέσω της αυτενέργειάς τους όλες αυτές οι ανακαλύψεις και τα βιώματα θα εντυπώνονται στον ψυχικό τους κόσμο και θα καλλιεργούν αυτές τις αξίες στο χαρακτήρα τους.

Ερώτηση 15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική ισχυριζόμενοι ότι: «Το Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση)

Μία άλλη λογική που διέπει το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι μια προοδευτική και μαθητοκεντρική λογική η οποία υποστηρίζει ότι μέσω του νέου Π.Σ. προωθείται η ενεργός συμμετοχή και η συνεργασία όλου του μαθητικού κοινού, η αυτενέργεια, η ομαδοσυνεργατική δράση, η επικοινωνιακή, βιωματική και συνεργατική προσέγγιση του εκάστοτε αντικειμένου. Σε αυτήν τη λογική τάχθηκε υπέρ και η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστηρίζοντας πως αυτή η λογική είναι εμφανής στη φιλοσοφία του νέου Π.Σ. και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την εδραίωση και υλοποίηση της στοχοθεσίας του. Οι μισοί σχεδόν ερωτώμενοι τοποθετήθηκαν αμιγώς θετικά σε αυτή την άποψη ισχυριζόμενοι πως οι δράσεις που εφάρμοσαν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας συνέβαλαν στην κινητοποίηση των μαθητών μέσα από μικρές μαθητικές ομάδες, τη δημιουργική γραφή και την ενσυναίσθηση, ενώ προβλήθηκε και το καθήκον του εκπαιδευτικού να θέτει ως προτεραιότητα τη συγκεκριμένη λογική προκειμένου να υιοθετηθεί και μέσα στην τάξη και να διαφοροποιηθεί από την παραδοσιακή δασκαλοκεντρική προσέγγιση. Μία άλλη μερίδα εκπαιδευτικών υποστήριξε επιδοκιμαστικά αυτήν την άποψη, ωστόσο εξέφρασε αμφιβολίες για την εφαρμογή της στην πράξη και πώς αυτή θα μπορέσει να υλοποιηθεί ανάλογα με τις δυσχέρειες οι οποίες ενδεχομένως να προκύψουν, όπως το

μαθητικό κοινό και το περιβάλλον εργασίας στην τάξη, η πορεία της ύλης και το άγχος διεκπεραίωσής της, η σχολική μονάδα και η περιοχή στην οποία εδράζεται. Αυτά τα στοιχεία όντως επηρεάζουν τη δράση και τη δυναμική της εκάστοτε σχολικής μονάδας, εντούτοις με διάθεση για πρόοδο, εξέλιξη και αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορούν να δραστηριοποιηθούν τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές. Τέλος, δύο ερωτώμενοι ανέφεραν πως η αμιγώς μαθητοκεντρική προσέγγιση δεν θα μπορέσει να επιτευχθεί μέσω της φύσης και των αναγκών σε γνωστικό επίπεδο του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών. Συγκεκριμένα, η μία πλευρά εξέφρασε τις επιφυλάξεις περί της μαθητοκεντρικής προσέγγισης αναφέροντας πως δεν είναι παιδαγωγικό το να επιρρίπτουμε μια σειρά ενεργειών της εκπαιδευτικής διαδικασίας στον μαθητή με την πεποίθηση ότι αυτό αποτελεί μαθητοκεντρικό προσανατολισμό, αλλά θα ήταν ωφέλιμο ο μαθητής να αντιληφθεί πως μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία θα αποκομίσει κάτι χρήσιμο και ωφέλιμο. Η άλλη πλευρά υποστήριξε την ύπαρξη αυτής της λογικής στο νέο Π.Σ., αλλά δεν την χαρακτήρισε καινοτόμα, διότι την εφάρμοζε και σε προγενέστερο στάδιο.

Ερώτηση 16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

Η καταλληλότητα της προαναφερθείσας λογικής για τη διδασκαλία του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών χαρακτηρίστηκε ως η πλέον αρμόζουσα όχι μόνο για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών αλλά και όλων των μαθημάτων εν γένει. Η εξ καθ' έδρας διδασκαλία θεωρείται πλέον παρωχημένη και εξουθενωτική για το μαθητικό κοινό, ενώ με τη συμβολή της μαθητοκεντρικής λογικής ο μαθητής αποκτά ενεργό ρόλο, μαθαίνει να συνεργάζεται και να ανακαλύπτει ο ίδιος τη γνώση. Επίσης, είναι μονότονο ο μαθητής να βρίσκεται διαρκώς στη θέση του εξεταζομένου και ο καθηγητής του σήμερα δεν είναι πλέον αυθεντία, αλλά είναι συνεργάτης και συνοδοιπόρος στη γνώση. Μία άλλη άποψη επικροτεί την υιοθέτηση αυτής της λογικής αλλά όχι αμιγώς μαθητοκεντρικά, καθώς υποστηρίζει πως τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και ο μαθητής πρέπει να έχουν έναν ευδιάκριτο ρόλο κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αναμφίβολα, αναφερόμενοι στη μαθητοκεντρική προσέγγιση δεν υποβαθμίζεται και δεν παραγκωνίζεται ο ρόλος και η συμβολή του εκπαιδευτικού, απλώς υιοθετεί μια πιο μαιευτική μέθοδο κατά την οποία ο μαθητής βρίσκεται στο επίκεντρο, ενεργοποιείται και διεκπεραιώνει εκείνος οποιεσδήποτε ενέργειες. Ωστόσο, υπήρξαν και δύο αρνητικές τοποθετήσεις σχετικά με αυτή τη

μαθητοκεντρική λογική του νέου Π.Σ., οι οποίες αφενός ανέφεραν ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί η συγκεκριμένη λογική λόγω των απαιτήσεων που υπάρχουν στο γνωστικό κομμάτι του μαθήματος και ο εκπαιδευτικός οφείλει να αναλάβει ενεργό ρόλο σε αυτό το μέρος, ενώ η άλλη άποψη υποστήριξε ότι είναι αποδεκτή η μαθητοκεντρική προσέγγιση αλλά όχι με τον τρόπο που περιγράφεται στο θεωρητικό πλαίσιο του νέου Π.Σ.

Συνοψίζοντας, γίνεται αντιληπτό ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους τα στοιχεία και οι ιδιότητες του νέου Π.Σ. που σχετίζονται με τη σαφή διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, τη διαθεματικότητα του περιεχομένου του συγκεκριμένου μαθήματος, την ανταπόκρισή του στις σύγχρονες κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις και την μαθητοκεντρική προσέγγιση του συγκεκριμένου μαθήματος επικροτήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έδειξαν προθυμία να υιοθετήσουν μία τέτοια προοδευτική μαθητοκεντρική προσέγγιση αλλά και να υποστηρίξουν και να προωθήσουν τις αρχές και τις αξίες που διέπουν το νέο Π.Σ.. Ο εκσυγχρονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η ανταπόκρισή της στις κοινωνικές συνθήκες κρίνεται αναγκαία καθώς επίσης και ο εκπαιδευτικός μπορεί να σταθεί αρωγός σε αυτή τη διαδικασία.

4.6 Δυσκολίες από την εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών

Στο τελευταίο μέρος της έρευνας ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να τοποθετηθούν σχετικά με τις δυσκολίες οι οποίες ανέκυψαν από την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών, όπως επίσης και να προτείνουν τρόπους βελτίωσής του. Αρχικά, έγινε λόγος για τον τρόπο με τον οποίο δέχτηκαν οι εκπαιδευτικοί της ίδιας ειδικότητας το πρόγραμμα σπουδών και τις αλλαγές τις οποίες επέφερε. Επιπροσθέτως, η εφαρμοσιμότητα του νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε με γνώμονα τρία βασικά κριτήρια, όπως η επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, κατά πόσο δηλαδή είναι άρτια καταρτισμένοι και ικανοί να επεξεργαστούν, να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν το νέο πρόγραμμα σπουδών, οι υλικές συνθήκες, οι οποίες επικρατούν στις σχολικές μονάδες και δυσχεραίνουν ή αναβαθμίζουν τις επιταγές του νέου προγράμματος σπουδών και, τέλος, η κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, η αντίληψη δηλαδή που κυριαρχεί στην πλειοψηφία των σχολείων και πιθανότατα περιορίζει την αυτενέργεια των εκπαιδευτικών. Ζητήθηκε, επίσης, από τους ερωτώμενους να αναφέρουν τις πιο σημαντικές δυσκολίες ή αδυναμίες που εντόπισαν κατά τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής, όπως επίσης και

τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτής, τα στοιχεία δηλαδή είτε θετικά είτε αρνητικά τα οποία ξεχώρισαν. Ολοκληρώνοντας τη συνέντευξη οι ερωτώμενοι τοποθετήθηκαν σχετικά με τις προτάσεις τις οποίες θα ήθελαν να θέσουν προκειμένου να βελτιωθεί το νέο πρόγραμμα σπουδών, καθώς επίσης και στην αποτίμηση της επιμόρφωσης όπως αυτή διενεργήθηκε προκειμένου να καταστούν σαφή και να μεταλαμπαδευτούν στους εκπαιδευτικούς τα στοιχεία και οι αξίες τα οποία πρεσβεύει το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Ερώτηση 17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;

Σε μια πρώτη εκτίμηση του νέου προγράμματος σπουδών από τους συναδέλφους και ευρύτερα του εκπαιδευτικούς της συγκεκριμένης ειδικότητας κάποιοι εκ των ερωτώμενων υποστήριξαν θετικά τόσο οι ίδιοι όσο και οι συνάδελφοί τους την απόπειρα του νέου προγράμματος σπουδών εκφράζοντας την άποψη πως λόγω της ιδιαιτερότητας της σχολικής μονάδας στην οποία εργάζονται, πρόκειται για πρότυπο σχολείο, είναι δεκτικοί σε οποιαδήποτε αλλαγή και διαδικασία ανανέωσης του νέου προγράμματος σπουδών επιδιώκοντας διαρκώς την ένταξη καινοτόμων στοιχείων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, παρά την επιδοκιμαστική στάση τους εξέφρασαν συγχρόνως τις ενστάσεις τους σχετικά με την υλοποίησή του δεδομένων των δυσκολιών οι οποίες ανακύπτουν από τον περιορισμένο διατιθέμενο χρόνο και την επικέντρωση τόσο των ίδιων όσο και των μαθητών στις εξετάσεις. Μία άλλη μερίδα ερωτώμενων διατήρησε πιο μετριοπαθή στάση εκφράζοντας την ανησυχία της για την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών στο σύνολο των εκπαιδευτικών μονάδων, ενώ έγινε αναφορά και στον περιορισμένο χρόνο που διατέθηκε για την πιλοτική εφαρμογή, ενώ θα ήθελαν περισσότερο χρόνο και ευκαιρίες εφαρμογής, καθώς η τράπεζα θεμάτων έγειρε απαιτήσεις χρόνου. Επίσης, με σεβασμό στο έργο των εκπονητών και των δημιουργών του νέου προγράμματος εξέφρασαν τον προβληματισμό τους, καθώς υπέπεσε στην αντίληψη τους μέσα από την πιλοτική εφαρμογή πως δεν έχουν ληφθεί υπόψιν οι δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι εκπαιδευτικοί κατά την καθημερινή επαφή τους με την εκπαιδευτική διαδικασία και τη διαχείριση της στοχοθεσίας του εκάστοτε μαθήματος. Τέλος, ένα μέρος του δείγματος εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του απέναντι στο νέο πρόγραμμα σπουδών υποστηρίζοντας πως με τον τρόπο που παρουσιάστηκε θεωρήθηκε ως μια επιβαρυντική διαδικασία προσάπτοντας στον εκπαιδευτικό περισσότερες υποχρεώσεις στο κομμάτι της προετοιμασίας του μαθήματος, ενώ κάποιοι

συνάδελφοί τους δεν έχουν αντιληφθεί πλήρως όλα όσα πρεσβεύει το νέο πρόγραμμα και πώς θα τα υλοποιήσουν.

Ερώτηση 18. Λαμβάνοντας υπόψη την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

Στη συνέχεια της συνέντευξης έγινε λόγος για τις δυσκολίες οι οποίες πιθανότατα να ανέκυπταν από την εφαρμογή του νέου Π.Σ. έχοντας ως γνώμονα της επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων. Σε αυτό το ερώτημα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έθεσε ως βασικότερη τροχοπέδη την έλλειψη υλικο-τεχνικής υποδομής στην πλειοψηφία των σχολείων, γεγονός που δυσχεραίνει την εφαρμογή του νέου Π.Σ. και παραγκωνίζει την ένταξη των νέων τεχνολογιών στην κουλτούρα του σύγχρονου σχολείου. Επιπροσθέτως, ένα άλλο βασικό ζήτημα που αναδείχθηκε ήταν η αρνητική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε οποιοδήποτε είδους αλλαγές ένεκα της εξουθένωσής τους, του επιβλητικού τρόπου με τον οποίο εισέρχονται αυτές οι αλλαγές στην εκπαιδευτική διαδικασία και λόγω της ηλικιακής κατηγορίας στην οποία εντάσσονται η πλειοψηφία του εκπαιδευτικού δυναμικού, στοιχείο που κατευνάζει τη διάθεσή τους για αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας και προσέγγισης του περιεχομένου του μαθήματος. Οι εκπαιδευτικοί έθεσαν, επίσης, ως δυσκολία την περιορισμένη καθοδήγηση που δέχθηκαν για την εφαρμογή του νέου Π.Σ. προτείνοντας η επιμορφωτική διαδικασία να αποτελεί μέρος της λειτουργίας του σχολείου και να προετοιμάζονται επαρκέστερα οι εκπαιδευτικοί πριν διδάξουν το νέο Π.Σ.. Μία άλλη δυσκολία που προέκυψε ήταν το επίπεδο των μαθητών, το οποίο επηρεάστηκε από τις ρηξικέλευθες και αιφνίδιες αλλαγές που παρουσιάστηκαν λόγω της πανδημίας, αλλά αποτελεί ένα χαρακτηριστικό στο οποίο μπορεί να προσαρμοστεί η εκπαιδευτική διαδικασία για να ανταποκριθεί τόσο στις απαιτήσεις του μαθητικού δυναμικού όσο και στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Τέλος, έγινε αναφορά και στο χρόνο όπως αυτός ορίζεται στο νέο Π.Σ. και χαρακτηρίστηκε αρκετά φιλόδοξος για αυτά που μπορούν να γίνουν στην πράξη.

Ερώτηση 19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην

πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

Μέσα από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να αναφέρουν τις κυριότερες αδυναμίες αλλά και τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που προέκυψαν στην πράξη. Αναφορικά με το πρώτο μέρος της ερώτησης, δηλαδή με τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν οι ερωτώμενοι ανέφεραν το χρόνο ως το στοιχείο εκείνο που τους δυσκόλεψε κατά κύριο λόγο στην πιλοτική εφαρμογή κάνοντας αναφορά στο γεγονός ότι το εκπαιδευτικό σενάριο όπως αυτό οριζόταν από το νέο Π.Σ. απαιτούσε περισσότερο διδακτικό χρόνο στην πράξη σε σχέση με τον προβλεπόμενο. Επίσης, ένα χαρακτηριστικό που δυσχέραινε την γενικότερη προσπάθειά τους ήταν η πίεση εφαρμογής του νέου Π.Σ. σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις του τρέχοντος σχολικού προγράμματος και τις υποχρεώσεις που διαχειρίζονταν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, όπως οι εξετάσεις και η τράπεζα θεμάτων, δράσεις οι οποίες δεν τους επέτρεπαν να υλοποιήσουν εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης. Η ελλιπής υλικο-τεχνική υποδομή σε συνδυασμό με την μη εξοικείωση των μαθητών στην ορθή χρήση των νέων τεχνολογιών δυσκόλεψε επίσης το έργο τους. Τέλος, τα πολυπληθή μαθητικά τμήματα σε συνδυασμό με το γνωστικό χάσμα που δημιουργήθηκε στους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας κατέστησαν το μαθητικό κοινό μη δεκτικό σε νέες πιο απαιτητικές εκπαιδευτικές δράσεις, καθώς αυτό άργησε να αντιληφθεί τα ζητούμενα τα οποία προωθούνταν στο πλαίσιο εκπόνησης ενός εκπαιδευτικού σεναρίου σύμφωνα με το νέο Π.Σ.. Απ' την άλλη πλευρά, στα θετικά χαρακτηριστικά παρουσιάστηκαν η ενεργοποίηση και δραστηριοποίηση των μαθητών σχετικά με τις καινοτόμες διαδικασίες που διενεργούνταν παρουσιάζοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ., ενώ κατά την ολοκλήρωσή της υπέδειξαν και αλλαγές στην εκπαιδευτικό, οι οποίες καταγράφηκαν και προωθήθηκαν στους αρμόδιους κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης. Δόθηκε ακόμη η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να αξιοποιήσει κατά τη διάρκεια του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών τη σύνδεση του εν λόγω μαθήματος με άλλα γνωστικά αντικείμενα προκειμένου να ενισχυθεί η διακειμενικότητα και η διαθεματικότητα, στοιχεία τα οποία πρεσβεύει το νέο Π.Σ. και οδήγησαν στην αξιοπρεπή και μαθητοκεντρική διαχείριση του μαθήματος, αφού το μαθητικό κοινό εργάστηκε με ενθουσιασμό, με δημιουργικό τρόπο και με αυτενέργεια.

Ερώτηση 21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

Αναφορικά με την επιμόρφωση που πραγματοποιήθηκε προκειμένου να έρθουν οι εκπαιδευτικοί σε επαφή με το νέο Π.Σ., να κατανοήσουν τις αρχές και τις οδηγίες που πρέπει να ακολουθήσουν ώστε να το αξιοποιήσουν στο έπακρο και να επιτύχουν τα αντίστοιχα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, η πλειοψηφία του δείγματος τοποθετήθηκε ευνοϊκά και ήταν απολύτως ευχαριστημένη από την επιμορφωτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι το κλίμα ήταν ευχάριστο, ο επιμορφωτής ήταν σοβαρός και βοηθητικός δίνοντας τις κατάλληλες κατευθύνσεις για να έχουν οι επιμορφούμενοι μια πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα του νέου Π.Σ.. Η επιμόρφωση χαρακτηρίστηκε, επίσης, ουσιαστική και εξαιρετική και εκφράστηκε και η ελπίδα από την πλευρά των ερωτώμενων να έχει το ανάλογο αντίκρισμα όλη αυτή η προσπάθεια. Κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης υπήρχε το στοιχείο του διαλόγου, της διάδρασης και της σαφήνειας, διότι οι επιμορφωτές εργάστηκαν με συντονισμό και με αυτόν τον τρόπο ήταν αρκετά διαφωτιστικοί. Μία άλλη άποψη υποστήριξε ότι η επιμόρφωση αποτέλεσε μία αξιόλογη προσπάθεια, καθώς υπήρξε κατανόηση και συναδελφικότητα και από τις δύο πλευρές, προκειμένου να αναδειχθεί το νέο Π.Σ.. Επίσης, τονίστηκε ο ευεργετικός ρόλος της επιμόρφωσης εν γένει παρουσιάζοντας την αξία της μαθητείας των εκπαιδευτικών μέσα στην τάξη από έμπειρους ανθρώπους οι οποίοι γνωρίζουν σε υπέρτατο βαθμό το Π.Σ. και μπορούν να προωθήσουν και να αναδείξουν τα χαρακτηριστικά του προκειμένου να γίνουν σαφή σε όλους τους εκπαιδευτικούς ώστε οι τελευταίοι να ενεργήσουν με τέτοιο τρόπο, που θα προωθεί τα βασικά στοιχεία του. Ωστόσο, υπήρξαν και απόψεις λιγότερο επιδοκμαστικές, οι οποίες όμως αφορούσαν μια μικρή μερίδα του δείγματος, οι οποίες υποστήριξαν ότι αφενός ήταν αποτελεσματική, διότι έγιναν συζητήσεις, παρουσιάστηκαν ιδέες, λύθηκαν απορίες, αλλά ταυτόχρονα ήταν και πειστική. Τέλος, υπήρξε και μία αρνητική άποψη κατά την οποία δεν έγινε αξιόλογη επιμόρφωση, διότι ανέμενε έναν πιο πρακτικό και μεθοδικό τρόπο εργασίας.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι δεν έχει ανακύψει πληθώρα δυσκολιών οι οποίες να καθιστούν αδύνατη και ουτοπική την υλοποίηση του νέου Π.Σ., ωστόσο οι προαναφερθείσες δυσκολίες θα πρέπει να αποτελέσουν αρωγό για τη βελτίωση του νέου Π.Σ., τη διαχείριση των αδυναμιών και τον επαναπροσδιορισμό των στόχων ώστε να γίνουν πιο ρεαλιστικοί και υλοποιήσιμοι από το εκπαιδευτικό δυναμικό. Αναμφίβολα, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μια

αναπροσαρμογή στη διαχείριση του χρόνου, αφού και δεν αντιστοιχούσε στον καθορισμένο χρόνο του Π.Σ., δεν επαρκούσε για την εκπόνηση των εκπαιδευτικών σεναρίων, αλλά και στο υπάρχον πρόγραμμα δεν μπορεί να διευθετήσει τις υποχρεώσεις και τις ενέργειες που πρέπει να λάβουν χώρα για την επιτυχή και αξιοπρεπή επίτευξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επίσης, κατανοώντας την ταχύτερη εξέλιξη της τεχνολογίας θα πρέπει οι σχολικές μονάδες να διαθέτουν την κατάλληλη υλικο-τεχνική υποδομή ώστε να μπορέσουν οι νέες τεχνολογίες να αποτελέσουν αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας και με αυτόν τον τρόπο αφενός να καταστεί το μάθημα πιο εύληπτο και ενδιαφέρον, αλλά και να αντιληφθεί το μαθητικό κοινό τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία στην ανακάλυψη της γνώσης.

4.6.1. Προτάσεις Βελτίωσης του νέου Προγράμματος Σπουδών

Ερώτηση 20. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες συγκεκριμένες προτάσεις θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

Στο πλαίσιο της συνέντευξης ζητήθηκε επίσης από τους ερωτώμενους να διατυπώσουν διάφορες προτάσεις βελτίωσης για το νέο Π.Σ., προκειμένου να γεφυρωθούν τα χάσματα τα οποία προέκυψαν από την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών. Δεδομένου του γεγονότος ότι ο διδακτικός προβλεπόμενος χρόνος δεν είναι διαχειρίσιμος, αναφέρθηκε ο επαναπροσδιορισμός του χρόνου ώστε να ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να διαθέτει ο εκπαιδευτικός τον κατάλληλο χρόνο για να πραγματοποιήσει ανεμπόδιστα το έργο του. Αναφορικά με το περιεχόμενο και την ύλη του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών προτάθηκε ο περιορισμός της ύλης και ο επαναπροσδιορισμός της μέσω περιληπτικών αναφορών ή αναθεωρημένων κειμένων τα οποία είναι πιο εύληπτα και ενδιαφέροντα για το μαθητικό κοινό. Το θεωρητικό πλαίσιο του νέου Π.Σ. χαρακτηρίστηκε ως κατανοητό και σαφώς διατυπωμένο, ωστόσο αναφέρθηκε η πρόταση να επανεξεταστεί η εφαρμοσιμότητά του με κριτήριο την επικρατούσα κατάσταση στη σχολική πραγματικότητα, ενώ ζητήθηκε και η παρουσίαση πιο εύληπτων αναφορών από τους επιμορφωτές οι οποίες θα περιλαμβάνουν καθημερινά παραδείγματα από την εκπαιδευτική διαδικασία, όπως επίσης και να προβληθούν περισσότερα μαθησιακά αποτελέσματα ή να δοθούν πιο αναλυτικές οδηγίες από το ΙΕΠ για συγκεκριμένες ενότητες.

Συνοψίζοντας, γίνεται αντιληπτό ότι οι περισσότερες προτάσεις για τη βελτίωση του νέου προγράμματος σπουδών σχετίζονται με τη διαχείριση του χρόνου και είναι κατανοητή αυτή η τάση, διότι ο χρόνος αποτελεί ένα από τα βασικότερα και κυριότερα μέσα για μια επιτυχημένη και ολοκληρωμένη εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, το περιεχόμενο του μαθήματος και η κατάλληλη διαχείρισή του αποτέλεσαν μία από τις κύριες προτάσεις των ερωτώμενων, ενώ διακρίνεται και μία συσχέτιση ανάμεσα στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο και τη διάταξη του περιεχομένου, αφού το περιεχόμενο κατανέμεται μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο. Τέλος, προτάθηκε μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση του μαθήματος και της εκπαιδευτικής διαδικασίας προκειμένου να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος. Είναι σημαντικό το πρόγραμμα σπουδών να θέτει νέες βάσεις και καινοτομίες και να επιδιώκει την αναβάθμιση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος, ωστόσο οι αλλαγές θα πρέπει να ακολουθούν μία εξελικτική πορεία και να συμβάλλουν στη διαρκή εξέλιξη και όχι στην περιοδική και φευγαλέα αλλαγή χωρίς τη συσχέτιση με την υπάρχουσα κατάσταση και τις δυνατότητες που προσφέρει το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Συμπεράσματα

Η παρούσα μελέτη αποσκοπούσε στην αξιολόγηση του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας ύστερα από την πιλοτική εφαρμογή του σε πρότυπα και πειραματικά Λύκεια της χώρας. Μέσα από τη συγκεκριμένη μελέτη πραγματοποιήθηκε έρευνα σχετικά με τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο πρόγραμμα σπουδών και πώς αυτά καθίστανται αντιληπτά στο εκπαιδευτικό δυναμικό, τις λειτουργικές αδυναμίες τις οποίες εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο πρόγραμμα σπουδών, τα λειτουργικά πλεονεκτήματα στα οποία εστιάζουν, τις αδυναμίες οι οποίες πιθανότατα να ανακύψουν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του, αλλά και τις προτάσεις τις οποίες θέτουν για τη βελτίωση και αναβάθμισή του προκειμένου να εφαρμοστεί επιτυχώς και στην πράξη.

Μέσα από τη διεκπεραίωση δέκα (10) συνεντεύξεων προέκυψαν αξιόλογα και σημαντικά συμπεράσματα.

Η ανάλυσή τους θα γίνει με βάση τα αντίστοιχα ερευνητικά ερωτήματα.

5.1.1 Τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το νέο Π.Σ. και πώς αυτά γίνονται αντιληπτά από τους εκπαιδευτικούς βάσει της ανωτέρω ανάλυσης διαφαίνεται πως ξεχωρίζουν η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού, η μαθητοκεντρική προσέγγιση, η διαθεματικότητα και η διακειμενικότητα, όπως επίσης η χρήση των νέων τεχνολογιών, η ολιστική προσέγγιση του μαθήματος και η αξιοποίηση των παρεχόμενων γνώσεων στην μελλοντική ενήλικη ζωή τους.

Αναφορικά με τη διακειμενικότητα και τη διαθεματικότητα επιτυγχάνεται η σύνδεση των αρχαίων κειμένων με άλλα κείμενα ακόμα και στα νέα ελληνικά τα οποία λειτουργούν ως αφορμή για τους μαθητές και τους βοηθούν να συσχετίσουν

την αρχαία με τη νέα ελληνική γλώσσα και να αντιληφθούν τόσο τη σημασία των αρχαίων λέξεων και κατ' επέκταση την κατανόηση του κειμένου, αλλά και να οδηγηθούν στη θεώρηση της εξέλιξης της γλώσσας στο πέρασμα του χρόνου. Σύμφωνα με τον Cosseyan (2009), δίνοντας έμφαση στη διαχρονία η επαφή με την αρχαία ελληνική γλώσσα μπορεί να γίνει σταδιακά αντιπαραθέτοντας ερεθίσματα στη νέα ελληνική γλώσσα. Η χρήση και η ένταξη των νέων τεχνολογιών στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών προβλήθηκε ως ένα βασικό στοιχείο που προωθείται στο νέο Π.Σ., καθώς με την ένταξη αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία το μάθημα ανανεώνεται και καθίσταται πιο ενδιαφέρον στο μαθητικό κοινό, μιας και οι νέες τεχνολογίες σήμερα μπορούν να αντικαταστήσουν πολλά από τα παραδοσιακά μέσα που χρησιμοποιούνται παλαιότερα στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως τα κείμενα σε έντυπη μορφή και τα βιβλία γραμματικής (Χρηστίδης, 2003). Αντιλαμβανόμενοι τον κοινωνικό χαρακτήρα του σχολείου και την τάση του να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές προκλήσεις της εποχής η στάση τόσο του εκπαιδευτικού όσο και του μαθητή χρήζει ανανέωσης και αναδιαμόρφωσης μέσω του εκσυγχρονισμού της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία ο μαθητής ανακαλύπτει τη γνώση μέσα σε ένα περιβάλλον φιλικό προς τον ίδιο, μιας και οι νέοι σήμερα είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, δημιουργώντας έτσι ένα περιβάλλον με δυνατότητες αλληλόδρασης (Kulkarni, 2012; Σπίνου & Σμυρναίου, 2014).

Επίσης, η ολιστική προσέγγιση του μαθήματος συμβάλλει στην απόκτηση μιας καθολικής θεώρησης του περιεχομένου του κειμένου, διότι αυτό αποκτά μια νοηματική συνοχή, ενώ κατά τη διάρκεια αυτής της προσέγγισης είναι εφικτό να δημιουργούνται κείμενα τα οποία κεντρίζουν το ενδιαφέρον και τη προσοχή του μαθητικού κοινού (Μιχαλοπούλου, 2006) και προσδίδουν σε ένα θεωρητικό μάθημα ένα χαρακτήρα ανανέωσης. Ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι το νέο Π.Σ. πρεσβεύει την αντίληψη ότι οι παρεχόμενες γνώσεις συμβάλλουν στη δημιουργία ενός χρηστού και κριτικά σκεπτόμενου πολίτη. Μια τέτοια αντίληψη σχετίζεται με τις μεταγνωστικές δεξιότητες, οι οποίες αφορούν την ικανότητα του ατόμου να εκφράζεται μέσα από καθορισμένες ενέργειες γνωρίζοντας επαρκώς τον τρόπο λειτουργίας των διαδικασιών αυτών (Κωσταρείδου – Ευκλείδη, 2005). Καλλιεργείται, επομένως, ο τρόπος διαχείρισης των διάφορων καταστάσεων τις οποίες θα αντιμετωπίσει ο μελλοντικός πολίτης όπως επίσης και η διαμόρφωση του

χαρακτήρα και της ψυχοσύνθεσής του με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτές.

Τέλος, δύο χαρακτηριστικά που διακρίθηκαν μέσα από το νέο Π.Σ. ήταν η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού και η μαθητοκεντρική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά περιγράφουν το ρόλο του εκπαιδευτικού και το ρόλο του μαθητή κατά τη διάρκεια του μαθήματος, μιας και η αυτενέργεια που παραχωρείται στον εκπαιδευτικό του δίνει τη δυνατότητα να προσαρμόζει τις δράσεις του μαθήματος στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού κοινού προκειμένου να επιτυγχάνονται τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αυτά διατυπώνονται στο νέο Π.Σ.. Απ' την άλλη πλευρά, η μαθητοκεντρική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας θέτει το μαθητή στο προσκήνιο αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο μέσα στο μάθημα, ενώ ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το ρόλο του συνεργάτη, του συνοδοιπόρου στην κατάκτηση της γνώσης, παύοντας πλέον να αποτελεί τον καθηγητή-αυθεντία. Μία διαπίστωση η οποία γίνεται αντιληπτή λόγω της εύκολης πρόσβασης στη γνώση μέσω της τεχνολογίας. Έτσι ο σύγχρονος εκπαιδευτικός παύει πλέον να αποτελεί αυθεντία, αλλά αποτελεί τη γέφυρα ανάμεσα στη γνώση και την κατάκτησή της από τον μαθητή.

Συνεπώς, διαφαίνεται ότι τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν το νέο Π.Σ. όπως αυτά αναγνωρίστηκαν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα σχετίζονται με τις τάσεις της σύγχρονης κοινωνίας και τον τύπο πολίτη τον οποίο επιδιώκει το σχολείο να προετοιμάσει για την μετέπειτα ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Είναι βασικό και απολύτως αποδεκτό το πρόγραμμα σπουδών να έχει πλήρη γνώση της κοινωνικής κατάστασης και να επιδιώκει την αναβάθμιση τόσο του κοινωνικού όσο και του βιοτικού επιπέδου.

5.1.2 Οι λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.

Αναφορικά με τις λειτουργικές αδυναμίες του νέου Π.Σ. οι οποίες αποτέλεσαν το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα οι εκπαιδευτικοί επιδίωξαν τον προσδιορισμό αυτών σε μια προσπάθεια βελτίωσης του προγράμματος που εφάρμοσαν πιλοτικά και τη σύσταση ενός προγράμματος το οποίο θα παρουσιάζει όσο το δυνατόν λιγότερες αδυναμίες.

Η πρώτη αδυναμία, η οποία αναφέρθηκε, σχετιζόταν με το περιεχόμενο που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών και χαρακτηρίζεται ως απαιτητικό για το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών λαμβάνοντας υπόψιν τις αδυναμίες που προϋπάρχουν από τη μετάβαση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Τα γνωστικά κενά που υφίστανται από τις προηγούμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες σε συνδυασμό με την μεγάλη έκταση της ύλης και τον περιορισμό του χρόνου δημιουργούν ένα ασφυκτικό περιβάλλον εργασίας στο οποίο δεν μπορούν να ανταποκριθούν ούτε οι εκπαιδευτικοί αλλά ούτε και οι μαθητές. Το περιεχόμενο του μαθήματος οφείλει να είναι θεσπισμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στη στοχοθεσία του προγράμματος σπουδών, αλλά θα πρέπει ταυτόχρονα να κινητροδοτεί το μαθητή να παρακολουθήσει και να έχει πιο ενεργό ρόλο κατά τη διάρκεια του μαθήματος αλλά και της προετοιμασίας όλων των προβλεπόμενων εργασιών. Ο μη επαρκής διατιθέμενος χρόνος δεν επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να ολοκληρώσει το περιεχόμενο του μαθήματος καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και κατ' επέκταση να μεταλαμπαδεύσει τις γνώσεις και τις αξίες που διέπουν το ίδιο το πρόγραμμα.

Σχετικά με το χρόνο που πρέπει να αφιερώνεται για τη διεκπεραίωση της κάθε εκπαιδευτικής ενότητας του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών σε συνδυασμό με τη διαχείριση του περιεχομένου του μαθήματος διαφαίνεται η άποψη ότι ο χρόνος δεν επαρκεί όχι μόνο για την υιοθέτηση εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και αξιολόγησης, αλλά και για τη διενέργεια του μαθήματος με τις προϋπάρχουσες συνθήκες, μιας και οι εκπαιδευτικοί δεν δύνανται να ανταποκριθούν στην ολοκλήρωση της ύλης ούτε και στην πρότερη κατάσταση. Όντας μία αμφίδρομη κατάσταση ανάμεσα στο διατιθέμενο χρόνο και στο περιεχόμενο (ύλη) του μαθήματος γίνεται διαρκώς αναφορά είτε στον ελλιπή διατιθέμενο χρόνο είτε στην μεγάλη έκταση της ύλης η οποία δεν είναι διαχειρίσιμη στον άξονα του χρόνου, ένα χαρακτηριστικό το οποίο προβληματίζει εντόνως τους εκπαιδευτικούς.

Επομένως, διαφαίνεται η άποψη ότι παρά το γεγονός ότι οι λειτουργικές δυσκολίες δεν ήταν καταγιστικές, ωστόσο αποτελούν σημαντική παράμετρο για την ομαλή και ολοκληρωμένη διεξαγωγή του μαθήματος. Απ' τη μία πλευρά, το περιεχόμενο (ύλη) του μαθήματος προβάλλει τις γνώσεις και τις αξίες τις οποίες πρέπει να περιλαμβάνει το εκάστοτε μάθημα και να οδηγείται ο μαθητής στην κατάκτησή τους. Απ' την άλλη πλευρά, ο διατιθέμενος χρόνος θέτει ένα πλαίσιο κατά τη διάρκεια του οποίου ο

εκπαιδευτικός πρέπει να ενεργήσει και να ενεργοποιήσει το μαθητή προκειμένου ο τελευταίος να κατακτήσει τη γνώση. Είναι σημαντικό να διευθετηθεί το ζήτημα του χρόνου, μιας και αποτελεί την έδρα του μαθήματος μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα και συμβάλλει στον ορθό προγραμματισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

5.1.3 Τα λειτουργικά πλεονεκτήματα που εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο Π.Σ.

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα παρουσιάστηκαν τα πλεονεκτήματα του νέου προγράμματος σπουδών όπως αυτά εντοπίστηκαν από τους εκπαιδευτικούς και σχετίζονταν με τη σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, τη διαθεματικότητα που χαρακτηρίζει τη συνοχή των κειμένων από τάξη σε τάξη, την ανταπόκριση του νέου προγράμματος στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και την προοδευτική μαθητοκεντρική λογική που διέπει το νέο πρόγραμμα.

Αρχικά, σημαντικό παράγοντα για την επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος σπουδών αποτελεί η σαφήνεια στη διατύπωσή του, διότι μέσω αυτής καθίσταται κατανοητό και εύληπτο στην εκπαιδευτική κοινότητα και επιδιώκεται η όσο το δυνατόν καλύτερη και αρτιότερη εφαρμογή του. Μέσω της σαφήνειας στη διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων οι εκπαιδευτικοί δεν θα έχουν ενδοιασμούς και αμφιβολίες σχετικά με τους στόχους που πρέπει να θέσουν μέσα στο μάθημα και με ποιους τρόπους εν τέλει θα καταφέρουν να τα επιτύχουν. Έτσι, όλο το δείγμα υποστήριξε πως δεν προέκυψε καμία ασάφεια στη διατύπωση, ενώ έγιναν απολύτως σαφείς όλες οι αναφορές στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και στις ορολογίες που περιελάμβανε το νέο πρόγραμμα σπουδών. Μέσω της κατανόησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων τα οποία επιδιώκονται από την εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών, οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να προετοιμάσουν το μάθημα με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται σε αυτά και να προσανατολίσουν του μαθητές προκειμένου να κατακτήσουν τη συγκεκριμένη στοχοθεσία. Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2003) η διαθεματική προσέγγιση αποτελεί την αρχή οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος, η οποία αναιρεί την αυστηρή διάκριση των αντικειμένων που παρατηρείται λόγω του πλαισίου οργάνωσης της σχολικής γνώσης. Επίσης, αποτελεί μία δράση η οποία συμβάλλει

στην προετοιμασία των μαθητών για την υιοθέτηση της δια βίου μάθησης ως στάση ζωής.

Επίσης, αξιόλογο χαρακτηριστικό το νέου Π.Σ. αποτελεί η ανταπόκρισή του στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις, όπως η πολυπολιτισμικότητα, η συμπερίληψη και η παγκοσμιοποίηση. Αναμφίβολα, αποτελεί ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα, καθώς μέσω της ανταπόκρισης σε αυτές τις συνθήκες ευαισθητοποιεί τον μαθητή και του καλλιεργεί αρχές και αξίες οι οποίες διαμορφώνουν το χαρακτήρα του και θα τον συνοδεύουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί το πρόγραμμα σπουδών το σύγχρονο χαρακτήρα του, ο οποίος οφείλει να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές επιταγές και τάσεις. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η διάδοση και διενέργεια αυτών των προκλήσεων εναπόκειται στη δικαιοδοσία του εκπαιδευτικού και πώς θα το διαχειριστεί ο ίδιος για να τις αναδείξει και να τις μεταλαμπαδεύσει στο μαθητικό κοινό.

Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό που παρουσιάστηκε ήταν η προοδευτική μαθητοκεντρική λογική που διέπει το πρόγραμμα σπουδών προωθώντας την αυτενέργεια του μαθητή, την ενεργό συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία και την κατάκτηση της γνώσης με δικές του ενέργειες και αναζητήσεις ή προβληματισμούς. Με την υιοθέτηση ενός τέτοιου μοντέλου διδασκαλίας και προσέγγισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας ο μαθητής κινητροδοτεί το ενδιαφέρον του για τη μάθηση και την αναζήτηση της γνώσης και δεν παραμένει ένας παθητικός δέκτης και αποδέκτης στείρων γνώσεων. Σύμφωνα με τον Σπυρόπουλο (1986) υιοθετώντας μια μαθητοκεντρική προσέγγιση του μαθήματος η διδασκαλία αποποιείται οποιαδήποτε μορφή αυταρχισμού και ακαδημαϊσμού. Επομένως, η υιοθέτηση μιας τέτοιας λογικής θέτει μια διαφορετική θεώρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας η οποία διαφοροποιείται από την παραδοσιακή και τονίζει τη βιωματική προσέγγιση και την εξοικείωση με την υιοθέτηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου όχι μόνο κατά τη διάρκεια του μαθήματος αλλά και σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Συνεπώς, τα πλεονεκτήματα που αναφέρθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους ανέδειξαν τα θετικά χαρακτηριστικά του νέου Π.Σ. καθιστώντας σαφές πως πρόκειται για ένα πρόγραμμα σπουδών το οποίο δεν παρουσιάζει απλώς αλλαγές, αλλά επιδιώκει να συμβαδίζει όχι μόνο με τις κοινωνικές ανάγκες αλλά και με τις ανάγκες των μαθητών τόσο στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και στην μετέπειτα διαχείριση των προβλημάτων που πιθανότατα να ανακύψουν.

5.1.4 Δυσκολίες από την εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών και προτάσεις βελτίωσης του

Κάνοντας λόγο για την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. κρίνεται αναγκαίο να προβληθούν και οι δυσκολίες οι οποίες εντοπίστηκαν από τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια αυτής της εφαρμογής, καθώς η προβολή, η ανάδειξη και η διαχείρισή τους συμβάλλει στη βελτίωση του προγράμματος, ενώ εισακούονται και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για τη βελτίωση του προγράμματος.

Μέσα από τις δυσκολίες που ανέκυψαν από την πιλοτική εφαρμογή οι εκπαιδευτικοί διατείνονται θετικά στη σύσταση του νέου προγράμματος, ωστόσο εκφράζουν τις ανησυχίες τους σχετικά με την καθολική εφαρμογή του σε όλα τα σχολεία και με ποιον τρόπο θα μπορούσε κάτι τέτοιο να επιτευχθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η έλλειψη υλικο-τεχνικής υποδομής αποτελεί ένα στοιχείο που δυσχέρανε εντόνως το έργο της πιλοτικής εφαρμογής, διότι παρεμπόδιζε την ακάθεκτη εφαρμογή των σεναρίων και των προτάσεων που προβλέπονταν από το νέο Π.Σ., ενώ δεδομένου του ελλειπούς εξοπλισμού στην πλειοψηφία των εκπαιδευτικών μονάδων εκφράζονται ανησυχίες για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες σε σχολικές μονάδες με περιορισμένο ή ελλιπή τεχνολογικό εξοπλισμό. Επίσης, η εξουθένωση των εκπαιδευτικών από τις διαρκείς αλλαγές που παρατηρούνται στο χώρο της εκπαίδευσης είναι ένας παράγοντας ο οποίος περιορίζει τη διάθεση των εκπαιδευτικών για πειραματισμό και υιοθέτηση καινοτόμων στοιχείων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η πανδημία, ακόμη, και όλες οι αλλαγές που υιοθετήθηκαν για την συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά τη διάρκειά της επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό το γνωστικό επίπεδο του μαθητικού κοινού, με αποτέλεσμα οι μαθητές να δυσκολεύονται να ακολουθήσουν όλα τα χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο του μαθήματος, το οποίο προϋποθέτει μια εξελικτική πορεία στη γνώση. Έτσι ήταν δύσκολο οι μαθητές να συμβαδίσουν με τις νέες αλλαγές και τα εκπαιδευτικά σενάρια, ενώ κρινόταν αναγκαία η λεπτομερής περιγραφή και επεξήγηση όσων θα λάβουν χώρα και όσα χρειάζεται οι μαθητές να διεκπεραιώσουν κατά τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της έρευνας για το νέο Π.Σ. τόνισαν στην πλειοψηφία τους το ζήτημα του χρόνου. Συγκεκριμένα, υποστήριξαν ότι ο προβλεπόμενος χρόνος δεν επαρκεί για την ολοκλήρωση της ύλης του μαθήματος και την επίτευξη όλων των στόχων του, ενώ αρκετές φορές παρατηρήθηκε αναντιστοιχία ανάμεσα στον

προβλεπόμενο διατιθέμενο χρόνο για την εκπόνηση του εκπαιδευτικού σεναρίου και το χρόνο που απαιτήθηκε για την εκπόνηση του σε πραγματικό χρόνο μέσα στη σχολική αίθουσα ακόμα και σε μαθητικό κοινό με επαρκείς γνωστικές ικανότητες, συνεργάσιμο και δεκτικό στην υιοθέτηση αλλαγών στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω της πιλοτικής εφαρμογής, ενώ ο εκπαιδευτικός που διαχειριζόταν το συγκεκριμένο σενάριο ήταν αρκετά έμπειρος και μπορούσε να κατευθύνει τους μαθητές στην μαιευτική ανακάλυψη της γνώσης. Ακόμα στην προαναφερθείσα περίπτωση απαιτήθηκαν περισσότερες διδακτικές ώρες από εκείνες που όριζε το εκπαιδευτικό σενάριο του νέου προγράμματος σπουδών, χαρακτηριστικό το οποίο εγείρει προβληματισμούς για τη γενικότερη διαχείριση του χρόνου καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς για την επιτυχή έκβαση και ολοκλήρωση της διδασκαλίας του μαθήματος, αλλά και για την αρτιότερη κατάκτηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων από τους μαθητές.

Αναφορικά με τις προτάσεις οι οποίοι τέθηκαν από τους ερωτώμενους για τη βελτίωση του νέου Π.Σ. η πλειοψηφία αυτών ανέφερε το χρόνο και τη καλύτερη διαχείρισή του προκειμένου τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και ο μαθητής να εργάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε ο εκπαιδευτικός να μην εξαναγκάζεται να παρουσιάζει το περιεχόμενο του μαθήματος επί τροχάδην για να ανταπεξέλθει στα χρονικά περιθώρια και ο μαθητής να μην δέχεται βιαστικά και επιδερμικά τη γνώση αλλά να έχει τον απαιτούμενο χρόνο να επεξεργάζεται και να ανακαλύπτει τη γνώση. Στις προτάσεις, επίσης, έγινε λόγος για την επιμόρφωση που δέχθηκαν οι εκπαιδευτικοί. Η επιμορφωτική διαδικασία ήταν άκρως εποικοδομητική για την πλειοψηφία του δείγματος, ωστόσο προτάθηκε η επέκταση της επιμόρφωσης σε περισσότερες ώρες ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι εκπαιδευτικοί να εντρυφήσουν στο περιεχόμενο του νέου Π.Σ. και να το επεξεργαστούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ενώ μία άλλη πρόταση υποστήριξε την ένταξη της επιμορφωτικής διαδικασίας στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, δηλαδή να αποτελεί μέρος της λειτουργίας της σχολικής μονάδας ώστε να είναι πιο άμεση η ανταπόκριση με τους έμπειρους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έχουν αναλάβει την επιμόρφωση της εκπαιδευτικής ομάδας και να υπάρχει αλληλεπίδραση σε καθημερινό επίπεδο ώστε να επιλύονται απορίες και προβλήματα οι οποίες προκύπτουν στο πλαίσιο της καθημερινής εκπαιδευτικής διαδικασίας.

5.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Μέσω της παρούσας έρευνας εξήχθησαν πολλά και χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το νέο πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο. Δεδομένης της διαρκούς εξέλιξης και αναβάθμισης του ερευνητικού πεδίου η παρούσα εργασία και τα στοιχεία που ανέκυψαν από αυτή θα μπορούσαν να αποτελέσουν το εφαλτήριο για τη διεκπεραίωση περαιτέρω ερευνών.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα ζητήματα που προβληματίσαν κατά κόρον τους συνεντευξιαζόμενους τα θέματα που εγείρουν περαιτέρω διερεύνηση είναι τα εξής:

- Η χρήση των ΤΠΕ σε θεωρητικά μαθήματα όπως το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας και γραμματείας απασχόλησε ιδιαίτερος το δείγμα, καθώς εκφράστηκαν ενδοιασμοί σχετικά με τις επιλογές που υπάρχουν στην διεκπεραίωση του μαθήματος με τη συμβολή των νέων τεχνολογιών και κατά πόσο θα μπορούσε αυτή η νέα εκπαιδευτική διαδικασία να είναι αποτελεσματική για το μαθητικό κοινό και την επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Ένα άλλο ζήτημα που εγείρει διερεύνηση είναι ο χρόνος που διατίθεται από το πρόγραμμα σπουδών και ο χρόνος που απαιτείται κατά την πρακτική εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού σεναρίου. Σε αυτό το σημείο εκφράστηκε εντόνως η ανησυχία των εκπαιδευτικών, διότι παρατηρήθηκε η τάση ο διατιθέμενος χρόνος να μην επαρκεί όχι μόνο για την εκπόνηση των εκπαιδευτικών σεναρίων αλλά ούτε για την ολοκλήρωση της ύλης καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
- Τέλος, ένα άλλο θέμα που προβληματίσε τους συνεντευξιαζόμενους είναι το γνωστικό χάσμα που προκύπτει κατά τη μετάβαση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Αρκετοί ερωτώμενοι υποστήριξαν πως στην τάξη της Α' Λυκείου παρατηρούνται αρκετά γνωστικά κενά ακόμα και σε βασικά γνωστικά πεδία παρά το γεγονός ότι οι μαθητές διδάσκονται αρχαία ελληνικά στο Γυμνάσιο.

Επομένως, θα ήταν χρήσιμο να πραγματοποιηθεί μία έρευνα η οποία να διερευνά αυτούς τους προβληματισμούς αλλά και τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν αυτά τα χάσματα να γεφυρωθούν ή να εξαλειφθούν.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Βαρμάζης, Δ. Ν. (1992). *Η αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία ως πρόβλημα της νεοελληνικής εκπαίδευσης - από την Αναγέννηση ως την καθιέρωση της δημοτικής*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Bell, J. (1997). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας: οδηγός για φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες*: Αθήνα: Gutenberg.
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ίσαρη, Φ., Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: ΣΕΑΒ. Ανακτήθηκε 10 Νοεμβρίου, 2022, από:
https://kastoria.teiwm.gr/edetclass/modules/document/file.php/DMC157/%CE%9806-%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BCE%B1%CF%84%CE%B1/15327_Isari-KOY.pdf
- Κουτσελίνη, Μ. (2006). *Διαφοροποίηση Διδασκαλίας – Μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας: Φιλοσοφία και έννοια προσεγγίσεις και εφαρμογές*. Τόμος Α'. Λευκωσία.
- Κουτσογιάννης, Δ. (2007). *Σύντομο ιστορικό της παιδαγωγικής αξιοποίησης των υπολογιστών στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας*. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου, 2022, από:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/history/index.html
- Κωσταρείδου-Ευκλείδη, Α. (2005). *Μεταγνωστικές διεργασίες και αυτό-ρύθμιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.-
- Μαντζούκας, Σ. (2007). *Ποιοτική έρευνα σε έξι απλά βήματα- Η επιστημολογία, οι μέθοδοι και η παρουσίαση*, *Νοσηλευτική*, 46(1), 88-98. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου, 2022 από:
<https://eclass.uop.gr/modules/document/file.php/TS162/%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%B7%20%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%20%CE%B4%CE%83>

[E%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD.pdf](#)

- Ματσαγγούρας, Η. (1995). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Mihalis, A. (2016). Καλλιέργεια πρακτικών ψηφιακού γραμματισμού: δημιουργική πρόκληση για το νέο σχολείο. *Preschool and Primary Education*, 4(1), 165–181. <https://doi.org/10.12681/ppej.242>.
- Μιχαλοπούλου, Κ. (2006). *Κατασκευάζοντας μια κλίμακα Likert* (Μεταπτυχιακή εργασία). Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστήμων, Αθήνα.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. (Μτφρ. Β. Νταλάκου & Κ. Βασιλικού). Αθήνα: Gutenberg
- Σπίνου Ε., Σμυρναίου Ζ. (2014). Συνεργατική μάθηση και συνεπαγόμενες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με τη στήριξη εργαλείων Web 2.0. *Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*, Ρέθυμνο: 3-5 Οκτωβρίου.
- Σπυρόπουλος, Η. (1986). «Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Ένας Πρώτος Απολογισμός». *Νεοελληνική Παιδεία*, τεύχος 2, Ιουλ, σσ.72-84.
- Τάνης, Δ. (1996). Η ελληνική γλώσσα μέσα από τα αρχαία, βυζαντινά και λόγια κείμενα. *Φιλολόγος*, τεύχος 84, σσ. 186-189.
- Τζιφόπουλος, Μ. (2010). *Ψηφιακός γραμματισμός υποψηφίων εκπαιδευτικών. Συνθήκες και προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Tomlinson, A. C. (2004). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. (Μτφρ. Χ. Θεοφιλίδης). Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Φλουρής, Γ. (1995), *Αναλυτικά Προγράμματα. Για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης
- Φλουρής Γ. (2006), Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση Τεύχος 7, *Αξιολόγηση στη σχολική εκπαίδευση*, σσ. 93-119.
- Φτερνιάτη, Α. (2010). Το διδακτικό υλικό για το γλωσσικό μάθημα του δημοτικού και η παιδαγωγική του γραμματισμού και των πολυγραμματισμών, *Νέα Παιδεία-Γλώσσα*, Τεύχος 135. Ανακτήθηκε 16 Δεκεμβρίου, 2022, από:

<https://blogs.sch.gr/pdedellad/files/2016/04/%CE%A6%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B7-%CE%93%CF%81%CE%B1%CE%BC-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%B C-%CE%9D%CE%AD%CE%B1-%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1-135.pdf>

- Χατζηγεωργίου, Ι. (2004). *Γνώθι το curriculum*. (2^η έκδοση). Αθήνα: Ατραπός.
- Χρηστίδης, Χ. (2003). *Προτάσεις για ευχάριστη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο και το Λύκειο*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Bobbit, F. (1971). *Curriculum*. New York: Arno Press. (Πρώτη έκδοση 1918).
- Cervetti, G., Pardales, M., & Damico, J. (2001 April). A Tale of Differences: Comparing the Traditions, Perspectives, and Educational Goal of Critical Reading and Critical Literacy. *Reading Online*, Vol. 4, p. 9.
- Cosseyan, C. 2009. “Learning Language through Its Diachrony: The Case of Greek Language. A Holistic-Interdisciplinary Tutorial”, στο *Annals of Language and Learning. Proceedings of the 2nd Online Language Conference (IOLC)*. Florida: Universal Publishers.
<https://www.universal-publishers.com/book.php?method=ISBN&book=1599428733>
- Dewey, J. (1902). *The Child and the Curriculum*. Chicago: University of Chicago Press.
- Eisner, Elliot W. (1990), Creative Curriculum Development and Practice, *Journal of Curriculum and Supervision*, Vol 6 (No 1), pp. 62-73
- Francom, G. M. (2010). Teach me how to learn: principles for fostering students’ self-directed learning skills. *International Journal of Self-Directed Learning*, Vol 7 (No1), pp. 29-44.
- Glatthorn A. (1987), *Curriculum Leadership*, London: Scott, Foresman and Company
- Kern, R. (2000). *Literacy and language teaching*. Oxford: Oxford University Press
- Lister, R. (2007). Why Citizenship: Where, When and How Children?. *Theoretical Inquiries in Law*, Vol.9, pp. 4-8.

- Maxwell, J.A. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, Vol 62, pp. 279-300.
- McKay, S. L., & Hornberger, N. (1996). *Sociolinguistics and language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McKinght στον Valvedere, G.A. (2003), “Curriculum, International”, in Guthrie, J.W. (ed.), *Encyclopedia of Education*, vol. 2, MacMillan Reference USA, New York, pp. 524-529
- Pennycook, A. (2011). *Critical applied linguistics: A critical introduction*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Schraw, G. (2001). Promoting General Metacognitive Awareness. In: Hartman, H.J. (eds) *Metacognition in Learning and Instruction. Neuropsychology and Cognition*, vol 19. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-017-2243-8_1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Απομαγνητοφώνηση Σ1

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ1

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές – Μεταπτυχιακές - Διδακτορικές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 17
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 3
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

«Εξαρτάται από το μάθημα και από το ακροατήριο. Τώρα στο συγκεκριμένο σχολείο, επειδή συνήθως το μαθητικό ακροατήριο προέρχεται από επίσης πρότυπο σχολείο έχει ένα επίπεδο οπότε η προετοιμασία να σας πω αρχικά ότι έχω δύο γνωστικά αντικείμενα, διδάσκω Αρχαία Ελληνικά στην Α' Λυκείου και διδάσκω και Νέα Ελληνικά στη Γ' Λυκείου φέτος. Σ' ότι αφορά τα Αρχαία Ελληνικά η προετοιμασία του μαθήματος από τη μεριά μου έχει να κάνει με υλικό που θα δώσω στα παιδιά κυρίως μέσω της e-τάξης και το οποίο αφορά σε όλα τα ετυμολογικά, γραμματικά, συντακτικά και νοηματικά θέματα που προκύπτουν σε σχέση με το αρχαία κείμενο και σχετικό ασκησιολόγιο, σε ότι αφορά τα Νέα Ελληνικά στη Γ' Λυκείου επίσης έχει να κάνει με την προετοιμασία του υλικού, επίσης τα κείμενα και τις ασκήσεις τα φτιάχνω εγώ, δεν χρησιμοποιώ ως πούμε έτοιμα πράγματα από βοηθήματα το οποίο δίνω στα παιδιά, τους έχω ενημερώσει από την e-τάξη τι πρόκειται να κάνουμε, μπορούν να βρουν και εκεί το υλικό για τα παιδιά που δεν μπορούν να φωτοτυπήσουν το φωτοτυπώ εγώ και στη συνέχεια μέσα στην τάξη, ο τρόπος που συνήθως λειτουργώ διδακτικά έχει να κάνει με τον κατευθυνόμενο διάλογο, αυτό που θα έλεγα, στην Α' Λυκείου, μια μαιευτική μέθοδο, στη Γ' Λυκείου έχει να κάνει κυρίως με τον ερμηνευτικό διάλογο ειδικά στα λογοτεχνικά κείμενα.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)

«Κοιτάζτε, είναι στη σωστή κατεύθυνση, δεν μπορώ να πω ότι έχω δει πολλές και καινοτόμες αλλαγές σε σχέση με ό,τι εγώ έκανα στην τάξη, θέλω να πω, ο τρόπος με τον οποίο το νέο Π.Σ. προτείνει στους συναδέλφους να δουλεύουν στα κείμενα είναι πολύ κοντά σε αυτό που έκανα εγώ από μόνη μου, από την άλλη επιμένει πάρα πολύ, η καινοτομία του είναι τα καινούρια κείμενα που βάζει μέσα στο παιχνίδι και αυτό είναι σημαντικό. Χρειάζονται ανανέωση τα

κείμενα και από την άλλη μια προσπάθεια διακειμενικότητας και διαθεματικότητας, που σημαίνει ότι εδώ καλείται πια ο εκπαιδευτικός να αναζητήσει παράλληλα κείμενα, κάτι που δεν το κάναμε στα αρχαία ελληνικά μέχρι τότε προκειμένου τα παιδιά να κάνουν κάποιες πιο συνολικές πιο καθολικές κριτικές, να έχουν μια πιο συνολική και πιο καθολική κριτική προσέγγιση του ιστορικού γεγονότος που μελετάμε, ας πούμε στα κείμενα, αναφέρομαι στον Ξενοφώντα κυρίως και στο Θουκυδίδη. Αυτό, και επίσης νομίζω, ότι η έμφαση δίνεται πολύ περισσότερο έμφαση και στη κατάρτιση ενός συντακτικού χάρτη του κειμένου προκειμένου να αναδειχθούν οι συντακτικές σχέσεις. Αυτό, νομίζω, δεν ήταν τόσο έντονο στα προηγούμενα προγράμματα, τώρα δίνεται μεγαλύτερη έμφαση και σε ό,τι με αφορά στην πιλοτική εφαρμογή είδα ότι τα παιδιά ήταν πολύ δεκτικά σε αυτό.»

2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
«Θα επαναλάβω αυτά που σας είπα πριν, η προσθήκη διαφορετικών κειμένων και, δεύτερον, η διακειμενικότητα, το παράλληλο κείμενο.»
3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)
«Η αλήθεια είναι ότι με πιάνετε λίγο αδιάβαστη, αδιάβαστη εννοώ ότι έχουμε τελειώσει την ενασχόληση με αυτά εκεί τέλη Μαΐου και έχω να τα ξαναπιάσω από τότε, αν με ρωτούσατε τέλη Μαΐου, θα ήμουν πιο έτοιμη να σας απαντήσω. [Την καθησυχάζω και της δίνω περιθώριο χρόνου... συνεχίζει μετά από 2-3’]. Ξαναλέω ότι είναι η διακειμενικότητα ένα στοιχείο, υπάρχει μεγαλύτερη έμφαση στην αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και δραστηριοτήτων που βασίζονται πάνω σε ψηφιακό υλικό. [εεεε... τι άλλο; Τι άλλο;] Δεν μπορώ να θυμηθώ τώρα κάτι άλλο να σας πω.»
4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμμτισμό)
Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»
Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Σίγουρα η έμφαση είναι στο δεύτερο, η στοχοθεσία προς αυτή την κατεύθυνση που αναφέρατε είναι ξεκάθαρη στο Π.Σ.. Αυτό που συζητάμε, βέβαια, όλοι οι συνάδελφοι, που συμμετέχουμε στην πιλοτική εφαρμογή, αν ίσως πρέπει να ειπωθεί και αυτό, είναι ότι η τάξη είναι μια εντελώς διαφορετική πραγματικότητα από τη θεωρία και με δεδομένες τις εξετάσεις που έχουμε στο τέλος ή το άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων και την προετοιμασία ειδικά σ' αυτά τα σχολεία, δεν είναι πάντα εύκολο να υπηρετήσουμε με συνέπεια αυτή τη στοχοθεσία. Πάντως είναι ξεκάθαρη αυτή η στοχοθεσία. Το νέο Π.Σ. δεν σκοπεύει να φτιάξει φιλολόγους. Τον ενδιαφέρει να φτιάξει κριτικά σκεπτόμενους πολίτες, είναι ξεκάθαρο αυτό, απλά δεν είναι καθόλου εύκολο μέσα στη διδακτική πράξη, αλλά αυτό δεν έχει να κάνει με το Π.Σ. και τους εκπονητές του, έχει να κάνει με πολιτικές στοχεύσεις της εκάστοτε, ας πούμε, ηγεσίας.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Κοιτάζτε, έχουν αρκετά ενσωματωθεί οι νέες τεχνολογίες, είναι, θα έλεγα, αν το 5 είναι το άριστα πιστεύω ότι σε ένα 4 έχουν ενσωματωθεί, και, ξέρετε, υπάρχει πάντα ένας περιορισμός με τις θεωρητικές επιστήμες και τις ψηφιακές τεχνολογίες, ασφαλώς δεν μπορείς να δεις πράγματα και να κάνεις πράγματα που μπορείς να κάνεις στις θετικές επιστήμες, αλλά έχουν ενσωματωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό και ο εκπαιδευτικός, αυτός που δεν θεωρεί τον εαυτό του επαρκή ή εξοικειωμένο με πολλά πράγματα μπορεί να πάρει μεγάλη βοήθεια από το Π.Σ., είναι αρκετά αναλυτικό ως προς αυτό.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Αν έπρεπε να προσθέσω ένα χαρακτηριστικό στο Π.Σ. και η ανοικτότητα είναι ένα χαρακτηριστικό, είναι ανοικτό και είναι και ευέλικτο. (αναφέρω και το δεύτερο σκέλος της ερώτησης) Εεεεμμ, κοιτάζτε, μολονότι έχω διατρέξει με προσοχή όλο το πρόγραμμα σπουδών, κυρίως επειδή έπρεπε να το εφαρμόσω στην τάξη, αυτή τη στιγμή δεν μπορώ να απαντήσω με βεβαιότητα στο ερώτημά σας γιατί δεν το έχω δοκιμάσει μέσα σε τάξεις, ας πούμε, διαφορετικών ταχυτήτων ή πολυπολιτισμικές. Έχω, όμως, την εμπειρία τέτοιων τάξεων στο παρελθόν και η αλήθεια είναι ότι οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών για την ελληνική πραγματικότητα χρειάζεται ένα μίνιμουμ γνώσεων το οποίο πολλές φορές δεν το βρίσκεις στις ελληνικές τάξεις, που έχουν έτσι έναν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα. Οπότε, θέλω να πω ότι αυτό που με ρωτάτε δεν αφορά ειδικά αυτό το πρόγραμμα, αφορά γενικά τα προγράμματα σπουδών. Κατά την ταπεινή μου γνώμη, δεν μπορώ να πω ότι έχω δει μέχρι στιγμής κάτι

που να διευκολύνει περισσότερο απ' ότι τα παλαιότερα έναν τέτοιο τρόπο διαχείρισης του γνωστικού αντικειμένου μέσα στην τάξη.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό

Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων

Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Είναι πολύ ορατά στο Π.Σ. πολύ ορατά. Αυτό που με απασχολεί είναι κατά πόσο θα υλοποιηθούν στην πράξη γιατί, ξέρετε, εσείς τώρα ή μάλλον οι εκπονητές και στη διπλωματική σας κυρίως εξετάζετε θεωρητικά τα ζητήματα το θέμα είναι κατά πόσο στη διδακτική πράξη θα μπορέσουμε να το υπηρετήσουμε, δεν είναι εύκολο. Ίσως, κανένα Π.Σ. δεν μπορεί να υποδείξει στους εκπαιδευτικούς πώς να το κάνουν αυτό. Είναι ορατό αυτό που λέτε ως πρόθεση στο καινούριο Π.Σ., δηλαδή η έμφαση δεν βγάζουμε φιλολόγους, μας ενδιαφέρει η αρχαιογνωσία, η αρχαιογλωσσία είναι το μέσο, δεν είναι εύκολο στα σχολεία να υπηρετηθεί αυτό. Να σας πω κάτι; Αυτό ήταν και στόχος του προηγούμενου Π.Σ. και πολλών Π.Σ. στα αρχαία ελληνικά.

Προσωπικά, συμφωνώ. Δεν είναι υποχρέωση, το σχολείο δεν πρέπει να βγάζει φιλολόγους. Το μάθημα πρέπει να είναι δύο ταχυτήτων, κατά τη γνώμη μου. Η μία ταχύτητα έχει να κάνει με το ότι πρέπει να ετοιμάσω επαρκώς εκείνον που θέλει να ακολουθήσει αυτή την κατεύθυνση και από την άλλη πρέπει να βρω έναν τρόπο να βγάλω το περιττό βάρος του μαθήματος της αρχαιογλωσσίας του μαθήματος από εκείνον που δεν θέλει να ακολουθήσει. Εγώ προσωπικά, αυτό πιστεύω για τα αρχαία ελληνικά και αυτό κάνω στην τάξη, δηλαδή το υλικό που δίνω απευθύνεται σε εκείνον που θέλει να προετοιμαστεί για την ανθρωπιστική κατεύθυνση, αλλά διευκρινίζω, φτιάχνω δύο κατηγορίες υλικού, και διευκρινίζω ότι για τους υπόλοιπους που δεν ενδιαφέρονται κάποια πράγματα δεν χρειάζεται να ασχοληθούν μαζί τους.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Έχει πάρα πολλές δραστηριότητες το νέο Π.Σ., προτείνει δραστηριότητες αρκετές, και τα σενάρια, λοιπόν, αυτά τα σενάρια είναι αρκετά βοηθητικά σε ό,τι αφορά τη λογική που πρέπει να ακολουθήσουμε μέσα στο Π.Σ. μέσα στη διδασκαλία, εμένα με βοήθησαν πολύ, δεν ήταν πολύ μακριά από αυτά που έκανα εγώ, οπότε θεωρώ προσωπικά εμένα και σε πολλούς άλλους, φαντάζομαι, δεν κομίζει κάτι καινούριο ως προς τον τρόπο που οργανώνω τη διδασκαλία, αλλά επειδή πλέον είναι συγκεντρωμένες πάρα πολλές δραστηριότητες, πάρα πολλές ιδέες για το πώς μπορούν να γίνουν κάποιες δραστηριότητες, ειδικά η σκέψη με τα παράλληλα κείμενα και τη

διαθεματικότητα νομίζω ότι μας ανανεώνει το μάθημα, εντάξει χωρίς να γίνεται κάτι ριζοσπαστικό, δεν ανακαλύφθηκε ο τροχός, δεν μπορεί να ανακαλυφθεί ο τροχός στα Π.Σ., σε κανένα Π.Σ. κατά τη γνώμη μου. Αλλά είναι μια βελτιωτική κίνηση και έτσι πορεύονται τα Π.Σ., νομίζω, με μικρές βελτιωτικές κινήσεις.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες ,του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Κοιτάζτε, στο συγκεκριμένο Π.Σ. απ' αυτά που έχουν πέσει μπροστά μου, γιατί εγώ μπορώ να συγκρίνω και με άλλα Π.Σ., γιατί τυχαίνει να έχω κάνει και την επιμόρφωση για τη λογοτεχνία για τα καινούρια Π.Σ., το συγκεκριμένο είναι πολύ σαφές ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα. Νομίζω ότι είναι πολύ βοηθητικό για τους καθηγητές, σε σχέση με άλλα που έχω υπόψιν μου είναι πολύ σαφέστερο.»

10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Για τη Γ' Λυκείου δεν μπορώ να μιλήσω, δεν έχω διδάξει ποτέ αρχαία κατεύθυνσης. Με θεωρώ όμως πολύ έμπειρη στα αρχαία της α' λυκείου, θεωρώ την εισαγωγή του Λυσία πολύ καλή επιλογή , ανανεώνει τα κείμενα , ανανεώνει το ενδιαφέρον, νομίζω ότι χρειάζεται ` κάθε μάθημα χρειάζεται ανανέωση της ύλης και είμαι πολύ θετική απέναντι σε αυτό.»

11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Να άλλη μια καινοτομία που δεν ανέφερα πριν. Και αυτή είναι μια καινοτομία του Π.Σ. αρκετά βοηθητική για τον εκπαιδευτικό, εεεμμ, τώρα καθώς μιλάτε, έρχονται και στο μυαλό μου οι σελίδες του Π.Σ. γιατί ίσως έπρεπε να είχα προετοιμαστεί καλύτερα γι αυτή τη συνέντευξη. Είναι πολύ εύστοχη και πολύ χρήσιμη. Ξέρετε τι πιστεύω πάντα; Πιστεύω πάντα στον εκπαιδευτικό στο συγκεκριμένο που υπηρετεί το Π.Σ. πιστεύω ότι σε κάποιες τάξεις σε κάποια σχολεία θα λειτουργήσει, σε άλλες ενδεχομένως να μη λειτουργήσει. Δεν μπορώ να μιλήσω και αυτό το πιστεύω για κάθε Π.Σ. και αυτό είναι κυρίως το έμψυχο δυναμικό που τα κάνει πράξη.»

- 12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

Κατά πολύ κατά πολύ. Με την έμφαση που δίνει στον μαθητή ως ενεργό πολίτη. Έχουμε ξεφύγει από την αρχαιογλωσσία όσο κι αν η αρχαιογλωσσία ακόμη εμφατικά διδάσκεται. Πλέον, νομίζω, ότι και ο πιο δύσπιστος φιλόλογος ξέρει ότι το ζητούμενο δεν είναι να μάθουν τα παιδιά τα ανώμαλα ουσιαστικά ή ας πούμε να ξέρουν όλοι τι θα πει προεξαγγελτική παράθεση. Δεν είναι αυτό το ζητούμενο. Το ζητούμενο είναι να μπορούν να συγκρίνουν τον εμφύλιο της Κέρκυρας με τον εμφύλιο του '46 στην Ελλάδα και να βλέπουν τα κοινά δεινά.

- 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Αυτό είναι ένα αγκάθι, πολύ μεγάλο αγκάθι όχι για το συγκεκριμένο. Είναι φιλόδοξο όπως όλα τα Π.Σ. διότι αυτοί που το εκπονούν θέλουν να κομίσουν κάτι καινούριο. Μόνο πολύ έμπειροι συνάδελφοι μπορούν να υλοποιήσουν στο έπακρο το Π.Σ.. Οι λιγότερο έμπειροι συνάδελφοι, κι ίσως μόνο οι εκπονητές τους που το ξέρουν από τα μέσα, οι λιγότερο έμπειροι συνάδελφοι δεν μπορούν να διαθέτουν τόσο χρόνο για παράδειγμα εγώ έκανα ένα σενάριο το οποίο έπρεπε να είναι, σχεδιάστηκε να είναι σενάριο 2 ωρών και εφαρμόζοντας το διαπίστωσα ότι μας πήρε 4 και ήμουν σε ένα ακροατήριο πολύ καλού επιπέδου. Με παιδιά που είχαν έρθει από εξετάσεις, διότι ξέρετε είναι κάτι απλά πράγματα. Θα χάσεις χρόνο μπαίνοντας, θα χάσεις χρόνο βγαίνοντας, θα χάσεις χρόνο γιατί κάποιος κάτι δεν έφερε, θα χάσεις χρόνο γιατί δεν απαντάνε με το ρυθμό που θα θελες να απαντάνε. Αυτά. Θα χάσεις χρόνο γιατί εκεί που ήθελες να ανοίξεις το διαδραστικό χάρτη, δεν ανοίγει το radermo κάτι έχει χαλάσει. Καταλάβετε; Τώρα, να σας πω την αλήθεια, δεν είμαι σε θέση να υποδείξω ποιες ενότητες θα άλλαζα γιατί δεν τα θυμάμαι κι αυτός είναι ο μοναδικός λόγος. Θα τολμούσα όμως να πω ότι θα ήθελα να δοκιμάζαμε έστω πειραματικά ένα πρόγραμμα με λιγότερη ύλη. Αυτό νομίζω ότι χρειάζεται να δοκιμάσουμε στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Προγράμματα που έχουν ως βάση τους λιγότερη διδακτέα και εξεταστέα ύλη κι αφήστε το εξεταστέα, διδακτέα.»

Υποερώτηση: Αναφέρεστε σαφώς στο να μειωθεί η ύλη αλλά οι διδακτές ώρες να παραμείνουν σταθερές;

«Αν θέλουμε να κάνουμε αυτά που λέει το Π.Σ.. Γιατί, σας λέω, στην ενότητα που εγώ σχεδίασα για 2 ώρες, μου πήρε 4. Ίσως τότε τα παιδιά βγαίνουν λιγότερο αγράμματα απ τα σχολεία. Με τις ίδιες ώρες λιγότερη ύλη κι αυτό ισχύει για όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Άλλωστε, αν δεν κάνω λάθος χωρίς να είμαι ειδική, η δική μας χώρα είναι αυτή που έχει αυτές τις παράλογες απαιτήσεις σ ό,τι αφορά την ύλη στις συγκεκριμένες τάξεις. Απ' ότι

πληροφορούμαι στα άλλα κράτη η ύλη είναι λιγότερη. Δεν ξέρω για τα γλωσσικά μαθήματα, αναφέρομαι στα θετικά.»

14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Κοιτάζτε δεν έχω καμία συγκεκριμένη πρόταση πάνω σε αυτό το ερώτημα.»

15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Ε βέβαια διαπνέεται από αυτή διότι δίνει έμφαση στην ομαδοσυνεργασία. Πολλές από τις δραστηριότητες που καλούμαστε να κάνουμε με τα φύλλα εργασίας κλπ κυρίως έχουν να κάνουν με τη συνεργασία μικρών μαθητικών ομάδων που θα ερευνήσουν κάτι, θα τους τεθεί ένα πρόβλημα προς επίλυση και δίνοντας τους το μέσο για να το επιλύσουν θα ψάξουν και θα προτείνουν την απάντησή τους και μετά θα γίνει συσχέτιση των απαντήσεων από την ολομέλεια.»

16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Πάρα πολύ! Η μόνη κατάλληλη. Η εξ καθ έδρας διδασκαλία είναι παρωχημένη και πάρα πολύ κουραστική για τα παιδιά.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;

«Θετικά. Θετικά. Θετικά. Εντάξει έχουν τις γνωστές ενστάσεις που έχουμε όλοι μας κατά πόσο είναι εφικτό στο ελληνικό σχολείο να υλοποιηθούν αυτά, αλλά νομίζω θετικά.»

18. Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

«Δυσκολίες έχουν να κάνουν κυρίως με την έλλειψη υλικο-τεχνικής υποστήριξης σε πολλά ελληνικά σχολεία, κάτι που απαιτεί το καινούριο Π.Σ., προϋποθέτει μάλλον για να γίνουν πάρα πολλά απ' αυτά που προτείνονται και φυσικά, εμ, ο χρόνος. Νομίζω πως είναι υπερβολικά φιλόδοξος σε σχέση μ' αυτό που έχει η εμπειρία δείξει ότι μπορεί να γίνει στα ελληνικά σχολεία.»

19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Κοιτάζετε, καμία δυσκολία δεν αντιμετώπισα. Λίγο με το χρόνο αυτή ήταν, έβλεπα, μολονότι ήμουν, είμαι έμπειρη πάνω στο πως κάνω το μάθημα αρκετά και είχα μεγάλη εξοικείωση και με την εκπόνηση ενός διδακτικού σεναρίου και με την υλοποίησή του, ακόμα και εγώ που είμαι έμπειρη αυτό που έχω σχεδιάσει δεν βγαίνει στην τάξη. Χρειάστηκα 2 ώρες παραπάνω και είμαι ένας άνθρωπος που και την πειθαρχία της τάξης έχω κερδίσει και την συνεργασία των μελών της τάξης, τα παιδιά ήταν πολύ συνεργάσιμα, αλλά έβλεπα ότι αυτό που εγώ έχω βάλει ως 5 λεπτά, δεν ήταν 5 λεπτά. Ο χρόνος μόνο.»

Κάποια θετικά;

«Κοιτάζετε, τα θετικά ήταν ότι υπήρξε μια διάδραση με τα παιδιά. Τα παιδιά γνώριζαν ότι εφαρμόζουμε πιλοτικά το Π.Σ. και σε 2 περιπτώσεις μου υπέδειξαν τι θα μπορούσα να είχα κάνει καλύτερα και το ενσωμάτωσα στις παρατηρήσεις. Μου υπέδειξαν, επίσης, κάποια σημεία που τους άρεσαν όπως να φτιάχνω, ως πούμε, το συντακτικό χάρτη του κειμένου να τον προβάλλω στο διαδραστικό χάρτη, αυτό τους βοήθησε πάρα πολύ.»

20. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Ο χρόνος μόνο.»

21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Πολύ! Ήμουν, εγώ προσωπικά, γιατί έχω ακούσει και επιμορφώσεις που δεν ήταν τόσο αποτελεσματικές, στα αρχαία υπήρξα πάρα πολύ τυχερή γιατί ο επιμορφωτής μας ήταν ένας άνθρωπος πολύ σοβαρός και μας βοήθησε πάρα πολύ, πάρα πάρα πολύ. Δεν ξέρω, αν πρέπει να αναφέρω το όνομα του, νομίζω πως δεν χρειάζεται.»

Απομαγνητοφώνηση Σ2

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ2

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές – Μεταπτυχιακές – Διδακτορικές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 20

- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 10
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Σίγουρα, προηγείται προετοιμασία, βέβαια διδάσκω πολλά χρόνια αυτό το αντικείμενο, αλλά κάθε φορά το διαμορφώνω ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών. Δεν υπάρχει δυνατότητα να χρησιμοποιήσουμε υπολογιστή-προτζέκτορα σε καθημερινή βάση, προσπαθώ, όταν ολοκληρώνουμε μία ενότητα να τα βάζω στο εργαστήριο της πληροφορικής, έχουν τα παιδιά κάθε φορά φύλλο εργασίας που το συμπληρώνουμε στην τάξη και κάποιες εργασίες τους αναθέτω για το σπίτι, χάρτη όπου χρειάζεται στα αρχαία της Α' Λυκείου. Εεε..αυτά ως προς το υλικό.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η **γενική γνώμη σας** για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Μου άρεσε... βέβαια, κοιτάζτε να δείτε, θα ήθελα κάτι πιο θα περίμενα κάτι πιο καινοτόμο ως προς τα αντικείμενα, δηλαδή θα ήθελα και κωμωδία να διδαχθούν τα παιδιά που δεν έχουν διδαχθεί στο Λύκειο, αν όχι Αριστοφάνη, του Αριστοφάνη έστω τους «Όρνιθες» που είναι πιο... που δεν έχει, προσφέρεται για παιδιά ή κάποιο έργο της νέας κωμωδίας του Μενάνδρου, κάτι τέτοιο θα ήθελα. Κατά τ' άλλα μου άρεσαν οι δράσεις οι προτεινόμενες και τα παιδιά τις βρήκαν ενδιαφέρουσες, δηλαδή ότι προωθείται η αυτενέργεια των μαθητών, τα παιδιά ψάχνουν μόνα τους αντί να τα καθοδηγήσω εγώ. Βέβαια αυτό δεν ξέρω αν μπορεί να γίνει με μαθητές χαμηλότερου επιπέδου, διότι ήμουν τυχερή πέρυσι ήταν πολύ υψηλό το επίπεδο των μαθητών και ανταποκρίθηκαν, φέτος έχουν κάποιες αδυναμίες και φαντάζομαι ότι σε κάποιο άλλο σχολείο που τα παιδιά δεν εισάγονται με εξετάσεις, θα είναι ακόμα πιο δύσκολα τα πράγματα.»
2. Ως προς **ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο**; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
«Νομίζω δίνεται έμφαση στην αυτενέργεια των μαθητών, δηλαδή ότι πρέπει τα παιδιά να αναζητούν και από ηλεκτρονικές πηγές, ότι είναι πιο μαθητοκεντρικό το μοντέλο.»
3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα **στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη

φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, εεεμμ, διαθεματικότητα και διακειμενικότητα.

- *Νομίζω πως η διακειμενικότητα προσέδωσε μια διαφορετική όψη στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών.*
- *ναι ναι ναι και ήταν και το ζητούμενο, όντως, αυτό το πέτυχαν.»*

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα **σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα** ή **σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό**)

Θέση Α: *«Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»*

Θέση Β: *«Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»*

«Το δεύτερο (Β) θα έλεγα πιο πολύ.

[Ζητώ τεκμηρίωση]

Ναι θα σας πω κάτι πολύ συγκεκριμένο στο μυαλό μου. Κάναμε το διδακτικό σενάριο που ετοιμάσαμε με την ομάδα που ήμασταν με άλλες τρεις συναδέλφους ήταν σχετιζόταν με την κατεδάφιση των τειχών της Αθήνας, την παράδοση των Αθηνών, ήταν απ' τον Ξενοφόντα και το συνδύσαμε με την κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου και είχαμε βάλει και το τραγούδι το "Wind of change", τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και είδα ότι πήραν μια κριτική θέση απέναντι σε όλο αυτό το θέμα του Ψυχρού Πολέμου, του πολέμου, της διαχρονικότητας κάποιων φαινομένων γι' αυτό απάντησα τη δεύτερη, ότι διαμορφώνουν στάση προσωπική.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Α πολύ σε μεγάλο βαθμό. Βέβαια υπάρχει ένα πρόβλημα εκεί. Δεν ξέρω κατά πόσο μπορεί να ανταποκριθούν όλα τα σχολεία σ' αυτό, γι' αυτό κρατάω μια επιφύλαξη.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Θέλει μεγάλη ανταπόκριση από τους μαθητές, θέλει ετοιμότητα, ναι, σίγουρα δεν θίγει, είναι έτσι πιο ανοικτό, μια διαλλακτικότητα, είναι πιο αλλά δεν ξέρω κατά πόσο μπορούν να ανταποκριθούν οι μαθητές από άλλα περιβάλλοντα.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό

Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων

Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Για το πρώτο ναι είναι μαθητοκεντρικό σίγουρα, για το δεύτερο δεν είμαι πολύ σίγουρη δηλαδή αν η αρχαιογλωσσία συνιστά και αρχαιογνωσία [επεξηγώ λίγο την ερώτηση] ναι δεν είναι μονόπλευρο και συμφωνώ με αυτές τις επιλογές.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Εεεμμμ... Σίγουρα δίνει κάποιες βασικές αρχές, δίνει κάποιους άξονες, βοηθά στην οργάνωση της διδασκαλίας, τώρα πώς θα το αξιοποιήσω, θα είχαμε μεγαλύτερη ευελιξία και πιο πολλές δυνατότητες αν δεν είχαμε την τράπεζα θεμάτων. Τώρα έχουμε, μας αγχώνει και το ότι πρέπει να βγει η ύλη, πρέπει τα παιδιά να προετοιμαστούν για τις εξετάσεις, αν δεν είχαμε αυτόν τον περιορισμό, θα ήταν πολύ καλύτερα τα πράγματα.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες ,του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Καλά διατυπωμένα είναι ναι. Έχουν σαφήνεια, βοηθούν στην οργάνωση της διδασκαλίας.»

10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Αυτό σας το είπα. Περίμενα να είναι πιο καινοτόμο για να είμαι ειλικρινής και συμφωνώ με την επιλογή, δηλαδή κοιτάζτε να δείτε (...) διατηρήθηκαν κάποια στα αρχαία, κάποια θέματα είναι κοινά, κάποιοι συγγραφείς, δηλαδή ο

Ξενοφώντας δεν αλλάζει είναι ο ίδιος με κάποια προσθήκη, παραμένει εκείνη η «Αντιγόνη» και περνάει πολύ ωραία μηνύματα αλλά από τη δική μου εποχή και ίσως θα ήθελα να μπει κάτι διαφορετικό, ο «Επιτάφιος» μ' αρέσει, μου αρέσει που μπαίνει ο «Λόγος Κατά Ερατοσθένους», θα ήθελα και πιο πολλές αλλαγές αν ήταν δυνατόν.»

- 11.** Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Υπάρχει εξέλιξη, ωραίο είναι. Ωραία είναι οργανωμένα αλλά και πάλι δεν είναι και κάποια φοβερή αλλαγή. Ωραία οργανωμένα είναι, αλλά και πάλι ιστοριογράφοι στην Α' Λυκείου, ακριβώς τα ίδια στη Β' με μικρές διαφοροποιήσεις εκεί στην κατεύθυνση, εντάζει θα ήθελα κάτι πιο καινοτόμο.»

- 12.** Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Εντάζει παίρνουν μηνύματα για πανανθρώπινες αξίες, δεν ξέρω κατά πόσο είναι εύκολο τα αρχαία ελληνικά κείμενα να θίξουν θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, θέμα διακρίσεων θίγουν σίγουρα, φιλειρηνικά μηνύματα περνούν σίγουρα, πολιτισμικές αξίες προβάλλουν, αλλά και απόλυτη σύνδεση με το τώρα δεν νομίζω ότι είναι και εύκολο να γίνει. Βέβαια, μέσα απ' το πλαίσιο της διακειμενικότητας των παράλληλων κειμένων που μπορούμε να εντάξουμε εμείς, εκεί δίνεται η δυνατότητα στο διδάσκοντα να κάνει και κάποιες προεκτάσεις.»

- 13.** Πως κρίνετε **το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Σας το είπα και πιο πριν. Θα ήταν πολύ ωραίο, αν δεν είχαμε την τράπεζα θεμάτων, εγώ τον πόνο μου σας λέω και αν οι μαθητές δεν είχαν τόσες αδυναμίες, δηλαδή ειδικά στην Α' Λυκείου πρέπει να αφιερώσουμε ώρες και για τη γλωσσική διδασκαλία, προβλέπεται και απ' το νέο Π.Σ., όταν τα παιδιά έχουν περάσει δύο χρόνια με εξ' αποστάσεως εκπαίδευση δεν ξέρουν ούτε τα βασικά, οπότε ναι ο χρόνος είναι, θα θέλαμε περισσότερο χρόνο. Ίσως αν, πάλι για την Α' Λυκείου μιλάμε, στη Β' Λυκείου είναι κατεύθυνση οπότε εκεί τα παιδιά είναι και συνειδητοποιημένα, έχουν και πιο πολλές γνώσεις. Στην Α' Λυκείου θα βοηθούσε αν υπήρχε περικοπή κάποιων ενοτήτων.»

- 14.** Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Τώρα, εμμ (...), δεν ξέρω αν αυτά που είχα εγώ στο μυαλό μου ή που έχουμε εμείς οι φιλόλογοι αν είναι εφικτό να προστεθούν στο σχολείο, δηλαδή να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με άγνωστα είδη του αρχαίου λόγου, δηλαδή αρχαίο ελληνικό μυθιστόρημα τα παιδιά δεν ξέρουν καν ότι υπάρχει. Είναι εύκολο όμως αυτό να ενταχθεί στο Π.Σ.; Ίσως και λίγο η ύστερη αρχαιότητα για να γίνεται η σύνδεση. Στο Φάκελο Υλικού στη Γ' Λυκείου στα αρχαία της κατεύθυνσης έχουν ενταχθεί και οι Στωικοί, είναι δύσκολα βέβαια τα κείμενα για τα παιδιά, αλλά είναι πάρα πολύ ενδιαφέροντα. Κάτι τέτοιο εννοούσα, δηλαδή όταν ακούν τα παιδιά αρχαία πάει το μυαλό τους σε Ξενοφώντα, σε Θουκυδίδη, σε Σοφοκλή, κάτι άλλο.»

15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Ναι ναι υπάρχει αυτή. Είναι μαθητοκεντρικό. Δεν μπορεί πάντα να πραγματοποιηθεί. Πάλι εξαρτάται από το τι μαθητές έχουμε. Τι τάξη έχουμε, που βρισκόμαστε, σε ποιο σχολείο βρισκόμαστε και σε ποια περιοχή, δηλαδή αυτές οι ανισότητες θα παρατηρηθούν δεν γίνεται να τις αποφύγουμε.»

16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Ναι είναι ιδανική, το ιδανικό είναι. Ο μαθητής να ανακαλύπτει τη γνώση και να συνεργάζεται. Είναι το ιδανικό για όλα τα μαθήματα.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;

«Κοιτάζτε, περίπου τα ίδια με εμένα, τις ίδιες επισημάνσεις κάναμε, τις ίδιες παρατηρήσεις. Βέβαια, οι εκπαιδευτικοί των προτύπων και των πειραματικών σχολείων είναι δεκτικοί σε τέτοιες αλλαγές. Τι θα γίνει σε επόμενη φάση δεν ξέρω, έχω κάποιες επιφυλάξεις και φοβάμαι ότι το νέο Π.Σ. θα συναντήσει αρκετές αντιδράσεις. Είμαι μάλιστα και επιμορφώτρια στη δεύτερη φάση και ειλικρινά σας μιλάω με προβληματίζει για το τι θα δούμε, δηλαδή εμείς κάναμε περίπου τις ίδιες παρατηρήσεις, αυτά που σας είπα, ναι μας άρεσε, ναι υπήρχε αυτενέργεια, αλλά θα ήθελα και κάτι πιο ριζοσπαστικό, πιο καινοτόμο αλλά από κει και πέρα μας άρεσε, το αξιοποιήσαμε, δουλέψαμε μαζί με τους μαθητές μας, πήγαν καλά όλα στην πιλοτική εφαρμογή. Το κάναμε και με χαρά και εμείς και τα παιδιά.»

- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
«Το πρώτο είναι οι ελλείψεις στην υλικοτεχνική δομή, δεν έχουν όλα τα σχολεία προτζέκτορα και είναι βασικό εργαλείο και προσελκύει και τους μαθητές. Το δεύτερο είναι και το επίπεδο των μαθητών, εντάξει βέβαια προσαρμόζονται και τα σενάκια και ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών και εγώ προσαρμογές θα κάνω σύμφωνα με τους μαθητές μου και το τρίτο είναι μια αρνητική διάθεση εκ μέρους των συναδέλφων, γιατί είναι πολύ κουρασμένοι με όλες τις αλλαγές και οι εκπαιδευτικοί σε ένα άλλο σχολείο έχουν κουραστεί από τις αλλαγές, δεν θέλουν κάτι καινούριο. Απ' τη μία το επιζητούν, απ' την άλλη όταν έρχεται κάτι καινούριο είναι επιφυλακτικοί και καμιά φορά είναι και αρνητικοί.»
- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)
«Αδυναμίες (...) ότι είναι βασίζεται η καινοτομία σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό στις νέες τεχνολογίες, αυτό είναι δηλαδή πρέπει να βρει εναλλακτικούς τρόπους ο εκπαιδευτικός για να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών και για να τους κάνει να αυτενεργήσουν, δεν θα ψάξουν οι μαθητές στον υπολογιστή να βρουν ένα γραμματικό φαινόμενο ή ένα συντακτικό φαινόμενο, θα πρέπει να ανατρέξουν στα βιβλία αναφοράς, στη γραμματική ή στο συντακτικό. Δεν είναι εύκολο, θα κουραστούν, θα βαρεθούν, θα πουν το ξέχασα το βιβλίο, δηλαδή πρέπει να λάβουμε και αυτά υπόψιν μας και φυσικά το περιορισμό να τρέξουμε να προλάβουμε την ύλη. Μου άρεσε η σύνδεση των αρχαίων με άλλα γνωστικά αντικείμενα και αυτό δεν χρειάζεται απαραίτητα και υπολογιστής. Μπορούμε να δώσουμε άλλα κείμενα στα παιδιά και να κάνουμε σύγκριση και να δώσουμε για παράδειγμα εκεί που λέει για τις συνέπειες του πολέμου ένα κείμενο σύγχρονο του Γκάντι, λέω εγώ, για την ειρήνη οπότε εκεί σε αυτή τη διακειμενική προσέγγιση δεν είναι απαραίτητος ο υπολογιστής και τα παιδιά ενθουσιάζονται. Αυτό τους αρέσει η διακειμενικότητα και η διαθεματικότητα.»
- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)
«Είναι ωραίο, νομίζω οι συντάκτες του νέου προγράμματος είναι πιο κατάλληλοι για αυτή την για να απαντήσουν σ' αυτό κι οι ίδιοι θα έχουν δει κάποιες δυσκολίες, δεν έχω, ίσως λίγο στον περιορισμό της ύλης αυτό μόνο ή να δίνονται κάποιες εναλλακτικές επιλογές στο διδάσκοντα για να αυτενεργήσει και να κάνει πραγματικά κάτι διαφορετικό κάτι καινούριο.»

21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;
- «Ήταν πολύ ωραία, να σας πω το χάρηκα πάρα πολύ (γέλια), περάσαμε πάρα πολύ ωραία, βέβαια ο επιμορφωτής ήταν και συνάδελφός μου, βέβαια δεν έχει σχέση αυτό, δουλέψαμε πολύ ωραία ομαδικά οι συνάδελφοι, μπορεί να είμαστε σε μια ομάδα εκπαιδευτικοί από την Πάτρα, δεν συναντηθήκαμε όμως ποτέ, αφιερώσαμε όμως πολλές ώρες με πολλή όρεξη με πολύ κόπο για να φτιάξουμε αυτά τα σενάρια και βγήκε πραγματικά κάτι πολύ ωραίο και άκουσα πολύ ωραία πράγματα. Ήταν συνάδελφοι από τη Μυτιλήνη, ήταν από την Κρήτη και είπαν πολύ ωραία πράγματα και όλα αυτά τα κράτησα και νομίζω αν πάρετε κι απ' αυτές τις κυρίες συνεντευξεις, τις ίδιες παρατηρήσεις κάναμε. Μακάρι να το δουν κι οι μαθητές μας με τον τρόπο που το είδαμε κι εμείς γιατί το χαρήκαμε παρά την κούραση παρά όλα αυτά ήταν κάτι δημιουργικό.»*

Απομαγνητοφώνηση Σ3

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ3

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 20
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 13
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 1
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Φυσικά προσπαθώ να πάρω υπόψιν μου τις δυνατότητες των μαθητών μου σίγουρα προσπαθώ να κάνω μια επανάληψη γιατί γνωρίζω ότι στο Λύκειο έχουν έρθει αλλά αυτό δε σημαίνει ότι έχουν ένα επίπεδο το οποίο είναι αναμενόμενο, ακόμη και για τα παιδιά της Γ' Λυκείου που έχουν περάσει όλα τα χρόνια τους στο σχολείο, προσπαθώ να τους κάνω να ανακαλέσουνε κεκτημένες γνώσεις και από το Γυμνάσιο και από τις προηγούμενες χρονιές και μετά χτίζοντας πάνω σε μία βάση που από κοινού τη χτίζουμε μέσα στην τάξη όσον αφορά τη γραμματική μιλάω όσον αφορά το συντακτικό κάποια συντακτικά φαινόμενα τα οποία τους τα θυμίζω τα οποία τα έχουν ξεχάσει απ' την προηγούμενη χρονιά ή τα καινούρια αλλά πάντοτε αφήνω ένα περιθώριο έτσι ώστε να τα χτίσουμε μέσα στην τάξη από κοινού να είμαι σίγουρη ότι τα έχουν κάνει έστω και επί τροχάδην κάποια πράγματα να τους θυμίσω αλλά να ξέρω ότι τα έχουν ακούσει και από μένα ε και μετά προχωρώ και στη νέα γνώση και στη γραμματική και το συντακτικό και φυσικά εννοείται πάνω στο νέο κείμενο δουλεύουμε σιγά σιγά σταδιακά προσπαθώντας να κατακτήσουμε τα νοήματα με

λέξεις-κλειδιά με εννοιολογικούς χάρτες και φυσικά με την προφορική τους συμμετοχή με κατάθεση εμπειριών πολλές φορές βιωμάτων από τα παιδιά.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)

«Η πρώτη μου εκτίμηση ειδικά για την Α' Λυκείου γιατί εκεί νομίζω είναι πιο πολύ οι αλλαγές γιατί στη Β' έχει αλλαγές στον προσανατολισμό οι οποίες για μένα δεν είναι ευχάριστες η αλήθεια είναι και στη Γ' Λυκείου κάποιες αλλαγές, οι βασικοί είναι ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης, εκεί δεν υπάρχει τίποτα ιδιαίτερο. Στην Α' Λυκείου είμαι ανυπομονώ να πιάσω στα χέρια μου και να δουλέψω τη συστηματοποίηση της γλωσσικής διδασκαλίας ένα βιβλίο για το οποίο μας έχει ενημερώσει ο κύριος Τσ. στην επιμόρφωσή μας θα αφορά τις τρεις τάξεις και πραγματικά ανυπομονώ να το δω γιατί μας έχει υποσχεθεί ότι θα είναι αρκετά ενδιαφέρον. Γενικά νομίζω θα είναι ενδιαφέρουσες οι αλλαγές και ίσως χρειάζονταν μέχρι ένα σημείο. Σας λέω, αυτό που μας έχει πει είναι ότι θα είναι πολύ φρέσκο αυτό το βιβλίο δε θα έχει γνώση που θα πρέπει τα παιδιά να διεισδύσουν πάρα πολύ, θα έχει γνώση που θα μπορούν να τη δημιουργήσουν και μόνοι τους με διάφορες ασκησούλες με διάφορα παιχνιδάκια. Επίσης κειμενάκια που θα είναι κοντά στο επίπεδό τους κάτι που είναι ένα μεγάλο βάσανο για εμάς. Δυστυχώς, η αρχαιογνωσία πάσχει πάρα πολύ και είναι ένα ερώτημα αυτό, νομίζω είναι σχετικό με τα θέματά μας, τόσα χρόνια κάνουν αρχαία τα παιδιά από την Α' Γυμνασίου και μετά και φτάνουμε στη Γ' Λυκείου και δεν μπορούν να κατανοήσουν όχι κείμενο, πολλές φορές δεν μπορούν να κατανοήσουν μία πρόταση η οποία μπορεί να είναι διαταραγμένη στο συντακτικό της στη διάρθρωση των λέξεων στις συντακτικές δομές, δηλαδή μέχρι να τη βάλουμε σε σειρά και να την κατανοήσουνε σχεδόν μη σας πω ότι τελειώνει και σχεδόν όλη η ώρα. Είναι μεγάλο πρόβλημα και σε αυτό δεν ξέρω ποιος πως μπορεί να βοηθήσει είναι κρίμα τόσα χρόνια αρχαία και να μην μπορούν να κατανοήσουν όχι μόνο το αρχαίο, εδώ Παπαδιαμάντη τους δίνουμε στη Β' Λυκείου και δυσκολεύονται να βρουν το νόημα. Ναι. Είναι τρομερό. Για μένα αυτή είναι η μεγάλη αποτυχία του σχολείου.

- Όντως γιατί πολλές ώρες αφιερώνονται, νομίζω από πλευράς εκπαιδευτικών πραγματοποιείται μια αξιόλογη προσπάθεια στην πλειοψηφία τους θεωρώ οπότε αυτό θα πρέπει να έχει ένα αντίκρισμα.
- Και εγώ νομίζω ότι δεν φταίνε οι εκπαιδευτικοί, φταίει ίσως το ότι μέχρι τώρα το σύστημα ήταν να απομονώνουμε κάποια πραγματάκια να βλέπουμε μόνο από συντακτική πλευρά ή από άποψη γραμματικής και ίσως αυτό κουράζει πάρα πολύ τα παιδιά και δεν ανταποκρίνονται, δεν διαβάζουν, δεν υπάρχει περίπτωση, δεν διαβάζουν τα παιδιά γραμματική και εκεί είναι μεγάλο πρόβλημα και η υπόσχεση με το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι ότι θα υπάρχει μια ολιστική προσέγγιση και ελπίζω, εύχομαι αυτό να βοηθήσει.

Μια ολιστική προσέγγιση των κειμένων όχι αποσπασματική όχι ανεξάρτητο το ένα από το άλλο αλλά εύχομαι να μπορέσουμε κάποια στιγμή να φτάσουμε σε ένα ωραίο επίπεδο να πάρουν τα παιδιά ένα κείμενο και μετά από τόσα χρόνια δεν είπαμε κάτι δύσκολο αλλά να μπορούν να το κατανοούν.»

- 2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)**

«Για μένα αυτό που μου κάνε εντύπωση όσον αφορά τη διαφοροποίηση είναι ότι απ' ότι κατάλαβα τουλάχιστον γιατί μέχρι να το εφαρμόσουμε ίσως μιλάμε και λίγο στον αέρα ότι δεν προτείνεται μετάφραση. Είναι μια πολύ μεγάλη αλλαγή τουλάχιστον απ' ότι κατάλαβα δεν θα δίνεται μετάφραση και θα μπορούν τα παιδιά θα πρέπει τα παιδιά μέσα στην τάξη ή με τη βοήθεια τη δική μας ή και με δική τους εργασία στο σπίτι να μπορούν να αποδομήσουν ένα κείμενο νοηματικά να το αποδώσουν στα νέα ελληνικά. Νομίζω αυτή είναι η πιο μεγάλη διαφορά. Και φυσικά η διαφορά θα είναι αυτό, η γλωσσική διδασκαλία πώς θα διδάσκεται μέσα απ' τις τρεις τάξεις συνεχόμενα με κείμενα τα οποία θα είναι βατά και θα είναι κοντά τους.»

- 3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)**

«Νομίζω είναι η ανανέωση, η ολιστική προσέγγιση, η ανάλυση αλλά και ταυτόχρονα η σύνθεση θα λέγα των διάφορων φαινομένων κατά κόλλα όπως λέει και στο νέο πρόγραμμα σπουδών και θέλω να πιστεύω και ελπίζω η πιο τι να πω η πιο φιλική στάση προς τους νέους ανθρώπους προς τους μαθητές μας δηλαδή αυτή την αίσθηση μου δίνει. Ότι θα είναι πιο φιλικά τα πράγματα πιο ομαλά πιο γλυκά και πιο ελεύθερα ίσως, γιατί όταν δεν σου δίνεται μετάφραση σημαίνει και να σας πω την αλήθεια πέρσι έκανα την απόπειρα και τους έβαζα μέσα στην τάξη κειμενάκια από το «Εγχειρίδιο γλωσσικής διδασκαλίας» να το μεταφράζουν επιτόπου. Ήταν πολύ ενδιαφέρον γιατί στην αρχή είναι η αλήθεια λίγο παραξενεύτηκαν αλλά στη συνέχεια νομίζω είχε μία είχε αποτέλεσμα και αυτό που κατάλαβα είναι όταν τους δίνεται η μετάφραση απλά παπαγαλίζουν και αποστηθίζουν μια μετάφραση και έχω παρατηρήσει ότι πραγματικά νομίζω είναι σύννηθες φαινόμενο αυτό κάθονται και λένε τη μετάφραση απέξω και πολλές φορές δεν κοιτούσαν μέσα στο κείμενο είναι αδιανόητο κοιτούσαν εμένα κοιτούσαν το ταβάνι κοιτούσαν τον τοίχο και έλεγαν μετάφραση και τους έλεγα αν είναι δυνατόν η μετάφραση είναι από μέσα. Θα πρέπει λέξη προς λέξη να καταλαβαίνετε τι λέει όχι να την παπαγαλίζετε. Λίγο ήταν ευχάριστο ότι μπήκαν στη διαδικασία να αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι αυτή η λέξη που έχω μπροστά μου σημαίνει αυτό το πράγμα δηλαδή μέχρι στιγμής ένιωθα ότι δεν

θέλουν να μπουν σε αυτή τη διαδικασία ήταν λίγο άντε γρήγορα να μάθουμε τη μετάφραση να την πούμε να τελειώνουμε να πάρουμε κανέναν βαθμό. Και απ την άλλη είναι λίγο επίφοβο να μη δίνεται μετάφραση φαντάζομαι ότι θα κάνουν χίλιους δύο τρόπους [...] για να βρούνε κάτι που δεν το έχουν από ανασφάλεια και από την άλλη δεν ξέρω πώς θα λειτουργήσει αυτό. Μια πρώτη προσέγγιση πάντως ήταν θετική και ίσως τους απομακρύνει από αυτήν την παπαγαλία ίσως τους φέρει πιο κοντά στο κείμενο και στο νόημα.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Νομίζω το δεύτερο. Εννοείται το δεύτερο. Και ειδικά όσον αφορά γιατί το μυαλό μου πηγαίνει κατευθείαν στη σύνδεση αρχαίας με νέα ελληνική γλώσσα, πέρα από τα νοήματα φυσικά που υπάρχουν και είναι τόσο ωραία και τόσο πολλά τα οποία μπορούν να σε συντροφεύουν σε όλη σου τη ζωή πραγματικά. Και να κάνω και το παράπονό μου, το παράπονο μου είναι, να το πω να το εκφράσω είναι ότι βγαίνει ο Θουκυδίδης στην Α' Λυκείου και η παθολογία του πολέμου και συζητούσαμε τόσα πολλά πράγματα με αφορμή το κείμενο και για την παθολογία του πολέμου και για το ρόλο της γυναίκας πόσο δυναμική μπορεί να είναι η γυναίκα και για το ρόλο της πολιτικής και για το ρόλο των αιχμαλώτων και χίλια δύο πράγματα οπότε όλες αυτές οι ιδέες βγαίνουν. Μπορούν να σε συνοδεύουν σε όλη σου τη ζωή αλλά και στην καθημερινότητα φυσικά. Η γλώσσα καταλαβαίνουν ότι είναι η συνέχεια, η νέα ελληνική είναι η συνέχεια της αρχαίας δεν γίνεται αλλιώς.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Το νέο Π.Σ. μπορεί να το έχει ενσωματώσει κατά ένα μέρος αλλά η γνώμη μου είναι ότι ειδικά στα αρχαία ελληνικά δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Φυσικά και εντυπωσιάζει φυσικά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάποιες στιγμές αλλά δεν νομίζω να είναι εκ των ων ουκ άνευ να διδάξεις αρχαία οι νέες τεχνολογίες. Ίσα ίσα να αποπροσανατολίζουν από το στόχο.»

- Αυτό το αναφέρετε λόγω της θεωρητικότητας λόγω της φύσης του μαθήματος;
- Ναι νομίζω γι αυτό και για το ότι είναι εντάξει η τεχνολογία φυσικά βοηθάει και φυσικά μπορείς να παρουσιάσεις διάφορα πράγματα αλλά να μην γίνεται κατάχρηση ειδικά για τέτοια μαθήματα δεν μπορεί να γίνει αυτό το πράγμα.

Αυτή είναι η γνώμη μου. Το νέο πρόγραμμα έχει φυσικά τη φιλοδοξία να χρησιμοποιήσει σε μεγάλο βαθμό τη φιλοδοξία αλλά νομίζω ότι είναι και λίγο για λόγους εντυπωσιασμού.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Μέχρι ένα σημείο ναι τώρα ναι μέχρι ένα σημείο η συμπερίληψη μπορεί να επιτευχθεί όσον αφορά το κομμάτι ας πούμε της ανατροφοδότησης της κατάθεσης εμπειριών ας πούμε «Ο λόγος κατά Ερατοσθένη» του Λυσία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για προσωπικές εμπειρίες για βιώματα των παιδιών ακόμα και μέσα στην τάξη πώς θα υπερασπίζονταν ένα συμμαθητή τους σε περίπτωση κάποια αδικίας οτιδήποτε. Φυσικά νομίζω ότι υπάρχει ευελιξία αλλά σκοντάφτουμε πάνω όσον αφορά τα διαφορετικά πολιτιστικά επίπεδα στη γλώσσα, αν ένας μαθητής που σε εμάς ειδικά υπάρχουν περιπτώσεις που έρχονται παιδιά που δεν έχουν, εδώ οι Έλληνες δεν έχουν κεκτημένη γλώσσα σε ικανό επίπεδο υπάρχουν παιδάκια που έρχονται από άλλη χώρα ή μας λένε ότι είμαι 2 χρόνια ξέρω γω στην Ελλάδα δεν είναι πάρα πολύ εύκολο να πετύχεις ένα πολύ καλό γλωσσικό αποτέλεσμα εκτός αν το ίδιο το παιδί φυσικά έχει μεγάλη έφεση σ' αυτό και ζήλο δείχνει και φυσικά είναι πολύ συνηθισμένο. Πάρα πολλά παιδιά από άλλες χώρες να δείχνουν πολύ μεγάλο ζήλο, ιδιαίτερη έφεση και πραγματικά τα χαιρόμαστε. Μη σας πω έχω πετύχει μαθήτριες που να είναι πολύ καλύτερες στα αρχαία και να κατάγονται από την Αλβανία και να μην έχουν και πάρα πολλά χρόνια εδώ φανταστείτε τι ευφυΐα και τι ζήλο δείχνουν αυτά τα παιδιά όταν θέλουν.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Κοιτάζτε όλα αυτά τα οποία συζητάμε είναι λίγο θεωρητικά έτσι και δεν μπορώ δηλαδή να πω με βεβαιότητα κάτι το οποίο δεν το έχω διδάξει ούτε το έχω πιάσει στα χέρια μου παρά μόνο αποσπασματικά το χω δει. Δεν μπορώ να εκφράσω απόλυτη γνώμη σε αυτά που μου ζητάτε αυτή τη στιγμή γιατί αν δεν το διδάξω αν δεν κάνω μια εφαρμογή αν δεν περάσει όλη η χρονιά επίσης τι να πω αν δεν γίνει μία πιλοτική εφαρμογή να δούμε και πώς θα γίνει να έχουμε και κάποιον κοντά μας να μας δείχνει αυτό νομίζω εκεί υστερεί λιγάκι η εκπαιδευτική μας κοινότητα δεν έχουμε κάποιον να μας δείχνει πρακτικά πρέπει

μόνοι μας από τη δική μας από το δικό μας το μεράκι από το δικό μας το φιλότιμο ή απ τη δική μας την προσπάθεια ή ρωτώντας ο ένας τον άλλον πώς να το κάνω πώς το κάνεις εσύ λίγο πηγαίνουμε αυτοσχεδιάζοντας οπότε δεν μπορώ να έχω γνώμη πάνω σε αυτό που ζητάτε απόλυτα δεν γνωρίζω ακόμη.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Ίσως θα με βοηθήσει όσον αφορά τα παράλληλα κείμενα την ανταπόκριση των μαθητών προς διάφορες ιδέες την ανατροφοδότηση που θα πάρω από τους μαθητές και φυσικά θα με βοηθήσει όσον αφορά τη γλωσσική εξομάλυνση την κατανόηση του κειμένου νομίζω εκεί θα με βοηθήσει. Τώρα το πώς χρησιμοποιώντας εκεί και τον ηλεκτρονικό υπολογιστή για οικονομία χρόνου για οικονομία φωτοτυπιών, δεν χρειάζονται τόσες πολλές θα τα δείχνω στον προτζέκτορα.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες ,του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Νομίζω ότι είναι αρκετά σαφή είναι πολύ ξεκάθαρα είναι σαφή και είναι βοηθητικά ισχύει.»

10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«[γέλιο] η ηλικία ναι νομίζω ότι είναι όσο γίνεται κοντά στην ηλικία τους φυσικά υπάρχει διαβάθμιση ξεκινώντας απ' τα πιο απλά τον Ξενοφώντα στην Α' Λυκείου και φυσικά πηγαίνοντας σε φιλοσοφικό λόγο στην Γ' Λυκείου. Βέβαια τώρα που μου λέτε την ύλη για μένα είναι τι να πω δεν υπάρχει σωτηρία όσον αφορά τη Β' Λυκείου και τα αρχαία κατεύθυνσης εκεί όχι μόνο μέχρι στιγμής που έχουμε το Μαντίθεο δεν προλαβαίνουμε, προλαβαίνουμε οριακά και τώρα με το νέο πρόγραμμα θα έχουμε δύο να διδάξουμε τα «Σικελικά» του Θουκυδίδη και το λόγο του Δημοσθένη «Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας» και φυσικά όταν κάναμε εμείς τα παράπονά μας στην επιμόρφωση ο κύριος Τσ. μας είχε πει ότι το ΙΕΠ είπε ΔΕ θα πειράζετε καθόλου το ωρολόγιο πρόγραμμα, είναι αδύνατον δε βγαίνει δε βγαίνει η ύλη όχι μόνο σας λέω οριακά δε βγαίνει η ύλη στον Μαντίθεο που τώρα θα πρέπει να διδάξουμε τα Σικελικά εκτός κι αν τα έχουν τόσο αποσπασματικά αλλά κι αν έχουν τόσο αποσπασματικά και όλα

από περίληψη εντάξει τι νόημα έχει αυτό και από την άλλη μέσα σε 3 ώρες είναι αδύνατο να βγάλεις το άγνωστο μέσα σε 2 ώρες που έχει το άγνωστο, 2 συν 1 το γνωστό, γενικά υπάρχει πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα στη Β' Λυκείου στο προσανατολισμό όσον αφορά την ύλη και το ωρολόγιο πρόγραμμα.»

11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Ναι εννοείται φυσικά. Εννοείται ότι υπάρχει όταν ξεκινάς την Α' Λυκείου από ιστοριογραφία στη Β' Λυκείου πάλι ιστοριογραφία στην κατεύθυνση και ρητορικό λόγο αλλά έχουμε και τη γενική παιδεία μην την ξεχνάμε, την «Αντιγόνη», το Θουκυδίδη τον «Επιτάφιο» και φυσικά στην Γ' Λυκείου φιλοσοφικό λόγο εννοείται τα παιδιά εντάξει στη Γ' Λυκείου έχουν φτάσει σε έναν βαθμό ωριμότητας ώστε να κατανοήσουνε κάποιες έννοιες οι οποίες είναι αρκετά δύσκολες η αλήθεια είναι αλλά μπορούν γίνεται οπότε φυσικά υπάρχει διαβάθμιση και ευτυχώς υπάρχει αυτή η προνόηση.»

12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Όσον αφορά τις προκλήσεις το νέο Π.Σ. για να σκεφτώ εεε σίγουρα απαντά στις προκλήσεις όπως πιστεύω και το παλαιό δεν θέλω να το αδικήσω γιατί ήμουνά πάρα πολύ ευχαριστημένη με την παλαιά ύλη όσον αφορά το Θουκυδίδη έχει τρομερά νοήματα να δώσει αλλά και το νέο πρόγραμμα σίγουρα μιλάει για τέτοια ζητήματα ζητήματα ας πούμε της πολιτικής εξουσίας το πώς οι σχέσεις διαμορφώνονται ανάμεσα στον πολίτη και στην εξουσία για τη δικαιοσύνη για τους πρόσφυγες για τους ομήρους όλα αυτά είναι ζητήματα τα οποία φυσικά εγείρουν τον προβληματισμό των μαθητών και βοηθάνε σε μία σύγχρονη κοινωνία ειδικά όταν μιλάμε για την παγκοσμιοποιημένη τη δική μας κοινωνία. Τουλάχιστον υπάρχει αυτή η πρόθεση είμαι σίγουρη ότι όλες οι συζητήσεις αγγίζουν τους μαθητές και πάντοτε τους φέρνουν κοντά σε σύγχρονα προβλήματα.»

13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που **διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Θα μείωνα την ύλη εννοείται νομίζω ότι πολύ αισιόδοξο και πολύ φιλόδοξο όσον αφορά το χρόνο που διατίθεται ε μη σας πω ότι τα παιδιά το μόνιμο παράπονο τους όταν έρχονται στην Α' Λυκείου είναι καλά είναι δυνατόν θα κάνουμε δηλαδή υπάρχει μια ανισομέρεια θα κάνουμε 5 ώρες αρχαία την εβδομάδα είμαι σίγουρη ότι το ακούτε και εσείς 5 ώρες αρχαία τη βδομάδα μα

δεν αντέχουνε και λένε για ποιο λόγο και ίσως έχουν και δίκιο δηλαδή βάζουν 5 ώρες αρχαία την εβδομάδα στην Α' και στη Β' Λυκείου στην κατεύθυνση βάζουν 3 δεν ξέρω είναι παράλογο κατά τη γνώμη μου και οπότε σίγουρα θα μείωνα την ύλη.»

- 14.** Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Νομίζω ως προς τη διάταξη δεν θα άλλαζα κάτι αλλά σίγουρα θα σας είπα και πριν θα το επαναλάβω στη Β' Λυκείου στον προσανατολισμό με τίποτα δεν θα έβαζα 2 θέματα, μία ιστοριογραφία και ένα ρητορικό λόγο χωρίς τουλάχιστον να αυξήσω τις ώρες και στην Α' Λυκείου νομίζω ότι τώρα που το σκέφτομαι θα μείωνα και εκεί θα μείωνα και το πρόγραμμα και τις ώρες αλλά και η ύλη στην Α' Λυκείου τώρα εντάξει θα μπει ο λόγος του Λυσία «Κατά Ερατοσθένους» εμ ο οποίος σίγουρα όμως θα είναι πιο εύκολος από το Θουκυδίδη οπότε νομίζω και με λιγότερες ώρες πάλι θα έβγαινε η ύλη πιστεύω δηλαδή ακόμα και αν αφήναμε την ύλη θα μείωνα σίγουρα τις ώρες στην Α' Λυκείου.»

- 15.** Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Εεμμ κοιτάζτε το νέο πρόγραμμα μπορεί να είναι πραγματικά να διαπνέεται από τέτοια προσέγγιση αλλά το θέμα είναι τι γίνεται στην πράξη και στην πράξη δεν ξέρω κατά πόσο μπορούν να εφαρμοστούν όλες αυτές οι εξαγγελίες και όλα αυτά τα φιλόδοξα προγράμματα οπότε ως θεωρία μπορεί τώρα στην πράξη δεν ξέρω κατά πόσο.»

- 16.** Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Όχι απολύτως πιστεύω γιατί από τη στιγμή που χρειάζεται μία γνώση η οποία είναι εξειδικευμένη και όσο κι αν παραπέμψεις έναν μαθητή στη γραμματική στο συντακτικό δεν μπορούν να κάνουν κάποια εργασία όσον αφορά τη γραμματική δηλαδή τι εργασία να κάνουν πρέπει να τους καθοδηγήσεις και στο συντακτικό νομίζω ότι δεν είναι τόσο εύλογο μια εύλογη τέτοια διαδικασία όσον αφορά το μάθημά μας. Πιστεύω ότι χρειάζονται πολλή καθοδήγηση τα παιδιά και χρειάζεται γιατί πραγματικά είναι μια εξειδικευμένη γνώση που δεν τη συναντάς στην καθημερινότητά τους ούτε είναι εύκολη να κατακτηθεί.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- 17.** Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;
- «Ποια είναι η εντύπωση τους... όλοι είμαστε περίεργοι αυτό είναι σίγουρο σας λέω όλοι αναρωτιόμαστε πώς θα είναι τα καινούρια βιβλία δεν έχουμε πιάσει κάτι στα χέρια μας δεν ξέρουμε απλά βαδίζουμε έτσι θεωρητικά και με τη φαντασία μας πιο πολύ ή με κάποια αποσπασματικά κειμενάκια και πραγματικά όλοι είμαστε λίγο αμήχανοι γι' αυτό το καινούριο που ευαγγελίζεται αλλά δεν ξέρουμε ακριβώς τελικά αν θα είναι εφαρμόσιμο και αν θα πετύχει τους στόχους του, μακάρι το ελπίζουμε. Και να πω και κάτι το οποίο μου κάνει εντύπωση στο πρόγραμμα είναι κάποια στιγμή αναφέρει τα εγχειρίδια της γραμματικής και του συντακτικού μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βιβλία αναφοράς κατά τη διάρκεια ωριαίας γραπτής δοκιμασίας στο διαγώνισμα τετραμήνου και θεωρώ ότι είναι λίγο δίνεται υπερβολική ελευθερία στους μαθητές να ανοίξουν το βιβλίο και να αντιγράψουν απ' τη γραμματική τους τύπους που ζητάμε εντάξει είναι λίγο πρωτοφανές αυτό.»*
- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
- «Δυσκολίες... δεν νομίζω δεν μου έρχεται κάτι να πω ότι θα είναι μια ότι κάτι θα δυσκολέψει λόγω κουλτούρας –τι άλλο είπατε; Κάποιες συνθήκες – (τις επαναλαμβάνω) απλά νομίζω ότι θα χρειαζόταν ίσως μεγαλύτερη καθοδήγηση ελπίζω να υπάρξει αυτό και όσον αφορά τους διδάσκοντες ως προς το να εφαρμόσουν το νέο πρόγραμμα κατά τ' άλλα δεν νομίζω.»*
- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)
- (Δεν έχει προχωρήσει ακόμα στην πιλοτική εφαρμογή) «Αυτό και εμείς περιμένουμε να το δούμε.»*
- (Κάποια θετικά στοιχεία ενδεχομένως από την επιμόρφωση;) «Θετικά στοιχεία; Πάρα πολλά και μόνο δεν είναι δυνατόν να επιμορφωθείς σε κάτι και να υπάρχει κάτι αρνητικό πάντα η γνώση είναι όφελος.»*
- (Εννοούσα όπως είδατε το Π.Σ. από την επιμόρφωση αν εντοπίσατε κάποια θετικά στοιχεία του προγράμματος.) «Τα έχουμε πει αυτά νομίζω από την αρχή δεν αναφερθήκαμε; Στην πρωτοπορία του στην ελευθερία δράσης στην ανατροφοδότηση που δίνουν στα παιδιά στο περιθώριο που δίνουν να*

συζητηθούν κάποια θέματα όσον αφορά τα πολιτικά τη σχέσης εξουσίας-πολίτη.»

20. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Χμμμ... να σκεφτώ... νομίζω πως όχι με την επιφύλαξη ότι δεν έχω δεν το έχω δουλέψει δεν έχει δουλευτεί ακόμη αλλά μόνο θεωρητικά μιλώντας τι να σας πω. Αν το είχαμε δουλέψει έστω μια χρονιά θα μπορούσαμε να κάνουμε μια καλύτερη να σας είχα μια καλύτερη απάντηση σ' αυτό.»

21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Ναι. Το περισσότερο για μένα το οποίο δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφαρμόσιμο είναι ένα ουτοπικό σενάριο να μαθητεύουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί μέσα στην τάξη πλάι σε κάποιους ανθρώπους οι οποίοι πραγματικά θα μας δείξουν το δρόμο και θα μας δείξουνε στην πράξη πώς εφαρμόζονται τα νέα στοιχεία το οποίο σας λέω δεν γίνεται και φυσικά δεν είναι εύκολο να γίνει φαντάζομαι ή να γίνονται πιο πολλές ενημερώσεις από τους συμβούλους μας το σύμβουλο φιλολόγων ή απ τους επιμορφωτές αλλά τελικά σε επίπεδο πραγματικά σε πραγματικό χρόνο σε πραγματική τάξη και όχι θεωρητικά.»

Απομαγνητοφώνηση Σ4

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ4

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 30
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

«Το βασικό είναι η ύλη. Ένας προγραμματισμός ύλης ο οποίος γίνεται τον κάνουμε δηλαδή σχεδόν από την αρχή της χρονιάς και πέρσι τον κάναμε και φέτος αυτό βέβαια το έχουμε κατανήμει οι φιλόλογοι μεταξύ μας δηλαδή αναλάβαμε κάποιο μάθημα ο καθένας εγώ ας πούμε έκανα τα αρχαία της κατεύθυνσης στη Γ' φέτος όποτε προχωράω με βάση τον προγραμματισμό και μετά βλέπω που βρίσκομαι σε σχέση με εκεί. Τώρα χρησιμοποιώ προφανώς τα σχολικά εγχειρίδια και όλα τα σχετικά που σχετίζονται με το μάθημα των αρχαίων παίρνω υπόψιν μου την πορεία

της τάξης και την ανταπόκριση των μαθητών φυσικά γιατί πρέπει να σταθώ σε κάποια ενότητα παραπάνω αν δω ότι δεν την κατάλαβαν ... τι άλλο;... ψηφιακά εργαλεία χρησιμοποιούμε όσα προσφέρονται για το μάθημα δηλαδή χρησιμοποιούμε το study4exams για τα ψηφιακά βοηθήματα για τα αρχαία χρησιμοποιούμε την πύλη για την ελληνική γλώσσα για να δούμε μεταφράσεις, το λεξικό, τα λεξικά που έχει εκεί αναρτημένα και όλα τα υπόλοιπα και κάποια στιγμή θα χρησιμοποιήσουμε ... θα χρησιμοποιήσω και σενάρια τα οποία έτσι κι αλλιώς θα πρέπει να τα εφαρμόσουμε στην τάξη, δηλαδή είναι ο προγραμματισμός της ύλης, οι ανάγκες της τάξης.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)

«Αυτό το συζητούσαμε και πέρσι με τον επιμορφωτή στα αρχαία. Δεν ξέρω κατά πόσο αυτό το περίφημο πρόγραμμα σπουδών ξεφεύγει από την πεπατημένη όλων των νέων πολιτικών κυβερνήσεων κτλ να εμφανίσουν σόνι και καλά κάτι καινούριο το οποίο δεν είναι απαραίτητα καινούριο, δηλαδή ως προς τη γενική φιλοσοφία του Π.Σ. προφανώς δε θα διαφωνήσει κάνεις, το μαθητοκεντρικό, η ολιστική προσέγγιση των κειμένων, όλα αυτά τα ομαδοσυνεργατικά τα τα τα προφανώς και όχι, αλλά δεν παίρνει υπόψιν του τις πραγματικές συνθήκες το νέο πρόγραμμα σπουδών δηλαδή επιμένουμε και λέμε για τα αρχαία επιμένουμε και λέμε ότι αυτές οι 5 ώρες στην Α' δεν έχουν αποτέλεσμα, το αποτέλεσμα είναι το αντίθετο. Τα παιδιά αυτά να μισούν τα αρχαία όταν τα πιάνουμε στη Β' να κάνουμε γενική παιδεία «Επιτάφιο» και «Αντιγόνη» δεν θέλουν να ακούν για αρχαία, δηλαδή σε μία έρευνα που είχα κάνει εγώ πέρσι και τους είχα κάνει ένα δεντράκι στον πίνακα με κάτι λουλούδια και τους έγραψα όταν έχω αρχαία χαίρομαι; ενθουσιάζομαι; βαριέμαι; θέλω να φύγω κτλ; Είχα στο βαριέμαι και στο θέλω να φύγω 18 σταυρουδάκια και στο χαίρομαι 2. Είναι φιλόδοξο αλλά σε ένα μεγάλο βαθμό κατά τη γνώμη μου είναι ανεφάρμοστο αυτό το πράγμα, δηλαδή μας λένε μη δίνετε μετάφραση, να βγάλουν τη μετάφραση τα παιδιά να τους δίνουμε δυο παράλληλες μεταφράσεις να ψάχνουν να κάνουν, εγώ που πήγα να το εφαρμόσω στη Β' Λυκείου στην «Αντιγόνη» σε σενάριο αυτό με τη μετάφραση ενώ την είχα προγραμματίσει για το μισό της μίας διδακτικής ώρας μας πήρε και τις 2 διδακτικές ώρες. Αν πάρουμε σ' αυτό ότι το νέο Π.Σ. στηρίζεται πάρα πολύ στην αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων πράγμα που σημαίνει ότι τα παιδιά πρέπει να βρίσκονται ένα 80% των ωρών διδασκαλίας των αρχαίων μέσα σε τάξη με υπολογιστές πράγμα αδύνατον, γιατί δεν έχουν τέτοιες υποδομές και εξοπλισμούς τα σχολεία μας, έχουν μία αίθουσα υπολογιστές την οποία τη χρησιμοποιεί ο καθηγητής πληροφορικής για να κάνει το μάθημά του οπότε η φιλοσοφία και η θεωρία είναι καλή στην πράξη όμως υπάρχουν πάρα πολλές δυσκολίες για την εφαρμογή. Επίσης παρατηρώ ότι στο νέο πρόγραμμα υπάρχει μία μεγέθυνση της ύλης εγώ το καταλαβαίνω το πλαίσιο

της ολιστικής δηλαδή είναι καλύτερο να βλέπεις ολόκληρο ένα κεφάλαιο από το Θουκυδίδη παρά 2-3 ενότητες να βλέπεις όλο το λόγο του Δημοσθένη το «Υπέρ της Ροδίων Έλευθερίας» παρά απόσπασμα από το Μαντίθεο απόσπασμα από το Δημοσθένη απόσπασμα από τον Ισοκράτη αλλά πώς θα γίνει αυτό μέσα στις ώρες που προβλέπονται δηλαδή όταν δεν θίγονται άλλα θέματα, το ωράριο, οι ώρες διδασκαλίας, δεν γίνεται να έχει 5 ώρες η Α' και να έχει 3 ώρες η κατεύθυνση της Β' που είναι τάξη προετοιμασίας, οπότε πώς να τα κάνουμε όλα αυτά, πώς να γίνουν;»

2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

«Περίπου το ίδιο θα πω. Εγώ βλέπω ότι η διαφοροποίηση έχει να κάνει με την ύλη ένα, με το πρόγραμμα με τι κείμενα περιλαμβάνονται πλέον αλλάζουν κάποια πράγματα και στην Α' και στην Β' και στη Γ' αυτό δεν με βρίσκει σε όλα σύμφωνο δηλαδή για την Α' Λυκείου ok συμφωνώ να διδάσκεται η Σικελική εκστρατεία που είναι πολύ σημαντικό κεφάλαιο της ιστορία του Θουκυδίδη και κακώς τα παιδιά δεν το γνωρίζουνε γιατί προσφέρεται πολύ και για διαθεματική προσέγγιση και για παραλληλισμούς με το σήμερα με συνθήκες πολέμου φιλόδοξων σχεδίων και τι γίνεται με τους λαούς κτλ κτλ ok. Στη Β' επίσης δεν έχω δεν με βρίσκει αντίθετη δεν έχω επιφύλαξη στο να διδάσκεται ολόκληρος ο λόγος του Δημοσθένη αν και πιστεύω ότι κακώς βγαίνει ο Λυσίας έπρεπε να υπάρχει μία, δηλαδή ο Λυσίας είναι ο μεγάλος λογογράφος της αρχαιότητας εγώ θυμάμαι ως μαθήτρια έκανα το «Υπέρ τοῦ ἀδυνάτου» και το έχω ακόμα στο μυαλό μου. Τώρα για την Γ' Λυκείου η αντικατάσταση του Πρωταγόρα (;) με την «Απολογία» του Σωκράτη στο σύνολο, πλατωνική απολογία στο σύνολο εγώ νομίζω ότι θα μας δυσκολέψει πολύ. Εκτός αυτού είμαστε σε μία διαδικασία να μπαίνουμε συνέχεια σε καινούρια αντικείμενα, καινούρια βιβλία, καινούρια διαδικασία, αυτή την παράμετρο το υπουργείο δεν τη λαμβάνει καθόλου υπόψιν τι σημαίνει για εμάς που θα κληθούμε να διδάξουμε νέα πράγματα τώρα, θα χρειαστούμε νέα βιβλία, νέα βοηθήματα, νέες σημειώσεις, νέες ερωτήσεις νέες νέες νέες όλα νέα. Άρα ένα βασικό στοιχείο που αλλάζει είναι το περιεχόμενο τη διδακτέας ύλης. Το δεύτερο στο οποίο υπάρχει αλλαγή συγκεκριμένη το άλλο το κομμάτι στο οποίο θυμάμαι ότι επέμενε πολύ και ο επιμορφωτής μας δηλαδή αυτό το της διαφορετικής φιλοσοφίας, της ολιστικής, της μαθητοκεντρικής, της βιωματικής, της αυτής κτλ θα ξαναπώ πάλι ότι σαν θεωρία σαν πλαίσιο θεωρητικό είναι πολύ καλό εντάζει, κανείς είπαμε δεν θα διαφωνήσει αλίμονο, αλλά προσκρούει σε αντικειμενικές δυσκολίες, δηλαδή αυτό θα έπρεπε να συνοδεύεται από μία γενική αναδιάρθρωση του Λυκείου σε ό,τι αφορά στις ώρες των μαθημάτων, στα αντικείμενα κτλ.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη

φυσιогνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Τώρα εγώ δεν το θυμάμαι απέξω το νέο πρόγραμμα σπουδών ... η φυσιогνωμία του. Νομίζω στα ίδια θα γυρίσουμε πάλι. Προωθεί ένα ολιστικό και μαθητοκεντρικό μοντέλο μάθησης. Αυτό πιστεύω είναι το βασικό που θα ξαναπώ ότι είναι καλό και το θέλουμε να πω και κάτι άλλο αυτό που προβάλλεται στο νέο πρόγραμμα σπουδών ως η μεγάλη καινοτομία δεν είναι κάτι που εμείς οι διδάσκοντες δεν το κάναμε, δηλαδή δεν θα ξεκινήσεις να διδάξεις ας πούμε τα Κερκυραϊκά που είχαν στην Α' δηλαδή θα πεις για τα Κερκυραϊκά και δεν θα κάνεις μια γενική αναφορά στην ιστορία του Θουκυδίδη στη θέση που έχει αυτό το συγκεκριμένο κομμάτι μέσα στην ιστορία του, στο ότι αποτέλεσε μία από τις αφορμές του πολέμου ούτως ή άλλως, δηλαδή κάνουμε και πάρα πολύ κουβέντα για πράγματα τα οποία στην πράξη ο φιλόλογος ο οποίος έχει μία συνείδηση αυτού που κάνει και θέλει να το κάνει με αυτή τη συνείδηση τα κάνει ούτως ή άλλως. Εγώ πιστεύω ότι ακόμα και αυτό το νέο πρόγραμμα σπουδών στην ενώ θέλει δεν θα το καταφέρει να το κάνει, δηλαδή αυτό το δασκαλοκεντρικό μοντέλο που ο δάσκαλος μιλάει και ο μαθητής ακούει, σημειώνει και έχει τα 5 λεπτά από τα 45 δεν θίγεται δεν θίγεται στην πράξη, στην πρόταση να πάει να ανατραπεί ως πρόταση του προγράμματος σπουδών που μας λένε για ανεστραμμένες τάξεις μας λένε για εφαρμογή σεναρίων όπου οι μαθητές κτλ αυτά πρακτικά δεν είναι, δηλαδή εγώ πέρσι με το ζόρι έκανα δύο σενάρια με το ζόρι και σε πολύ περισσότερο χρόνο από τον προβλεπόμενο στο σενάριο.

E: Θεωρείτε πώς πρέπει να γίνει μια ανασυσχέτιση;

Σ4: Αυτό. Ανασυσχέτιση αυτού του προγράμματος σπουδών με τη λειτουργία του Λυκείου με τις ώρες που προβλέπονται για διδασκαλία σε κάθε μάθημα ακόμα και με το περιεχόμενο. Δηλαδή παρατηρώ ας πούμε στις Πανελλαδικές οι ασκήσεις οι συντακτικές που βάζουν τα τελευταία χρόνια κάποιιο όρο να χαρακτηριστούν συντακτικά και άντε να υπάρχει ακόμα μία ασκησούλα πολύ απλή μια μετατροπή μετοχής, ένας πλάγιος λόγος. Γιατί πρέπει λοιπόν γιατί δεν μας βγάζουν από την ύλη κάποια κομμάτια δηλαδή εγώ γιατί να παιδεύω τα παιδιά με τα ρηματικά επίθετα ή είναι εξαρτημένος υποθετικός λόγος, βρε ποιος εξαρτημένος υποθετικός λόγος άσε να μάθουμε εδώ πέρα τον απλό υποθετικό λόγο και μετά βλέπουμε. Καταλαβαίνετε τι λέω; Δηλαδή όταν είναι όλα μέσα και τα φορτώνουμε τα παιδιά με όλα αυτά μέσα τελικά δεν έχουμε το αποτέλεσμα της αρχαιογνωσίας που τη θέλουμε γιατί είναι ουσιαστική γιατί συνδέεται με το σήμερα με τη γλώσσα μας κτλ. Φτάνουμε από την πληθώρα να μην μαθαίνουν τίποτα. Αυτό. Μια ανασυσχέτιση είναι πολύ καλός ο όρος.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Ναι επειδή πρέπει να διαλέξω μία από τις δύο εγώ δεν θα διάλεγα καμία από τις δύο αλλά θα διαλέξω την πρώτη δηλαδή απέχει πάρα πολύ το σχολείο από το είναι η γνώση αυτή που δίνει το εργαλείο που θα βοηθήσει τον μελλοντικό πολίτη να σταθεί ως προσωπικότητα σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής και ο προσανατολισμός προς την ακαδημαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα λοιπά και η εξειδίκευση εκεί στοχεύει αυτό είναι σίγουρο. Δεν έχουν τέτοια και δεν βλέπω να αλλάζει ούτε εδώ.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Οργανικά Τι εννοούμε; [(εξηγώ) ότι υπάρχουν μέσα και στοιχεία που ενδυναμώνουν, ενισχύουν, ευοδώνουν την χρήση των νέων τεχνολογιών] σε μεγάλο βαθμό γιατί και ένα από τα ζητούμενα είναι και ο ψηφιακός γραμματισμός σε μεγάλη κλίμακα το βλέπουμε παντού αυτό οπότε σε αυτό θα πω ότι ναι το έχει ενσωματώσει.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Σε αυτό δεν μπορώ να απαντήσω ολοκληρωμένα γιατί δεν έχουμε κάποια εφαρμογή μέχρι στιγμής που να μας δείχνει για αυτό ή για το άλλο. Όσο υπάρχει η πίεση της ύλης που πρέπει να ολοκληρωθεί η δυνατότητα ευελιξίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού είναι πάρα πολλοί δεν συμβιβάζονται αυτά τα δύο. Δεν μπορείς δηλαδή από τη μία να θες να διδάξω όλο τον επιτάφιο όλη την Αντιγόνη μέσα σε δύο ώρες την εβδομάδα εκ των οποίων αυτή την εβδομάδα έχασα και τις δύο με τις αργίες της εβδομάδας και από την άλλη να έχω περιθώρια αυτενέργειας και ελαστικότητας πώς να το κάνω; νομίζω ότι δεν ισχύει γιατί πάλι είναι ο συσχετισμός με άλλους παράγοντες.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων)
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Για το πρώτο έχουμε πολύ μεγάλη απόσταση δηλαδή σε ένα πρόγραμμα σπουδών δεν αλλάζει το μοντέλο της εκπαίδευσης να γίνει από δασκαλοκεντρικό μαθητοκεντρικό. Οι μαθητές ειδικά όταν τους δίνουμε πρωτοβουλία στέκονται αμήχανοι μέχρι να καταλάβουν τι θα κάνουν τι πρέπει αυτό και τα λοιπά και βέβαια παίζει ρόλο η τάξη εννοείται η ποιότητα δηλαδή η σύνθεση ας το πούμε των παιδιών. Άρα ο στόχος ως στόχος υπάρχει αλλά δεν είναι το απλουστεύουμε όπως λέμε για τα παιδιά, κάνουμε μία απλούστευση του αιτίου αν θεωρήσουμε ότι αλλάζοντας ένα νέο πρόγραμμα σπουδών θα αλλάξει ένα παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας 500 χρόνων στην Ελληνική εκπαίδευση. Δεν είναι τόσο απλό αυτό το πράγμα. Ύστερα οι μαθητές χρειάζονται διπλάσιο και τριπλάσιο χρόνο χρειάζονται πάντα την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού εντάξει δεν αποκλείεται από το μαθητοκεντρικό μοντέλο η καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, αλλά όταν κάποια στιγμή βλέπεις ότι δεν προχωράει και εγώ το έχω κάνει λες όπα σταματήστε θα σας τα πω τώρα εγώ. Γιατί πρέπει και να φύγει να προχωρήσει το μάθημα. Τώρα σε σχέση με την αρχαιογλωσσία και την αρχαιογνωσία Αυτό ήταν το δεύτερο ήταν τρίτο δεν θυμάμαι (αυτό ήταν το τρίτο) το δεύτερο ποιο ήταν (η χρήση των νέων τεχνολογιών) η χρήση των νέων τεχνολογιών σε αυτό θα συμφωνήσω και δηλαδή αν αυτό μπορεί ιδανικά να εφαρμοστεί όπως είναι σχεδιασμένο Ναι οι νέες τεχνολογίες είναι μέσα είναι σε σημαντικό βαθμό μπορούν να βοηθήσουν και τα παιδιά να τις καταλάβουν καλύτερα να τις αξιοποιήσουν να γίνουν πιο δημιουργικοί σε αυτό Ναι αλλά είπαμε Αν μπορεί να εφαρμοστεί όπως τουλάχιστον είναι στη θεωρία. Τώρα το τρίτο στοιχείο εγώ νομίζω ότι τίποτα από τα δύο στις προθέσεις και στην πράξη τι γίνεται; Στην πράξη. Και στην αρχαιογνωσία και στην αρχαιογλωσσία. Εγώ προσωπικά θεωρώ ότι θα πρέπει να σταθούμε κυρίως στη γνώση και να δούμε τη γλώσσα έξω όμως από το τυπικό της, δηλαδή πάλι αυτό το πράγμα με τις γραμματικές και τα συντακτικά με τους κανόνες με τους τόνους χρήσιμα μεν αλλά για μία πιο εξειδικευμένη σπουδή στο σχολείο λειτουργούν όλα αυτά αποτρεπτικά και τους κάνουν τελικά ούτε καν τον αρχαίο κόσμο να θέλουν να γνωρίσουν Γιατί το συνδέουν με το βότρυ. Αυτό με το λύω ε καλά ντε το λύω Α και εσύ και το λύω σου στην τελική Θα μας πούνε (γέλια) έχω έναν ποντιακό αυθορμητισμό. Πολύ καλοί είναι οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται και αμφιβάλλω αν θα επιτευχθούν άλλωστε αυτοί οι στόχοι τώρα λέγονται μήπως δεν υπήρχαν στο παρελθόν στο Παλαιό πρόγραμμα σπουδών Δηλαδή όταν κάναμε Αρχαία γιατί τα κάναμε έτσι για να περνάει η ώρα δε στοχεύαμε να μάθουν μέσα από

τον Θουκυδίδη μέσα από τον Ξενοφώντα μέσα από το Λυσία τον αρχαίο κόσμο ή να κάνουν τους συσχετισμούς με την γλώσσα εδώ ακόμα και στην τρίτη λυκείου αυτή η άσκηση που μπαίνει τα τελευταία χρόνια που είναι πάρα πολύ ωραία να δούμε τη σημασιολογική διαφοροποίηση της λέξης από την αρχαιότητα στο σήμερα και τους βλέπω ότι δυσκολεύονται δυσκολεύονται δηλαδή τους έβαλα στο διαγώνισμα τώρα στην άσκηση τι τους έβαλα να κάνουνε το αναμάρτητος και Το συζητήσαμε μέσα στην τάξη πώς άλλαξε η λέξη και από την Γενική σημασία το αποτυγχάνω, σφάλλω, κάνω κάτι λάθος σήμερα έχει κυρίως σχέση με το χριστιανισμό και πάλι οι μισοί δεν μου την έγγραψαν. Εγώ πιστεύω ότι εκεί πρέπει να δοθεί το βάρος και από την πρώτη λυκείου να αφήσουμε τις γραμματικές και τα συντακτικά και να δώσουμε μία βαρύτητα στη γλώσσα Δηλαδή ο στόχος της αρχαιογλωσσίας με την έννοια της σύνδεσης με τη νέα ελληνική και να ξέρουν πώς θα μιλάμε σήμερα Να μη λέμε το διαφανή το διαφανέ Ναι ναι τα ακούμε εκεί νομίζω ναι πρέπει να δώσουμε μεγάλη βαρύτητα να μάθουν να συσχετίζουν την αρχαία με τη νέα γλώσσα.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Να οργανώσω καλύτερα τη διδασκαλία μου δεν νομίζω τι σημαίνει το καλύτερα; Ότι μπορεί να μου δώσει άλλες ιδέες σε κάποια πράγματα ή να μποω και εγώ στη διαδικασία να κάνω κάτι που δεν έκανα τόσο πολύ να το κάνω πιο πολύ αλλά όλο αυτό να σας πω την αλήθεια έχει έναν καταναγκαστικό λίγο χαρακτήρα. Δηλαδή στα σχολεία έχουμε γίνει πάσης χρήσεως παντός καιρού δηλαδή πιο πολύ το νιώθουμε, μεταφέρω και μια κοινή αίσθηση των περισσότερων συναδέλφων ότι ωχ έχω να κάνω και αυτό παρά το ότι θα πάρω από κει μία ιδέα για να κάνω αυτό. Αυτό δεν σημαίνει ότι τεμπελιάζουμε και δεν θέλουμε να κάνουμε πράγματα δεν είναι αυτή η λογική είναι ότι Okay εγώ θα το κάνω αλλά δεν έχω τα εργαλεία για να το κάνω. Όταν δεν έχω τις υποδομές όταν πρέπει να αναστατώσω το πρόγραμμα 800 συναδέλφων όταν όταν όταν όταν πώς να γίνει αυτό το πράγμα; αυτό.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Διατυπωμένα είναι μία χαρά. Πολύ καλά είπαμε στη θεωρία δεν έχουμε κανένα θέμα πολύ καλά διατυπωμένα τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Προφανώς μπορούν να βοηθήσουν και στην οργάνωση της

διδασκαλίας Δηλαδή αν πεις ότι εγώ θέλω σήμερα οι μαθητές να καταλάβουν αυτό να οργανώσει τη διδασκαλία προκειμένου να κατανοήσουν αυτό δηλαδή αν θέλω να καταλάβουν τη λειτουργία της μετοχής στον αρχαίο λόγο θα κάνω μία άσκηση Θα φέρω και ένα κείμενο Νεοελληνικό και ένα αρχαίο να δω εκεί πώς το λέει με τη μετοχή Πώς το λέμε σήμερα διαφορετικά οπότε θα οργανώσεις τη διδασκαλία σου με βάση αυτό. Βοηθούν τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σίγουρα βοηθούν να οργανώσουμε και είναι με σαφήνεια διατυπωμένα δεν μπορώ να πω.»

- 10.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Εδώ υπάρχει ένα θέμα γιατί και στις τρεις τάξεις στο νέο πρόγραμμα σπουδών αναφέρεται ότι ή ας πούμε στα σενάρια ότι πατάμε σε προγενέστερες γνώσεις και τα λοιπά. Αυτές οι προγενέστερες γνώσεις σε ένα μεγάλο βαθμό είναι ανύπαρκτες. Δηλαδή στο Λύκειο κρατάμε τις γνώσεις υποτίθεται του γυμνασίου δηλαδή Γιατί ξεκινάμε από την αρχή να κάνουμε πάλι τα ίδια είναι πολύ μικρό το ποσοστό των παιδιών που όντως έχει ένα υπόβαθρο και πατώντας εκεί μπορείς να δουλέψεις παραπέρα. Από κει και πέρα εγώ το βρίσκω για την πρώτη λυκείου εξαιρετικά απαιτητική την ύλη που ορίζεται στο τι πρέπει τα παιδιά να ανταποκρίνονται δεν έρχονται δυστυχώς ούτε με τα μισά εφόδια από όσα θα χρειαζόταν από το γυμνάσιο και αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα γιατί τρία χρόνια αρχαία τι δεν ξέρουν ούτε τον αόριστο Β δηλαδή έρχονται μαθητές στη Γ Λυκείου στην κατεύθυνση από τη β στη γη έχει δημιουργηθεί ένα έδαφος το βλέπουμε από το γυμνάσιο στην Α και από την Α στη Β όχι και 5 ώρες αρχαία στην Α έρχονται στη Β στην κατεύθυνση και τα λέμε πάλι από την αρχή. Μα γιατί να τα πούμε πάλι από την αρχή. Άρα κάπου υπάρχει ένα θέμα αυτό Πρέπει κάποια στιγμή να το λύσουμε θέλουμε πραγματικά τα παιδιά να αγαπήσουν στην αρχαία γλώσσα όχι ως γλώσσα ως μέσο έκφρασης ως εργαλείο αυτού του λόγου του μοναδικού και του ανυπέρβλητου πρέπει να το δούμε κάπως αλλιώς το πράγμα. Εγώ προσπαθώ στη δεύτερα Λυκείου που δεν έχουμε και την απαίτηση του συντακτικού και της γραμματικής και πάλι βλέπω ότι έχω τοίχο βρε θα συζητάμε τα λέμε ιδέες Θα κάνουμε το ένα θα κάνουμε το άλλο μαζί με τη συρρίκνωση του ανθρωπιστικού προσανατολισμού εμείς κάθε χρόνο Έχουμε όλο και λιγότερα παιδιά στον τομέα αυτό στις ανθρωπιστικές σπουδές μαζεύονται όλα στη θετική γιατί έχουν Φυσική και οικονομία και πάνε όλα προς τα εκεί ένας λόγος πιστεύω ότι είναι και η μεγάλη επιβάρυνση που νιώθουν τα παιδιά από τα αρχαία της πρώτης λυκείου.»

- 11.** Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Αυτό είναι καλό γιατί όντως πρέπει στην πρόληψη από την μία τάξη στην άλλη να υπάρχει μία εξέλιξη Μακάρι να λειτουργήσει αυτό θα πω Μακάρι να μπορέσει να γίνει δηλαδή να μπορέσουμε να έχουμε όντως να βγάλουμε ένα συμπέρασμα να πούμε ξέρεις αυτό λειτούργησε έγινε με αυτόν τον τρόπο η πραγματικότητα δεν μας αφήνει πολλά περιθώρια αισιοδοξίας αυτό είναι η αλήθεια και επιμένουμε σε μία αρχαιολατρία γιατί έτσι τελικά καταλήγει και επιμένουμε τα παιδιά δεν μπορούν να το καταλάβουν Δυστυχώς δεν Έχουμε ανταπόκριση σε πολύ πολύ μικρό βαθμό.»

- 12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Νομίζω ότι το οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών με οποιοδήποτε περιεχόμενο είναι λίγο και στο χέρι και πώς να το πω τώρα και στη διάθεσή του διδάσκοντα να το κάνει να απαντά σε αυτές τις προκλήσεις. Δηλαδή η απολογία του Σωκράτη Σε τι απαντά σ' αυτές τις προκλήσεις Ας το πάρουμε έτσι σε τίποτα Όχι απαντά έχουμε έναν άνθρωπο εδώ ο οποίος Απάντα πώς θα το συνδέσεις πώς θα το παρουσιάσεις Εγώ πιστεύω ότι αυτό ισχύει για οτιδήποτε οτιδήποτε ακόμα και για αυτό που έκανα εγώ στο πανεπιστήμιο του Λυδία Ακόμη και αυτό θα μπορούσε να μπει στις Σύγχρονες συνθήκες δεν είναι κάτι η σικελική εκστρατεία δεν συνδέεται με τις Σύγχρονες συνθήκες που λέμε της κυριαρχίας της εξάπλωσης όλα όλα όλα όλα είναι μέσα ούτως ή άλλως δηλαδή το ίδιο το αντικείμενο η αρχαία γραμματεία προσφέρεται που είναι πάντοτε διαθέσιμη για να από τη φύση της προσφέρεται για να μιλήσεις για το σύγχρονο κόσμο με αναγωγές και συσχετισμούς.»

- 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Το είπαμε αλλά θα το ξαναπώ πάλι στο πλαίσιο της απάντησης Εγώ πιστεύω ότι χρειάζεται μία αναπροσαρμογή των ωρών διδασκαλίας των αρχαίων το πεντάωρο της πρώτης λυκείου δεν βοηθάει το τρίωρο της κατεύθυνσης της Β είναι λίγο πολύ λίγο εκεί πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε ανάποδα πρέπει να ήταν τρεις ώρες η Α, 5 η Β, οι 6 ώρες στη Γ πιστεύω ότι είναι επαρκής δηλαδή και πέρσι που το έκανα και το βλέπω ότι πάει καλά εκεί μπορούμε να δουλέψουμε. Οι τρεις της Β είναι πολύ λίγες και τώρα που προβλέπεται μάλιστα να διδαχθεί και ολόκληρος ο λόγος σου του Δημοσθένη βέβαια με κομμάτια που είναι μεταφρασμένα και άλλα που είναι λίγο σε περίληψη αλλά είναι πολύ μεγαλύτερος από τον Μαντίθεο ο Μαντίθεος ήταν 30 παράγραφοι 31 τώρα είναι εκατόν τόσοι οι υπέρ της ροδίων ελευθερίας Δεν ξέρω πώς θα το κάνουν αυτό

Οι συνάδελφοι ή και εγώ αν το διδάξω του χρόνου θα μπορούμε να κάνουμε και όλο το κείμενο και Αγνωστο αδίδακτο κείμενο. Είναι τρομερά λίγες τρομερά λίγες αλλά η απάντηση που πήραμε. Οπότε θίξαμε αυτό το θέμα είναι ότι το Υπουργείο λέει μην πειράζετε τις ώρες δεν ξέρω τι θα πει αυτό λες και είναι θέσφατο οι ώρες και δεν πειράζονται. Το ανάποδο θα έπρεπε να γίνει 5 στην Β, 3 στην Α και εγώ θα έβλεπα και τουλάχιστον μία ώρα Γενικής Παιδείας στη Γ όπως είχαμε παλιά τον επιτάφιο στη Γ εκτός από την γλώσσα δεν κάνουν τίποτα άλλο ανθρωπιστικό την ιστορία την κάνουν μόνο οι της θετικής κατεύθυνσης και της οικονομίας δηλαδή ότι κάνουν στις 6 ώρες της γλώσσας.»

14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Κοιτάζτε το ότι Α' Λυκείου ξεκινάει με το Θουκυδίδη τους βάζει κατευθείαν μέσα σε ένα πολύ απαιτητικό από τα πιο όμορφα βέβαια έτσι αλλά τον ξέρουμε το Θουκυδίδη τι είναι και ως γλώσσα και ως πυκνότητα των νοημάτων και τα λοιπά τους βάζει σε κάτι πάρα πολύ δύσκολο. Αν εγώ θα μπορούσα θα έκανα κάτι θα έκανα στην πρώτη Λυκείου έναν γλυκό Λυσία μαζί με Ξενοφόντα. Θα άφηνα το Θουκυδίδη για τη Β Λυκείου μαζί με μία τραγωδία, θα πήγαινα τον επιτάφιο στη γενική παιδεία της Γ Λυκείου και τώρα σε ότι αφορά στα μαθήματα τις κατευθύνσεις ο Οιδίποδας Τύραννος ήταν ένα Εξαιρετικό κείμενο που κάναμε παλιά εμείς στη Γ Λυκείου δεν υπάρχει τραγωδία και αν θέλουμε να είναι εστιασμένο στη φιλοσοφία, ακόμα και στην φιλοσοφία θα μπορούσαμε να το εμπλουτίσουμε δηλαδή δεν εξαντλείται Η φιλοσοφία από τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη ο φάκελος υλικού έχει και κάνα δυο ακόμα αλλά και αυτά βγήκαν από την ύλη Δηλαδή ακόμα και η φιλοσοφία θα μπορούσε να εμπλουτιστεί περισσότερο με κάποιον τρόπο να αντικατοπτρίζονται τα αρκετά φιλοσοφικά ρεύματα της αρχαιότητας μέσα εδώ αλλά μέχρι να φτάσουμε στη Γ που έχει μόνο στην κατεύθυνση αρχαία η Α θα ξεκινούσε εγώ θα την ξεκινούσα με Λυσία έναν όμορφο γλυκό Λυσία που θα είναι πιο κοντά και στην καθημερινή ζωή Ένας λόγος που θα είχε ο υπέρ του αδύνατου που κάναμε εμείς ως πούμε ή οχτακόσιοι λόγοι υπάρχουν. Έμπρακτα όλα αυτά δεν διδάσκονται στην πράξη δεν προλαβαίνουν να τα κάνουν άρα θα πρέπει να επικεντρωθούμε σε κάτι σε ένα μόνο δηλαδή Γιατί η Β Λυκείου να μην κάνει τα Σικελικά αυτό γιατί να πούμε την αλήθεια η Αντιγόνη είναι αριστούργημα αλλά κούρασε λίγο κάπως αλλιώς Πρέπει να το δούμε και αυτό.»

15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε

ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Κοιτάζτε παιδαγωγικός προσανατολισμός δεν είναι το να κάνεις ένα πρόγραμμα το οποίο μετακυλύει ως το πούμε ένα μεγάλο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας στον ίδιο τον μαθητή και τον κάνει ενεργό υποκείμενο υποτίθεται και όλα αυτά τα ωραία και τα ευφάνταστα που διαβάζουμε. Ο μαθητής πρέπει το βασικό είναι να καταλάβει ότι αυτό που γίνεται είναι κάτι που θα του είναι και χρήσιμο αλλά και ωφέλιμο γενικότερα και να το κάνει με διάθεση να μάθει να συμμετάσχει να εμπλουτίσει τον εαυτό του και όχι γιατί είναι άλλο ένα υποχρεωτικό άλλο ένα καταναγκαστικό από το σχολείο. Αυτήν τη λειτουργία που κρύβεται μέσα στο μαθητοκεντρικό δεν την αποφεύγει το νέο πρόγραμμα. Οπότε δεν είναι απλό Αλλά έτσι ο μαθητής θα νιώσει ως πούμε ότι είναι ενεργό μέρος της διαδικασίας όταν του βάζουμε να κάνει και αυτό να κάνει και εκείνο και το άλλο έχω σοβαρές επιφυλάξεις στο κομμάτι αυτό.»

- 16.** Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Όχι άλλο το ένα και άλλο το άλλο. Η προοδευτική μαθητοκεντρική λογική προφανώς και είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία οποιουδήποτε μαθήματος. Το ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών ευαγγελίζεται αυτή την προοδευτική λογική δε σημαίνει και ότι το φτιάξιμο του και αυτό που προβλέπει ανταποκρίνεται σε αυτό το οποίο θέτει ως θεωρητικό πλαίσιο.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- 17.** Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητάς σας το νέο Π.Σ.;

«Στην πλειοψηφία με πάνω-κάτω τις ίδιες επιφυλάξεις και προβληματισμούς που σας εξέφρασα και εγώ δεν είμαστε αρνητικοί σε κάτι νέο. Απλά θεωρούμε ότι αυτό το νέο έρχεται από πάνω προς τα κάτω χωρίς σε ένα μεγάλο βαθμό να λαμβάνει υπόψη του τις δικές μας εμπειρίες τις δικές μας δυσκολίες αυτό που έχουμε να παρατηρήσουμε Εν πάση περιπτώσει και εμείς καλούμαστε να γίνουμε τα εργαλεία της εφαρμογής ενός προγράμματος που το σκέφτηκαν κάποιοι με επιστημονικές βάσεις φυσικά εννοείται με επιστημοσύνη με με με με με αλλά και μετά αρχίζουμε σιγά-σιγά τις επιπτώσεις εντάζει άμα δεν μπορείς μην το κάνεις αυτό έ εντάζει κάτι απλά για να φαίνεται δεν είναι έτσι δηλαδή αρχίζουμε μετά και κοροϊδεύουμε ο ένας τον άλλον Είναι άσχημο αυτό το πράγμα.»

- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

«Πρακτικές δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τις υποδομές Καταρχάς των σχολίων αίθουσες υπολογιστών που δεν υπάρχουν ηλεκτρονικός εξοπλισμός που δεν υπάρχει το δίκτυο το διαδίκτυο που πάμε να μπορούμε τέσσερις μαζί πέφτει και τα λοιπά και τα λοιπά και τα λοιπά. Δυσκολίες έχουν να κάνουν πώς να το πω τώρα με τις ανισότητες που έτσι κι αλλιώς υπάρχουν στην εκπαίδευση και που φαίνονται και στο μαθητικό δυναμικό δεν εκκινούν όλα τα παιδιά από την ίδια αφετηρία πρέπει να ανταποκριθούμε σε διαφορετικά επίπεδα και σε διαφορετικές ανάγκες. Όταν έχουμε ένα πρόγραμμα που μας κατευθύνει όπως μας κατευθύνει και πρέπει να κάνουμε αυτά που θα κάνουμε πάλι κάποιοι θα ακολουθήσουν και κάποιοι θα μείνουν πολύ πίσω έχει να κάνει με τις ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων που είναι πάρα πολύ σημαντικό Η επαγγελματική αυτή των εκπαιδευτικών Δεν νομίζω ότι είναι πρόβλημα Οι περισσότεροι πλέον έτσι όπως έχουν γίνει τα σχολεία είμαστε και μιας ηλικίας X και μιας εμπειρίας και επίσης χ ψ ω τώρα στην κουλτούρα υπάρχει ένα θέμα είναι αλήθεια. Δηλαδή Οι περισσότεροι δεν δεχόμαστε εύκολα τις αλλαγές και τα καινούργια θεωρούμε ότι μας φορτώνουν και ότι γινόμαστε λίγο τα μουλάρια Αυτό έχει μία ρεαλιστική βάση που το νιώθουμε από την άλλη είναι όμως και ανάγκη αυτή η κουλτούρα αυτό έμαθα αυτό κάνω και έτσι θα προχωρήσω να χτυπηθεί. Σε αυτό συμφωνώ δηλαδή ότι εγώ αυτό ξέρω Αυτό θα κάνω Όχι θα κάνω και το άλλο θα προσπαθήσω να το κάνω και το άλλο και αυτό που δεν ήξερα πριν από 15 χρόνια δεν χρησιμοποιούσαμε ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Ήταν Ουάου να πάρεις το μαγνητόφωνο και να βάλεις μία κασέτα να ακούσεις ένα τραγούδι. Σαφώς και θα το κάνουμε δεν θα μείνουμε στο παλιό. Απλά είναι όλα τα άλλα μαζί τα οποία μας πιέζουν πολύ ειδικά εμείς των προτύπων και των πειραματικών έχουμε και τόσο γραφειοκρατική διαδικασία να ανταποκριθούμε το κάθε τι που κάνουμε Θα πρέπει να το γράφουμε να το ανεβάζουμε να να να συνθλίβεται ο εκπαιδευτικός συνθλίβεται και όταν συνθλίβεται και αυτό που θέλει το ωραίο που θέλει να κάνει δεν του μένει η ρημάδα να το κάνει και αν το κάνει το κάνει με ενοχές ότι Ωχ τώρα τι έκανα έχασα ώρα. Δηλαδή αυτά τα περιθώρια να στενεύουν πάρα πολύ πάρα πάρα πολύ δυστυχώς.»

19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Η αδυναμία η μεγαλύτερη ήταν και αυτό που σας είπα από την αρχή κάποια στιγμή ότι όταν ειδικά για τα αρχαία γιατί στα άλλα μαθήματα δεν συμβαίνει αυτό όταν τους είπα κάντε ομάδες πάρτε από δω μέχρι εδώ εσείς από κει μέχρι εκεί εσείς μπειτε στην πύλη δείτε τις δύο μεταφράσεις που έχει γράψτε δέστε τα σχόλια του βιβλίου και Κάντε μία τρίτη μετάφραση αυτό που πάνω-κάτω προβλέπεται από το εκεί πάθανε Κοκομπλόκο που λένε και τα νέα μείνανε Δηλαδή τι θα κάνουμε τι θα κάνουμε εξηγήσαμε 20 φορές τι θα κάνουμε είναι σε ένα μεγάλο βαθμό απροετοίμαστοι να δεχτούν αυτές τις καινοτομίες του νέου

προγράμματος σπουδών στα αρχαία τα παιδιά Γιατί στο Γυμνάσιο δεν έχουν καθόλου τέτοια εμπειρία ένα είναι αυτό είναι μεγάλο πρόβλημα ξαναλέω τα τεχνικά μέσα που δεν είναι πάντα διαθέσιμα και είναι ένα μεγάλο πρόβλημα ο χρόνος δεν φτάνει ο χρόνος δηλαδή Ακόμη και εγώ που έφτιαξα ένα σενάριο με την συνάδελφο για την Αντιγόνη και το κάναμε τρίωρο όταν πήγα να το εφαρμόσω έκανα μόνο το ένα μέρος του σεναρίου και μου έφαγε και τις τρεις ώρες το ένα μέρος δηλαδή με τίποτα δεν χωράει μέσα να γίνουν όλα τα υπόλοιπα Δηλαδή υπάρχει αναντιστοιχία σε αυτό που προβλέπεται και σε αυτό που πρακτικά μπορεί να εφαρμοστεί. Τα θετικά στοιχεία ήταν ότι οι μαθητές που παλιά μπορεί να μην έκαναν τίποτα ή να έπαιρναν και να παπαγάλιζαν την μετάφραση μπήκαν στη διαδικασία να ψάξουν να δουν να γράψουν να σημειώσουν κάτι δηλαδή ενεργοποιήθηκε η τάξη περισσότερο Μέσα από αυτό το πράγμα βέβαια Εξαρτάται και από την τάξη ένα σενάριο πάντα θέλει τη συμμετοχή των παιδιών δεν γίνεται αλλιώς Δημιουργείται κάποιο παραπάνω ενδιαφέρον για όλο αυτό το πράγμα από τη στιγμή που γίνεται συμμετοχικό αλλά αυτό μπορεί να γίνει κάλλιστα και με την εφαρμογή ενός ομαδοσυνεργατικού μοντέλου μάθησης χωρίς οπωσδήποτε να έχει μπει στο νέο πρόγραμμα σπουδών δηλαδή το έκανα και στα νέα ελληνικά σε άλλη φάση και Λειτουργήσε μία χαρά. Τώρα να πω αν τους έμεινε κάτι από αυτό στο οποίο συμμετείχαν πιο ενεργά μέτριο μέτριο το αποτέλεσμα δηλαδή σαν επιρροή επάνω τους είχε μία πιο μακροχρόνια επιρροή ας πούμε και δούλεψε περισσότερο σε βάθος το συγκεκριμένο εκείνο το γνωστικό ή το γλωσσικό κομμάτι που το δουλέψαμε με βάση το νέο πρόγραμμα το σενάριο δηλαδή που εφαρμόσαμε στο νέο πρόγραμμα στη Δευτέρα στην τρίτη ήταν καλύτερα τα πράγματα που έκανα κάτι Στο άγνωστο εκεί πέρα με τις μετοχές ήταν καλύτερα.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)
«Εγώ θα έλεγα να το ξαναδοούν όλο δηλαδή να κρατήσουμε το θεωρητικό Πλαίσιο που είναι πάρα πολύ καλό όλες αυτές οι θεωρίες μάθησης τις οποίες επικαλούνται και είναι εξαιρετικές αλλά να το ξαναδοούμε λίγο ως προς την εφαρμοσιμότητα του λαμβάνοντας υπόψη μας τη real κατάσταση τις πραγματικές συνθήκες ενός δημοσίου σχολείου αυτό και ως προς το περιεχόμενο και ως προς την ποσότητα της ύλης και ως προς τις ακόμα και ως προς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα Ακόμη και ως προς αυτό.»
- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;
«Ήταν λίγο πειστική αποτελεσματική ήταν αλλά ήταν σε λίγο χρόνο που έπρεπε να δούμε πολλά πράγματα Δηλαδή δεν θυμάμαι Πόσες ήταν οι δια ζώσης συναντήσεις δια ζώσης εννοώ διαδικτυακές που ένα μεγάλο μέρος του χρόνου καταναλώνονταν στην επίλυση πρακτικών ζητημάτων αναπληρωτές μόνιμοι Ποιος πού και τα λοιπά και τα λοιπά Κατά τα άλλα απορίες που είχαμε λύσαμε

συζητησούλες κάναμε ιδέες ανταλλάξαμε αλλά ήταν πειστικό ότι όλα γίνονται στην πρέσα με το ζόρι άρτε να γίνει αυτό να γίνει δεν είχε μία άνεση αυτό το πράγμα δεν έχει έτσι μία διάθεση να το δούμε να το κάνουμε δηλαδή ακόμη εγώ ας πούμε Με τη συνάδελφο Κάναμε ένα σενάριο για την Αντιγόνη για το 3ο επεισόδιο γιατί είπαμε ότι δεν το έπιασε κάνεις αυτό και κάναμε το τρίτο επεισόδιο σύγκρουση Αίμονα Κρέοντα όταν το πρότεινα εγώ το σενάριο ήταν Φεβρουάριος Μάρτιος δεν θυμάμαι για να το εφαρμόσω μέσα σε τρεις διδακτικές ώρες πήδηξα πεντακόσιους στίχους να μπορέσω να φτάσω στο 3ο επεισόδιο να κάνω την εφαρμογή του σεναρίου δηλαδή καταλαβαίνετε τι λέμε και αυτό λίγο βιαστικά λίγο τσάτρα Πάτρα και ότι μπορέσουμε γιατί ήταν πάνω στο τέλος της χρονιάς. Εντάξει δεν γίνεται. Έτσι δεν γίνεται. Και τώρα που καλούμαστε να εφαρμόσουμε σε συγκεκριμένες ώρες να κάνουμε πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος για κάθε τάξη πλην της Γ προβλέπονται συγκεκριμένες ώρες σύμφωνα με αυτά που μας έστειλαν και αυτό είναι ήδη ένα πρόβλημα Δηλαδή εγώ θέλω να κάνω ένα σενάριο στον επιτάφιο να μην τον περάσω τον επιτάφιο έτσι Στα σενάρια που καταθέσαμε δεν υπάρχει τίποτα στον επιτάφιο αυτά που βρήκα από τον Πρωτέα είναι του 2013 είναι πολύ παλιά όταν ο Επιτάφιος διδασκόταν στη Γ Λυκείου ως μονόωρο μάθημα και προβλέπουν για ένα κεφάλαιο για το 39 6 ώρες εγώ άμα κάνω 6 ώρες στο 39 Πάει έφυγε ο Νοέμβριος δεν θα κάνω τίποτα άλλο θα κάτσω να βγάλω καινούργιο σενάριο μόνη μου τώρα μέσα σε όλο το φόρτο της δουλειάς είναι σχεδόν αδύνατο.»

Απομαγνητοφώνηση Σ5

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιζόμενου Σ5

- Φύλο: Θήλυ
 - Ειδικότητα: ΠΕ02
 - Σπουδές: Προπτυχιακές - Μεταπτυχιακές
 - Χρόνια Υπηρεσίας: 19
 - Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
 - Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
 - Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
- Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

«Κοιτάζτε διδάσκω το συγκεκριμένο μάθημα πάρα πολλά χρόνια οπότε κάνω κάθε χρόνο κάποιες αναπροσαρμογές ανάλογα και με το υλικό που έχω το έμπυχο υλικό που έχω στο τμήμα εντάζει βέβαια η μέθοδος που ακολουθώ μπορώ να πω είναι περισσότερο παραδοσιακή αλλά εντάζει όλοι πάνω κάτω αυτή τη μέθοδο χρησιμοποιούμε δηλαδή δίνουμε κάποια έμφαση στην επανάληψη στη γραμματική στο συντακτικό γιατί τα παιδιά από το Γυμνάσιο έχουν πάρα πολλές ελλείψεις και στην προσπάθεια της μετάφρασης και των ερμηνευτικών σχολίων και στις λεξιλογικές βέβαια. Χρησιμοποιώ και κάποιες

φορές και κάποια φύλλα εργασίας κυρίως σε κάποια κεφάλαια τα οποία θεωρώ ότι δυσκολεύουν τους μαθητές, αυτό το έκανα και παλιότερα δεν έχει σχέση με το πρόγραμμα σπουδών και συνεχίζω να το κάνω.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

- 1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών;** (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Θεωρώ ότι εντάζει είναι μία αξιόλογη προσπάθεια και νομίζω ότι πρέπει να αλλάξει το πρόγραμμα σπουδών γιατί θεωρώ ότι είναι παρωχημένο. Εντάζει είναι πάνω κάτω όπως διδασκόμασταν παλαιότερα το πρόγραμμα αυτό ισχύει από το 2000 και παλαιότερα οπότε νομίζω ότι θα έπρεπε να αλλάξει τώρα νομίζω ότι εντάζει κάποιες μικρο-αλλαγές θα πρέπει να γίνουν και στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Αλλά αυτό νομίζω ότι θα προκύψει μέσα από την πράξη. Και από τις παρατηρήσεις Τέλος πάντων.»
- 2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο;** Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
«Θεωρώ ως προς την προσέγγιση δηλαδή η προσέγγιση από το όλο στο μέρος και ξανά από το μέρος στο όλο και γενικότερα η προσπάθεια που γίνεται η μεταφραστική προσπάθεια η οποία διαφέρει από την παλαιότερη γιατί εκεί τα παιδιά είχαν ένα εγχειρίδιο τέλος πάντων και κάποιες συγκεκριμένες μεταφράσεις η προσπάθεια να κάνουν τη δική τους μεταφραστική απόδοση και να συγκρίνουν τις μεταφράσεις νομίζω ότι είναι αρκετά σημαντική κάτι που δεν το κάνουμε λόγω έλλειψης χρόνου κυρίως όχι ότι είναι κάτι ιδιαίτερα πρωτότυπο ας πούμε που δεν το είχαμε σκεφτεί ποτέ αλλά επειδή ο χρόνος ποτέ δεν φτάνει εντάζει ξαναβάζουν και ένα εγχειρίδιο αρχαίων ελληνικών κειμένων το οποίο έχει μέσα και γραμματική και κάποια φαινόμενα συντακτικού και αυτό νομίζω ότι θα βοηθήσει γιατί τα τελευταία χρόνια έχει καταργηθεί το εγχειρίδιο γλωσσικής διδασκαλίας οπότε το οποίο δεν το έχουμε δει ακόμη βέβαια δηλαδή και πέρσι βασικά δεν έχουν γραφτεί τα νέα βιβλία που στηρίζονται στο πρόγραμμα σπουδών οπότε εντάζει θεωρητικά μιλώντας πιστεύω ότι αυτά θα συμβάλουν θετικά.»
- 3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Οι διάφοροι γραμματισμοί οι οποίοι προτείνονται από το νέο πρόγραμμα σπουδών κειμενικός γραμματισμός, ψηφιακός γραμματισμός δηλαδή η χρήση της νέας τεχνολογίας, εντάζει η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Η προσπάθεια τέλος πάντων οι μαθητές να εκτιμήσουν τον αρχαίο ελληνικό λόγο και να αντιληφθούν τη συνέχεια ανάμεσα στη γλώσσα τέλος πάντων και ο κριτικός γραμματισμός βέβαια να αντιληφθούν τις ιδέες και τις αξίες του κειμένου.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε **Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα** ή σε **Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό**)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Η Β βέβαια γιατί είναι οι λεγόμενες μεταγνωστικές δεξιότητες τις οποίες δεν ανέφερα εγώ προηγουμένως τις ξέχασα αλλά νομίζω ότι σε αυτό αναφέρεστε έτσι δεν είναι; Βασικά θα έπρεπε σε όλα τα πρόγραμμα σπουδών να προετοιμάζουν τους μαθητές ώστε να μπορούν να χιτίζουμε γερές βάσεις για το μέλλον τους να μάθουν να λύνουν διάφορα προβλήματα να βλέπουν με διαφορετική οπτική την καθημερινότητά τους αυτός νομίζω ότι είναι ο στόχος του σχολείου και τους το λέω κιόλας στην καθημερινότητα ότι ο μόνος στόχος δεν είναι να μάθετε πώς κλίνεται το συγκεκριμένο ρήμα είναι να μπορείτε να αποκτήσετε διάφορες δεξιότητες είτε σχετικές με τη γλώσσα είτε σε σχέση με το γραπτό λόγο στα δικά μας μαθήματα τουλάχιστον είτε με την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Σε αρκετά μεγάλο βαθμό νομίζω ότι γίνεται χρήση των νέων τεχνολογιών. Κληθήκαμε ως πούμε και στα σενάρια που κάναμε εγώ προσωπικά εφάρμοσα την ανεστραμμένη τάξη τέλος πάντων και άλλες και σε άλλα σημεία χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή νομίζω ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών σε αρκετά μεγάλο βαθμό ενσωματώνει τις ψηφιακές δεξιότητες.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε

παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Αυτό δεν το εντάζει ότι δίνει δυνατότητες μάλλον ότι είναι ανοιχτό νομίζω ότι ισχύει. Απλά δεν ξέρω κατά πόσο θα μπορούσε να εφαρμοστεί εξαρτάται βέβαια να είναι συμπεριληπτικό που είπατε εξαρτάται βέβαια για να είναι κάποιος στο σχολείο στην πρώτη Λυκείου εντάζει θα έχει περάσει και από το γυμνάσιο πρώτα μάλλον. Οπότε θα έχει κάποια επαφή με το αντικείμενο. Εντάζει ίσως θα μπορούσε να ισχύει να είναι και συμπεριληπτικό εννοώ.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:
 1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
 2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων
 3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Ναι όσον αφορά την αρχαιογνωσία να ξεκινήσω αντίστροφα την αρχαιογλωσσία και την αρχαιογνωσία σε αρκετά μεγάλο γιατί γίνεται προσπάθεια να γίνουν αντιληπτές και οι ιδέες και οι αξίες ας πούμε του αρχαίου ελληνικού κόσμου παράλληλα να γνωρίσουν διαφορά είδη της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας γραμματείας και παράλληλα να γνωρίσουν και από τη Νέα πλευρά για την αρχαιογνωσία και σε σχέση με την αρχαιογλωσσία να γνωρίσουν και το γλωσσικό επίπεδο το λεξιλόγιο το οποίο χρησιμοποιούσαν να μελετήσουν τη συνέχεια και τα λοιπά. Για τη χρήση των νέων τεχνολογιών εντάζει νομίζω ότι υπάρχουν πάρα πολλά εργαλεία πλέον τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εφόσον εντάζει βέβαια ανταποκρίνεται και το δυναμικό της τάξης μας και είναι δυνατή, η χρήση των νέων τεχνολογιών. Το μαθητοκεντρικό να δίνει περισσότερη αυτενέργεια και πρωτοβουλία στο μαθητή εντάζει όπως θα έπρεπε να είναι όλα τα προγράμματα σπουδών. Συμφωνώ με αυτές τις επιλογές ίσως θα έπρεπε να τις διευρύνουμε να προσθέσουμε και κάτι άλλο για να αλλάξει περισσότερο. Εντάζει τώρα δεν ξέρω οι επόμενες ερωτήσεις τι περιεχόμενο θα έχουν εγώ θα πω ας πούμε ότι στην εφαρμογή ενός τμήματος του σεναρίου δηλαδή Δηλαδή σε κάποια φύλλα εργασίας οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερα ενδιαφέρον δηλαδή τους άρεσε πολύ περισσότερο η προσέγγιση αυτή σε σχέση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας ίσως γιατί δεν το είχα συνηθίσει κιόλας δεν ξέρω που αφορούσε και τη χρήση της τεχνολογίας, που αφορούσε και τη δική τους ας πούμε γενικότερα προσπάθεια την εργασία σε ομάδες την ομαδοσυνεργατική η οποία εντάζει είναι δύσκολο να γίνει σε καθημερινή βάση όποτε θέλω να πω ότι εντάζει ήταν θετική η ανταπόκριση τουλάχιστον τι να πω σε πιλοτικό σε πιλοτική εφαρμογή Δεν ξέρω αν εφαρμοστεί κανονικά.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Εντάξει κατά πόσο θα με βοηθήσει ήδη είχα πέρυσι μία αρκετά μεγάλη επαφή φέτος θα ολοκληρωθεί περισσότερο θα διευρυνθεί τέλος πάντων φέτος θα εφαρμόσουμε και περισσότερες ώρες τέλος πάντων πιλοτικής εφαρμογής οπότε νομίζω ναι ότι θα μου δώσει την ευκαιρία να έχω μεγαλύτερη ας πούμε επαφή με το νέο πρόγραμμα σπουδών να αντιληφθώ καλύτερα τις δυσκολίες της εφαρμογής και τα πλεονεκτήματα του νέου προγράμματος σπουδών και να τροποποιήσω τέλος πάντων τις προσεγγίσεις μου.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Ναι τώρα αυτά βέβαια να σκεφτείτε ότι έχω να τα δω από πέρσι αλλά νομίζω ότι ήταν αρκετά καλά διατυπωμένα γιατί βοήθησαν πάρα πολύ στην παραγωγή κάναμε και κάποια εκτός από το σενάριο και κάποια φύλλα με δραστηριότητες ξεχωριστά και νομίζω ναι ότι επειδή στηριχτήκαμε εκεί σε σχέση με τις παραγόμενες δραστηριότητες ναι νομίζω ότι βοηθούν πάρα πολύ ότι είναι αρκετά από όσο θυμάμαι τουλάχιστον γιατί δεν τα ξέρω και απέξω τώρα.»

10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Ναι έχει αλλάξει η ύλη εγώ είμαι στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών αυτό έχω παρακολουθήσει ναι αλλάζεις την πρώτη λυκείου μπαίνει ο λόγος του Λυσία «Κατά Έρατοθσένους» και παραμένουν τα «Ελληνικά» του Ξενοφώντα και μπαίνουν και κάποια άλλα κομμάτια ναι ο Θουκυδίδης που δυσκόλευε περισσότερο τα παιδιά μετακινήθηκε και πηγαίνει στην κατεύθυνση της Β' Λυκείου ναι εντάξει αυτές είναι οι πιο βασικές αλλαγές γιατί στη Β' είναι ο «Επιτάφιος» και η «Αντιγόνη» από όσο θυμάμαι και στην Γ' εντάξει πάνω-κάτω τα ίδια. Εντάξει ο Ξενοφώντας είναι αρκετά βατός και ο λόγος του Λυσία εντάξει ναι σε σχέση με το γλωσσικό περιεχόμενο σε σχέση με το νοηματικό είναι και πιο ενδιαφέρον ίσως ο λόγος όχι ότι ο Θουκυδίδης δεν είναι πολύ ωραίο κείμενο, δεν θέλω να το υποτιμήσω αλλά εντάξει μιλάει για τους τριάκοντα τυράννους οπότε έχει και μία σύνδεση έχουν και μία σύνδεση τα δύο

κείμενα εντάξει εννοείται αζεπέραστη αξία η «Αντιγόνη» και στη Β' Λυκείου και ο «Επιτάφιος» βέβαια τώρα αν ανταποκρίνονται κοιτάζτε νομίζω ότι δεν ανταποκρίνονται όχι τα συγκεκριμένα γενικά το επίπεδο κάθε χρόνο φθίνει είναι και χειρότερα το επίπεδο το γνωστικό επίπεδο των μαθητών οπότε δύσκολα ανταποκρίνονται στις καθημερινές ας πούμε δραστηριότητες έχουν πολλά κενά εντάξει μεσολάβησε και τώρα και τα δύο τελευταία χρόνια και η καραντίνα η οποία επιδείνωσε τα πράγματα αλλά δεν ξέρω ας πούμε κατά πόσο συμβάλλουν συμβάλλει η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών στο γυμνάσιο τα παιδιά σε επίπεδο ας πούμε γνωστικό έχουν πολύ χαμηλό επίπεδο τέλος πάντων αυτό παρατηρώ εγώ δηλαδή.»

- 11.** Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Ναι νομίζω ότι θα συμβάλει θετικά τώρα πολλές λεπτομέρειες δεν θυμάμαι για τα θεματικά πεδία αν θέλετε να με βοηθήσετε λίγο Α! με το κείμενο αυτά που έλεγε ναι ναι κατάλαβα τα είχε σε έναν πίνακα και έγραφε δεξιά και αριστερά αυτά που χρησιμοποιήσαμε ναι συμβάλλουν πολύ είναι θετικός ο διαχωρισμός σε θεματικά πεδία γιατί είναι πιο συγκεντρωτικά ας πούμε και κατευθύνουν καλύτερα τον εκπαιδευτικό δίνουν πιο συγκεκριμένες ας πούμε οδηγίες.»

- 12.** Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Τώρα αυτό εντάξει κυρίως με τη χρήση αυτό που είπαμε και προηγουμένως με τη χρήση των ψηφιακών μέσων γιατί σε αλλά στα υπόλοιπα δεν νομίζω Από όσο θυμάμαι τουλάχιστον ότι έχει κάποια μεγάλη σχέση δεν ξέρω αν κάνω λάθος μπορεί να κάνω και λάθος να μην θυμάμαι. Ναι σίγουρα σε σχέση με συμπεριφορές σε σχέση με προσωπικότητες με τον πολιτισμό θα μπορούσε να συσχετιστεί με κάποια στοιχεία πολιτιστικά τι άλλο, με κοινές πράξεις ίσως σε διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, με ηθικούς κανόνες.»

- 13.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που **διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Κοιτάζτε πέρσι ξεκίνησε αρκετά αργά η επιμόρφωση και ο χρόνος ήταν αρκετά σύντομος δηλαδή έπρεπε μέσα σε αυτούς τους τρεις μήνες να είναι πολύ μικρές οι παρεμβάσεις τέλος πάντων που θα κάνουμε στην τάξη. Φέτος από ότι είδα στα email που μας στάλθηκαν πρέπει να αφιερώσουμε 30 ώρες τουλάχιστον στα Αρχαία Ελληνικά της πρώτης Λυκείου που κάνω εγώ οπότε νομίζω ότι είναι αρκετά ικανοποιητικός χρόνος. Περισσότερες λεπτομέρειες δεν ξέρω θα γίνει

συνάντηση την επόμενη Παρασκευή οπότε αν είχε προηγηθεί δηλαδή θα ήξερα περισσότερα πράγματα να σας πω. Κοιτάζτε εξάλλου δεν συμπίπτει και η ύλη στην πρώτη Λυκείου Ο λόγος «Κθατά Έρατοσθένους» δεν υφίσταται οπότε δεν μπορεί να γίνει συσχέτιση και στον Ξενοφώντα πάρα πολλά κομμάτια είναι διαφορετικά δηλαδή προστίθεται κάποια καινούργια οπότε θα μείνουμε ως πούμε στα ήδη κοινά τώρα εντάζει ως προς αυτά νομίζω ότι επαρκεί.»

- 14.** Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων;** (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Α! τόσο πολύ δεν το είχα σκεφτεί αυτό να κάνω και αλλαγές εγώ προσωπικά Ξέρω γω τι να πω; Τι θα άλλαζα; Δεν νομίζω να άλλαζα κάτι. Εξαπίνης με πιάνετε δεν ξέρω προσθήκη και αφαίρεση όχι νομίζω είναι ικανοποιητικό Εντάζει ίσως σε σχέση με την αξιολόγηση κάτι, κάποια αλλαγή ίσως αλλά όχι κάτι περισσότερο κάτι πολύ ουσιώδες όχι κάτι πολύ συγκεκριμένο απλά ίσως να ήταν, λίγο να αφορούσε τέλος πάντων περισσότερες δραστηριότητες αυτό.»

- 15.** Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: *«Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής».* Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Νομίζω ότι μπορεί να αξιοποιηθεί για συνεργατικές δράσεις σίγουρα, μπορεί να συμβάλει ως πούμε και οι μαθητές τέλος πάντων να ασχοληθούν με τη δημιουργική γραφή να συγγράψουν κάποια κείμενα τέλος πάντων με αφορμή τα αρχαία ελληνικά κείμενα, και ότι καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και σε σχέση και με αυτά που είπαμε προηγουμένως και νομίζω ότι συμφωνώ. Ναι η αυτενέργεια και αυτό είναι θετικό. Ναι μπορεί γιατί υπάρχει μία διαφορετική προσέγγιση σε σχέση με την παραδοσιακή οπότε οι μαθητές και αν κληθούν να εργαστούν σε ομάδες και τα λοιπά νομίζω και με τη σωστή καθοδήγηση του εκπαιδευτικού μπορούν να αυτενεργήσουν να παράγουν ως πούμε αξιόλογο έργο. Βέβαια πάντα εντάζει να υπάρχει πάντα η καθοδήγηση ως πούμε.»

- 16.** Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Θεωρώ ότι είναι σημαντική γιατί ο μαθητής δεν μπορεί να είναι πάντα ως πούμε να έχει το ρόλο του εξεταζόμενου θα πρέπει να λειτουργεί και ως πούμε μικρός «ερευνητής» να δραστηριοποιηθείτε να αυτενεργεί που είπαμε και προηγουμένως οπότε θεωρώ ότι μπορεί να ασχοληθεί με κάτι τέτοιο μέσα στα πλαίσια του νέου προγράμματος σπουδών δηλαδή να έχει άλλες να κάνει να

ασχοληθεί με περισσότερες δραστηριότητες οι οποίες όμως να μην είναι κατάβαση ας πούμε οι καθαρά αρχαιογλωσσικές αλλά να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο περιεχόμενο του κειμένου και ο μαθητής ας πούμε να μπορέσει να αντλήσει κάποια ίσως διδάγματα ή τέλος πάντων να αντλήσει ιδέες τις οποίες θα εφαρμόσει στην καθημερινότητά του.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- 17.** Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;
- «Ως κάτι επιβαρυντικό γιατί ξέρετε οι αλλαγές προϋποθέτουν και περισσότερη εργασία για τον εκπαιδευτικό και όλα τα συναφή και περισσότερο χρόνο να αφιερώσει περισσότερες δραστηριότητες να σχεδιάσει ας πούμε οπότε είναι και θεωρώ ότι μάλλον ήταν αρνητική ας πούμε οι συνολικοί έτσι τοποθέτηση στο άκουσμα και ελπίζω να εφαρμοστεί να μην πάνε χαμένα και όλα αυτά που κάνουμε γιατί ξέρετε στην Ελλάδα πολλά συμβαίνουν θα πω εγώ (γέλια).»*
- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
- «Σίγουρα εντάζει ας πούμε η έλλειψη των υποδομών των τεχνολογικών υποδομών πολλές φορές στα σχολεία και στο δικό μου σχολείο παρότι είναι πειραματικό έχουμε έλλειψη υπολογιστών διαδραστικών πινάκων τέλος πάντων ή ακόμη και προτζέκτορες μας λείπουν γενικότερα οπότε κάποια πράγματα είναι δύσκολο εφαρμοστούν. Τώρα σε σχέση με την κουλτούρα των εκπαιδευτικών επίσης σε σχέση και με αυτά που είπα προηγουμένως οι αλλαγές φοβίζουν τον κλάδο μας γιατί οι περισσότεροι είναι μεγάλης ηλικίας οπότε «βαριούνται» να αλλάξουν την καθιερωμένη διδασκαλία τον καθιερωμένο τρόπο διδασκαλίας τους, οπότε σίγουρα πιστεύω ότι θα υπάρξουν τέτοιες δυσκολίες δηλαδή αν εφαρμοστεί το πρόγραμμά σου στα γενικά σχολεία και τα λοιπά ότι θα υπάρχουν αντιδράσεις. Αντιδράσεις όχι ως προς το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών ιδιαίτερα τουλάχιστον ως προς τα αρχαία ελληνικά αλλά ως προς την εφαρμογή του.»*
- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)
- «Δυσκολίες σε σχέση με την πιλοτική εφαρμογή; ή με την εφαρμογή δηλαδή Εννοείται με την υλοποίηση της πιλοτικής; με την υλοποίηση ήταν ότι ήμασταν προς το τελευταίο τετράμηνο της χρονιάς όταν κληθήκαμε να κάνουμε την υλοποίηση οπότε επειδή είχαν χαθεί και κάποιες ώρες και τα λοιπά υπήρχε κάποιο έλλειμμα χρόνου και εντάζει δηλαδή δεν ήταν κάτι το οποίο ξεκίνησε*

από την αρχή της χρονιάς για να εφαρμοστεί ξέρω γω την περίοδο από τα Χριστούγεννα και μετά άργησε να εφαρμοστεί οπότε αυτό με δυσκόλεψε να. Στην πιλοτική εφαρμογή; Σας είπα υπήρξε εμένα μου άρεσε που οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον είμαι γενικά ανοιχτή σε νέες προσεγγίσεις και θεωρώ ότι πρέπει εκπαιδευτικός να τροποποιεί την διδασκαλία του και το εφαρμόζω όσο είναι εφικτό τέλος πάντων στην καθημερινότητα μου νομίζω ότι πρέπει να γίνονται αλλαγές θα έπρεπε να αλλάξει το είχα πει και στην αρχή εξάλλου.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Όχι δεν έχω κάποια πρόταση έτσι Ναι δεν είχα και το χρόνο να το ξανά κοιτάξω να πω την αλήθεια και να ασχοληθώ περαιτέρω αλλά όχι δεν είμαι και από τα άτομα που πάντα είναι επικριτικοί θυμάμαι πέρσι πάντως από άλλες συναδέλφισσες και τα λοιπά στην επιμόρφωση που είχαν πολλές αντιρρήσεις και νομίζω ότι κάποιες στείλανε και κάποια είχαν στείλει στο ΙΕΠ ας πούμε κάποιες προτάσεις αλλά ατομικά.»

- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Ήταν αρκετά βοηθητικοί βέβαια γιατί μας κατεύθυνε και μας έδωσε κάποιες οδηγίες ο επιμορφωτής και τα λοιπά Ναι θα μπορούσε να γίνει και περισσότερο ας πούμε βοηθητικοί άνισος εφαρμοζόταν περισσότερες ώρες Δεν ξέρω αν γινόταν με περισσότερα Ίσως φέτος να είναι καλύτερα γενικά γιατί ξεκινήσαμε φέτος ας πούμε επειδή έχουμε και την πρώτη επαφή το έχουμε δοκιμάσει κιόλας φέτος θα είναι καλύτερα.»

Απομαγνητοφώνηση Σ6

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ6

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές –Μεταπτυχιακές -Διδακτορικές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 33-34
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 11
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Στα Αρχαία Ελληνικά δίνω φωτοτυπία τη μετάφραση διαβάζω περίοδο ή ανάλογα μεγαλύτερο κομμάτι επιμένω στη νοηματική απόδοση τι καταλαβαίνουν σε πρώτο επίπεδο τα παιδιά έπειτα εξομαλύνουν με τα γλωσσικά σχόλια γραμματική συντακτικό κάνουμε ανάλογα κάθε περίοδο ή ημιπερίοδο. Πάντα χρησιμοποιώ την αφόρμηση. Είναι ανάλογα την ενότητα αν συνεχίζω

μια ενότητα. Αυτά είναι σπάνια σε κάθε ενότητα αλλά όταν ξεκινάω όμως πάντα με αφόρμηση από κει και πέρα συνεχίζουμε με τη συμμετοχή των παιδιών και της απορίες που τους προβάλλονται καταλήγουμε πάντα γραμματική συντακτικό κάνω παρεμπιπτόντως.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Πολύ σύντομα είναι πάρα πολύ καλά στο μέτρο που διέτρεξα για να πω την αλήθεια είναι πολύ καλά δομημένο υπάρχει μία εξαιρετική δουλειά συναδέλφων σε θεωρητικό επίπεδο απλά θα πούμε και παρακάτω δεν ξέρω πώς θα τρέξει βάσει των προβλημάτων που προκύπτουν αυτό σαν πολύ σύντομη αποτίμηση. Δεν ξέρω επίσης και το δεύτερο κατά πόσο είναι εφαρμόσιμο σε σχολεία που υπάρχουν κάποια κενά και τα παιδιά δυσκολεύονται λεπτομέρειες θα πούμε και παρακάτω.»
2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
«Η ανανέωση είναι καλό πράγμα και για μας είναι πολύ βαρετό να κάνουμε τα ίδια και τα ίδια πράγματα και κάτι καινούργια κείμενα που θα εισαχθούν μάλλον είναι η ανανέωση ο καινούργιος τύπος ασκήσεων επίσης δηλαδή να μην είναι ο παλιός τρόπος εντάζει όταν κάνεις επανάληψη γραμματική συντακτικό πάντα χρησιμοποιείς παλιά εργαλεία αλλά οι ασκήσεις που μπαίνουν στο κείμενο που δίνονται με έναν φρέσκο αέρα με πολιτιστικά με επιστημονικά στοιχεία. Θεωρώ πολύ καλό αυτό. Είναι ένα από τα θετικά στοιχεία του προγράμματος είναι και έγκυρη και λοιπά τα θετικά στοιχεία νομίζω είναι αυτά.»
3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)
«Έχει πολλά μεγαλεπήβολα πράγματα οι ομαδοσυνεργατικές και η μεθοδολογία που προτείνεται. Πιο συγκεκριμένα πέρα από τα καινούργια κείμενα και αυτό που έλεγα πριν είναι μεγαλεπήβολοι οι στόχοι δηλαδή υπάρχουν στοιχεία που είναι πάρα πολύ καλά δηλαδή και τα γνωστικά και το μαθητοκεντρικό και πώς να το πω οι αρχές οι δεξιότητες που θέλουν να αναπτύξουμε με τους μαθητές είναι πολύ ενισχυτικά στοιχεία δηλαδή ένα παράδειγμα το να βλέπουν οι παράλληλες μεταφράσεις τα παιδιά στα νεοελληνικά νεοελληνικές να τις συγκρίνουν να μην μάθουνε στη μία

μετάφραση παρότι αυτό πάντοτε τις εναλλακτικές ποτέ δεν υποστηρίζαμε παρότι εγώ δίνω μία μετάφραση πάντα έδινα αλλά τα παιδιά δεν την παπαγαλίζουν αλλά το να βλέπουν ότι μπορεί κάποιος να μεταφράσει λίγο πιο ελεύθερα αυτό που έχει ξεκινήσει και από το βιβλιαράκι που τους έχουν ήδη δώσει με δύο μεταφράσεις στα κείμενα είναι ένα στοιχείο που είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον η ενσυναίσθηση οι αφορμήσεις που εδώ τους δίνεται χώρος νομίζω ενισχύουν και το δικό μας έργο και την επαφή των παιδιών τη συναισθηματική με το αρχαίο κείμενο. Θέλω να πω ότι εντάζει υπάρχουν κάποια επιμέρους πράγματα που εγώ βρήκα δηλαδή γιατί εντάζει και τα ΤΠΕ στο μετρό του προλαβαίνουμε πάλι τα είχαμε και ομαδοσυνεργατικές πάλι στο μετρό του χρόνου δεν είναι κάτι καινούργιο πού αλλά το γεγονός ότι αυτό υποστηρίζεται από το πρόγραμμα σπουδών αρκεί να βρουν έναν καλύτερο τρόπο χρονισμού νομίζω ότι το να θεσμοθετείται πια και να μην είναι στην επάρκεια του κάθε συναδέλφου είναι σημαντικό, να υπάρχει το πλαίσιο ποια που να δίνει και στους νέους συναδέλφους που θα διδάξουν τα μαθήματα να τους δίνει το πλαίσιο το θεωρώ πολύ σημαντικό ότι είναι έτσι δομημένο θεωρητικά πλαισιωμένο και τα λοιπά.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Νομίζω ότι είμαι ανάμεσα και στα δύο νομίζω και το ίδιο είχα απαντήσει και στην πρώτη συνέντευξη δηλαδή όντως είναι ένα πρόγραμμα σπουδών πραγματικά που αν εφαρμοστεί είναι εξαιρετικό για τις ανθρωπιστικές σπουδές δηλαδή τα παιδιά που πηγαίνουν στην θεωρητική κατεύθυνση έχει γερές βάσεις είναι πάρα πολύ καλό από κει και πέρα όμως επειδή συνδυάζει κι άλλα στοιχεία της αφορμής την ενσυναίσθηση την επαφή με την πραγματικότητα και την καθημερινότητα δεν είναι ένα πρόγραμμα σπουδών που είναι εκτός τόπου και χρόνου σε ένα άχρονο επέκεινα στην αρχαιότητα. Θεωρώ λοιπόν ότι δεν μπορώ να υποστηρίξω αν το εφαρμόσεις με πάρα πολύ εντατικούς ρυθμούς κλείνω προς την Α θέση αν εφαρμοστεί δηλαδή τόσο αυστηρά στους χρόνους αλλά χρειάζεται να ακολουθούν και τα παιδιά και τα παιδιά της θεωρητικής κατεύθυνσης δεν είναι πάντοτε τα πλέον προικισμένα και φανατικά έχουν κενά. Επομένως σε ένα σε μία ουτοπική ας πούμε κατάσταση νομίζω ότι το έχουν σχεδιάσει για την πρώτη θέση το πρώτο επιχείρημα που μου είπατε. Αλλά αυτό που παλεύουμε είναι να συνδυαστούν τα δύο.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Θεωρητικά την έχει ενσωματώσει πρακτικά δεν γίνεται ακόμα και στα αρχαία της Α' Λυκείου που έχουμε 5 ώρες παραμένει δηλαδή το πεντάωρο γιατί νομίζω ότι υπήρχε και μία σκέψη να το κάνουν τέσσερις ώρες γιατί εντάξει κακά τα ψέματα η πλειοψηφία των παιδιών δεν πηγαίνει στην θεωρητική κατεύθυνση. Θεωρητικά λοιπόν δεν ξέρω πόσο θα μπορούσε να ενσωματωθεί με την τράπεζα θεμάτων όπως δυστυχώς εφαρμόστηκε πέρσι δεν εφαρμόστηκε φέτος δεν ξέρω πόσο εύκολο είναι δηλαδή εγώ πέρσι δεν κατάφερα ούτε μία φορά να κάνω ΤΠΕ. Και το σενάριο που είχαμε υποβάλει στην πιλοτική εφαρμογή θα μπορούσα θαυμάσια είχα ιδέες να κάνω εφαρμογή με ψηφιακή τάξη θα έφευγα από το χρόνο μου και δεν το έκανα. Η πράξη δυστυχώς δεν ανταποκρίνεται στη θεωρία γιατί σας το είπα και την προηγούμενη φορά το κομμάτι το οποίο διάλεξα για εφαρμογή που συνέπεσε να είναι και στην καινούργια ύλη και στα καινούργια προγράμματα και είναι και στα παλιά το δίνει μία ώρα. Εγώ το έκανα τρεις με ένα όχι κλασικό μάθημα αλλά χωρίς ΤΠΕ ούτε για τα θα μπορούσαμε να δούμε τα μακρά τείχη θα μπορούσα να δώσω ομαδοσυνεργατικής εργασίες θα μπορούσαμε να δούμε τα πλοία των αρχαίων θα μπορούσαμε να κάνουμε τέτοια πράγματα να δούμε την παρόλο ξέρω γω δεν δεν έφευγα πολύ ήθελα ένα δίωρο ή έπρεπε να το δανειστώ ή έπρεπε να το χαραμίσω και δεν το έκανα.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Θεωρητικά ναι είναι ανοικτό αλλά η τράπεζα θεμάτων το κάνει απολύτως κλειστό μιλάμε για το λύκειο μιλάμε για μαθήματα που εξετάζονται με δεν μιλάω τώρα για τα αρχαία της Β' Λυκείου της γενικής παιδείας καταλάβατε. Εκεί ωραία είναι ανοικτό δεν υπάρχει η Δαμόκλειος σπάθη. Βεβαίως ο συνάδελφος μπορεί να κάνει πολλά πράγματα. Εγώ αρχαία Α' Λυκείου δυστυχώς δεν μπορώ φαντάζομαι γιατί έχω κάποια χρόνια να κάνω και θεωρητική κατεύθυνση στη Β' φαντάζομαι ότι και εκεί δύσκολα είναι τα πράγματα. Επομένως η τράπεζα θεμάτων ακυρώνει με κάποιον τρόπο όλους αυτούς τους στόχους αν όχι όλους αρκετούς από αυτούς.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Το τελευταίο σίγουρα ναι δηλαδή αλλάζει η παλιά εμμονή να το πω ας πούμε στα αρχαία με την αρχαιολογία, δηλαδή θεωρώ αν και Εντάξει λίγο πολύ τώρα εδώ που τα λέμε παρότι εγώ δεν είμαι κλασικός φιλόλογος κλασική φιλόλογος τα κάνω αυτά τα πράγματα δηλαδή δεν αφήνω πολλά πολύ έτσι δηλαδή σήμερα παραδείγματος χάρη φάγαμε όλη την ώρα με μία ερώτηση του βιβλίου που ήταν στον Ξενοφώντα στο Θουκυδίδη συγγνώμη που ήταν για τους προστάτες στα κερκυραϊκά είχαν τόσο κέφι τα παιδιά και τόση διάθεση να μιλήσουν να το συνδέσουν με το τώρα να μιλήσουνε για την παγκοσμιοποίηση και τη λογική και τον προστάτιδων δυνάμεων και όλα αυτά οπότε πραγματικά την έδωσα όλη την ώρα. Οπότε ναι είναι ένα μάθημα που συνδέεται πέρα από την αρχαιολογία πηγαίνει και στη σημερινή εποχή και τα λοιπά αλλά το κάνεις με κόπο με θυσία και στο τέλος δεν ξέρω αν πρέπει να τρέχω να δανειστώ ώρες για να ολοκληρώσω την ύλη μου. Δηλαδή να ας πούμε είναι κάτι που απλά θεσμοθετείται το κάνουμε όμως δεν μπορώ να κάνω ερήμην των παιδιών το μάθημα ποτέ δεν το έκανα εντάξει δίνεται και για όποιον δεν κατάλαβε το θέτει ως στόχο καλό είναι αυτό να το εμπεδώνουν και αυτοί που θέλουν να κάνουν ένα δασκαλοκεντρικό μάθημα αλλά δεν είναι κάτι το οποίο πως να το πω ξαφνικά το γνωρίσαμε τώρα και καταλάβατε τι λέω εν μέρει πάντοτε ούτε το τελείως μαθητοκεντρικό και σε άλλα μαθήματα και στη λογοτεχνία και τα λοιπά είναι εν μέρει που θα έλεγε και ο Καβάφης και εν μέρει είναι τόσο όσο το κάθε πράγμα το να τους δώσεις καινούργια ερεθίσματα και να ανταποκριθούν τα παιδιά καταλάβατε και το δεύτερο; Εντάξει αυτό απάντηση νομίζω θεωρητικά ναι χρόνο που θα βρούμε.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Ναι κοιτάζτε δηλαδή κάποια πράγματα κάποιες ιδέες στο στυλ των ασκήσεων εγώ πήρα καινούργιο υλικό από το πρόγραμμα σπουδών μετασχηματισμοί δομολειτουργικά δηλαδή όντως καλό είναι σε αυτό το στυλ των ασκήσεων νομίζω ότι όπως επίσης σας το είπα και την άλλη φορά ότι δοκίμασα στο σενάριο που έκανα να δώσω τη μετάφραση να του τη στέλνω με email και να μην την τυπώνω ανταποκρίθηκαν τα παιδιά τους άρεσε πάρα πολύ ήταν η μετάφραση με κάποια κενά οπότε έτσι ώστε να παίζουμε λίγο με τη μετάφραση κάτι που το προτείνει το πρόγραμμα σπουδών οπότε ναι αυτά τα λίγα πράγματα νομίζω ότι μου άλλαξαν κάποια πράγματα στην καθημερινή μου εφαρμογή ας πούμε του μαθήματος αυτό.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού

σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Ναι στο μέτρο που τα διάβασα γιατί ομολογώ ότι δεν κατάφερα ήταν τόσο σφιχτό το πρόγραμμα δεν ούτε μπορώ να πω ότι σκανάρισα με ειλικρίνεια το λέω τα προγράμματα τάξεων που δεν διδάσκω Β Γ Λυκείου δηλαδή. Οπότε ασχολήθηκα περισσότερο με τα προγράμματα της πρώτης λυκείου όχι θεωρώ ότι είναι αρκετά προσβάσιμα για ανθρώπους που έχουν η μεταγλώσσα νομίζω ότι είναι πώς να το πω δεν είναι σε ένα επίπεδο πώς να το πω ακατανόητο για μας. Οπότε ναι είναι καλά διατυπωμένα γιατί έχω ακούσει τέρατα και δεν πρόλαβα να δω για τη μεταγλώσσα ας πούμε στην ελληνική γλώσσα στο γυμνάσιο ότι είναι πάρα πολύ ακαδημαϊκά διατυπωμένα τα προγράμματα σπουδών εκεί. Στα αρχαία δεν διαπίστωσα κάτι που δεν θα μπορούσα να καταλάβω παρότι είμαι Νεοελληνίστρια νομίζω ότι έχουνε με πάρα πολύ έτσι προσοχή και φειδώ χρησιμοποιήσει τη θεωρητική μεταγλώσσα στα αρχαία νομίζω στο μέτρο ξαναλέω που τα διάβασα όσα διάβασα. Κάποιες ιδέες παίρνεις επιβεβαιώνεις κάποια πράγματα που ήδη κάνεις σε αυτό το επίπεδο δεν κομίζουν γλαύκα στην Αθήνα αλλά σας λέω σαν θεσμός σαν θεσμοθετημένο πλαίσιο καλό είναι να υπάρχει είναι βοηθητικό επίσης για νέους συναδέλφους αυτό είναι καλό αλλά σας λέω επιβεβαιώνουμε κάποια πράγματα παίρνουμε καινούργιες ιδέες για άλλα πράγματα εντάξει καλό είναι αυτό.»

- 10.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Ναι κοιτάζτε τα ρητορικά κείμενα που τα εισάγουν στην πρώτη Λυκείου αφήνουν έξω τον Θουκυδίδη και βάζουν ρητορικά κείμενα. Δεν ξέρω εντάξει δεν είναι δύσκολα θεωρητικά ο Θουκυδίδης θεωρείται πιο δύσκολος δεν ξέρω πόσο ενδιαφέρον είναι για τα παιδιά το να κάνουμε ένα ρητορικό κείμενο. Παραδείγματος χάριν όπως κάνουμε στη Β λυκείου στη θεωρητική κατεύθυνση δεν ξέρω πόσο κοντά στο ενδιαφέρον των παιδιών γιατί μιλάμε ενώ ιστορία τα ιστορικά κείμενα ή Αντιγόνη στη δευτέρα Λυκείου είναι κείμενα που αν τα διαχειριστείς με έναν τρόπο πού να ενδιαφέρει τα παιδιά πράγματι ανταποκρίνονται και τα ιστορικά κείμενα σας λέω ότι δίνουν πάρα πολλά πατήματα και αφορμήσεις και σύγκριση με το σήμερα και πάντα δίνετε δεν είναι κείμενα εντάξει και τα ρητορικά έχουνε και αυτά αλλά δεν ξέρω ένα δικανικό κείμενο δικανικό δεν θυμάμαι τώρα ποιο έχουμε αν είναι δικανικό όντως αυτό που προτείνετε το ξέχασα ποιο δίνουν στην πρώτη Λυκείου. Τέλος πάντων εντάξει εγώ γενικά δεν έχω και πάρα πολύ αγάπη στα ρητορικά κείμενα προσωπικά το θεωρώ ένα λόγο πολύ στημένο πολύ πολύ κλειστό λόγο και δεν ξέρω δεν με ενδιαφέρει εμένα καταρχάς οπότε δεν ξέρω αν μπορώ εντάξει παλεύεται βέβαια αλλά και αυτό και τους λογισμούς δηλαδή πρώτη λυκείου να

κάνει το παιδί συλλογισμούς εδώ υποτυπωδώς στην τρίτη λυκείου κάνουν στην έκθεση δομείται ο συλλογισμός σωστά δεν δομείται δεν ξέρω αν είναι πολύ κατάλληλο δεν ξέρω αν το έχουν σκεφτεί πώς το έχουν σκεφτεί αυτό.»

11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Ναι υπάρχει αυτή μας είπαν ότι υπάρχει αυτή η σπειροειδής λογική αλλά ειλικρινά ναι δεν ξέρω πόσο δηλαδή ίσως η λογική τους να βάλουνε ρητορικό κείμενο στην πρώτη Λυκείου είναι για ετοιμαστούν και τα παιδιά στην κατεύθυνση δεν ξέρω δεν ξέρω δεν έχω έτσι πολύ ξεκάθαρη άποψη για αυτό λυπάμαι νομίζω ότι γενικά ακούστηκε ειπώθηκε ότι υπάρχει αυτή η σπειροειδής το χτίσιμο αλλά δεν το έχω πολύ καθαρό γιατί ειλικρινά δεν το έχω δεν πρόλαβα να μελετήσω και να είμαι ειλικρινής τώρα έτσι επειδή ξανά έτσι προσπάθησα να μπω ξανά στο λογαριασμό μου αλλά έχω την εντύπωση ότι μάλλον το έχουν απενεργοποιήσει δηλαδή να ξανά κοιτάζα μερικά πράγματα στο τμήμα μου και σαν guest προσπάθησα δεν το πάλεψα πολύ ενώ έβαλα τους κωδικούς άρα δεν ξέρω αν είναι ακόμα προσβάσιμα μπορεί να κάνω λάθος μπορεί να μην το βλέπω έτσι τώρα έχουνε μόνο γιατί αυτά ήταν κλειστά ήταν μόνο για τις ομάδες μας δηλαδή ένας συνάδελφος που δεν ανήκει στην πιλοτική εφαρμογή δεν μπορούσε να τα δει αν θυμάμαι καλά έτσι ήτανε μόνο γενικές αρχές στο πρόγραμμα του ΙΕΠ μπαίνεις και βλέπεις τα γενικά πράγματα αυτό.»

12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Ναι μας τα χουν γράψει αυτά αλλά δεν ξέρω πόσο θα παραμείνουν ουτοπικά και στη θεωρία όλα αυτά ακούγονται πάρα πολύ ωραία αλλά δεν ξέρω δηλαδή ένα παιδί πρώτης και δευτέρας λυκείου παραδείγματος χάριν σας λέω εντάζει πάντα υπάρχει αφορμή σας λέω σήμερα έγινε μία κουβέντα καταπληκτική ας πούμε που δεν την εγώ προσπαθούσα να τη μαζέψω γιατί για τις προστάτιδες δυνάμεις ξέρετε αυτό προσπαθούσα να τη μαζέψω και τα παιδιά με πήγαιναν με πήγαιναν καταλάβατε οπότε ναι αυτό σήμερα γιατί είχα και απαλλαγμένος από τα θρησκευτικά που συμμετείχαν και αυτοί πρώτης λυκείου βέβαια παιδιά Οκ έχουν παράλληλα κάνουν τα ίδια κείμενα αλλά όντως αυτό ήταν ένα μάθημα που όντως τα παιδιά ήταν μικρά στην οικονομική κρίση και στο διευθυντήριο της τρόικα και λοιπά και λοιπά είχαν απορίες μιλήσαμε για νεοσποικιοκρατία για ιμπεριαλισμό Ναι ένα τέτοιο μάθημα είναι πάρα πολύ χρήσιμο και ανοιχτό έχει σύνδεση με την κοινωνία αλλά δεν μπορώ να κάνω τέτοιο μάθημα κάθε φορά θα αφιερώσω ένα δεκάλεπτο αλλά σήμερα πραγματικά με παρέσυραν και φύγανε και τα κατηγορούμενα και τα εγχειρίδιο μόνο μετάφραση εξέτασα γιατί πρέπει να τους κρατάς και σε αυτό δηλαδή δεν κάνεις ένα μάθημα ακαδημαϊκό προχωράω παρακάτω πρέπει να τους δίνεις ένα κίνητρο ότι έχεις κάτι να κάνεις

έχεις να διαβάσεις θα γράψουν επαναληπτικό διαγώνισμα αλλά να βεβαίως υπάρχουν ανοιχτά παράθυρα πώς θα το διαχειριστείς είναι.»

- 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)**

«Έχω απαντήσει ήδη το πρώτο δεν είναι δεν είναι ρεαλιστικό και εφικτό δεν είναι, το δεύτερο είναι ότι και την άλλη φορά είχα πει ότι ίσως περισσότερα κομμάτια μεταφρασμένα και το ενδιαφέρον των παιδιών να ανανεώνεται και τώρα υπάρχουν μεταφρασμένα και υπάρχουν νομίζω και στην καινούργια έτσι ώστε πραγματικά όταν ξεκινάς από ένα μεταφρασμένο βάζεις στο χωροχρόνο βάζεις τα δρώντα πρόσωπα τσιμπάνε λίγο οι μαθητές δηλαδή πραγματικά τσιμπάνε και στο Θουκυδίδη και στον Ξενοφώντα είναι μία καλή ποιοι είναι οι αντίπαλοι τι κάνουν και όταν το κάνεις από μεταφρασμένο ακόμα και μία ναυμαχία να κάνεις από μεταφρασμένο που είναι δύσκολο στο κάποια παιδιά θα το τραβήξεις δεν ξέρω δεν μπορώ να σκεφτώ κάποιο άλλο πέρα από το να μειώσουν την ύλη αλλά αν θέλουν να κρατήσουν αυτή την ύλη ξέρω γω κάπως πρέπει να σκεφτούν τα για να επιτευχθούν οι στόχοι το ανοιχτό στην κοινωνία το να σκεφτεί το παιδί ιστορικά το να έρθεις στο σήμερα να μη μείνεις στον χωροχρόνο νομίζω ότι βοηθάει πάρα πολύ ενεργοποιούνται πάρα πολύ μαθητές στα μεταφρασμένα αυτό έχω παρατηρήσει.»

- 14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)**

«Δεν έχω κάποια πολύ συγκεκριμένη πρόταση για να είμαι ειλικρινής δηλαδή δεν ξέρω παραδείγματος χάριν αυτό που είχα πει και την προηγούμενη φορά ότι αυτό το εξαιρετικό κείμενο τον επιτάφιο του Περικλή στη δευτέρα Λυκείου καταλαβαίνω εγώ το έκανα σε τρίτη λυκείου και ακούω τους συναδέλφους που το κάνουν τώρα δυσκολεύονται πάρα πολύ τα παιδιά παρότι όντως το γλωσσικό κομμάτι το περνάς πολύ γρήγορα για να μην δυσκολεύονται τόσο πυκνά νοήματα είναι ένα τόσο σπουδαίο κείμενο δεν ξέρω αν το τσαλαπάτανε ουσιαστικά με το να το βάζουμε και να το στην τρίτη λυκείου ας πούμε ήταν φρίκη να κάνεις επιτάφιο πολύ δύσκολο και είναι κρίμα να αισθάνεσαι ότι θα κάνεις κάτι ερήμην των μαθητών να αντίκρισμα δηλαδή πάντοτε το αποτέλεσμα μας ενδιαφέρει πάντοτε έτσι δεν είναι να παίρνουν τα παιδιά κάτι και να γυρίζει και σε εσένα πρέπει σαφώς όπως και για αυτό άλλωστε δίνουμε και αυτές τις συνεντεύξεις είναι μήπως μπορέσουν το feedback πού θα πάρουν να τους κάνει να σκεφτούν ξανά να αναστοχαστούν όπως λένε και οι ίδιοι κάποια πράγματα πάνω στην εφαρμοσιμότητα να το πω έτσι και στην εφαρμογή και στο ρεαλισμό αυτό.»

15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Ναι διαπνέεται αλλά δεν είναι καινούργια βεβαίως την πρώτη και καλά κάνει και τη θεσμοθετεί και τη βάζει ως πλαίσιο αλλά δεν είναι κάτι το οποίο δεν το εφαρμόζαμε και ξαφνικά μάθαμε κάτι καινούργιο αυτό δηλαδή όλα αυτά που αναφέρατε σαφώς για να επιβιώσει το μάθημα των αρχαίων πώς αλλιώς δεν γίνεται αν δεν τα κάναμε όλα αυτά.»

16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Ναι είναι κατάλληλη είναι απλώς δεν είναι απολύτως μαθητοκεντρική δηλαδή παίζουμε μπάλα όλοι και ο καθηγητής έχει ένα χι ρόλο και το μπαλάκι θα το πετάζουν οι μαθητές δηλαδή το απολύτως μαθητοκεντρικό μοντέλο δεν υπάρχει.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητάς σας το νέο Π.Σ.;

«Κοιτάζτε ήταν πολύ πιεστικό και πολύ σε διαστήματα χρονικά σύντομο το σύντομη η επιμόρφωση που έγινε οπότε αυτό ήταν ένας παράγοντας που δεν μας άφησε πάρα πολλά περιθώρια πώς να το πω να έχουμε πολύ καλή διάθεση καταλαβαίνετε τι λέω όπως οι μαθητές. Επίσης δεν είναι θέμα ότι καταναλώσαμε απογεύματα γιατί δεν πώς να το πω δεν είναι ότι εγώ θεωρώ ότι όλος μας ο κλάδος δεν είναι ότι μόνο εμείς που ανήκουμε στα πρότυπα και τα πειραματικά είμαστε μία άλλη ελίτ πρέπει το φιλότιμο λειτουργεί πάντοτε και η πειθώ λειτουργεί πάντοτε σε όλους τους συναδέλφους σε οποιοδήποτε σχολείο και να δουλεύουνε και εγώ υπήρξα σε άλλα σχολεία με τον ίδιο τρόπο λειτουργώ. Θέλω να πω ότι γιατί το είπα και την άλλη φορά άλλοι λειτούργησαν επιμορφωτές αυταρχικά άλλοι λειτούργησαν αυτοσχεδιαστικά προσπάθησαν πώς να το εξηγήσω δεν ήταν ικανοποιητικό το επίπεδο της επιμόρφωσης όχι μόνο στο χρόνο και ως προς την υποχρεωτικότητα και ως προς το πώς να το πω πειστικότητα απέναντί μας νομίζω ότι θα λειτουργούσαν πολύ καλύτερα όλα τα πράγματα και μακάρι να μας ακούσουνε γιατί ξέρετε το αν γίνεται για να γίνει τελείως εικονικά και αν εγώ που κατανάλωσα κάποια απογεύματα από τη ζωή μου ή για τις συνεντεύξεις ή οτιδήποτε δεν με πάρει κανείς υπόψιν είναι τραγικό να το πω έτσι είναι τραγικό να μην έχω να μην ακούγεται η φωνή μου γιατί εγώ και το έγγραφο ως κριτική στον επιμορφωτή μας τα έχουμε πει όλα αυτά ελπίζω κάποιος να τα διαβάσει γιατί φαντάζομαι και ελπίζω ότι δεν είμαι η μοναδική

γιατί και μεταξύ μας κουβεντιάσαμε αν εμείς δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε στα πρότυπα και με εξετάσεις να μου έρθουν τα παιδιά τα παιδιά κυρίως προσανατολίζονται στις θετικές σπουδές τι να εφαρμόσω πόσο γρήγορα μπορώ να τρέξω το άλογο δεν μπορώ να μείνει κάτι να μείνει κάτι να μη διώξω τα παιδιά από τα αρχαία το τρένο τους χωράει όλους.»

- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

«Ναι κυρίως ότι δεν μπορούν δεν μπορούμε να έχουμε ψηφιακή τάξη δηλαδή εμείς έχουμε αρκετούς διαδραστικούς αλλά έχουμε νομίζω 3 εργαστήρια πληροφορικής δηλαδή αν ήθελα να κάνω και όχι μόνο να παρουσιάσω κάτι στην τάξη στα παιδιά σε αυτό μπορώ αλλά το να κάνω ομάδες να δουλέψουν τρεις-τέσσερις ανά υπολογιστή και τα λοιπά έχω τρία εργαστήρια μόνο έχω αντίστοιχα συναδέλφους που πρέπει να αυτή είναι μία δυσκολία πάντοτε ήταν μία δυσκολία αυτό και για σεναρία παλαιότερα που είχα ασχοληθεί στο κεγ στο κέντρο ελληνικής γλώσσας είναι δύσκολο αυτό πόσο μάλλον ένα σχολείο που έχει λιγότερα λιγότερους υπολογιστές αυτό είναι μία δυσκολία πρακτική να το πω έτσι αλλά εντάξει και πόσο μάλλον σε σχολεία που δεν έχουν διαδραστικούς εγώ και το σχολείο επίσης έχει laptop δηλαδή στην τάξη μου δεν χρειάζεται να μετακινηθώ να μετακινήσω τα παιδιά θα πάρω ένα laptop από κάτω από το σχολείο θα το συνδέσω με το διαδραστικό μου okay έχω ανά πάσα στιγμή να δείξω κάτι δουλεύουμε και το εξωσχολικό περισσότερο και εργασίες θα πάρουν τα παιδιά με e-mail στηE-class θα δουλέψουμε και στο σπίτι δυστυχώς δεν είναι εύκολο να γίνει όλο στο σχολείο όλο αυτό το πακέτο αυτό.»

- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Ο χρόνος σου ο χρόνος ο χρόνος ο χρόνος. Σας είπα η μία ώρα του καινούργιου αναλυτικού έγιναν τρεις. Θετικά στοιχεία να εντάξει τα παιδιά με το καινούργιο το φυλλάδιο το ηχητικό υλικό τέλος πάντων γιατί έκανα ένα μάθημα δειγματικής καταλάβατε από τη στιγμή που εφόρμωσα ένα σεναριο το περιποιήθηκα και στην τάξη και στα παιδιά άρεσε χρόνο παραπάνω δόθηκε όλα καλά καταλάβατε και αφόρμηση ωραία Ουκρανίας και τα λοιπά και πόλεμοι για αυτό το έκανα τρεις ώρες. Αν το έκανα φροντιστηριακά μπορείτε να με καταλάβετε τι λέω εντάξει εκεί ενεργοποιείς λιγότερο ήτανε μία μακάρι να είχαμε το χρόνο όχι ότι δεν δίνω αλλά σας λέω δεν είμαι από τους ανθρώπους που θα το κάνουν να τα πνίξω τα παιδιά καμία σχέση αλλά από ένα σημείο και μετά ok πέρσι μετράγαμε περνάμε ώρες από δω κάναμε καταλαβαίνεται τι λέω

ιστορίες και αρχαία τρελαθήκαμε στο τέλος. Αλήθεια είναι δηλαδή δεν ήθελα να μπω και στη φροντιστηριακή λογική φανταστείτε ένα παρόμοιο σενάριο μία συνάδελφος που είχε έρθει καινούργια αναπληρώτρια ήτανε φροντιστηριακής λογικής αυτή το έβγαλε σε δύο ώρες γιατί ξέρει εμείς θέλουμε κάτι παραπάνω αυτό το παραπάνω που θέλουν και αυτά τα ωραία προγράμματα το θέλουμε δεν μπορείς να το τσαλαπατάς δηλαδή χρησιμοποιώ αυτό το ρήμα γιατί δεν το δέχομαι με 33-34 χρόνια υπηρεσίας να κοιτάω το ρολόι μου θα το κοιτάζω εννοείται δηλαδή δεν μπορώ να αφήσω τα παιδιά εύαλωτα ούτε ότι θα κάνω το φροντιστήριο να συμπληρώσει την ύλη τους θα κάνω όσα πρέπει όπως πρέπει αλλά δεν θέλω να κοιτάω θέλω όλα τα υπόλοιπα πράγματι άλλοτε λιγότερο άλλοτε περισσότερο θέλω να ευχαριστιέμαι και εγώ το μάθημα.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Εντάξει να επαναπροσδιορίσουνε την ύλη να κάνουν περισσότερες περίληψης αυτά τα δύο ίσως ίσως και τα κείμενα εντάξει καινούργια κείμενα ναι εγώ ναι λέω αλλά κάπως πιο κοντά στα παιδιά δηλαδή παραδείγματος χάριν τώρα θυμάμαι από έναν άξονα έβγαλαν αυτήν την ωραία Ιφιγένειας που στην τρίτη γυμνασίου και έβαλαν την Ελένη. Η Ιφιγένεια έχει ανταπόκριση στα παιδιά εννοώ συναισθηματική και τα λοιπά είναι ένα πιο σοφιστικέ κείμενο εντάξει ωραίο το βιβλίο πάρα πολύ όσο θυμάμαι πριν από 10 12 χρόνια που ήμουνα Γυμνάσιο πάρα πολύ ωραίο το βιβλίο, ωραίες αφορμές παραστάσεις εικόνες τα πάντα δεν άγγιζε ποτέ τα παιδιά. Εντάξει λίγο το γυναίκα άντρας λίγο αυτό το φεμινιστικό δεν θυμάμαι ότι μπορούσες να τα συγκινήσει όπως τα συγκινούσε η Ιφιγένεια παραδείγματος χάριν λέω τώρα δηλαδή κάπως τόσα κείμενα έχουμε να είναι λίγο πιο κοντά, ή ακόμα βογκάνε ας πούμε και με τα φιλοσοφικά κείμενα στην τρίτη λυκείου στην κατεύθυνση εντάξει πολύ φιλοσοφία πολύ βαριά πράγματα τίποτα δεν είναι άχρηστο και αγαπάω και Αριστοτέλη κυρίως αλλά αλλά ένα παιδί τρίτης λυκείου να αγαπήσει και αυτό που κάνει να μην το πηγαίνει ρε παιδί μου τελείως τεχνοκρατικά λιγάκι αυτό ας μπει στη λογική.»

- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Ναι πιο ουσιαστική δεν είναι μόνο ότι ο χρόνος ήταν λίγος θα μπορούσαμε δηλαδή κάποιιοι από τους εκφωνητές ήταν εξαιρετικοί δηλαδή σε ένα δίωρο μάθαμε περισσότερα πράγματα όταν ήταν εκφωνητής του προγράμματος εισηγητής μας πάρα πολλά πράγματα μας έδειξε μας είπε μας αν ήταν όλο έτσι αυτές οι συναντήσεις οι 8 δεν θυμάμαι πως ήτανε κάπως θα έπρεπε να είναι δεν μιλάω για τους αυταρχισμούς γιατί εγώ δεν είχα τέτοιο πρόβλημα αλλά το να μας αντιμετωπίζουν ως μαθητές και θα κάνετε αυτή τη δραστηριότητα και πρέπει εμπρόθεσμα για αυτό για αυτό άλλο ούτε για αυτό βοήθησε δηλαδή δεν βοήθησε στο να αναπτύξουμε και εμείς συναισθήματα και θετικά απέναντι σε όλο αυτό δηλαδή κάποια πράγματα ήταν το κάνουμε για να το κάνουμε δεν

βοηθάει καθόλου αυτό σας λέω εμένα δεν με πειράζει το χρόνο που θα σπαταλήσω με πειράζει να μην έχει ουσία αυτό που θα ακούσω να είναι κάπως διεκπεραιωτικό δεν μπορώ μετά από 33 χρόνια να διεκπεραιώνω πράγματα δεν μπορώ δεν πάει στη λογική μου αυτό καθόλου δεν το έκανα ούτε τώρα ας πούμε που είναι πιο κουρασμένη δεν μπορώ δηλαδή δεν μπορώ και το ΙΕΠ να τα κάνει διεκπεραιωτικά να σπαταλήσω όσο χρόνο θέλει να τα κάνουνε πιο χρήσιμα αυτό.»

Απομαγνητοφώνηση Σ7

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ7

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές -Μεταπτυχιακές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 10
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 3
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

«Το κάθε μάθημα είναι διαφορετικό. Κυρίως όμως έχω το υλικό μου πάντα οργανωμένο σε PowerPoints και Word και ο πίνακας δεν μπορούμε τον πίνακα να τον αποδεσμεύσουμε από την μαθησιακή διδασκαλία από τη μαθησιακή διαδικασία εεεμμμ πολύ υλικό την ηλεκτρονική τάξη επίσης την αξιοποιώ ως εργαλείο με το υλικό έχω όλα τα έγγραφά μου αναρτημένα και στην ηλεκτρονική τάξη αλλά αλλιώς είναι οι παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας όπως και να το κάνουμε σίγουρα πριμοδοτούμε ή αβαντάρουμε τη διδασκαλία μας για να γίνει και πιο εύληπτο το υλικό μας με ό,τι καινοτόμο μπορούμε να σκεφτούμε για τα παιδιά ειδικά σε αυτές τις ηλικίες αλλά εγώ κυρίως οργανώνομαι με φωτοτυπίες με PowerPoints με Word και με πίνακα. Τα πάντα τα παρουσιάζω στον πίνακα. Περισσότερο θεωρητική είμαι αλλά στα θεωρητικά έτσι πρέπει να είμαστε και εντάζει έχουμε κι άλλες κι άλλες μεθόδους ό,τι μπορώ ό,τι μαθαίνουμε στο σχολείο στο Πανεπιστήμιο φροντίζω να το μεταλαμπαδεύω και στους μαθητές μου.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Μία φιλότιμη προσπάθεια μία φιλόδοξη προσπάθεια ωστόσο θεωρώ ότι για να λειτουργήσει κάτι τέτοιο θα πρέπει να ενισχύσουμε πάρα πολύ τους μαθητές μας οι μαθητές είναι πιο πολύ προσκολλημένοι Στο κομμάτι της εισαγωγής τους

στο πανεπιστήμιο πιο πολύ προσκολλημένοι σε παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας σίγουρα και ο κορονοϊός από τη μία συνέβαλε στο να είναι αυστηρά προσηλωμένοι και προσκολλημένοι σε κάτι πιο στατικό και όχι σε μία δυναμική διαδικασία θεωρώ ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών και αυτό που προσπαθεί να πλασάρει το οποίο είναι πολύ ωραίο αλλά στην πράξη δεν ξέρω κατά πόσο ο θα προχωρήσει αυτό το πράγμα Ίσως θα πέσει στο κενό απευθύνεται σε μαθητές που κυρίως έχουν οξυδέρκεια, κριτική σκέψη και δημιουργικότητα και φαντασία. Οι μαθητές στο σχολείο δεν είναι έτσι είναι διαφορετικά συνηθισμένοι διαφορετικά δουλεμένη φοβούνται να καινοτομήσουν φοβούνται να αυτενεργήσουν οπότε δεν ξέρω κατά πόσο θα μπορεί να λειτουργήσει ας πούμε στα αρχαία Το ένα παράδειγμα λέω τώρα το να μπουν στη διαδικασία να βγάλουν μόνοι τους τη μετάφραση από τη στιγμή που θεωρούν ότι τα αρχαία ελληνικά είναι μία ξένη γλώσσα όταν τους λες ότι ουσιαστικά είναι συνέχεια η νέα Ελληνική είναι συνέχεια των αρχαίων ελληνικών και αυτό τους το πιστοποιήσεις με 1002 παράδειγμα μένουν λιγάκι ενεοί λίγο σαν να μην τους έχεις πει εσύ σαν να μην καταλαβαίνουν αυτά που λες δεν ξέρω τι πραγματικά φταίει πάντως σίγουρα δεν φταίει Μόνο το λύκειο Ίσως πρέπει να γυρίσουμε πίσω τις προηγούμενες χρονιές που αυτοί ασχολήθηκαν με τα αρχαία και ίσως θα πρέπει να ντυθούν διαφορετικές βάσεις στις μικρότερες τάξεις Για να φτάσουμε πια να μιλάμε για πιλοτικές εφαρμογές στο Λύκειο και να έχουμε απαιτήσεις έτσι να λειτουργήσει κάτι τέτοιο αλλά για να μην ρίχνω μόνο το βάρος της ευθύνης στα παιδιά λίγο δύσκολη Τέλος πάντων αυτή τη στιγμή Αλλά απευθύνεστε σε εκπαιδευτικούς που κατά βάση έχουν 30 χρόνια υπηρεσίας στα ελληνικά σχολεία οι περισσότεροι από αυτούς έχουν πάρει το πτυχίο τους 30 χρόνια πριν δεν μπόρεσαν ποτέ στη διαδικασία να επιμορφωθούν στα πειραματικά καλούνται να επιμορφωθούν αλλά επιτρέψτε μου να πω ότι αυτά τα οποία Εγώ διδάχθηκα τέσσερα χρόνια στο παιδαγωγικό δεν μπορούνε να τα περνάνε σε 5 λεπτά και να παραπέμψουμε στους συναδέλφους Αντε διαβάστε πέντε λεπτά τα θεωρητικά και να έχουν την απαίτηση μετά να αφομοιώσουν τι σημαίνει κοινωνικός γραμματισμός τι σημαίνει ψηφιακός γραμματισμός όλα αυτά δεν γίνεται αυτό δηλαδή και αν εσείς πιστεύετε Όποιοι εσείς αν αυτοί που πιστεύουν οι ιθύνοντες ότι όλα αυτά αφομοιώνονται Με την επιμορφωτική συνάντηση που κάνουμε μία ώρα ανά δύο εβδομάδες νομίζω ή ανά μήνα νομίζω ήταν πέρσι όλα θα λειτουργήσουν καλά ε κοροϊδευόμαστε μεταξύ μας κοροϊδευόμαστε Μεταξύ μας αυτό το πράγμα δεν περπατάει θέλετε άτομα να το περπατήσουν να το προχωρήσουν; θα βάλετε σωστούς εκπαιδευτικούς να στελεχώσουν τα πειραματικά με εκπαιδευτικούς που έχουν τα τυπικά προσόντα τα ουσιαστικά προσόντα και όχι μόνο την εμπειρία αυτή τη στιγμή Εγώ είμαι μειοψηφία στο σχολείο μου είμαι η μία που αξιολογήθηκαν να μπω στο Πειραματικό έχοντας πίσω μου τυπικά προσόντα μεταπτυχιακά επιμόρφωσης 1002 και επειδή τυγχάνει λόγω παλαιότητας να προηγούνται άλλοι εγώ να μένω στα αζήτητα και να καλύπτω κάτι πολιτικές παιδείες και κάτι Αντιγόνη Β Λυκείου Όχι ότι τα απαξιώνω τα μαθήματα κάθε μάθημα αν έχεις Έμπνευση μπορείς να το απογειώσεις αλλά πρέπει λίγο κάποια

πράγματα να αλλάζουν πολύ δραστικά και κάποιος πρέπει να πάρουν την ευθύνη για αυτό και στην αξιολόγηση που έκανα και στο ΙΕΠ εγώ αυτά τα έγγραφα Δεν τους άρεσε τους άρεσε ποσώς με ενδιαφέρει Θα τα πω θέλετε να τρέξουμε κάποια πρωί Από τη στιγμή που δεν έχετε εκπαιδευτικούς καταρτισμένους για αυτό όσο φιλότιμος και αν είναι ο άλλος αν δεν τον εκπαιδεύσεις όπως πρέπει και όχι με την πιλοτική αυτήν την επιμόρφωση που κάναμε την οποία κάποιος αντέδρασαν και θαρρείτε και κάνανε μεταπτυχιακό δεν ξέρω και εγώ Πώς τα έχουνε τα δεδομένα μέσα στο μυαλό τους ουσιαστική επιμόρφωση δεν πρόκειται ούτε καν ένα πιλοτικό πρόγραμμα να προχωρήσει.»

2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πώς κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

«Ωραία ότι ουσιαστικά θα έλεγα ότι περισσότερο καταργεί το καθεστώς σου του μοναδικού βιβλίου και αυτό είναι η μεγαλύτερη ελευθερία στον εκπαιδευτικό να αυτενεργήσει να λειτουργήσει συνδυαστικά από διαφορετικές πηγές να αφήσει και ελεύθερο τον μαθητή να δημιουργήσει Στο κομμάτι της δημιουργικότητας της φαντασίας ότι εμπλέκει και το κομμάτι των συναισθηματικών δεξιοτήτων γιατί τα παλαιότερα κυρίως προγράμματα ήταν προσανατολισμένα κυρίως στην απόκτηση γνώσεων όχι στην απόκτηση περισσότερων δεξιοτήτων και άλλου είδους έτσι δεξιοτήτων που εμπλέκονται με την πνευματική νοημοσύνη του παιδιού με τη συναισθηματική νοημοσύνη σε αυτό κυρίως θα έλεγα.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Στο ότι αντιμετωπίζουν το κείμενο πια ως έναν ζωντανό οργανισμό στην ολιστικότητα του κειμένου δεν είναι μόνο οι λέξεις ο δομολειτουργικός κυρίως οι δομολειτουργικοί κανόνες αλλά είναι και τα νοήματα είναι και άλλες σκέψεις τα διανοήματα που κρύβει ένα κείμενο δεν εμπλέκουν τόσο το κείμενο Μάλλον δεν αξιολογούν να επεξεργαστούν τον στατικά επιφανειακά αλλά διεισδύουν σε αυτό και προσπαθούν να το πραγματευτούν ως ένα ενιαίο σύνολο ως κάτι το οποίο μου έρχεται μία λέξη από τη θεωρία της Rosenbalt είναι μία συνδιαλλαγή με το κείμενο και όχι απλώς μία επιφανειακή ας πούμε ανάγνωση»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Το δεύτερο. Είναι αυτό που είπαμε το κατά πόσον θα αξιοποιήσουν οι μαθητές γνωστικά αυτά που μαθαίνουν αλλά σε πρακτικό επίπεδο δεν μας ενδιαφέρει μόνο να αποκτήσουν γνώσεις Α να είναι και λειτουργικοί να είναι χρηστικές οι γνώσεις να τις αξιοποιήσουν όπως πρέπει καλός και ο ιδεαλισμός αλλά επί του πρακτέου Τι κάνουμε Πώς το αξιοποιούμε. Το πρώτο το οποίο είναι αν θέλετε επαναλάβετε το μου έχει μία δόση αλήθειας αλλά το δεύτερο Νομίζω είναι πιο κοντά σε αυτό. (Επαναλαμβάνω) όχι δεν είναι έτσι όχι εξειδικευμένες σπουδές θα τις αποκτήσουν πολύ αργότερα εφόσον το θέλουνε στο πανεπιστήμιο αρκεί να έχουν τις κεραίες τους ανοιχτές και τα αντανακλαστικά τους να αξιοποιούν τις πληροφορίες που θα τους βομβαρδίζουν.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Τις έχει ενσωματώσει το θέμα είναι σε ένα βαθμό Όχι εξ ολοκλήρου τώρα να σας πω την αλήθεια είμαστε και θεωρητικά θεωρητικές επιστήμες στις κλασικές επιστήμες όσο και να θέλεις πώς να τις αξιοποιήσεις πρέπει να είσαι και εσύ λειτουργικός πρέπει να γνωρίζεις κιόλας να τα αξιοποιήσεις αυτά ως έναν βαθμό θα έλεγα αλλά δεν νομίζω ότι είναι το βασικό οι νέες τεχνολογίες οι ψηφιακές τεχνολογίες σε αυτό που θέλουν να κάνουν στη διδακτέα ύλη ή και στην εξεταστική ή για την εισαγωγή τους για το πανεπιστήμιο Θα πρέπει αν θέλουν να εντάξουν τις νέες τεχνολογίες θα πρέπει να αναδιαμορφώσουν λιγάκι όλο το πλαίσιο ως ένα βαθμό.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Αυτοί μπορεί να το εφάρμοσαν ή να ήταν αυτό το σκεπτικό τους η φιλοσοφία τους και μπράβο που κάποιος το αντιλήφθηκε για να το αλλάξει το θέμα είναι ότι δεν καθορίζεται από την πρόθεση ούτε ο τρόπος ούτε και τελικά πώς να το προσλάβει ο κάθε εκπαιδευτικός πάω στο προσλαμβάνει ο κάθε εκπαιδευτικός φιλοδοξία μπορεί να υπήρχε αλλά το να δώσω σε κάποιον ένα εγχειρίδιο και να του πω διάβασέ το ή να νομίζω εγώ ότι με αυτό το εγχειρίδιο αυτός θα γίνει σοφός δεν έχει καμία λογική ούτε πρόκειται να ευδοκιμήσει. Όχι! Κάπως

αλλιώς Πρέπει να το αποδώσουμε και να το αποδώσουν και έμεναν εύληπτο τρόπο κάποιιοι εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν βασικές έννοιες ούτε καν ορολογία από αυτά τα οποία ισχυρίζονται οι εμπνευστές του νέου προγράμματος και χρησιμοποίησαν πολύ εύστοχα Σε όλο τέλος πάντων το Πλαίσιο δημιουργίας του της νέας Τέλος πάντων του νέου προγράμματος σπουδών οπότε πρέπει να εξοικειωθούμε έναν πιο εύληπτο άμεσο και προσιτό τρόπο στους εκπαιδευτικούς το κομμάτι αυτό και μετά να μπουν στη διαδικασία. Για να αντιληφθεί κάποιος με τον ίδιο τρόπο σημαίνει ότι ενστερνίζεται αποδέχεται αντιλαμβάνεται ότι κάτι ίσως δυσλειτουργεί οπότε πρέπει να το διορθώσουμε Ναι στις προθέσεις των εμπνευστών των δημιουργητών των του νέου προγράμματος σπουδών των δημιουργών του νέου προγράμματος σπουδών υπήρχε και αυτό.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:
1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
 2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων)
 3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Ωραία το πρώτο και το τρίτο υπάρχουν σαφέστατα εεεε αυτό που σας είπα και από την αρχή αποδεσμεύουν το κείμενο από τη γραμματική και το συντακτικό και εμπλέκουν και το περιεχόμενο τα διανοήματα, τις ιδέες, το ιδεολογικό τέλος πάντων υπόβαθρο αφήνουν τον εκπαιδευτικό ελεύθερο να αξιοποιήσει και τον μαθητή να αυτενεργήσει, εφόσον το επιθυμεί, τώρα το κατά πόσο θα γίνουν αυτά είναι λειτουργικά και και είναι ρεαλιστικά πραγματοποιήσιμα είναι άλλο θέμα δεν συμφωνώ τόσο με το δεύτερο με το κομμάτι των νέων τεχνολογιών Εγώ προσωπικά δεν είδα αυτόν τον ψηφιακό εγγραμματισμό τα εργαλεία που μπορείς εσύ να αξιοποιήσεις ή με ποιον τρόπο Εν πάση περιπτώσει στα θεωρητικά μαθήματα.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Το νέο πρόγραμμα σπουδών από μόνο του δεν θα με βοηθήσει καθόλου στη διδασκαλία μου και αν ισχυριστεί κάποιος αυτό ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι αυτό που θα τον βοηθήσει λέει ψέματα δεν ξέρει πού πατάει και πού βρίσκεται. Θα με βοηθήσει η προϋπάρχουσα εμπειρία μου την οποία έχω αποκτήσει εγώ με την προσωπική μου αναζήτηση και διάθεση για αυτοβελτίωση διαρκής εξέλιξη σε εμάς στο ΠαΜακ στην εκπαίδευση ενηλίκων μας λένε τέσσερα πράγματα διαρκής εξέλιξη διαρκής βιωματική μάθηση διαρκής τελειοποίηση διαρκής αναζήτηση αυτό είναι το μόνον Δεν πιστεύω ότι αυτό έχει

να κάνει με το νέο πρόγραμμα σπουδών που ξαφνικά Θα το διαβάσει κάποιος και θα πει Α ξαφνικά Γίνομαι άλλος εκπαιδευτικός όχι δεν θέλω να λέω ψέματα ούτε να σε στεναχωρώ τους δημιουργούς αλλά έτσι είναι»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες ,του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Είναι πολύ σωστά διατυπωμένα ωστόσο δεν βοηθούν στην οργάνωση της διδασκαλίας σωστά διατυπωμένα είναι αλλά επί του πρακτέου δεν αντιλαμβάνεται κάποιος που δεν είναι εξοικειωμένος με τέτοιες ορολογίες. Εδώ δεν γνωρίζουν κάποιοι να κάνουν γενικούς σκοπούς γενικούς στόχους αναμενόμενα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι καινούργιες έννοιες πρέπει να έχεις μία άλλου είδους εμπειρία και κατάρτιση.»

10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Νομίζω ότι δεν έλαβαν Ίσως υπόψιν το γνωστικό υπόβαθρο των παιδιών τώρα φαντάζομαι σε κάθε τάξη διαφοροποιείται η ύλη έτσι από ότι θυμάμαι ας πούμε το Κατά Έρατοσθένους του Λυσία είναι ένα κείμενο το οποίο ναι μεν είναι πολύ ενδιαφέρον ωστόσο σε συνδυασμό και με τον Ξενοφώντα και με το Θουκυδίδη αν θεωρήσουμε ότι αυτά θα παραμείνουν θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για έναν μαθητή του οποίου εμπειρία από τα αρχαία του γυμνασίου ήταν πολύ περιορισμένη και ίσως και ανεπαρκής και δεν είχε εμπλακεί πολλές ώρες με το αρχαίο κείμενο στο γυμνάσιο είναι πολύ Γολγοθάς και μεγάλο φορτίο και εγώ θα σας για ένα μαθητή να το προσεγγίσει εκτός αν αλλάξει κάτι στο γυμνάσιο το θεωρώ ουτοπικό είναι πολύ λίγοι μαθητές που τα καταφέρνουν να τα βγάλουν πέρα ήδη με το προϋπάρχον έτσι με την προϋπάρχουσα ύλη φαντάζομαι και με κάτι διαφορετικό με κάτι το οποίο καλεί ουσιαστικά το μαθητή είναι αυτό ενεργήσει να βρεθεί αυτός στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας είναι δύσκολο»

11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Εννοείται το ότι εμπλουτίζεται και διανθίζεται και με άλλα κείμενα μέχρι τώρα τα παιδιά δεν ήταν σε θέση να το εντοπίσουν Αυτό εννοείται; Ότι δηλαδή για να είμαι ειλικρινής πέρσι κάναμε μόνο για την Α' και για τη Β' και αυτό που είπαμε

είναι ότι στην Α' θα μπει ο λόγος «Κατά Έρατοσθένους» στη Β' δεν θυμάμαι να ήταν κάτι άλλο για να είμαι ειλικρινής ότι θα προστεθεί κάτι Κοιτάζτε τι να πω Όσο περισσότερα είδη καταφέρουν αρχαιοελληνικού λόγου καταφέρουν να επιλέξουν τόσο καλή το καλύτερο για εμάς με την έννοια ότι τα παιδιά παίρνουν εικόνες και παίρνουν γεύση από διαφορετικά είδη ποιητικού λόγου και πεζογραφίας Τώρα κατά πόσο αυτό θα μπορέσει να λειτουργήσει μέσα τους είναι άλλο θέμα θεωρώ ότι στην ισχύουσα κατάσταση με τα τωρινά δεδομένα περισσότερο άγχος θα τους δημιουργήσει και ανασφάλεια και αβεβαιότητα παρά θα λειτουργήσει παρωθητικά σαν ιδέα βέβαια το να υπάρχει μία συνοχή με το μεταξύ των τάξεων είναι αρκετά βοηθητική και χρήσιμη τα παιδιά πάντα έτσι είμαστε μαθητοκεντρικά υποτίθεται το καινούργιο πρόγραμμα σπουδών είναι μαθητοκεντρικό και δεν ξέρω κατά πόσο αυτό θα τους βοηθήσει ή θα λειτουργήσει υπέρ τους γενικά.»

- 12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Ναι Έχει αρκετές νύξεις στο νέο πρόγραμμα σπουδών κοινωνική αδικία, ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιοσύνη ενυπάρχουν μέσα στο νέο πρόγραμμα σπουδών ναι.»

- 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Υπάρχει μεγάλη αναντιστοιχία σαφέστατα από πού να το πιάσουμε από τα αρχαία της Γ' της Β' λυκείου γιατί στην Γ' δεν αναφερόμαστε στη Β' Λυκείου τα αρχαία τρεις ώρες είναι πολύ περιορισμένος χρόνος δεν καλύπτεται αυτή η ηλικία όπως επίσης και στα αρχαία Γενικής οι δύο ώρες επίσης δεν μπορώ να πω ότι βοηθούν στην ανταπόκριση και του μαθητή αλλά και στην κάλυψη όλων των στόχων που θέτει το νέο πρόγραμμα σπουδών συγγνώμη δεν μιλάω για τα λατινικά μιλάω μόνο για τα αρχαία.»

- 14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων;** (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Λοιπόν κοιτάζτε δεν είμαι υπέρ του να αφαιρεθούν ενότητες είμαι υπέρ του να προσθέσουμε ώρες διδασκαλίας για να γίνει όπως πρέπει το μάθημα των αρχαίων ελληνικών Μία χαρά ήταν και οι ενότητες και η φιλοσοφία και η επιλογή των κειμένων Εννοείται μας ενδιαφέρει να μπλέξουμε με τους μαθητές και με νέα είδη αν μη τι άλλο 20 και 30 χρόνια το ίδιο κείμενο καταντάει και βαρετό για όλους μας και μας κάνει να καταλήξουμε σε στασιμότητα

περισσότερο οι ώρες θέμα ωρών είμαι πόσες ώρες θα διαθέσεις στη διδασκαλία σου.»

- 15.** Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Διαβάζοντας τους σκοπούς τους στόχους και τη φιλοσοφία Το καταλαβαίνεις αυτό επαναλαμβάνουμε συνεχώς τα ίδια. Αν μιλήσουμε για τη δική μου τάξη θα σας πω ότι αυτό δεν χρειαζότανε το νέο πρόγραμμα σπουδών για να μπούμε σε ένα τέτοιο μήκος κύματος και σε μία τέτοια φιλοσοφία άλλες τάξεις όμως ούτε και με το νέο πρόγραμμα σπουδών θα καταφέρουν κάτι τέτοιο ούτε και με χίλια δυο ανάλογα προγράμματα σπουδών.»

- 16.** Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Μία χαρά κατάλληλη είναι βέβαια Μία χαρά κατάλληλη είναι και οι αρχαίοι Έλληνες και οι ιδέες που προκύπτουν μέσα από τα αρχαία κείμενα αν μη τι άλλο για αλληλεγγύη για συνύπαρξη για ισότητα για δικαιοσύνη μιλούσαν σαφέστατα όλα ξεκίνησαν από την αρχαία ελληνική φιλοσοφία Μακάρι να μπορούσαν να βάλουν τα παιδιά να ήταν σε τέτοια κατάσταση ωριμότητας που να μπορούσαν και κριτικής σκέψης που να μπορούσαν να εμπλέξουν και φιλοσοφικά κείμενα στην Α' Λυκείου να μην φτάνουμε στην Γ' λυκείου και μιλούσαμε για φιλοσοφίες εννοείται.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- 17.** Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητάς σας το νέο Π.Σ.;

«Πλήρη μεσάνυχτα δεν έχουν καταλάβει τίποτα. Είμαστε όλοι σε μία κατάσταση πώς θα το εφαρμόσω, τι θα κάνω δεν μου φτάνουν οι ώρες να μην κατηγορώ τους άλλους να κατηγορήσω και εμένα και εγώ όταν έχω να αγχωθώ για την ύλη για το πώς θα καλύψω το κομμάτι της ύλης αυτά λιγάκι τις ιδέες και τα διανοήματα τα παρακάμπτω τα παραμερίζω.»

- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

«Τώρα μου είπατε ήδη στην αρχή ότι θα σας ρωτήσω και παρακάτω εγώ τα πρόλαβα και τα είπα Εντάξει να μην επαναλαμβάνομαι μόνο δυσκολίες προκύπτουν γιατί δυστυχώς οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν μάθει Σε τέτοιου είδους

πρακτικές επίσης οι νεότεροι εκπαιδευτικοί τη συγκεκριμένη στιγμή στα ελληνικά σχολεία είναι περίπου οι νεότεροι 40 ετών οι νεότεροι που είναι ένας δύο στην καλύτερη περίπτωση είμαστε όλοι οι υπόλοιποι έρχονται από μία άλλη φιλοσοφία οι γνώσεις τους είναι συγκεκριμένες κάποιες είναι στατικές αδυνατούν να το αντιληφθούν αυτό πώς μπορεί να λειτουργήσει δυναμικά και νομίζω λίγο ότι όλοι μας γενικότερα μας βολεύει η ισχύουσα κατάσταση δεν θέλουμε να αλλάξουμε και τη βόλεψή μας εντάξει βλέπουμε λίγο και τους νέους λίγο και κάπως εχθρικά λίγο επιφυλακτικά το ίδιο Ίσως και οι νέοι εντάξει Και εμείς τους βλέπουμε λίγο τους αντιμετωπίζουμε σαν τα γέρικα άλογα που πρέπει να φύγουν να πάνε στη σύνταξη λίγο δεν τους αποδεχόμαστε όλοι κάπου φταίμε δεν είμαστε οι μεν για να διώξουμε τους δε αλλά πρέπει να έχουμε λίγο νομίζω όλοι μας αυτογνωσία και καλό είναι και αυτοί που δημιουργούν νέα προγράμματα αν θέλουν να λειτουργήσουν να αναλαμβάνουν αυτοί πρωτοβουλίες να μην μπαίνουμε εμείς σε τέτοιες διχαστικές πρακτικές.»

19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Η μεγαλύτερη δυσκολία είναι ότι τα παιδιά αδυνατούν σε κάποιες τάξεις να αντιληφθούν τι τους λες τι θέλεις από αυτούς αυτό η μεγαλύτερη δυσκολία αλλά εξαρτάται και από το τμήμα εξαρτάται από τις συνθήκες από τα δεδομένα Δεν είναι τα δεδομένα απρόσωπα μιλάμε σε συγκεκριμένους μαθητές σε συγκεκριμένα άτομα τα οποία σε βοηθούν είτε να διεκπεραιώσεις ένα μάθημα είτε να το απογειώσεις. Βεβαίως υπήρξαν θετικά διότι πλέον βάζεις στο προσκήνιο τα παιδιά περιμένεις να αφουγκραστείς τα παιδιά τη φωνή των παιδιών και μαθαίνεις από αυτό μαθαίνεις αν μη τι άλλο ότι δεν πρέπει να λειτουργείς ως αυθεντία εσύ είσαι και κανένας άλλος μαθαίνεις ότι και κάποιος άλλος είναι εκεί και είναι έτοιμος να δώσει τη δική του οπτική τη δική του πινελιά και ουσιαστικά η διαδικασία του μαθήματος είναι ένα δοῦναι και λαβείν μας κάνει όλους καλύτερους.»

20. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Θα έλεγα περισσότερο να μπει σε μία λογική επιμορφωτής όποιος επιμορφωτής αυτό που θέλει να μεταλαμπαδεύσει να το κάνει πιο εύληπτο με καθημερινά πρακτικά παραδείγματα με μικροδιδασκαλίες με παρατήρηση δηλαδή μην Αναμένουμε ότι με μία θεωρητική προσέγγιση των πάντων ξαφνικά οι εκπαιδευτικοί Θα μάθουν να αξιοποιούν σωστά το νέο εργαλείο που λέγεται νέο πρόγραμμα σπουδών επί του πρακτέου η επιμόρφωση θα είμαι επιμόρφωση και αν δεν μας φτάνουν οι ώρες για να επιμορφώσουμε τους εκπαιδευτικούς όπως πρέπει καλύτερα να μην τις κάνουμε κιόλας.»

21. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;
- «Ναι ναι και ο δικός μου επιμορφωτής ήταν επιμορφωτής για τον οποίο στο Αριστοτέλειο ξέρω ότι τον επιλέγαμε τον επέλεξαν κυρίως για την τακτική του μεθοδολογία αυτό το οποίο εγώ έτυχε να παρακολουθήσω και ως φοιτήτρια για να δώσω ΑΣΕΠ αλλά και εκ των υστέρων για τη διδακτική μεθοδολογία γιατί εμείς οι φιλόλογοι από τη φιλολογία του έχουμε τελειώσει δεν έχουμε επαφή με το κομμάτι του παιδαγωγικού με το κομμάτι της διδακτικής μεθοδολογίας όπως αυτοί που έχουν τελειώσει φιλοσοφικό παιδαγωγικό που εκεί σχεδιάζουν προγράμματα ε αυτό που περίμενα εγώ να γίνει ήταν περισσότερο μία πρακτική μεθοδολογία να μου διδάξει με ποιον τρόπο θα έκανε κάτι με το σχεδιασμό του μαθήματος δεν το είδα αυτό θα περίμενα και λίγο απογοητεύτηκα δεν θέλω να του συγκεκριμενοποιεί σο ο άνθρωπος μπορεί να είναι πολύ ξεχωριστός πολύ εξαιρετικός αλλά εμένα Με ενόχλησε ας πούμε το ότι αξιολόγησέ κάποια σενάρια με άριστα επειδή έτυχε να γνωρίζει ας πούμε κάποιους εκπαιδευτικούς ή ξέρετε τα 35 και τα 45 χρόνια προϋπηρεσίας μας κάνουν να νομίζουμε ότι εμείς είμαστε και κανένας άλλος επειδή μονοπωλούμε λοιπόν το λόγο νομίζουμε ξαφνικά ο επιμορφωτής μας ότι ότι εμείς είμαστε και εγώ δεν ξέρω τι top of the top με ενόχλησε ότι λειτούργησαν κάποια στοιχεία που δεν θα έπρεπε να λειτουργούν στην επιμόρφωση εις βάρος της επιμόρφωσης τελικά δεν κάναμε επιμόρφωση όχι δεν κάναμε καθόλου επιμόρφωση Δεν θεωρώ ότι η επιμορφώθηκα συμμετέχω συνεχώς σε επιμόρφωσης και μπαίνω σε μία διαδικασία συνεχώς να μαθαίνω καινούργια πράγματα και να συμμετέχω σε προγράμματα Ε αυτό δεν ήταν επιμόρφωση δεν θα ήθελα να πω ότι ήταν γιατί με βιντεοσκοπείται αλλά όχι περισσότερο σαν αρπαχτή Αν μου επιτραπεί ο όρος αυτό.»*

Απομαγνητοφώνηση Σ8

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ8

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές - Μεταπτυχιακές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 17
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 11
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Με πολύ διάβασμα να σας πω παρότι χρόνια το ίδιο αντικείμενο κοιτάζω όσο περισσότερο μπορώ να επικαιροποιώ το υλικό που έχω, δηλαδή σήμερα

παραδείγματος χάριν έκανα ένα μικρό κεφαλαιάκι το 38 στο Επιτάφιο που έχει να κάνει με τη ψυχαγωγία τον ιδιωτικό βίο των Αθηναίων και εχθές το βράδυ προσπαθούσα να σκεφτώ σε ένα πολύ αδύναμο τμήμα πώς θα τους κινήσω το ενδιαφέρον να ξεκινήσουμε από την ψυχαγωγία σήμερα αν είναι σημαντικό για τη ζωή του ανθρώπου να τους φέρω κάποιο δοκιμάκι στα νέα ελληνικά για να κουβεντιάσουμε να πάρουμε από αυτό ιδέες για να πάμε στο αρχαίο ελληνικό οπότε λαμβάνω υπόψιν μου το τμήμα και τις ανάγκες του και κοιτάζω να επικαιροποιήσω το υλικό μου στα αρχαία έχουμε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο έχουμε αναγκαστικά το αρχαίο κείμενο αναγκαστικά θα πρέπει να προσεγγίσουμε τη μετάφραση ακόμα και στη Β' Λυκείου που το μάθημα είναι δίωρο και τα παιδιά δεν διδάσκονται γραμματική και συντακτικό και είναι ιδιαίτερο δύσκολο το εγχείρημα αυτό σε δύο δύσκολα κείμενα όπως είναι ο «Επιτάφιος» και η «Αντιγόνη» που θα κάνουμε στη συνέχεια οπότε στο χρόνο που απομένει περισσότερο κοιτάζω από το 45λεπτο κοιτάζω να τους κινητοποιήσω και να συνδέσω το περιεχόμενο είτε με θέματα σύγχρονα είτε με θέματα που τους αφορούν για να κινητοποιηθούν γιατί ειδικά αυτό που κάνω εγώ τα τελευταία χρόνια τα αρχαία της Β' είναι ένα πολύ ιδιαίτερο μάθημα. Παρότι είναι το αντικείμενό μου να σας πω τα αρχαία επειδή είναι και τα Λατινικά τα τελευταία έχω βρεθεί με τα λατινικά φορτωμένη του σχολείου συν τις εκθέσεις που είναι για εμάς υποχρεωτικές οπότε έχω βρεθεί σάντουιτς στριμωγμένη με αυτό το δίωρο των αρχαίων ελληνικών μόνο.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Λοιπόν οι συνάδελφοι έκαναν εξαιρετική δουλειά ως προς το υλικό τους έχουν κάνει πολύ μεγάλη δουλειά μάλιστα πρόσφατα κάποιοι συνάδελφοι που θα έχουν υποβάλει αίτηση για συντονιστές μου ζήτησαν να τους προωθήσω κάποια αρχεία για να διαβάσουν για συντονιστές εκπαίδευσης και τους λέω τι να σας πρώτο προωθήσω ούτε εγώ δεν τα έχω κατεβάσει από την πλατφόρμα χαρά στο κουράγιο τους μας έχουν εφοδιάσει με πολύ μεγάλο υλικό πολύ ενδιαφέρον υλικό πολύ φιλόδοξο υλικό. Δεν ξέρω ενώ είναι εξαιρετικό το υλικό οι άνθρωποι έχουν κάνει εξαιρετική δουλειά τι από αυτά μπορεί να προσαρμοστεί στην καθημερινότητα τη σχολική και στην πίεση του χρόνου μας είτε πεντάωρο είτε δίωρο είτε οι έξι ώρες που όμως στόχο έχουν τις πανελλήνιες θα πρέπει να το δούμε στην πράξη. Είναι πολύ καλά στο λύκειο έτσι στο γυμνάσιο δεν έχω καμία εικόνα πολύ φιλόδοξο.»
2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

«Λοιπόν να σας πω τώρα το πρόβλημα της Β' Λυκείου αυτό που σας έλεγα ότι θα το δούμε παρέα στη συνέχεια στην Α και στη Γ αλλάζει το αντικείμενο και στη Β κατεύθυνσης στην Α' και στη Β' κατεύθυνσης αλλάζει το αντικείμενο σε πολύ μεγάλο βαθμό στη Γ' λιγότερο εγώ έχω πάθει κάτι πολύ ενδιαφέρον με τη δεύτερα Λυκείου το αντικείμενο παραμένει το ίδιο εμείς ως πρότυπο σχολείο πάντοτε προσεγγίζαμε τα αρχαία ελληνικά προσπαθούσαμε να προσεγγίσουμε τα αρχαία ελληνικά και με άλλα εργαλεία οπότε ουσιαστικά στη Β' Λυκείου εγώ δεν έχω καταλάβει πολύ μεγάλη αλλαγή στα αρχαία όπως τα εφόρμωσα πέρσι και θα τα εφαρμόσω φέτος για αυτό σας είπα δεν ξέρω πόσο θα σας φανώ χρήσιμη παραμένει το ίδιο αντικείμενο «Επιτάφιος» και «Αντιγόνη». Στις συζητήσεις που κάναμε με τους συντάκτες του υλικού μας είπαν και έχουν δίκιο μην κοιτάτε που εσείς Το γνωρίζετε το κείμενο και τα έχετε βαρεθεί να τα διδάσκετε τόσα χρόνια τα παιδιά πρέπει να μάθουν τώρα πώς θα τα δούνε είναι ένα άλλο θέμα οπότε ουσιαστικά εγώ προσωπικά δεν έχω καταλάβει πολύ μεγάλη αλλαγή στην πράξη στην πιλοτική εφαρμογή γιατί πάντα προσπαθούσα να κάνω διαφορετικά πράγματα πάντα και λόγω σπουδών έκανα διαφορετικά πράγματα ξέρετε ο νόμος Πλαίσιου για τα πρότυπα σχολεία αφήνει μεγάλο περιθώριο να αλλάζουμε ακόμα και το curriculum του Υπουργείου Παιδείας δηλαδή ακόμα και το πρόγραμμα σπουδών το ίδιο και το αντικείμενο να κάνουμε περισσότερα πράγματα στα παιδιά και εκτός ύλης έχουμε δικαίωμα από το από τη νομοθεσία. Άρα πάντα προσεγγίζαμε από άλλα μονοπάτια και εγώ προσωπικά δεν έχω καταλάβει μεγάλη αλλαγή σε σχέση με τους συναδέλφους για αυτό σας είπα ότι είμαι ιδιαίτερη περίπτωση.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα **στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Θεωρώ ότι η προσπάθεια είναι να αντιμετωπισθεί το κείμενο ολιστικά έτσι να φύγουμε από την από την προσέγγιση γραμματικό-συντακτικών φαινομένων και να πάμε στο ίδιο το κείμενο το οποίο έχει πάρα πολύ ενδιαφέρον και για μένα και έτσι προσπαθώ να κάνω τη δουλειά μου ξεκινώντας από το κείμενο το πρόβλημα είναι δηλαδή δεν μας ενδιαφέρει η γραμματική δεν μας ενδιαφέρει το συντακτικό ως δομές μας ενδιαφέρει για να φωτίσουμε το κείμενο και αυτό είναι κάτι που και εγώ συμφωνώ και σύμφωνη με βρίσκει και το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει αυτό το στόχο της ολιστικής αντιμετώπισης του κειμένου όμως δυστυχώς εδώ υπάρχει το όμως τόσο ο «Επιτάφιος» όσο και η «Αντιγόνη» είναι ιδιαίτερα δύσκολα κείμενα ο χρόνος είναι πολύ περιορισμένος αυτό το δίωρο είναι μάθημα Γενικής Παιδείας σε παιδιά που σε μεγάλο βαθμό δεν θα ασχοληθούν με τις ανθρωπιστικές σπουδές και έχουμε τεράστιο πρόβλημα στην ολιστική προσέγγιση ενός κειμένου όπως ο «Επιτάφιος» χωρίς τα παραδοσιακά εργαλεία δηλαδή ενώ συμφωνώ έχω κατανήσει και οι συνάδελφοι στο σχολείο

θα σας μιλήσω και από την εμπειρία από τους άλλους συναδέλφους να μένουμε περισσότερο στη μετάφραση να ξεκινάμε από το νεοελληνικό για να πάμε στο Αρχαίο ελληνικό κείμενο και είναι πάρα πολύ δύσκολο για τα παιδιά αυτή η ολιστική προσέγγιση του κειμένου χωρίς τη γνώση των εργαλείων γιατί κακά τα ψέματα υστερούνε ιδιαίτερα στη γραμματική και το συντακτικό στις μορφές συντακτικές δομές δηλαδή ενώ το πρόγραμμα νομίζω ότι έχει κύριο χαρακτηριστικό αυτή την αρχαιογνωσία και όχι την αρχαιογλωσσία εν πάση περιπτώσει είναι πολύ δύσκολο σε αυτά τα δύο κείμενα στη Β' Λυκείου.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Νομίζω το Β τουλάχιστον το Β ή έχω επιλέξει να το διαβάσω με δικό μου τρόπο. Νομίζω ότι είναι αυτό που σας είπα η ολιστική προσέγγιση του κειμένου δηλαδή δεν μαθαίνω τη γραμματική για τη γραμματική δεν μαθαίνω το συντακτικό για το συντακτικό τα έχω ως εργαλεία για να φωτίσω το κείμενο αλλά είναι η δική μας η φύση του μαθήματος για τα αρχαία ελληνικά της της Α' Λυκείου με τις πέντε ώρες ακόμα και αν το νέο ωρολόγιο πρόγραμμα δεν θα είναι 5 ώρες αλλά θα είναι 4 γιατί απ' ό,τι συζητάμε το ωρολόγιο πρόγραμμα δεν έχει καθοριστεί ακόμα αλλά θα είναι αρκετές ώρες η Γ' Λυκείου με τις 6 ώρες η Β' Λυκείου που είναι κατεύθυνση όμως και τα παιδιά έχουνε άλλη στόχευση αφήνει άλλα περιθώρια το δικό μας της Β' Λυκείου με αυτά τα δύσκολα κείμενα θεωρώ ότι έχει αυτό το στόχο στην πράξη δεν ξέρω κατά πόσο θα ευοδωθεί. Το Β' σε κάθε περίπτωση.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Σε μεγάλο βαθμό προσπαθεί το οποίο προσπαθούμε και εμείς για αυτό σας είπα δεν το έχουμε δεν το πολύ έχουμε καταλάβει πάντα προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε ειδικά στην «Αντιγόνη» που είναι θέατρο τις νέες τεχνολογίες την έννοια της παράστασης τις δράσεις της εικόνας προσπαθούμε στο βαθμό που είναι εφικτό γιατί ακόμα και στα δικά μας τα σχολεία το να βρούμε μία ώρα ένα εργαστήριο ή μία αίθουσα με διαδραστικό γίνεται πολλές φορές μάχη γίνεται μάχη για αυτό αλλά και ότι το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει και εμείς το έχουμε στο μυαλό μας αυτό Ναι σε μεγάλο βαθμό προσπαθεί να τα εμπλέξει και τους μαθητές και εμάς.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Ισχύει ισχύει αυτό που λέτε και είναι και κάτι που και εμείς εφαρμόζουμε για αυτό σας είπα ενδιαφέρον θα έχει να εφαρμοστούν αυτά τα προγράμματα σε σχολεία της γειτονιάς γιατί στα δικά μας τα σχολεία οι περισσότεροι συναδέλφοι αν όχι σταθερά κάθε διδακτική ώρα στη διάρκεια της χρονιάς πάντα έχουμε απόπειρες να διαβάσουμε το κείμενο με άλλους τρόπους με πολλούς τρόπους για να μπορέσουν να είναι ανοιχτό σε όλα τα παιδιά να σημάνει κάτι για όλα τα παιδιά για αυτό σας είπα δεν καταλάβαμε πολύ μεγάλη εγώ δεν κατάλαβα πολύ μεγάλη διαφορά. Οπότε θα έχει ενδιαφέρον όταν θα ξεκινήσει να εφαρμόζεται και σε άλλα σχολεία ισχύει ότι αυτό συμβαίνει ισχύει ότι αυτό προσπαθούμε και εμείς βέβαια κάτι που ακούω από συναδέλφους γιατί πάλι τα αρχαία της Β' Λυκείου έχουν την ιδιαιτερότητα ότι δεν εξετάζονται με τράπεζα θεμάτων σαν μάθημα το οποίο και εμένα μου δίνει τη δυνατότητα όπως λέω στα παιδιά να σας κάνω ό,τι θέλω αυτό όμως που ακούω από συναδέλφους και έχω τη συναίσθηση και εγώ η ίδια που συμμετέχουν και σε αυτό το έργο του ΙΕΠ ότι όταν έχεις μία δεδομένη ύλη που πρέπει οπωσδήποτε να βγει με ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο γιατί θα κληρωθούν πολύ συγκεκριμένα θέματα τα οποία τα παιδιά θέλουν να πάνε καλά δεν ξέρω πόσες ώρες μπορείς να σταματήσεις σε ενότητες να αφιερώσεις χρόνο να βάλεις μία άνω τελεία και να αφήσεις περιθώριο σε όλα τα παιδιά άλλος λιγότερο άλλος περισσότερο κ άλλος λιγότερο γιατί δεν είναι το αγαπημένο τους μάθημα τα αρχαία να κάνουν τις απόπειρες τους να διαβάσουν και να προσεγγίσουν το κείμενο να κάνουν τις δικές τους αναγνώσεις. Οπότε για αυτό σας λέω είμαι ειδική περίπτωση εγώ στην πιλοτική εφαρμογή. Αλλά ευτυχώς έχουμε το περιθώριο να σταματήσουμε και να κάνουμε και τις αναγνώσεις τους.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων)
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Είμαι σύμφωνη και με τις επιλογές και θεωρώ ότι σε μεγάλο βαθμό γίνεται απόπειρα απλώς με το δασκαλοκεντρικό και το μαθητοκεντρικό είναι αυτό που σας είπα προηγουμένως όταν ο συναδέλφος βιάζεται να ολοκληρώσει βιάζεται πρέπει να ολοκληρωθεί σε συγκεκριμένο πλαίσιο με συγκεκριμένες παραμέτρους

γιατί δυστυχώς κακά τα ψέματα τα παιδιά μας που θα δώσουν εξετάσεις το καλοκαίρι δυστυχώς θέλουν να τα πάνε καλά δηλαδή αυτό τους λέω ειδικά στη Γ' Λυκείου κάνα έκθεση λέω ξέρω ότι εσείς αυτό που σκέφτεστε είναι να γράψω και να τα πάω καλά άρα υπάρχει μία αντινομία άμεσα στο τέλος και τι ζητάμε από τα παιδιά στο τέλος και τι κάνουμε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Εγώ σας είπα έχω αυτό το περιθώριο άλλοι συναδέλφοι δεν το έχω σε άλλα σε άλλες τάξεις και πάλι όμως στη δική μου τάξη στη Β' Λυκείου στο τμήμα ή στα τμήματα που έχω κάθε χρόνο επειδή είναι δύσκολα τα κείμενα δεν μπορώ να αφήσω τον μαθητή να παλινδρομήσει χωρίς βοήθεια και χωρίς να του ρίχνω το μίτο της Αριάδνης για να τον βγάλω από το κείμενο δηλαδή μας έχουν αφήσει στη Β' Λυκείου το ελεύθερο να απολαύσουμε τα αρχαία ελληνικά με δύο πολύ δύσκολα κείμενα όμως. Σε αυτό συμφωνώ και με την αρχαιογνωσία και την αρχαιογνωσία είναι σαφής η στόχευση και εμείς προσπαθούμε σας είπα είναι η φύση των σχολείων τέτοια αλλά για το δασκαλοκεντρικό πάρα πολλές φορές και τους συναδέλφους καταλαβαίνω αλλά και εγώ σας είπα ότι όταν βλέπω ότι δεν μπορούν θέλουνε βοήθεια παρεμβαίνω εξομαλυντικά.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Να σας πω στη συγκεκριμένη περίπτωση επειδή σας λέω ήδη εμένα είναι το αντικείμενο των σπουδών μου ήδη ασχολούμαι με τη διατύπωση θεμάτων με στόχο τις εξετάσεις περισσότερο νομίζω ότι είδα γραμμένες να παίρνουν σάρκα και οστά και δικές μου σκέψεις και δικά μου τι να σας πω τώρα ότι ένας από τους συντάκτες είναι συντονιστής μου στην τράπεζα θεμάτων δηλαδή περισσότερο είδα πράγματα που έχουμε συζητήσει που τα έχουμε να τα βλέπω γραμμένα παρά ένα καινούργιο πλαίσιο.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες ,του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«Ναι αυτό νομίζω ότι είναι και σαφώς διατυπωμένα και βοηθητικά ειδικά από τη στιγμή που θα αρχίσουν να εφαρμόζονται και σε σχολεία της γειτονιάς όπως λέμε που δεν είναι πρότυπα πειραματικά για τους συναδέλφους που θα κάνουμε την εφαρμογή το οποίο είναι ενδιαφέρον και για μένα γιατί θα είμαι επιμορφώτρια είμαι και στον πίνακα των επιμορφωτών Β για τους συναδέλφους που θα τα εφαρμόσουν στη συνέχεια αλλά και για μας σε κάθε περίπτωση όσα χρόνια και να κάνουμε το μάθημα εγώ μπήκα στον οδηγό του «Επιταφίου» για τον εκπαιδευτικό τώρα που το διδάσκω θέλοντας να διαβάσω από κάθε

κεφάλαιο σε κάθε κεφάλαιο ποιος είναι ο στόχος για να μην χάσω και εγώ ώρα διδακτική γιατί επειδή είναι ένα κείμενο που μπορεί να σε κρατήσει και να συζητάς και να ξανά συζητάς να σας πω δηλαδή στην πράξη επαγωγικά ότι και εγώ άνοιξα και εγώ τώρα που το κάνω κοιτάω σε κάθε κεφάλαιο ποιος είναι ο στόχος τι θέλει το πρόγραμμα σπουδών να γνωρίζει ο μαθητής και να προσαρμόσω το μάθημά μου εκεί.»

- 10.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«Λοιπόν για την Α' λυκείου να σας πω από πείρα και από τα πολλά χρόνια που έκανα αρχαία ελληνικά στην Α' τα παιδιά αγαπούν πάρα πολύ τον Ξενοφώντα οπότε τα νέα κεφάλαια θα ανανεώσουν την ύλη αλλά είναι πολύ αγαπητός συγγραφέας ο Θουκυδίδης τους δυσκόλευε αλλά τους άρεσε αλλά είναι πολύ ενδιαφέρον που για την ίδια περίοδο θα δούνε και την ίδια ιστορική περίοδο την οπτική γωνία ενός ρήτορα οπότε θα δουν δύο διαφορετικά κειμενικά είδη πώς αντιμετωπίζουν το ίδιο θέμα και επιστημονικά κατάλληλο και νομίζω κατάλληλο για την ηλικία τους και θα τους αρέσει παρότι δεν το εφαρμόζω εγώ πιλοτικά και στη Β' πολύ μεγάλο ενδιαφέρον τα Σικελικά νομίζω είναι από τα ωραιότερα κομμάτια του Θουκυδίδη για τη Β' κατεύθυνσης σας λέω τώρα νομίζω κατάλληλο και για την κατεύθυνση της Β' καλύτερα από την Α' και οι ρητορικοί λόγοι πάλι ενδεδειγμένοι και ειδικά αυτοί που θα πάνε στη Β' κατεύθυνση έχει ενδιαφέρον να έχουν ξεκινήσει με Λυσία να συνεχίσουν σε κάτι πιο δύσκολο να έχουν ξεκινήσει με Ξενοφώντα σε κάτι πιο δύσκολο για την Γ' λυκείου η φιλοσοφία είναι μία μόνιμη διαφωνία που έχω και όσες φορές το συζητάμε δεν ξέρω περίμενα να αλλάξει για να είμαι ειλικρινής δεν θεωρώ να σας το πω ειλικρινά ότι οι μαθητές πρέπει να ασχολούνται για μία χρονιά ολόκληρη με Πλάτωνα και Αριστοτέλη σε τόσο δύσκολα κείμενα τόση εξειδίκευση πια δεν υπάρχει λόγος και εγώ στο πανεπιστήμιο δηλαδή έκανα σε άλλο εξάμηνο Πλάτωνα σε άλλο εξάμηνο Αριστοτέλη δηλαδή δεν υπάρχει λόγος και να σας πω την αλήθεια τώρα που διάβαζα και εγώ έτσι λίγο φρέσκα τις σημειώσεις μου με αφορμή την τράπεζα θεμάτων για την Γ' λυκείου γιατί δεν τα διδάσκω αυτά τα αρχαία νομίζω ότι ξεφεύγει το πλαίσιο από τα αρχαία ελληνικά σαν κείμενο και πάμε προς την φιλοσοφία δηλαδή για την Γ' Λυκείου έχω τις ενστάσεις μου για την ίδια επιλογή του αντικειμένου τώρα για την Β' τα κείμενα το άφησα τελευταίο γιατί αυτό κάνω τα κείμενα και τα δύο είναι εξαιρετικά αλλά τα θεωρώ πολύ δύσκολα και θα σας πω δεν ξέρω μέχρι τέλους περιμένω τις ερωτήσεις σας και θα σας κάνω τα σχόλιά μου επειδή έχω γράψει στα ημερολόγια τα αρχικά της πιλοτικής εφαρμογής τα θεωρώ πολύ δύσκολα θεωρώ πολύ δύσκολο για τα παιδιά να προσπελάσουν το αρχαίο κείμενο του και στο Θουκυδίδη και στην Αντιγόνη.»

11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«Σε αυτό συμφωνώ σας είπα και για την Α' και για τη Β' Λυκείου Και για τη Β' κατεύθυνσης έχει μεγάλο ενδιαφέρον αυτή η εξέλιξη στη Γ' έχω τις διαφωνίες μου για την τόσο μεγάλη εξειδίκευση δεν θεωρώ θεωρώ ότι πια φεύγουμε είναι πολύ καλές οι προθέσεις των συναδέλφων οι συνάδελφοι το έχουν εκπονήσει είναι και ειδική στη φιλοσοφία έχει ενδιαφέρον η φιλοσοφία εξυπακούεται αλλά νομίζω ότι είναι και κουραστική για τους μαθητές δηλαδή εγώ που μπαίνω και κάνω λατινικά και ακούω τα σχόλιά τους για τα αρχαία ελληνικά Νομίζω ότι είναι κουραστικό όλη τη χρονιά τέτοια εμβριθηση πια στον τομέα της φιλοσοφίας. Τα υπόλοιπα θεωρώ ότι είναι πολύ καλά και στη Β' Γενικής εκεί άλλη είναι η ένστασή μου»

12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Εντάξει νομίζω ότι οι συνάδελφοι έχουν κάνει προτάσεις έχουν κάνει ήδη ένα ευρύτατο υλικό δηλαδή τα το βιβλίο του εκπαιδευτικού για τη Γ Λυκείου είναι 300 σελίδες πολλή δουλειά αλλά από κει και πέρα είναι στο χέρι και πρέπει να είναι στο χέρι κάθε συναδέλφου το υλικό αυτό να το προσεγγίσει να το εμπλουτίσει να το επιλέξει ούτως ή άλλως πολλές φορές η πραγματικότητα κινείται και τα προβλήματα των παιδιών και οι προβληματισμοί των παιδιών κινούνται τόσο γρήγορα που μας ξεπερνά. Δηλαδή εγώ ειδικά στην έκθεση κάθε βράδυ διαβάζω μπαίνω στις εφημερίδες για να κατεβάζω κείμενα που να ανταποκρίνονται και στην τρέχουσα πραγματικότητα και στα ενδιαφέροντα των παιδιών σε ένα βαθμό νομίζω αυτό πρέπει να γίνεται και στα Αρχαία Ελληνικά ό,τι και να κάνουν οι συνάδελφοι την επόμενη χρονιά θα πρέπει να το ξαναδείξ να το ξαναδιαβάσεις να βρεις κι άλλα καινούρια στοιχεία οι άνθρωποι έχουν κάνει απόπειρα να επικαιροποιήσουν το υλικό έχουν πολύ υλικό αλλά αναγκαστικά ο ρυθμός της επικαιρότητας σε αναγκάζει να έχεις το νου σου δηλαδή μιλάμε για τον πόλεμο όταν οι άνθρωποι μιλάμε για τον εμφύλιο όταν οι άνθρωποι όταν εγώ δίδασκα παραδείγματος χάρη το 74 κεφάλαιο του στο Θουκυδίδη έλεγα στα παιδιά τότε πριν δύο χρόνια που ήμασταν στη Webex ότι για τον Αδόλφο Καραμπάχ και βλέπαμε και βιντεάκια που όντως καίγανε τα σπίτια τους τώρα είναι ο πόλεμος Ρωσίας Ουκρανίας πρέπει να δεις μπορώ μπορώ να πάρω κάτι μπορεί να το καταλάβουν τα παιδιά μπορώ να το χρησιμοποιήσω σαν εργαλείο ή θα είναι ατυχής η σύνδεση δηλαδή πάντα πρέπει να ελέγχουμε την επικαιρότητα μας ξεπερνάει η επικαιρότητα.»

13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την

ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Λοιπόν εδώ είναι αυτή η παρέμβαση που θα έκανα δυστυχώς τα περιθώρια του χρόνου είναι στις άλλες τάξεις σας είπα είναι ασφυκτικά γιατί η στόχευση είναι οι εξετάσεις με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Στη Β' Λυκείου είναι τα κείμενα που είναι πολύ δύσκολα για τα παιδιά στο δίωρο είναι ιδιαίτερη συνθήκη όταν παραδείγματος χάρη στο Θουκυδίδη τώρα που μπήκα και εγώ στο πρόγραμμα σπουδών πέρσι ξεκινώντας την επιμόρφωση από το φθινόπωρο και ολοκληρώνοντας το Φεβρουάριο το Θουκυδίδη δεν προλάβαμε να τον δούμε με βάση το νέο πρόγραμμα σπουδών επιμορφωθήκαμε οπότε φέτος είναι και για μένα πρώτη χρονιά όταν, λοιπόν, άνοιξα του εκπαιδευτικού να δω πώς να προσεγγίσουμε φέτος το κείμενο είδα ότι το 38 και το 39 παραδείγματος χάρη το συνεξετάζει ως η Αθήνα μπήκε στον πόλεμο και του αφιερώνει 1 ή 2 διδακτικές ώρες αυτό δεν το θυμάμαι, βεβαίως το προσάρμοσα στις δικές μας ανάγκες αυτό είναι εκτός πραγματικότητας δηλαδή μία διδακτική ώρα θέλουν να καταλάβουν τι λέει το 39 δεν συζητάμε να μεταφράσουν δεν συζητάμε που δεν καταλαβαίνουν δεν έχουν το λεξιλόγιο μπροστά μας δηλαδή θεωρώ και το έγγραφο και στην αξιολόγηση που κάναμε στο ΙΕΠ μετά την πιλοτική εφαρμογή θεωρώ ασφυκτικότατα τα περιθώρια του χρόνου για ένα πρόγραμμα σπουδών που θέλει πραγματικά να δίνει ελευθερία στον εκπαιδευτικό δηλαδή το έχει στόχο και έρχεται ο παράγοντας του χρόνου και το ένα αναιρεί το άλλο ενώ το υλικό που δίνει και το ίδιο το πρόγραμμα διατυπώνει ότι έχει στόχο κάτι τέτοιο όταν αυτό μπει σε χρονικά πλαίσια δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Εμένα η πρόταση μου να σας πω στο πιλοτικό ήταν ή όχι μετάφραση στη Β' Λυκείου αυτό έχω στείλει στο ΙΕΠ αυτό έχω πει και στον κύριο Μπ. που είναι ο συντονιστής μας στη δικιά μας την ομάδα και είναι και από τους εκπονητές του προγράμματος σπουδών. Δεν μπορεί να ζητάμε από τα παιδιά παραδείγματος χάρη μετάφραση σε ένα κείμενο που δεν έχουμε βάλει τις λέξεις στη σωστή σειρά και δεν το έχουμε εξομαλύνει δεν το έχουμε φωτίσει γλωσσικά αυτό είναι αδύνατο να γίνει στη 1-2 ώρες που λέει συνεξέταση 38-39 δεν γίνεται.»

- 14.** Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Για το δικό μας για τη Β' Λυκείου που το εφαρμόζω γιατί στα άλλα δεν έχω άποψη δεν το έχω δει στην πράξη για το δικό μας Για τη Β' Λυκείου νομίζω ότι αν δεν ζητείτο η μετάφραση σε εξετάσεις και μας άφηνε ένα περιθώριο ευχάριστο να προσεγγίσουμε το κείμενο δημιουργικά με πολλές μεταφράσεις να το συζητήσουμε τι νομίζετε εσείς εδώ ή πάρτε το ελληνικό νεοελληνικό κείμενο με ποιο κομμάτι του αρχαίου θα το ταιριάζετε ή διαβάστε το και βάλτε πλαγιότιτλους στα κομματάκια στα νέα ελληνικά δηλαδή με άλλους τρόπους και δεν ήταν ο στόχος οι εξετάσεις νομίζω ότι θα πήγαινε μία χαρά και θα μπορούσαμε πια να επικεντρωθούμε στην ολιστική προσέγγιση του κειμένου

τώρα για την Α' και τη Β' κατεύθυνσης επειδή πρέπει να το δει κανείς στην πράξη για τη Γ' είμαι σκεπτική και εξακολουθώ να είμαι σκεπτική με την τόση φιλοσοφική διάσταση του μαθήματος γιατί σας λέω ότι ξαναδιαβάζοντας είδα ότι ουσιαστικά τα παιδιά κάνουνε κατά το ήμισυ φιλοσοφία δηλαδή θα μπορούσε να μην υπάρχει και κείμενο αρχαίο μπροστά και να έχουνε μόνο τη μετάφραση και να διαβάζουν φιλοσοφία και να συζητάμε για τη θεωρία του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη αλλά αυτά επειδή δεν τα βλέπω στην πράξη σας λέω μόνο τη γνώμη μου.»

- 15.** Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Ισχύει αυτό αυτό πραγματικά ισχύει πραγματικά είναι στόχος και σας λέω τώρα το 38 39 γιατί είναι εδώ όταν βάλεις τα παιδιά διαβάστε το και Μπέιτε στη διαδικασία να συγκρίνετε και Μπέιτε στη διαδικασία να σκεφτείτε Αθήνα στην Ειρήνη και στον πόλεμο η Σπάρτη Πώς θα ήτανε; μήπως η Σπάρτη και για σκεφτείτε πραγματικά και τους κεντρίζει το ενδιαφέρον και τα και τα βάζεις όπως έλεγε μία παλιά μας διευθύντρια και συντονίστρια δώσε στο παιδί να κάνει κάτι έστω και ένα μολύβι να του δώσουμε και να του πούμε γράψε κάτι είναι ότι το έχουν κινητοποιήσει πραγματικά είναι η φιλοσοφία τους στο χρόνο προσκρούει στα ασφυκτικά πλαίσια του χρόνου προσκρούει η φιλοσοφία υπάρχει βέβαια συγγνώμη τώρα που σας διακόπτω επειδή ούτως ή άλλως το συζητάμε σας είπα και πολλοί από τους εκπαιδευτές είναι και συνάδελφοι και τους γνωρίζω από ό,τι μας λένε εμείς παραδίδουμε ένα πρόγραμμα σπουδών τα ωρολόγια προγράμματα ή από αυτό το πρόγραμμα που παραδώσαμε τι θα είναι ως ύλη αυτό είναι του Υπουργείου Παιδείας οπότε το πρόγραμμα σπουδών πραγματικά έχει αυτή τη φιλοσοφία»

- 16.** Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Απόλυτα! Γιατί ειδικά στα Αρχαία Ελληνικά αν δεν κινητοποιήσεις τα παιδιά να κάνουν κάτι όπως δεν συμπαθούν και ιδιαίτερα το μάθημα και ειδικά στο Λύκειο μας έρχονται από το Γυμνάσιο απηυδισμένα γιατί κάνουν γραμματική και συντακτικό σε τέτοιο βαθμό που έχουν ξεχάσει ότι έχουν κείμενο μπροστά τους και τους έχουν μείνει κανόνες γραμματικής που εμείς δεν του ζητάμε καν στο Λύκειο δηλαδή στο Γυμνάσιο έχουν μάθει τον Αττικό αναδιπλασιασμό που δεν τον βλέπουν ποτέ στο λύκειο και έρχονται στην πρώτη Λυκείου όσο άντεχαν και λέγανε αυτά τα αρχαία είναι πιο εύκολα από του γυμνασίου γιατί εμείς πια βλέπαμε το κείμενο και μας ενδιέφεραν άλλα πράγματα είναι πολύ σημαντικό βέβαια για τους μαθητές.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- 17.** Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;
- «Επίσης πάλι λόγω της ιδιαιτερότητας του σχολείου θα σας πω ότι εμείς με ενδιαφέρον το είδαμε ακόμα και οι συνάδελφοι που είχαν συγκεκριμένες διαφωνίες σε κάποια θέματα στο περιεχόμενο είτε στη τις ίδιες έχουμε λίγο-πολύ το πώς θα εφαρμοστεί στα χρονικά πλαίσια που δίνει το ωρολόγιο πρόγραμμα ή αν ο στόχος είναι οι εξετάσεις άρα περιμένω να δω κάποια συγκεκριμένα ψέματα μπροστά μου άρα πρέπει να διαβάσω για αυτά τα συγκεκριμένα θέματα πάντα με ενδιαφέρον τα βλέπουμε αυτά λόγω του σχολείου οτιδήποτε θέλει να ανανεώσει πάντοτε το προσεγγίζουμε Με ενδιαφέρον να το δούμε στην πράξη με καλή διάθεση και όχι με διάθεση αποδόμησης πριν το δούμε.»*
- 18.** Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
- «Ως προς την επάρκεια των διδασκόντων οτιδήποτε θέλει διάβασμα δεν νομίζω ότι τίθεται θέμα επάρκειας αν κάποιος ανοίξει και το διαβάσει όντως και δει όντως τι ζητάει και εφαρμόσει δεν νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα. Τώρα ως προς την υλική επάρκεια είναι πάρα πολλά σχόλια που δεν έχουν που έχουν ένα εργαστήριο ή έναν διαδραστικό τώρα εκεί δεν ξέρω δεν έχει όμως να κάνει με το τωρινό πρόγραμμα σπουδών είναι οποιαδήποτε διδακτική δράση κάνουν όταν δεν υπάρχει η επάρκεια σε τεχνολογικά μέσα για τους μαθητές ειδικά ο τομέας των νέων τεχνολογιών που αναφέρατε και προηγουμένως ότι είναι στόχος του νέου προγράμματος σπουδών εδώ δεν υπάρχουν εργαστήρια δεν υπάρχουν διαδραστικοί και εμείς ακόμα είμαστε σε ένταση δηλαδή εγώ τώρα έχω αύριο στο μυαλό μου οπωσδήποτε να κλείσω πολυμέσα για τη Δευτέρα να κάνω τους βαλκανικούς πολέμους δηλαδή έχουμε στο μυαλό μας αυτό είναι θέμα είναι θέμα που είναι πέραν των δυνατοτήτων των εκπαιδευτικών.»*
- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)
- «Η πίεση του χρόνου ώστε να εφαρμοστεί στην πράξη σε σχέση με το πρόγραμμα δηλαδή όταν πέρσι κάναμε την εφαρμογή εγώ ήξερα ότι καθυστερώ δηλαδή αυτό που σας είπα είχα όμως το περιθώριο στο δικό μου μάλιστα σε ένα από τα 2 τετράμηνα εγώ έκανα και εναλλακτική αξιολόγηση δεν έβαλα το τυπικό διαγώνισμα τα παιδιά. Αυτό όμως πώς το κάνεις σε ένα μάθημα που ο στόχος*

είναι οι εξετάσεις στο τέλος με την τράπεζα θεμάτων ότι τα θετικά ήταν ότι κινητοποιήθηκαν οι μαθητές δούλεψαν σε ομάδες τους άρεσε εργάστηκαν έτσι μεγαλύτερο ενδιαφέρον είχαν άποψη Όχι ήταν ενδιαφέρον για τα παιδιά δηλαδή αυτή η κινητοποίηση των μαθητών το μαθητοκεντρικό λειτούργησε.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Τις έχω ήδη αυτά που ήδη έχω ανεβάσει στο ΙΕΠ η αξιολόγηση της μετάφρασης με εντελώς διαφορετικό τρόπο με άλλο πνεύμα εντελώς και μάλιστα τώρα τις προάλλες κάτι συζητούσαμε με τους συναδέλφους για αυτό σας είμαστε και συνάδελφοι πολλών ετών και σχολίαζε ο συνάδελφος που κάνει τα αρχαία στη Γ' είναι δυνατόν να μη ζητάμε μετάφραση στις Πανελλήνιες στη Γ' λυκείου και να ζητάμε στη Β' Λυκείου στο μαθητή να μετάφραση «Επιτάφιο» είναι μετάφραση «Αντιγόνη» δεν ξέρω πώς ότι μετάφραση ακόμα αποτελεί ο παραδοσιακός τρόπος εξέτασης της μετάφρασης η απομνημόνευση ουσιαστικά για τα παιδιά γιατί είναι απομνημόνευση στη Β' Λυκείου δεν συζητάμε βοηθάει το πρόγραμμα σπουδών και συνάδει με τις αρχές του.»

- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Όχι ήδη και στην αξιολόγηση του ΙΕΠ έχω στείλει ήταν εξαιρετική δούλεψαμε πάρα πολύ καλά σαν ομάδα και εγώ σας είπα ότι το συζητήσαμε με τους συναδέλφους κάποια πράγματα που και εγώ τα είδα στην αρχή και πάνω στη συζήτηση μου εξήγησαν και εκείνοι και πολύ διαφωτιστικοί και με πολύ καλό συντονισμό και εγώ κατανόησα τους στόχους του προγράμματος και μέσα από το διάλογο και τη διάδραση και την καθοδήγηση του συντονιστή πολλά πράγματα γίνανε σαφέστερα και εγώ σε κάποιες αρχικές ενστάσεις που είχα υπαναχώρησα αλλά τώρα στο θέμα της μετάφρασης είμαστε πολλοί σύμφωνοι. Όχι νομίζω γιατί πιο ασφυκτικά πλαίσια και για εμάς δεν νομίζω ότι θα λειτουργούσαν.»

Απομαγνητοφώνηση Σ9

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου Σ9

- Φύλο: Θήλυ
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές - Μεταπτυχιακές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 18
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 10
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2

- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Εντάξει δεν μπορώ να αποκλίνω υπάρχει ύλη που δίνεται από το Υπουργείο απλώς αυτό που κάνω αρκετά χρόνια είναι να μην χρησιμοποιώ το βιβλίο αλλά έχω φτιάξει το κείμενο το χω χωρίζω σε φράσεις σε κόλλα που λέμε και δίνω παράλληλη μετάφραση δίπλα η οποία είναι δική μου και είναι κατά λέξη χωρίς να αλλοιώνεται η σειρά των όρων του βιβλίου προκειμένου να διευκολύνεται η μετάφραση δηλαδή αν κάποιος ενώσει τα κενά κόψει τα enter που έχω βάλει εγώ θα προκύψει ακριβώς όπως είναι το κείμενο και η μετάφραση είναι πάντα δίπλα στα παιδιά οπότε χρησιμοποιώ αυτές τις δικές μου φωτοτυπίες και γενικά ό,τι είναι κάτι να διδάξω αν είναι κάποιο γραμματικό φαινόμενο ή συντακτικό επειδή έχω και κάποια ευχέρεια με τον υπολογιστή δουλεύω με δικό μου υλικό.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Εντάξει νομίζω ότι είναι μία αξιόλογη προσπάθεια σε γενικές γραμμές δηλαδή πιστεύω ότι υπάρχει καλή πρόθεση και γίνεται για καλό σκοπό για όλους Δηλαδή αυτό.»
2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)
«Να είμαι ειλικρινής δεν μας δόθηκε η ευκαιρία να εμβαθύνουμε τόσο πολύ ως ομάδα δηλαδή πρέπει ο καθένας να καθίσει να αφιερώσει πάρα πολύ χρόνο για να το δει εις βάθος και να μπορέσει να προσδιορίσει τη σύγκριση έτσι με μία σχετικά γρήγορη θα έλεγα μάτια ωραία και λόγω και της δικής μου περίπτωσης που αντιλαμβάνεστε δηλαδή και η εφαρμογή που κάναμε και η εκπόνηση ενός πολύ μεγάλου σεναρίου ήτανε κάτι που έπρεπε να πιεστώ πάρα πολύ για να το φέρω εις πέρας παρόλα αυτά αυτό που διαπιστώνω είναι μία αλλαγή στη φιλοσοφία σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα την οποία προσωπικά επικροτώ πάρα και την οποία προσωπικά εφαρμόζονταν πριν το πρόγραμμα σπουδών όχι επειδή το εφάρμοσα εγώ απλώς ήτανε κάτι το οποίο χαίρομαι να το δω και στην πράξη αυτή η δομολειτουργική οπτική των αρχαίων ελληνικών δηλαδή να ξεφύγουμε από το τετριμμένο τι είναι αυτός ο τύπος πραγματικά τι είναι αυτή η λέξη συντακτικά αλλά να το δούμε λειτουργικά μέσα στο κείμενο γεγονός που εμένα το έκανα ούτως ή άλλως δηλαδή αντί να πω βρες μας το υποκείμενο θα πω ποια ενέργεια γίνεται εδώ ποιος είναι αυτός που την κάνει σε ποια χρονική στιγμή βρισκόμαστε αυτό βέβαια έχει να κάνει μάλλον με τις δικές

μου σπουδές στη γλωσσολογία γιατί με τη δομολειτουργική γραμματική τι νέα ελληνική και όταν ήμουν εγώ στο πανεπιστήμιο το 1998 που μπήκα ήταν η χρονιά η επόμενη χρονιά δεν θυμάμαι που είχε βγει αυτή η οπτική στη γραμματική με το Μπαμπινιώτη που ήταν και καθηγητής μας οπότε το έχω κρατήσει από εκεί αυτό το επικροτώ σε πολύ μεγάλο βαθμό και βλέπω ότι αρέσει και στα παιδιά.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα **στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Πέρα από αυτό το κομμάτι που σας είπα το δρόμο λειτουργικό νομίζω ότι δίνεται μία έμφαση στην ερμηνεία η οποία προβλέπεται και από το δηλαδή το συγκεκριμένο μάθημα το θέλει αυτό την ερμηνεία έχει βαθύτερες ουσίες που πρέπει να αναδειχθούν από ότι είδα έτσι στοχοθεσία παρότι θεωρώ ότι είναι λίγο ελλιπής αυτό νομίζω θα το ρωτήσετε και λίγο πιο μετά θα μπορούσαν δηλαδή να δώσουν περισσότερες πληροφορίες να κατευθύνουν περισσότερο αλλά το ένα στοιχείο είναι αυτό να ξεφύγουμε από την τυποποίηση στα Αρχαία Ελληνικά να δούμε τα φαινόμενα μέσα σε πραγματικά κείμενα να μην ξεκινήσουμε παραγωγικά όπως ίσως συνέβαινε κατά το παρελθόν αλλά να ξεκινήσουμε επαγωγικά από το παράδειγμα να κάνουμε τον κανόνα και αυτό επίσης το επικροτώ αλλά νομίζω περιστρέφεται πάλι στο ίδιο θέμα που σας είπα και πριν είναι δηλαδή ένα στοιχείο που με έχει εντυπωσιάσει το λειτουργικό και η ερμηνεία αυτά τα δύο θα επεσήμανα.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. **ακαδημαϊκού χαρακτήρα** ή σε Π.Σ. **για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό**)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Καλά να σας πω ότι έχω επιφυλάξεις και για τα δύο δεν ξέρω προβλέπεται για το Α πολύ μεγαλύτερη πολύ περισσότερες επιφυλάξεις δεν ένιωσα κάτι τέτοιο ότι μπορεί κάποιος με τις γνώσεις που απέκτησε Εντάξει η αλήθεια είναι ίσως το γεγονός ότι επαναφέρουν τη γραμματική πώς ήταν παλιά το εγχειρίδιο πώς να το πω τώρα αυτό το ανθολόγιο κάπως έτσι το λέγανε ίσως το ότι επαναφέρουν διδασκαλία της γραμματικής συστηματικά και νομίζω και στις τρεις τάξεις αυτό

είναι κάτι που μπορεί να δώσει εφόδια στα παιδιά. Έ τώρα το κατά πόσο δεν ξέρω δηλαδή νομίζω είναι λίγο τραβηγμένο να πω ότι τα προετοιμάζει να μπουν ας πούμε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση νομίζω υπάρχει ένα άλμα εκεί τα παιδιά. Δηλαδή από αυτό που τους παρέχεις από αυτό που τους παρέχει το ίδιο το σύστημα δηλαδή το πρόγραμμα σπουδών μέχρι το να μπουν στα πανεπιστήμια υπάρχει ένα πολύ μεγάλο άλμα το οποίο πρέπει να το κάνουνε μόνο τους σε πολύ μεγάλο βαθμό και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού που νομίζω ότι πρέπει να είναι λίγο εμπνευσμένος δηλαδή δεν κάνουν όλοι αυτή τη δουλειά πιστεύω. Δεν λέω ότι την κάνω εγώ αλλά πιστεύω ότι δεν την κάνουν όλοι. Άρα δεν νομίζω ότι αρκεί από μόνο του το πρόγραμμα σπουδών όπως είναι έτσι για να πούμε ότι προετοιμάζει τα παιδιά για την τριτοβάθμια από κει και πέρα. Το αν χρησιμοποιεί τις γνώσεις στην καθημερινότητα επειδή είναι η φύση του μαθήματος τέτοια που είναι τα αρχαία ελληνικά μόνο εάν κάποιος εμβαθύνει στην ερμηνεία ή εάν εμβαθύνει ένα άλλο στοιχείο που νομίζω οι περισσότεροι το κάνουν. Και παλιά τη σύνδεση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την ελληνική υπό αυτή την έννοια να μάθεις λέξεις να αξιοποιήσεις στοιχεία της γραμματικής όταν γράφεις έκθεση αυτό το ενθαρρύνω τα παιδιά πολλές φορές που διδάσκω έκθεση στη Γ' Λυκείου ανάγω ανάγουμε σε προηγούμενα να πω ξέρετε αυτά τα λέγαμε στην πρώτη Λυκείου που κάναμε γραμματική συντακτικό κύριες προτάσεις. Αλλά και πάλι δεν νομίζω ότι άλλαξε κάτι στη φιλοσοφία του μαθήματος θεαματικά που να λέμε ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν τη γνώση στην καθημερινότητά τους ίσως επειδή πολλά από αυτά που είναι αλλαγές εμείς στο σχολείο που είμαστε σαν πρότυπο σχολείο πολλά από αυτά τα εφαρμόζαμε δηλαδή σαν μία καινοτομία δεν θεωρώ ότι έχω αλλάξει σε μεγάλο βαθμό από αυτό που έκανα ήδη.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Απαντάω με διαβάθμιση λίγο-πολύ έλεγα μέτρια προς αρκετά αλλά ξέρετε κάτι παράδειγμα τι να δώσω συγκεκριμένα από κάποιες δραστηριότητες αν προτείνουν δραστηριότητες που εμπλέκουν τις νέες τεχνολογίες ξέρετε κάτι επειδή πιο παλιά είχα απασχοληθεί στο κέντρο ελληνικής γλώσσας που έκαναν αυτά τα σενάρια του Πρωτέα είχαν δουλέψει πάλι στα Αρχαία Ελληνικά δεν σας κρύβω ότι κοιτώντας λίγο τις δραστηριότητες και σε αυτό το πρόγραμμα σπουδών και τότες θα σένα των αρχαίων ελληνικών εγώ είχα μπει στην εφαρμογή τους όχι στη σύνθεση νομίζω ότι πολλές φορές ο κλάδος μας ειδικά οι φιλόλογοι δηλαδή επινοούμε δραστηριότητες για να εμπλέξουμε τις νέες τεχνολογίες αλλά αυτό δεν γίνεται επί της ουσίας υπ' αυτή την έννοια. Δεν θεωρώ δίνει πάλι ένα προβάδισμα στις νέες τεχνολογίες να μου δώσει ένα δημιουργικό τρόπο να τις αξιοποιήσω αυτό πιστεύω αλλά με την επιφύλαξη ότι δεν έχω εμβαθύνει δηλαδή δεν έχω κάτσει με τις ώρες να διαβάσω το πρόγραμμα σπουδών από την επιμόρφωση και από αυτά που αναλογούσαν στο μάθημα μου που ήταν η πρώτη λυκείου θα έλεγα δηλαδή σε μέτριο επίπεδο και όχι πάλι κάτι τρομερά διαφορετικό από ότι ίσχυε.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Εντάξει νομίζω ότι είναι ανοικτό υποτίθεται δίνει κάποιο ερέθισμα και μπορείς να αυτενεργήσεις αυτό θα έλεγα σε μεγάλο τώρα το κατά πόσο είναι συμπεριληπτικό Εξαρτάται και μπορεί να εμπλέξει ας πούμε κάποιον μαθητή που είναι αλλοδαπός εξαρτάται πάντα από την ενότητα από τις δραστηριότητες που θα επιλέξεις αλλά αν κάποιος θέλει να ασχοληθεί μπορεί να έχει ως αφορμή το πρόγραμμα σπουδών και να κάνει κάτι δημιουργικό για αυτά τα παιδιά. Θεωρώ ότι δίνει περιθώριο για αυτενέργεια είναι ένα ανοικτό πρόγραμμα και αυτό φάνηκε και στην πιλοτική εφαρμογή δηλαδή κάναμε πράγματα που θέλαμε κάναμε ότι θέλαμε αν είναι επιτρεπτή αυτή η έκφραση εμείς τουλάχιστον και σε συνεργασία με τον επόπτη μας που ήταν εξαιρετικός ο άνθρωπος αυτό να σας πω με ικανοποίησε ότι αυτά που είχα σαν ιδέες μπόρεσα να τα εφαρμόσω αλλά από κει και πέρα δεν νομίζω ότι έχει κάτι ιδιαίτερο ως προς τη συμπερίληψη δηλαδή εξαρτάται από τις δραστηριότητες που θα εμπνευστεί ο ίδιος ο εκπαιδευτικός που αν έχει τη διάθεση και θέλει να το ψάξει λίγο μπορεί να κάνει κάτι και για τα παιδιά τα διαφορετικά με την ευρύτερη έννοια είτε μαθησιακά διαφορετικά είτε λόγω καταγωγής και δυσκολιών στη γλώσσα εναπόκειται στον διδάσκοντα αλλά περιθώριο υπάρχει χωρίς όμως δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι υπάρχει σαφής κατεύθυνση και ότι με διευκολύνει το πρόγραμμά μου δίνει μία ιδέα για το πώς θα επιλέξω και αυτά τα παιδιά αυτό δεν το είδα εγώ μπορεί να υπάρχει και να μην το έχω δει.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Το τελευταίο είναι σίγουρο αυτό πήγα να πω πριν ότι μπήκε και η διδασκαλία της γραμματικής συστηματικά πάλι σε όλες τις τάξεις και του συντακτικού και το δρόμο λειτουργικό κομμάτι ευλογεί την αρχαιογνωσία με την αρχαιογνωσία αυτό νομίζω φαίνεται σε πολλά σημεία και μία ματιά που έριξα έτσι σε όλες τις τάξεις είναι ορατό νομίζω σε όλες τις τάξεις στο πρόγραμμα σπουδών τώρα για τις νέες τεχνολογίες έχω πάλι μία επιφύλαξη σας το είπα και πριν εντάξει αυτό έχει να κάνει με το διδάσκοντα από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό σαν

οδηγία μπορεί να είναι έτσι όπως το περιγράφουμε και όπως το ορίζουν αλλά νομίζω ότι μπορεί κάλλιστα ο διδάσκοντας να το παραβλέψει και να κάνει τα δικά του δηλαδή το ότι υπάρχει ως οδηγία στο πρόγραμμα σπουδών δεν είναι τόσο ρητά προσδιορισμένο το μαθητοκεντρικό ώστε να αντιληφθώ εγώ ως διδάσκων ότι ο ρόλος μου είναι υποστηρικτικός και όχι ότι είναι είμαι η γραμμή που τα κατευθύνει όλα νομίζω ότι δύσκολα θα το εγκαταλείψουμε αυτό οι εκπαιδευτικοί δεν ξέρω εσείς την εμπειρία σας πώς το βλέπετε;

[Απαντώ]

Είναι σημαντικό να έχει ενεργό ρόλο απλώς δεν ξέρω σε ποιο βαθμό είναι σαφές ότι τώρα τον ρόλο τον έχουν οι μαθητές δηλαδή πάλι είναι ένα πλαίσιο οδηγιών πιστεύω μπορεί να είναι πιο ελεύθερο από άλλες φορές να είναι πιο ανοιχτό και πιο ελεύθερο αλλά πάλι είναι ένα πλαίσιο που αφορά το διδάσκοντα άρα του δίνει ρόλο να κάνει πράγματα το λέω ρεαλιστικά το ιδανικό θα είναι οι μαθητές να κάνουν και την αντίστροφη πώς το λένε την ανεστραμμένη τάξη να το κάνουν και αυτό το λέει και μέσα ωραία αλλά πόσο θα το κάνεις και ποιοι θα το στηρίζουν αυτό θα το στηρίζουν σε αυτό το μάθημα εγώ το έχω κάνει αυτό το έχω κάνει πριν 10 χρόνια ομαδοσυνεργατική στο επόμενο κεφάλαιο ας πούμε μία ενότητα που δεν την έχω διδάξει και έχουμε φτάσει περίπου τα Χριστούγεννα και έχουν εξοικειωθεί τα παιδιά με τη διαδικασία του πώς μεταφράζουμε πώς συντάσσουμε έβαλα ομάδες και το έκανα σενάριο μαθήματος έγινε και χάρηκαν πάρα πολύ τα παιδιά αλλά σε πόσες ενότητες θα το κάνω αυτό που μου Έφαγε μία εβδομάδα να το δουλέψω.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

«Είναι ένα πλαίσιο για να κοιμηθούμε τώρα δεν γίνεται να αποκλίνουμε από αυτό νομίζω δίνει τον οδηγό που θα κινηθούμε το πώς θα το αξιοποιήσω θα ακολουθήσω την ύλη και θα προσπαθήσω ότι μπορώ να κάνω πιο δημιουργικό για τους μαθητές μου αυτό τώρα είναι λίγο γενικό που σας λέω έχει να κάνει με τις ενότητες πρώτα-πρώτα η αλήθεια είναι ότι η εικόνα που έχω αφορά την ύλη του προγράμματος σπουδών που είναι ίδια με αυτή που ισχύει σήμερα δηλαδή εκεί έχω καλύτερη εικόνα πέρα από το να κάνω μία απλή αποτίμηση του πια κείμενα θα διδάσκονται στις τάξεις δεν έχω βρει ακόμα το χρόνο να δω αναλυτικά στα καινούργια κείμενα οπότε δεν ξέρω πώς θα τα αξιοποιήσω αυτά τα καινούργια που καταλαμβάνουν ένα μεγάλο εύρος εντάζει ας πούμε στην τρίτη λυκείου που μπαίνει η απολογία του Σωκράτους αυτό το είχα διδαχθεί εγώ ως μαθήτρια στο γυμνάσιο έχω μία εικόνα του κειμένου μου άρεσε σαν κείμενο αλλά δεν έχω εικόνα του πώς θα μπορούσα να το αξιοποιήσω στην πράξη.»

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού

σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

«*Νομίζω ότι είναι καλοδιατυπωμένα και είναι και βοηθητικά στο πλαίσιο των οδηγιών δηλαδή αλλά νομίζω θα μπορούσαν να είναι και λίγο περισσότερα πιο εξειδικευμένα τώρα ίσως συγκρίνω με αλλού με παλαιότερα με παλαιότερες οδηγίες που είχαν ενωθεί που νομίζω ήταν πιο αναλυτικές δεν ξέρω αν υπερβάλλω σε αυτό αλλά ας πούμε στο σενάριο που έκανα εφαρμογή πέρυσι νομίζω έδινε λίγα πράγματα έδινε το κεντρικό κάποια βασικά κάποιους άξονες.»*

- 10.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

«*Εντάξει σε αυτό δεν μπορώ να αμφισβητήσω σε καμία περίπτωση οι προγενέστερες γνώσεις των μαθητών στην πρώτη Λυκείου είναι μηδενικές σχεδόν δυστυχώς δηλαδή έρχονται με απίστευτα κενά επίσης η αποσπασματική διδασκαλία των κειμένων στο Γυμνάσιο τα κάνει να δυσκολευτούν να συλλάβουν την έννοια του συνεχούς κείμενου στο Λύκειο δηλαδή αργούν λίγο να πάρουν μπρος αλλά σε καμία περίπτωση δεν θα έλεγα ότι τα κείμενα του Λυκείου δεν είναι κατάλληλα για την ηλικία τους. Πάρα πολλά κείμενα της αρχαίας λογοτεχνίας θα ήταν κατάλληλα της Αττικής διαλέκτου εννοείται το άλλο που μου είπατε το επιστημονικά έγκυρο εννοείται ότι είναι σε καμία περίπτωση δεν το αμφισβητώ αλλά αυτό που θα σχολιάζα για την ύλη δεν ξέρω αν τα έχετε σε άλλη ερώτηση και θα ήθελα θερμά να καταγραφεί με κεφαλαία γράμματα και με bold ότι η ύλη είναι **ΤΕΡΑΣΤΙΑ** αν δηλαδή μπορούσα να το φωνάζω με ντουντούκα θα το έκανα κατά τα άλλα δεν υπάρχει κανένα άλλο ζήτημα.»*

- 11.** Ποια είναι η γνώμη της για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

«*Συνολικά τώρα λέτε για τα αρχαία ελληνικά έτσι; Για την ύλη σε όλες τις τάξεις. Ναι αυτή υπάρχει και υπήρχε από χρόνια υπάρχει μία λογική στο πώς μπαίνουν τα κείμενα να ξεκινήσουν από την ιστοριογραφία να πάνε στη ρητορική και να συνεχίσουν στη φιλοσοφία Αυτή είναι μία διαβάθμιση που υπήρχε πάντα δεν είναι η καινοτομία του προγράμματος κάποια στιγμή συγγνώμη και η τραγωδία μέσα. Κάποια στιγμή υπήρχε η λυρική ποίηση η οποία έχει εξαφανιστεί δεν θα έλεγα ότι είμαι λάτρης της Λυρικής ποίησης αλλά θα μπορούσε έστω και σε μορφή μετάφρασης να υπάρχει σαν είδος γιατί τα παιδιά δεν το έχουν γνωρίσει καθόλου αυτό που με ξένισε λίγο γιατί ήταν για*

παράδειγμα το ότι προσωπικά η ύλη της τρίτης λυκείου η ισχύουσα μου άρεσε δηλαδή ειδικά για τη φιλοσοφία υπήρχε μία αρχή και ένα τέλος και μία πορεία λογική που εγώ όπου δεν είμαι φανατική της φιλοσοφίας θα έλεγα ότι όσες φορές το έχω διδάξει το μάθημα έχω βαρυνκωμήσει για να το διδάξω δεν μου άρεσε παρότι μέσα στα αρχαία κείμενα μου άρεσε ο φιλοσοφικός λόγος το ίδιο το μάθημα ίσως λίγο με δυσκόλευε ίσως ήταν κακά τα σχολικά εγχειρίδια δεν ξέρω αλλά βλέποντας την στο μάθημα κατεύθυνσης των αρχαίων ελληνικών η Γ Λυκείου με βοήθησε να αποκτήσω μία πολύ καλή εικόνα για τη φιλοσοφία και βλέπω τώρα ότι ξαφνικά αυτό αλλάζει παρότι το κείμενο η απολογία του Σωκράτους μου αρέσει σαν κείμενο και το έχω διαβάσει όλο η αλλαγή αυτή δεν ξέρω κατά πόσο βοηθάει τα παιδιά να μάθουν ένα ακόμα κείμενο δηλαδή νομίζω ότι θα εξυπηρετούσε περισσότερο να παραμείνει το υπάρχον που υπηρετεί τη λογική να γνωρίσουν τα παιδιά όλα τα είδη του αρχαίου λόγου και ειδικά για τη φιλοσοφία έχουν αυτό το αρχή μέση και τέλος και να μπόυνε στην ουσία της νομίζω εκεί είναι ένα δεν θα το πω ατόπημα αλλά μία αστοχία στην ύλη.»

- 12. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά ως σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση ως κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Εντάξει αυτό αντιλαμβάνεστε δεν ξέρω φαντάζομαι και ως το έχετε δει αυτό δεν μιλάμε για θεαματική διαφορά του καινούριου προγράμματος με το τρέχον δηλαδή αυτό είναι στη φύση του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών να κάνει προεκτάσεις ποιο σήμερα να περνάει μηνύματα τα παιδιά γιατί υπάρχουν πάρα πολλά μηνύματα που σχετίζονται με όλα αυτά που είπατε προφανώς αρκεί βέβαια κάποιος να τα σκαλίσει λίγο δηλαδή να θέλει να τα αναδείξει αν είναι πρόθεση του προγράμματος σπουδών να αναδείξει αυτά τα στοιχεία που για εμένα ούτως ή άλλως υπήρχαν στο μάθημα και στα κείμενα και στα προηγούμενα δεν είναι δηλαδή το ότι μπαίνει ο λόγος Κατά Ερατοσθένους που θα μας μάθει για τους 30 τυράννους υπήρχε ήδη το ζήτημα των 30 τυράννων υπήρχε ήδη ο ρητορικός λόγος αν το νέο πρόγραμμα σπουδών θέλει να αναδείξουμε τέτοιες έννοιες γιατί φαντάζομαι αυτή είναι η πρόθεση του ως φροντίζει να εξασφαλίσει και τον απαιτούμενο χρόνο για να το κάνουμε δηλαδή αυτά τα δύο δεν συνάδουν.»

- 13. Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως σας την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση σας επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη σας ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Είναι τεράστια η ύλη αυτό θα το γράψετε με κεφαλαία γράμματα αυτό το φωνάζει όλος ο κλάδος. Επίσης ξέρετε τι θα μιλήσω για τα αρχαία ελληνικά

πρωτίστως της πρώτης λυκείου τα οποία σας είπα τα διδάσκω 15 χρόνια μπορώ επίσης να σας μιλήσω και για την Αντιγόνη και για τον Επιτάφιο του Περικλή θα ξεκινήσω από εκεί στον Επιτάφιο του Περικλή στον οποίο έχω δύο τρία χρόνια που δεν τον κάνω τώρα τελευταία γιατί δεν μου βγαίνει το ωράριο μου Σας είπα Έχω ανέβει στη Γ και καλύπτω το ωράριό μου εκεί που είναι βωρα τα μαθήματα στον επιτάφιο του Περικλή που θα γνωρίζετε πιθανόν φτάνει μέχρι το κεφάλαιο 46-45 κάπου εκεί πρέπει να είναι έχω αυτό το είπα και στην πιλοτική εκεί με τον επόπτη σας έχω διδάξει δεν έχω διδάξει ποτέ πάνω από το 40 ποτέ στην Αντιγόνη δεν ξέρω με τι ταχύτητα τρέχουμε πρέπει μία ή δύο φορές να έχω φτάσει στον Αίμονα τρέχοντας και πηδώντας τα κεφαλαία βάζοντας μεταφράσεις εννοείται και τον Επιτάφιο τον ολοκληρώνω από μετάφραση. Στα Αρχαία Ελληνικά της πρώτης λυκείου η ύλη τελειώνει μόνο στις χρονιές που ισχύει η τράπεζα ολοκληρώνουμε την ύλη και όχι μόνο εγώ στο σχολείο μου είμαστε 12 ή 15 φιλόλογοι η ύλη ολοκληρώνεται ολοκληρώθηκε τις χρονιές που είχαμε τράπεζα δηλαδή πέρσι και τις δύο χρονιές το 13-14 εκεί πέρσι ολοκλήρωσα την ύλη την τελευταία ώρα όχι την τελευταία ημέρα την τελευταία ώρα που ούτε έχανα μαθήματα αρρώστησα μόνο με κόβιντ την τελευταία εβδομάδα και λέω παιδιά δώστε μου ώρες θα ξεφτιλιστώ συγγνώμη για την έκφραση δεν έχω τελειώσει την ύλη Αυτό είναι το νόημα; Ξέρετε μου έχουν δώσει την αίσθηση ότι κάνουν αυτό που λέμε copy-paste δηλαδή τι ώρες προέβλεπε το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών και το πιο προηγούμενο και το πιο προηγούμενο πόση ώρα κάνουμε ξέρω γω τον Ξενοφώντα το τάδε κεφάλαιο μία ώρα οι παλιοί μία ώρα και τώρα η λογική σας είναι μία ώρα ανά παράγραφο Εγώ δεν κατάφερα ποτέ να κάνω μία ώρα ανά παράγραφο ποιος το καταφέρνει αυτός που ποντάρει σας μαθητές που πάνε φροντιστήριο ή αυτός που μιλάει μόνος του ή αυτός που κάνει μετάφραση και δεν κάνει σύνταξη ή αυτός που λέει μετάφραση και σύνταξη και τα λέει μόνος του και που δεν εμβαθύνει καθόλου στην ερμηνεία και με το κεφάλαιο που μου είπατε πριν συμπερίληψη, παγκοσμιοποίηση πόλεμος στην Ουκρανία, εμφύλιος πόλεμος και δεν ξέρω τι στην Ελλάδα δεν το αναφέρει ποτέ αν θέλουμε να κάνουμε ένα βήμα παραπέρα θα πρέπει πραγματικά να αφαιρεθούν κεφαλαία μία ματιά έριζα στην ύλη σας πρώτης λυκείου μία ματιά πραγματικά δεν έχω βρει το χρόνο έχει ένα πρώτο το οποίο είναι περίπου δεν ξέρω είναι 6-7 παράγραφοι είναι ένα μεγάλο κομμάτι οπτικά έτσι σας το είδα από μακριά πού ποια είναι η ουσία του είναι ένα εύκολο κείμενο σου λέει για να μπουν τα παιδιά σας είπανε για να μπουν τα παιδιά στη φιλοσοφία σας ιστοριογραφίας στη λογική σας ιστοριογραφίας και τι λέει λέει ονόματα ποιος είναι ο τάδε και ποιος είναι ο τάδε βγάλτε το αυτό και αφήστε 10 πράγματα αντί για τα 20 και αφήστε σας το χρόνο αυτά τα 10 να τα κάνουμε 20 συνδέοντας τα εμείς με την πραγματικότητα να ανοίξουν οι ορίζοντες δηλαδή αυτό το μάθημα πιστεύω είναι σαν να σας ρίχνει σφαλιάρες να ξυπνήσουμε να αντιληφθούμε πράγματα που συμβαίνουν γύρω μας και ίσχυαν πριν τόσες χιλιάδες και έχω το άγχος που είμαι στην ύλη θα τη βγάλω την ύλη δεν θα τη βγάλω πέρσι δεν την έβγαλα σας πληροφορώ τελείωσε η χρονιά διώξαμε σας μαθητές και έχω μείνει να κλαίω να κλαίω και να λέω στη

διευθύντρια μου σας παρακαλώ στείλτε e-mail σας μαθητές του τάδε τμήματος αύριο το πρωί κατ' εξαίρεση να έρθουνε για να ολοκληρώσω την ύλη αυτό είναι το νόημα; Κάνω εφαρμογή συγγνώμη εξοργίζομαι γιατί αυτό το μάθημα το αγαπώ κάνω εφαρμογή επιλέγω δεν ξέρω αν έχετε εικόνα σας ύλης ένα κλασικό κομμάτι με την Πάραλο που το διδασκόμασταν και παλιά λέω στον προγραμματισμό μου θα αφιερώσω για αυτή την ενότητα 2 ώρες το πρόγραμμα σπουδών πόσες λέει μία ώρα λέω αδυνατώ να εφαρμόσω μία θα προσπαθήσω αλλά υπολογίζω ότι θα μου βγει 2 ώρες και μου βγήκε τρεις και λέω του επόπτη το έγγραφο το έγγραφο στο σχολιασμό μου είδα ότι υπήρχε μία ώρα προγραμματίσει για δύο για να μου βγει σας θα ήθελα για να κάνω και μία ωραία αφόρμηση είχα κάνει σύνδεση με τη γερμανική κατοχή το ότι έρχεται η είδηση για να επιλυθεί η Αθήνα από σας Σπαρτιάτες Πώς ένιωσαν οι Αθηναίοι όταν ακούστηκε από το ραδιόφωνο ότι από στιγμή σε στιγμή μπαίνουν οι Γερμανοί στην Αθήνα και τα παιδιά μπήκαν στο πλαίσιο πραγματικά το απόλαυσα δεν το λέω επειδή το έκανα εγώ πραγματικά το απόλαυσα και εγώ έπιασα τον εαυτό μου τρεις-τέσσερις φορές με αυτά που μου λέγανε Να ανατριχιάζω χωρίς να το θέλω και λέω έχω προγραμματίσει δύο ώρες συγγνώμη μου βγήκανε τρεις και λέω την επόμενη φορά θα προσπαθήσω να πιεστώ να το βγάλω σε 2 ώρες και μου λέει ο επόπτης και είναι προς τιμήν του όχι κυρία τάδε μου λέει την επόμενη φορά να το ξανακάνετε τρεις δηλαδή σε ποιον απευθύνονται με μία ώρα ένα κείμενο 10 γραμμές δεν λέω ότι είναι δύσκολο αλλά έχει μία ουσία που αποβλέπουμε δηλαδή. Δεν είναι το ποσοτικό ας αφαιρεθεί μέχρι και το ένα τέταρτο σας ύλης γιατί δηλαδή να είναι όλα αυτά τα κείμενα ειδικά στην πρώτη Λυκείου ένα χάος δεν ξέρω πραγματικά έρχονται τα παιδιά και δίνουν εξετάσεις στην τράπεζα θεμάτων και είναι η ύλη τεράστια στην ιστορία είναι ύλη τεράστια δεν γίνεται δηλαδή να τρέχουμε πραγματικά δηλαδή τις άλλες φορές που είχε εφαρμοστεί η τράπεζα φιλάμε καρπούλι και σας το λέω ειλικρινά με τη σημασία σας λέξεως φιλάμε καρπούλι ποιος θα λείπει να του βουτήξουμε την ώρα αυτή τη στιγμή εγώ έχω κάνει προγραμματισμό πότε θα απουσιάζει συνάδελφος Σε Erasmus γιατί είμαστε ένα σχολείο πάρα πολύ δραστήριο και τα παιδιά σας τα στέλνουμε στο εξωτερικό και έρχονται με ανοιχτό μυαλό και λέω πότε θα λείπει ο τάδε να του πάρω σας ώρες και για να του πάρω σας ώρες σημαίνει ότι εγώ θα δουλέψω υπερωρία σημαίνει ότι πέρσι το Πάσχα Παρασκευή που κλείναμε εγώ έκανα εφτά ώρες μάθημα και έβγαλα κάλο στη φωνητική χορδή 7 ώρες συνεχόμενα με μάσκα με ανοιχτά παράθυρα και φασαρία και έκλεισε ο λαιμός μου και πήγα και μου λέει έχετε πολύποδα στις φωνητικές χορδές φέτος τον έβγαλα ποιο είναι το νόημα δηλαδή δεν το καταλαβαίνω ποιο είναι το νόημα σας το λέω είμαι Ο μόνος λόγος που συμμετείχα σε αυτή τη συνέντευξη ήθελα να πω αυτό.»

14. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Το αφαιρέσει έτσι δεν το συζητάμε κοιτάζτε δεν τα έχω δει ενδελεχώς και δεν θέλω να αδικήσω τους συναδέλφους που έχουν κοπιάσει πάρα πολύ για αυτό θυμάμαι το πρώτο κομμάτι για τα αρχαία της πρώτης λυκείου ξαναλέω το πρώτο κομμάτι που είναι ο Ξενοφώντας Νομίζω το 1.1 η πρώτη ενότητα που εγώ την έκανα να φανταστείτε Τη δίδασκα σαν άγνωστο κείμενο σε ένα μεταβατικό στάδιο για τα παιδιά που τελείωσαν την Α λυκείου και μπαίνουν στη Δευτέρα άγνωστο κείμενο δηλαδή είναι τόσο απλό το έκανα για να δούνε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς είναι ένα ωραίο κειμενάκι αλλά ωραίο γραμματικό-συντακτικά αλλά νοηματικά δεν μου έλεγε τίποτα δηλαδή αυτό θα τα φορούσα Επίσης δεν είμαι σίγουρη αν έχει παραμείνει ένα κεφάλαιο μπορεί και να μην έχει παραμείνει σε λέω έχω από το καλοκαίρι να δω την ύλη ένα που θύτως ή άλλως δεν το διδάσκαμε ένα που ήταν η αποκατάσταση της δημοκρατίας στον Ξενοφώντα ή αυτό με τον Κλεόκριτο δεν θυμάμαι ένα από αυτά τα κεφάλαια που ισχύουν ακόμα και έχει παραμείνει θα μπορούσε να αφαιρεθεί είμαι υπέρ του να γίνουν τολμηρές αφαιρέσεις να μείνουμε επί της ουσίας και να έχουμε το χρόνο να την αναδειξουμε την ουσία Να μπορώ εγώ να αφιερώσω ένα δίωρο να κάνω ένα σενάριο με αφορμή το κείμενο να κάνουν τα παιδιά τις προεκτάσεις τους να κάνουν και τα γραμματικά τους αλλά να κάνω και τα νοηματικά τους πραγματικά λαχανιάζουμε.»

15. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Εντάξει διαπνέεται αρκετά από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση αλλά σας είπα αυτό πρέπει να έχει και μία ρεαλιστικότητα δηλαδή να συνδυαστεί με τον απαιτούμενο χρόνο για να μπορέσει να δώσει και την αυτενέργεια και τη συνεργατικότητα και όλα τα σχετικά.»

16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Είναι πάρα πολύ αδιαμφισβήτητα δηλαδή εγώ δεν έχω καμία επιφύλαξη ότι θα συμβάλλει.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο Π.Σ.;
- «Σαν περιεχόμενο ή το γεγονός ότι τους επιβλήθηκε να το εφαρμόσουν; σε γενικές γραμμές νομίζω ότι το είδανε θετικά αλλά αυτό που ακούστηκε και συζητήθηκε και πολύ δεν είναι ότι είχε και τρελές διαφορές με τα προηγούμενα.

Επίσης σχολιάστηκε αυτό που σας είπα στην τρίτη λυκείου γιατί νομίζω ότι ήταν αξιόλογο αυτό που ίσχυε και ισχύει τώρα και επίσης είχε καθιερωθεί δηλαδή πρέπει να είναι η τρίτη χρονιά που εφαρμόζεται ή η τέταρτη δηλαδή δεν σας κρύβω παρότι προσωπικά δεν ασχολήθηκα με αυτό το κομμάτι ότι έγιναν και άλλο τύπο πιστεύω σκέψεις για ποιο λόγο έπρεπε να αλλάξει και αυτό αφού δηλαδή δεν ξέρω αν αντιλαμβάνεστε και πολιτικού τύπου καταλάβατε αυτό νομίζω ότι είναι κάτι που αμαυρώνει την όλη προσπάθεια εγώ προσωπικά δεν σκέφτηκα έτσι κι ούτε με απασχολεί ούτε με απασχόλησε ποτέ το βλέπω ως αντικείμενο εγώ το βλέπω θετικά και γενικά ήταν θετική η εικόνα αλλά όχι ότι ήταν θεαματικά διαφορετικό από ότι ίσχυε. Ίσως βέβαια επηρεαζόμαστε από το ότι είμαστε πρότυπο σχολείο που τη θέλει την καινοτομία του δηλαδή όλοι χρησιμοποιούμε νέες τεχνολογίες όλοι έχουμε εφαρμόσει κάτι ομαδοσυνεργατικό όλοι είμαστε υπέρ της μαθητοκεντρικότητας.»

- 18. Λαμβάνοντας υπόψη την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
- «Σίγουρα είναι ο εξοπλισμός δεν ξέρω σε πόσο πόσα σχολεία είναι εξοπλισμένα με εδώ και εμείς που είμαστε πρότυπο ακόμα γράφουμε στον πίνακα με την κιμωλία δεν έχουμε έχουμε σχετικά λίγους πιστεύω διαδραστικούς πίνακες ή προτζέκτορες σίγουρα αυτό το πρόγραμμα σπουδών θα αναδεικνυόταν αν υπήρχε πιο εξοπλισμός στα σχολεία να δείξεις κάτι διαδικτυακά να προβάλλεις στο κείμενο αυτό εντάξει σε αυτό νομίζω υστερεί η κυρίως η επαρχία εκτός αν είναι κανένα σχολείο κανένας Δήμος πολύ προχωρημένος ας πούμε ο άντρας μου είναι αναπληρωτής στο Ρέθυμνο σε ένα χωριό του Ρεθύμνου κιόλας και όταν πρωτοπήγαμε κάτω που κατεβήκαμε μαζί για να βρεις σπίτι και μπήκα και εγώ μέσα έτσι να πω Καλή χρονιά μιας και είμαστε συνάδελφοι μου λέει έλα να δεις λίγο τις αίθουσες όλες οι αίθουσες είχαν προτζέκτορα με καλώδιο πάνω στην έδρα internet ηχεία κάνεις ό,τι θέλεις κάνεις εγώ είμαι με στην πλάτη ο υπολογιστής να κουβαλάω σε άλλα σχολεία που ήμουν και στην επαρχία και στη Ζάκυνθο που έχω κάνει και στην Αθήνα ε μου λέγανε έχετε το καβούκι όλη μέρα και κουβαλάς επειδή κουβαλά για το laptop παντού και έναν προτζέκτορα στο χέρι εντάξει αυτά τα πράγματα δεν γίνονται να χάνεις πόση ώρα να συνδέσεις ένα δεκάλεπτο να συνδέεις τα καλώδια μετά να τα ξανά κουβαλήσεις να πας αλλού αυτό είναι ένα ζήτημα πιστεύω από κει και πέρα η ετοιμότητα που λέτε πάλι νομίζω είναι τα μεγάλα σχολεία και τα σχολεία στα αστικά κέντρα έχουν προβάδισμα πρέπει να δοθούν κάποια κίνητρα στους εκπαιδευτικούς για επιμόρφωση να μπει και μέσα στη λειτουργία του σχολείου η επιμόρφωση αυτό βέβαια σημαίνει ότι θα έχει αποσυμφορηθεί λίγο ύλη σε όλα τα μαθήματα ώστε να μπορεί το σχολείο να αφιερώσει 2 ώρες για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δεν είναι ο άλλος υποχρεωμένος στον προσωπικό του χρόνου παρότι θέλει επίσης να ενθαρρύνουμε λίγο τη δωρεάν επιμόρφωση κάποτε είχαμε λεφτά τώρα*

δεν έχουμε λεφτά εντάξει και κάποτε άλλοι μπορεί πάλι να μην είχανε και δώσανε 800 ευρώ για ποιο λόγο και 600 και 400.»

- 19.** Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Το να συμβαδίσω με το χρόνο αυτό που σας είπα έβγαινε εκτός χρόνου εκτός του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών χρόνου σε όλες τις περιπτώσεις ό,τι και να έκανα σε άλλη δυσκολία στην εφαρμογή δεν συνάντησα για να είμαι ειλικρινής εγώ προσωπικά. Υπήρξε ανταπόκριση από τα παιδιά δηλαδή όταν τους κάνεις κάτι διαφορετικό κάτι δημιουργικό κάτι που τα εμπλέκει ας πούμε σε εμένα λειτούργησε πάρα πολύ θετικά κάθε φορά που το συνέδεα με το σήμερα έκανα για παράδειγμα τη δίκη του Θηραμένη και πριν δούμε τη δίκη περιγράψαμε τους έβαλα μάλλον να φανταστούνε πώς είναι μία δίκη σήμερα ποιοι παράγοντες συμμετέχουν τι ισχύει ποια είναι η αναμενόμενη διαδικασία ξέρω γω να ακουστεί το κατηγορητήριο, να απολογηθεί ο κατηγορούμενος, να ακολουθηθεί μία ψηφοφορία μετά αντιλήφθηκαν καλύτερα τη δίκη και το τι από αυτά δεν εφαρμόστηκε και ότι δεν ακολούθησε το στάδιο της ψηφοφορίας αλλά υπήρξε η αυθαιρεσία το βιωματικό κομμάτι δηλαδή λειτούργησε πάρα πολύ όπως επίσης αυτό που σας είπα με τη γερμανική κατοχή που είχα σύνδεση που τους έβαλε να φανταστούν πως θα νιώθουνε εκείνη όταν ακούσανε αυτό το ηχητικό το άκουσα να σαν να ήταν οι ίδιοι στην Αθήνα σε αυτόν τον βαθμό το βιωματικό κομμάτι είμαι και η σύνδεση με το σήμερα νομίζω ότι απογειώνει το μάθημα των αρχαίων ελληνικών σήμερα να σας πω ήρθε μία επειδή αναλαμβάνουμε και το mentoring εμείς στα σχολεία μας είμαστε μέντορας φοιτητών εγώ κάθε χρόνο κάνω 10 χρόνια που είμαι σε αυτό το σχολείο το πρότυπο κάθε χρόνο αναλαμβάνω mentoring και θα έλεγα ότι το αναλαμβάνω με μεγάλο ενδιαφέρον γιατί παράλληλα μαθαίνω κιόλας και το λέω το λέω και στους φοιτητές ας πούμε είμαστε ανοιχτοί να δώσουμε και να πάρουμε αντίστοιχα της έκανε εντύπωση της κοπέλας που σε ένα τμήμα 27 παιδιών Α αυτό είναι μία δυσκολία επίσης το ότι έχουμε πάρα πολύ μεγάλα τμήματα 27αρια σε εμάς κανονισμός μην τυχόν και αποκλίνουμε και πάμε 25 της έκανε εντύπωση που συμμετείχαν πάρα πολλά παιδιά και αυτό είναι κάτι ας πούμε που το επιδιώκω και το θέτω εξαρχής επειδή σας είπα τα παιδιά έρχονται με μηδενική γνώση στα Αρχαία Ελληνικά δηλαδή ξεκινάμε από το μηδέν τους τόνους μακρά βραχεία το λύω το λύομαι πάντα και πολύ μεγάλη δυσκολία με πολύ μεγάλη δυσκολία δηλαδή τα λέμε είναι σαν να μην τα είπαμε πάλι αλλά παρόλα αυτά πρέπει και αυτό για αυτό σας είπα ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών δίνει έμφαση στην ερμηνεία και εγώ προσωπικά σε πολύ μεγάλο βαθμό να νιώσουν τα παιδιά ότι αυτό το μάθημά τους είναι κάτι οικείο ότι μπορούν να το προσεγγίσουν όλοι ανεξάρτητα από τη γραμματική και το συντακτικό και αυτό είναι που τα ενθαρρύνει αυτό μου είπε και η φοιτήτρια της έκανε πολύ μεγάλη

εντύπωση που συμμετείχε τουλάχιστον τα τρία τέταρτα της τάξης Με ενθουσιασμό δηλαδή να σηκώνουν το χέρι εγώ να πω εγώ και να έχουν κατανοήσει πράγματα που τα έχουμε πει ξέρω γω από την αρχή της χρονιάς γιατί λέω πείτε στην κοπέλα που βρισκόμαστε και έθεσαν ένα πλαίσιο που περιελάμβανε χρονολογία τόπο περιστατικό το γιατί τόπος αυτό έχει να κάνει με την ερμηνεία ότι τα συνδέεις ότι είσαι σε θέση να τα κατανοήσεις γιατί θα μπορούσαν να συμβούν και σήμερα συμβαίνουν σε ένα γειτονικό μας κράτος.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Πέρα από αυτά που είπα αφαίρεση της ύλης σας είπα αφαίρεση της ύλης επαναπροσδιορισμός του χρόνου αύξηση δηλαδή των ωρών που προβλέπονται ανά κομμάτι Εγώ θα ήθελα περισσότερο σε στόχους περισσότερα μαθησιακά αποτελέσματα που σας το είπα και πριν θα ήθελα λίγο προτάσεις για αξιολόγηση ρεαλιστικές για αυτό σας είπα και πριν και για το κέντρο ελληνικής γλώσσας θεωρώ δηλαδή ότι πολλές από τις δραστηριότητες είναι εκτός τόπου και χρόνου είναι εκτός σχολικής πραγματικότητας δεν μπορεί δηλαδή ο άνθρωπος όπως μας λέγανε μας για ένα κεφάλαιο ξέρω γω στον Επιτάφιο να αφιερώσεις 6 ώρες δεν γίνεται δεν γίνεται να προγραμματίσεις σενάριο για 6 ώρες και αυτή τη στιγμή που το πρόγραμμα μας είπε ο πριν που σας είπα ότι είχα μία συνάντηση διαδικτυακή ήταν για την εφαρμογή του προγράμματος μας είπε ο άνθρωπος το ΙΕΠ προβλέπει 30 ώρες εφαρμογή του προγράμματος σπουδών στην πρώτη Λυκείου πού θα τις βρω εγώ τις 30 ώρες την ώρα που η τράπεζα τρέχει να εφαρμόσω δηλαδή ενότητες που είναι ούτε καν είναι στην ύλη που να τις βρω λίγο να το δούμε ρεαλιστικά το πράγμα αυτό υπάρχει ένας ρυθμός που κινούνται τα σχόλια και δεν είναι εμπειρία ενός έτους είναι η εμπειρία πάρα πολλών ετών δεν μπορεί να πατάμε στα παλιά Θα πρέπει λίγο γιατί μου κάνει εντύπωση και οι εκφωνητές είναι καθηγητές εν ενεργεία δεν μπορείς δηλαδή να αποκλίνεις εντελώς από την ύλη και να λες να κάνουμε δραστηριότητα να δούμε παράλληλα κείμενα να τα αναλύσουμε να συνδέσουμε ξέρω γω το λόγο του τάδε με το λόγο ξέρω εγώ του Ομπάμα ή με το λόγο του τάδε έχει διάφορα τέτοια ξεφεύγουμε λίγο να πάμε επί του πρακτέου και ρεαλιστικά να είναι δηλαδή προτείνω το προτείνω και θα επιμείνω σε αυτό να μας προτείνουμε δραστηριότητες αξιολογήσεις από το στενό πλαίσιο μέχρι το ευρύ από τη μικροδιδασκαλία μέχρι τη μακροδιδασκαλία σε ένα ρεαλιστικό πλαίσιο.»

- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

«Εντάξει οι άνθρωποι κάνανε την προσπάθειά τους νομίζω ο καθένας έκανε ό,τι μπορούσε θα έλεγα ήταν μία αξιόλογη προσπάθεια από κάθε άποψη αυτό που έτυχε σε εμάς έτσι ο άνθρωπος ο επόπτης μας ήτανε συναδελφικός πάνω από όλα δεν βγήκε να κουνήσει το δάχτυλο ούτε να υποδείξει δηλαδή μπήκε ήμασταν μία ομάδα που λειτουργήσαμε πάρα πολύ ομαλά αυτό είναι προς τιμήν

του και προς τιμήν των συναδέλφων υπήρξε κατανόηση και συναδελφικότητα. Οι άνθρωποι ό,τι μπορούσαν από την πλευρά τους και εμείς από την πλευρά μας να αναδειξουμε το πρόγραμμα σπουδών φαντάζομαι εντάξει αν ο καθένας βρει το χρόνο να ασχοληθεί θα το δει και βαθύτερα εγώ ακόμα δεν το έχω δει δυστυχώς μόνο με το κομμάτι που μου αναλογεί στο μάθημα που κάνω έχω κοιτάξει λίγο σίγουρα θα μπορούσε να ήταν πληρέστερη η επιμόρφωση αλλά αν λάβουμε υπόψη το χρόνο που διατέθηκε το ότι και εμείς είχαμε περιορισμένο προσωπικό χρόνο να διαθέσουμε σε αυτή τη μία ώρα που συζητάγαμε κάναμε μία δόθηκε ο κεντρικός άξονας και ένα βασικό ερέθισμα να ασχοληθεί ο καθένας μόνος του με αυτό που τον ενδιαφέρει πολύ αξιόλογα.»

Απομαγνητοφώνηση Σ10

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιζόμενου Σ10

- Φύλο: Άρρεν
- Ειδικότητα: ΠΕ02
- Σπουδές: Προπτυχιακές – Μεταπτυχιακές - Διδακτορικές
- Χρόνια Υπηρεσίας: 17
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος: 2
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα;
Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;
«Εντάξει έχουμε το ΦΕΚ το οποίο προβλέπει την ύλη τη διδακτέα έχουμε την Τράπεζα Θεμάτων έχουμε τις οδηγίες από το ΙΕΠ και σε κάθε μάθημα έχω ένα lesson plan με το οποίο θέτω κάποιους διδακτικούς στόχους έχω μία πορεία διδασκαλίας και προσπαθώ κατά τό μάλλον ή το ήττον να μην αποκλίνω από αυτήν.»

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
«Έχει κάποια θετικά στοιχεία αλλά προσπαθούμε μέσω της πιλοτικής εφαρμογής στον καλύτερο βαθμό που μπορούμε να παρέμβουμε και να βρούμε ατέλειες να προτείνουμε κάποιες βελτιώσεις να δούμε πώς το αντιμετωπίζουν οι μαθητές και μέσα σε αυτό το πλαίσιο γίνεται η πιλοτική εφαρμογή.»

2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

«Έχει ορισμένα στοιχεία τα οποία μιλάμε για τα αρχαία έχει ορισμένα στοιχεία νεωτεριστικά και λίγο καλύτερα ανανεώνεται το πρόγραμμά σπουδών στην πρώτη και την Δευτέρα Λυκείου δραστικά με την εισαγωγή καινούργιων θεμάτων όπως του Λυσία του Δημοσθένη Θουκυδίδη στη Β Λυκείου έχουμε καινούργια κείμενα στη Γ Λυκείου νομίζω ότι υπάρχει μία ανανέωση υπάρχει το βιβλίο ο οδηγός του εκπαιδευτικού που βοηθάει πολύ υπάρχει το ανθολόγιο είναι μία ανανέωση και μία διαφοροποίηση η οποία υπάρχει μόνο στα αρχαία της γενικής παιδείας θα έλεγα ότι δεν βρίσκω κάποια αλλαγή στη Β Λυκείου.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

«Λοιπόν για να σκεφτώ λιγάκι... περισσότερη έμφαση στη γραμματική το συντακτικό και το λεξιλόγιο κείμενα τα οποία δεν είναι και τόσο αποσπασματικά κείμενα τα οποία έχουν ένα ενδιαφέρον οι μαθητές παρακινούνται να ασχοληθούν πιο πολύ με το λεξιλόγιο, υπάρχει πιο πολύ ένας γραμματισμός στα Αρχαία Ελληνικά, ενώ μέχρι τώρα δινόταν αρκετή βάση στο περιεχόμενο και τα ερμηνευτικά τώρα ασχολούνται πιο πολύ τα κείμενα με την μορφή των αρχαίων δηλαδή δίνεται βάση στο κομμάτι το φορμαλιστικό.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

«Νομίζω πιο πολύ το Α νομίζω ότι αποκτάνε μία σκεύη και μία υποδομή σε εργαλεία λεξιλογίου, γραμματικής και συντακτικού τα οποία δεν θα αξιοποιήσουν τόσο πολύ στη ζωή τους όσο πάντως είναι χρήσιμα για την στην μετέπειτα πορεία τους για την εισαγωγή του στο πανεπιστήμιο.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

«Σε αρκετό βαθμό αλλά όχι και σε βαθμό που να κουράζει δηλαδή αξιοποιούνται οι ΤΠΕ αξιοποιείται Η πύλη για την Ελληνική γλώσσα, ο κόμβος σε ένα βαθμό ικανοποιητικό τόσο όσο ούτως ώστε να μην κουράζει και τον μαθητή αρκετά αλλά όχι σε βαθμό φορτικότητας.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα(αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

«Δεν μπορώ να εκφέρω τεκμηριωμένη άποψη για αυτό γιατί εμείς απλά έχουμε κάνει πιλοτική εφαρμογή κάποιες φορές και είμαστε ένα πρότυπο σχολείο που σημαίνει ότι οι μαθητές που έρχονται ένας είναι μαθητές οι οποίοι ενδιαφέρονται και ενός χ επιπέδου οπότε δεν μπορώ να κρίνω εν τοις πράγμασι κατά πόσο δηλαδή είναι όντως συμπεριληπτικό πρέπει να το δούμε στην πράξη αυτό. Πάντως είναι ένα φιλόδοξο πρόγραμμα από κει και πέρα στην πράξη θα το δούμε το γεγονός ότι γίνεται πιλοτική εφαρμογή στο σχολείο μου που είναι πρότυπο δεν σημαίνει ότι μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα κατά πόσο θα είναι όντως συμπεριληπτικό δηλαδή δεν έχω δει πώς θα ανταποκριθούν μαθητές αλλά κοινωνικά πολιτιστικά γλωσσικά περιβάλλοντα οι μαθητές οι οποίοι έχουν άλλες ικανότητες.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:

1. Από δασκαλοκεντρικό σε μαθητοκεντρικό
2. Χρήση και συστηματική αξιοποίηση ΤΠΕ (διαδικτυακά εργαλεία, ηλεκτρονικές πηγές δεδομένων
3. Ισοδυναμία αρχαιογλωσσίας και αρχαιογνωσίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

«Ναι συμφωνώ δηλαδή όντως το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι πιο μαθητοκεντρικό προωθεί περισσότερο τις νέες τεχνολογίες προωθεί περισσότερο την αρχαιογλωσσία όπως είπα και προηγουμένως δίνεται πρωτοβουλία στον εκπαιδευτικό να δώσει το λόγο και το βήμα στους μαθητές να προσαρμόσει τη διδασκαλία του στους μαθητές, αρκετά ανοικτό, προωθείται η αρχαιογλωσσία, έχουμε νέες τεχνολογίες σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι στο παλιό αλλά όχι και ιδιαίτερα φορτικό.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;
- «Θεωρώ ότι θα με βοηθήσει αφού όμως δούμε και την τελική μορφή του αναλυτικού προγράμματος μετά και την πιλοτική εφαρμογή όχι περιμένω να με βοηθήσει στην οργάνωση του μαθήματος γιατί είναι όντως ένα πρόγραμμα το οποίο είναι μαθητοκεντρικό ένα πρόγραμμα το οποίο δίνει πιο πολύ βάση στο κείμενο στη μορφή στο φορμαλισμό νομίζω ότι θα με βοηθήσει και θα τα αξιοποιήσω.»*

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

9. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)
- «Νομίζω όσο μπορώ να θυμηθώ γιατί είναι τεράστιος ο όγκος του υλικού. Νομίζω ότι είναι αρκετά καλά διατυπωμένα εύστοχα και είμαι ένα πρόγραμμα σπουδών το οποίο με τους στόχους που έχει που έχουν διατυπωθεί φαίνεται αρκετά φιλόδοξο.»*
10. Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)
- «Όσον αφορά τη συμβατότητα με το επίπεδο των μαθητών οι μαθητές ήδη διδάσκονται μεγάλα αφηγηματικά ιστορικά κείμενα επί παραδείγματι στην Α Λυκείου οπότε τα νέα κείμενα τα οποία θα διδαχθούνε είναι πάλι μεγάλα είναι ιστορικά οπότε από την άποψη συμβατότητας δεν υπάρχει θέμα. Ούτε στην πρώτη Λυκείου ούτε στη Δευτέρα από την άποψη τώρα της ύλης θεωρώ ότι είναι αρκετά εκτεταμένη ύλη και ότι ο διδάσκων θα κουραστεί για να την βγάλει θα μπορούσε δηλαδή η ύλη να είναι πιο μικρή.»*
11. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;
- «Νομίζω ότι υπάρχει συνδεσιμότητα η οργάνωση περιμένω να λειτουργήσει καλά. Απλώς θα ήθελα κάποια πιο σύνθετα συντακτικά φαινόμενα και γραμματικά να αναδειχθούν λίγο περισσότερο.»*

- 12.** Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

«Δεν νομίζω ότι αντιστοιχίζεται πλήρως με τις καινούργιες προκλήσεις δηλαδή με περιβαλλοντικά θέματα με θέματα οικολογίας νομίζω όχι αλλά με θέματα που έχουν να κάνουν με τον πόλεμο και την Ειρήνη θεωρώ σίγουρα με την έννοια της δικαιοσύνης ναι, αλλά δεν ανταποκρίνεται σε όλα σε όλες τις προκλήσεις τις οποίες συναντά σήμερα ο σύγχρονος άνθρωπος γιατί είναι και μία τελείως διαφορετική εποχή.»

- 13.** Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

«Είναι αυτό που λέγαμε λίγος χρόνος για πολύ μεγάλη ύλη οπότε ή πρέπει να διατεθούν περισσότερες ώρες κάτι το οποίο τεχνικά είναι λίγο δύσκολο ή πρέπει να μειωθεί η ύλη. Πιθανόν κάποια αποσπάσματα να μην διδάσκονταν αναλυτικά να διδάσκονταν συνοπτικά αντί δηλαδή να κόψουμε ολόκληρο κομμάτι από την ύλη κάποια κομμάτια θα μπορούσαν να διδαχθούν επί τροχάδην συνοπτικά περιληπτικά προκειμένου οι μαθητές να έχουν και μία σφαιρική εικόνα του όλου έργου και να μην έχουν μία αποσπασματικότητα.»

- 14.** Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

«Δεν μπορώ να το θυμηθώ αυτή τη στιγμή γιατί πρέπει να έχω μπροστά μου ξέρετε και όλη την ύλη οπότε αυτή τη στιγμή με βρίσκεται λίγο απροετοίμαστο δηλαδή δεν έχω την πλήρη εικόνα σε όλες τις τάξεις Όχι δεν μπορώ να θυμηθώ αυτή τη στιγμή.»

- 15.** Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: *«Τα Π.Σ. προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής»*. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

«Από όσο μπορώ να θυμηθώ νομίζω ότι όντως έχει αυτά τα καινοτόμα στοιχεία δηλαδή της μαθητοκεντρικής διάστασης, του ενεργού ρόλου του μαθητή νομίζω ότι όλα αυτά τα στοιχεία υπάρχουν στο νέο πρόγραμμα σπουδών το ζητούμενο είναι να περάσουν και από τον διδάσκοντα στην τάξη.»

16. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

«Ε ναι σαφώς θα πρέπει να υπάρχει μία μαθητοκεντρική λογική, σαφώς θα πρέπει να μην είναι το μοντέλο διδασκαλίας δασκαλοκεντρικό εντάξει είμαστε στο 2022 δεν είμαστε στο 1980 ο καθηγητής δεν είναι πια ο καθηγητής αυθεντία είναι συγκατασκευαστής και συνοδοιπόρος στην οικοδόμηση της γνώσης των μαθητών νομίζω ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών Όπως και το προηγούμενο είναι στη λογική είναι να είναι ο μαθητής ο καθηγητής συνεργάτης του μαθητή στην οικοδόμηση της γνώσης.»

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

17. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητάς σας το νέο Π.Σ.;

«Με αρκετές επιφυλάξεις γιατί ο χρόνος ο οποίος διατέθηκε για την πιλοτική εφαρμογή ήταν λίγος και θέλαμε περισσότερες ευκαιρίες για να κάνουμε την πιλοτική εφαρμογή περισσότερο χρόνο από την άλλη πλευρά όμως έχουμε και την τράπεζα θεμάτων όμως η οποία δεν μας επιτρέπει και τον χρόνο που θα θέλαμε για την πιλοτική εφαρμογή οπότε υπάρχει μία επιφύλαξη και υπάρχει και μία δυσκολία στην πορεία της πιλοτικής εφαρμογής.»

18. Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

«Να ξεκινήσω από τις υλικές συνθήκες των ελληνικών σχολείων προκειμένου να αξιοποιηθούν τα εργαλεία των ΤΠΕ χρειάζονται διαδραστικοί πίνακες, χρειάζονται προτζέκτορες, χρειάζονται υπολογιστές δεν είναι όλα τα σχολεία που έχουν αυτή την τεχνολογική υποδομή υλικών. Άρα, αυτό είναι ένα βήμα το οποίο πρέπει να γίνει και από την άλλη πλευρά οι συνάδελφοι νομίζω ότι είναι αρκετά έμπειροι και καταρτισμένοι αλλά οπωσδήποτε το καινούργιο πρόγραμμα σπουδών απαιτεί διάβασμα από τη μελέτη πριν μπει ο δάσκαλος στην τάξη.»

19. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

«Κυρίως δυσκολίες των μαθητών οι οποίες δημιουργήθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας δηλαδή αν αυτή η συζήτηση γινόταν το 2019 πιστεύω ότι τα αποτελέσματα θα ήταν διαφορετικά αλλά προφανώς η πανδημία τα τελευταία δύο χρόνια με το Webex έφερε πίσω τους μαθητές γνωστικά με αποτέλεσμα να

δυσκολεύονται λίγο να παρακολουθήσουν τους στόχους και να ανταποκριθούν στα στις προκλήσεις που τους έβαζε ο διδάσκων. Άρα το γνωστικό επίπεδο των μαθητών το οποίο ήταν λιγότερο του αναμενομένου. Ναι ενεργοποιήθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών, τα αντικείμενα, οι δραστηριότητες που προσπαθήσαμε να βάλουμε στην πιλοτική εφαρμογή τους άρεσαν το τα κείμενά τους φάνηκαν ενδιαφέροντα, τους φάνηκαν ελκυστικά οι δραστηριότητες που κλήθηκαν να υλοποιήσουν της κάνανε με ενθουσιασμό εργάστηκαν δημιουργικά αλλά τα κενά και το και το διδακτικό υπόβαθρο είναι μία τελείως διαφορετική κουβέντα και είναι απότοκο της πανδημίας.»

- 20.** Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

«Πιθανόν κάτι που να έχει να κάνει με την αναδιοργάνωση της ύλης δηλαδή υπάρχει απαίτηση να καλύψουμε πολλά πράγματα σε λίγο χρόνο οπότε πρέπει να μειωθεί όπως είπαμε η ύλη ή πρέπει κάποια τμήματα της να γίνουν περιληπτικά ή συνοπτικά τι άλλο σε κάποια σημεία ίσως να μας δοθούν κάποια σχέδια μαθήματος λίγο πιο αναλυτικές οδηγίες από το ΙΕΠ πώς να διδάξουμε συγκεκριμένες ενότητες τέτοια πράγματα.»

- 21.** Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του Π.Σ.; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;
- «Πολύ αποτελεσματικοί είχαμε εξαιρετικό επιμορφωτή ο οποίος μας συμπαρίστατο μας καθοδηγούσε ήταν πάντοτε πρόθυμος ο κύριος Μπ. εξαιρετικός συνάδελφος, εξαιρετικός επιστήμονας όλες οι συναντήσεις μαζί του οι επιμορφωτικές ήταν εξαιρετικά εποικοδομητικές. Θεωρητικά θα θέλαμε να κάνουμε περισσότερες επιμορφωτικές συναντήσεις είναι και μία επιβάρυνση για το χρόνο μας, αλλά γενικά όμως ήτανε πήγαν πάρα πάρα πολύ καλά η συνάντηση σε εξαιρετικά.»*